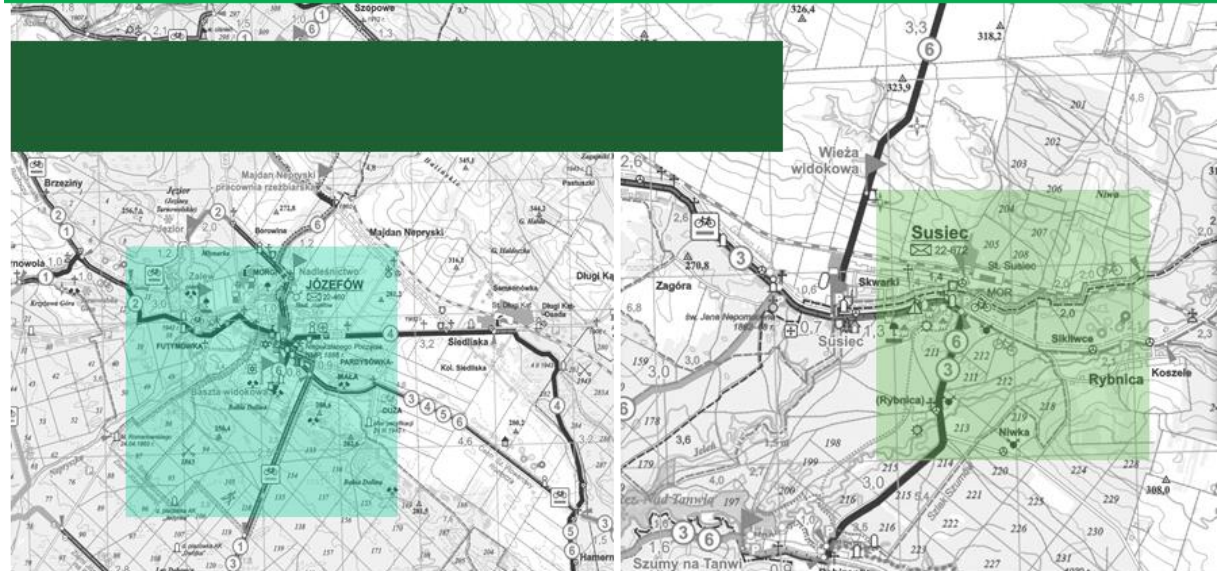

Załącznik do Uchwały Nr.....
Rady Miejskiej w Zwierzyncu
z dnia

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 - 2030

Zielone Serce Roztocza

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030 została opracowana w formule ekspercko – partycypacyjnej we współpracy z Gminą Józefów, Gminą Krasnobród, Gminą Susiec, Gminą Zwierzyniec, jednostkami administracji samorządowej oraz partnerami publicznymi, społecznymi i gospodarczymi.

Usługa została zrealizowana przez Regionalne Centrum Kompetencji s.c. na mocy umowy podpisanej w dn. 6 kwietnia 2020 r. z Gminą Józefów.

Spis treści

1. WPROWADZENIE	5
2. SYNTEZA I WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ	7
2.1 POŁOŻENIE, PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	7
2.2 ŚRODOWISKO KULTUROWE I TURYSTYKA	8
2.3 POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNO - SPOŁECZNY	10
2.4 GOSPODARKA I EKONOMIA	12
2.5 ANALIZA FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNA	13
3. PRZESŁANKI OPRACOWANIA STRATEGII	15
3.1 SAMORZĄDY GMINNE WOBEC NOWYCH WYZWAŃ SPOŁECZNYCH I GOSPODARCZYCH	15
3.2 POLITYKA REGIONALNA NA POZIOMIE KRAJOWYM I EUROPEJSKIM	15
4. ZAKRES I METODYKA OPRACOWANIA STRATEGII	17
5. ANALIZA SWOT	19
6. MISJA I WIZJA ZIELONEGO SERCA ROZTOCZA	24
7. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	25
8. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	26
9. ANALIZA I MODEL STRUKTURY FUNKcjONALNO - PRZESTRZENNEJ WRAZ Z USTALENIAMI I REKOMENDACJAMI W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	31
9.1 ANALIZA FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNA	31
9.1.1 Ustalenia regionalnych dokumentów strategicznych i planistycznych	31
9.1.2 Uwarunkowania społeczno - gospodarcze i infrastrukturalne	33
9.1.3 Uwarunkowania środowiska przyrodniczego i kulturowego	42
9.2 MODEL STRUKTURY FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNEJ	50
9.3 USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	55
9.4 ZALECENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE STOSOWANIA USTAWY PRAWO WODNE	60
10. SPÓJNOŚĆ Z CELAMI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO 2030	61
11. TERYTORIALNY WYMIAR WSPARCIA, OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	64
11.1 PODEJŚCIE TERYTORIALNE - UWARUNKOWANIA KRAJOWE I REGIONALNE	64
11.2 POTENCJALNE KIERUNKI INTERWENCJI W WYMIARZE TERYTORIALNYM	68
12. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII	69
13. ZASADY I STRUKTURA ZARZĄDZANIA PROCESEM WDRAŻANIA STRATEGII	72
13.1 ZASADY WSPÓŁPRACY PARTNERÓW	72
13.2 STRUKTURA I SYSTEM ZARZĄDZANIA STRATEGIĄ	74
14. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	78
15. PROJEKT POROZUMIENIA MIĘDZYGMINNEGO	80
ZAŁĄCZNIK 1. LISTA PROJEKTÓW REALIZUJĄCYCH CELE STRATEGICZNE	86
CEL STRATEGICZNY 1. WZROST KONKURENCYJNOŚCI I ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ	86
CEL STRATEGICZNY 2. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU I ZRÓWNOWAŻONA PRZESTRZEŃ	107
CEL STRATEGICZNY 3. WZROST JAKOŚCI ŻYCIA I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ	139
ZAŁĄCZNIK 2. EWALUACJA TRAFNOŚCI, PRZEWIDYWANEJ SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO ZIELONE SERCE ROZTOCZA 2021 – 2030	157

**ZAŁĄCZNIK 3. SPRAWOZDANIE Z PRZEBIEGU PROCESU PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I KONSULTACJI
SPOŁECZNYCH STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO ZIELONE SERCE ROZTOCZA NA LATA 2021 – 2030.**
..... **161**

1. Wprowadzenie

Nowe wyzwania wynikające z dynamicznie zmieniającej się sytuacji gospodarczej i społecznej na poziomie kraju, województwa oraz doświadczenia związane z funkcjonowaniem administracji samorządowej stały się dla władz gmin partnerskich **Józefowa, Krasnobrodu, Suśca i Zwierzyńca** inspiracją do opracowania Strategii Rozwoju Zielone Serce Roztocza na lata 2021 – 2030 (dalej Strategii ZSR). Istotną przesłanką do przygotowania dokumentu jest również konieczność aktualizacji danych, analiz i diagnozy społeczno – gospodarczej obszaru partnerstwa oraz sytuacja wynikająca z negatywnych i długotrwałych skutków pandemii wirusa SARS-CoV-2 (COVID-19).

Dokument Strategii uwzględnia perspektywy i kierunki współpracy między samorządami obszaru ZSR, zarówno w oparciu o dotychczasowe doświadczenia, jak też możliwości wynikające z celów krajowej i europejskiej polityki regionalnej. Partnerska współpraca samorządów stwarza możliwość wymiany doświadczeń i podjęcia bardziej efektywnych działań na rzecz pełniejszego wykorzystania istniejących zasobów i potencjałów. Zasoby te, będące w dyspozycji samorządów lokalnych, są wykorzystywane indywidualnie zgodnie z możliwościami i specyfiką uwarunkowań społecznych i gospodarczych poszczególnych gmin. Jednocześnie uwzględnienie wzajemnych powiązań funkcjonalnych oraz identyfikacja podobnych problemów i potencjałów daje możliwość skuteczniejszej realizacji wspólnych celów i zwiększenia przewag konkurencyjnych – nie tylko jednej gminy ale całego obszaru Zielonego Serca Roztocza.

Ważnym aspektem decydującym o opracowaniu Strategii stały się nowe uwarunkowania wynikające z celów i kierunków polityki regionalnej na poziomie województwa i kraju – tzw. terytorialny wymiar wsparcia oraz cele polityki spójności w ramach perspektywy finansowej 2021 – 2027. Kluczową kwestią jest tu zmiana paradygmatu zarządzania rozwojem wyrażona w Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju oraz w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030. W dokumentach tych określono systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, których celem jest m.in. zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego regionów oraz zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo (tzw. obszarów strategicznej interwencji).

Istotnym aspektem przyszłego funkcjonowania partnerstwa gmin Zielonego Serca Roztocza jest zachowanie spójności z celami i kierunkami działań **Stowarzyszenia Samorządów Euroregionu Rostocze** oraz aktywna współpraca partnerów na rzecz realizacji wspólnych, partnerskich i zintegrowanych projektów na obszarze Euroregionu.

Opracowanie i wdrażanie Strategii wymaga od władz i interesariuszy konsekwencji w działaniu oraz poszukiwania nowych rozwiązań i możliwości. Dlatego też dokument nie skupia się na ewidencji potrzeb społeczności lokalnych poszczególnych gmin ale koncentruje się na tych przedsięwzięciach, które zapewniają realizację wspólnych celów, rozwój wspólnych potencjałów i rozwiązywanie wspólnych problemów całego obszaru ZSR.

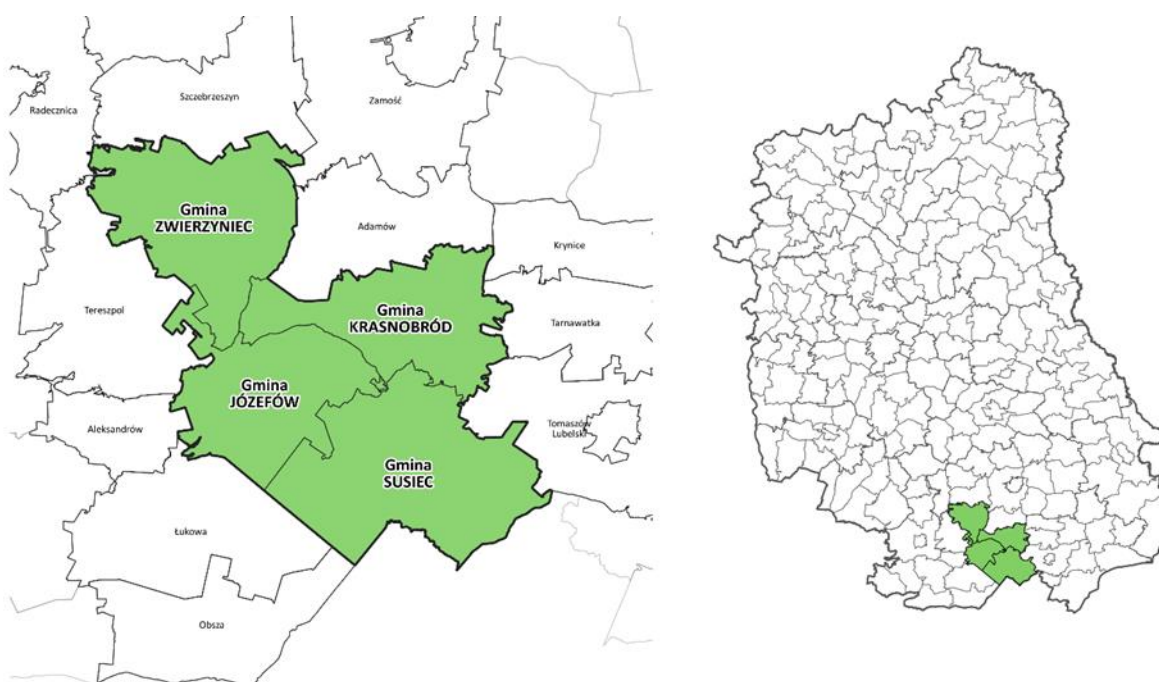
Strategia jest planem realistycznym, dlatego też system wdrażania i zasady współpracy interesariuszy dostosowane zostały do celów i kierunków działań. Te zaś realizowane będą w oparciu o możliwości prawne, organizacyjne i finansowe samorządów z uwzględnieniem specyfiki, uwarunkowań i zasobów finansowych każdej z gmin.

Założeniem przyjętym w Strategii jest identyfikacja powiązań funkcjonalnych samorządów oraz zasobów (materialnych i niematerialnych), które mogą stać się źródłem przewagi konkurencyjnej całego obszaru Zielonego Serca Roztocza. W praktyce proces opracowania i realizacji Strategii tworzy forum współpracy samorządów, które koncentruje wysiłki na uzyskiwaniu wspólnych korzyści (korzyści synergicznych) m.in. poprzez identyfikację wspólnych celów i przedsięwzięć.

Część diagnostyczna Strategii obejmuje raport stanu, analizę i diagnozę strategiczną kluczowych uwarunkowań społecznych, gospodarczych i przestrzennych obszaru ZSR. Analizę oparto na najbardziej aktualnych danych, dostępnych w statystyce publicznej oraz informacjach przekazanych przez samorządy, opisujących zachodzące trendy i zjawiska w wymiarze terytorialnym. Takie podejście pozwoliło na wskazanie konkurencyjnej pozycji gmin partnerskich i będzie przydatne w procesie opracowania towarzyszących dokumentów planistycznych oraz monitorowania rozwoju obszaru.

Zarówno oddziaływania zewnętrzne, wynikające z uwarunkowań niezależnych od samorządów gminnych oraz działań otoczenia społeczno - gospodarczego, jak też uwarunkowania wewnętrzne wynikające z zasobów, zjawisk, zdarzeń, mechanizmów i procesów umiejscowionych na obszarze ZSR, posłużyły ustaleniu celów strategicznych, kierunków działań, rezultatów oraz propozycji przedsięwzięć do realizacji.

Położenie gmin partnerskich obszaru Zielonego Serca Roztocza w województwie lubelskim

2. Synteza i wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej stanowią podstawę do opracowania Zintegrowanej Strategii Rozwoju Zielone Serce Roztocza 2021 - 2030, obejmującej swym zasięgiem gminy Józefów, Krasnobród, Susiec i Zwierzyniec.

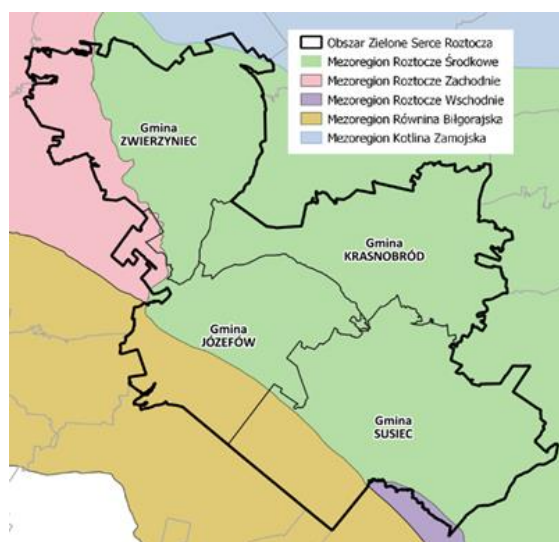
Diagnoza jest syntetycznym ujęciem sytuacji przestrzennej i społeczno-gospodarczej obszaru ZSR oraz poszczególnych gmin partnerskich na tle województwa lubelskiego wraz ze wskazaniem trendów, które miały miejsce na przestrzeni ostatnich lat (2010-2019). Dane zawarte w diagnozie służą określeniu mocnych i słabych stron obszaru Zielone Serce Roztocza, jego potencjałów rozwojowych, jak również obszarów problemowych. Niezbędne do przeprowadzenia diagnozy dane statystyczne uzyskane zostały z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz gmin partnerskich. Do przygotowania diagnozy wykorzystano także dane wewnętrzne udostępnione przez poszczególne samorządy oraz ich jednostki organizacyjne, a także dane pochodzące z zasobów instytucji zewnętrznych.

Wnioski podzielone zostały zgodnie z rozdziałami diagnozy, z których każdy dotyczy innego aspektu funkcjonowania obszaru ZSR. Przedstawione są w ujęciu obiektywnym; opierają się na faktach i niezbędnych komentarzach ustrukturalizowanych w pięć zasadniczych działań: (i) **położenie, przestrzeń i środowisko przyrodnicze**, (ii) **środowisko kulturowe i turystyka**, (iii) **potencjał demograficzno-społeczny**, (iv) **gospodarka i ekonomia** oraz (v) **analiza funkcjonalno-przestrzenna**.

Zakres czasowy analizy w przypadku większości zagadnień obejmuje lata 2010–2019. Jeżeli było to możliwe, zaprezentowano nowsze informacje i dane, które wnoszą wartość dodaną do części analitycznej. W niektórych sytuacjach dane statystyczne obejmowały lata starsze, co wynika z określonej cykliczności przeprowadzania przez Główny Urząd Statystyczny badań tematycznych, np. Powszechnego Spisu Rolnego.

2.1 Położenie, przestrzeń i środowisko przyrodnicze

Teren gmin wchodzących w skład obszaru Zielonego Serca Roztocza tworzy **zwarte terytorium, o zbliżonych cechach krajobrazu i środowiska przyrodniczego**. Czynnikiem integrującym analizowany obszar pod względem geograficznym i krajobrazowym jest Roztocze, cechujące się charakterystycznym ukształtowaniem terenu. Obszar ten wyróżnia również **bogactwo przyrodnicze w formie unikatowych siedlisk fauny i flory**. Znaczną część gmin partnerskich zajmuje **system obszarów chronionych**, w którym rdzenną strefę stanowi **Roztoczański Park Narodowy** (8 482 ha), wokół którego rozmieszczone są formy ochrony o mniejszym rygorze ochronnym.

Regionalizacja fizycznogeograficzna obszaru Zielone Serce Roztocza [opr. własne]

Walorami uzdrowiskowymi, na terenie Zielonego Serca Roztocza, charakteryzuje się **gmina Krasnobród, która od 2002 r. posiada status uzdrowiska.**

O uzdrowiskowym charakterze okolic Krasnobrodu decydują przede wszystkim sprzyjające warunki bioklimatyczne (klimat o właściwościach leczniczych) oraz stwierdzone występowanie złóż borowiny.

Obszar charakteryzuje uboga sieć hydrologiczna oraz relatywnie niewielkie zasoby surowców mineralnych. Występujące w regionie zasoby wód mineralnych i borowiny, w połączeniu z leczniczymi właściwościami klimatu, sprzyjają **rozwijaniu usług turystycznych, uzdrowiskowych i rekreacyjnych.**

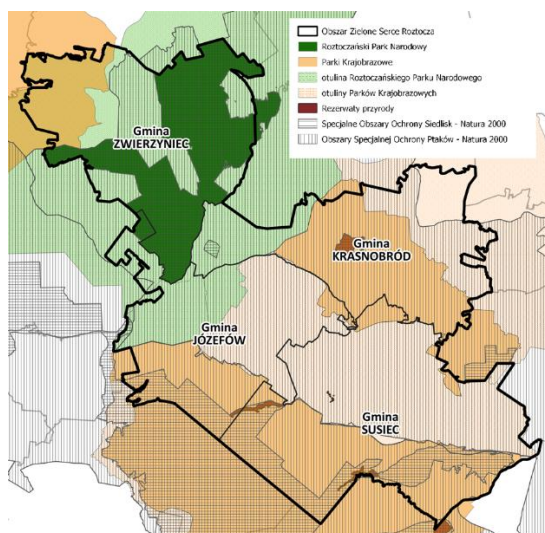
Obszar Zielone Serce Roztocza posiada w większości gleby o niskiej jakości bonitacyjnej, co negatywnie wpływa na warunki rozwoju rolnictwa.

Wody powierzchniowe obszaru Zielone Serce Roztocza [opr. własne]

Na terenie gmin partnerskich ZSR znajdują się trzy parki krajobrazowe: **Krasnobrodzki Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Puszczy Solskiej, Szczebrzeszyński Park Krajobrazowy** oraz 3 rezerваты przyrody: **Czartowe Pole** (gmina Józefów i gmina Susiec), **Święty Roch** (gmina Krasnobród) oraz rezerwat **Nad Tanwią** (gmina Susiec).

W dniu 19 czerwca 2019 r., decyzją Międzynarodowej Rady Koordynacyjnej Programu Człowiek i Biosfera UNESCO, Roztocze zostało wpisane do **Światowej Sieci Rezerwatów Biosfery** jako transgraniczny rezerwat biosfery.

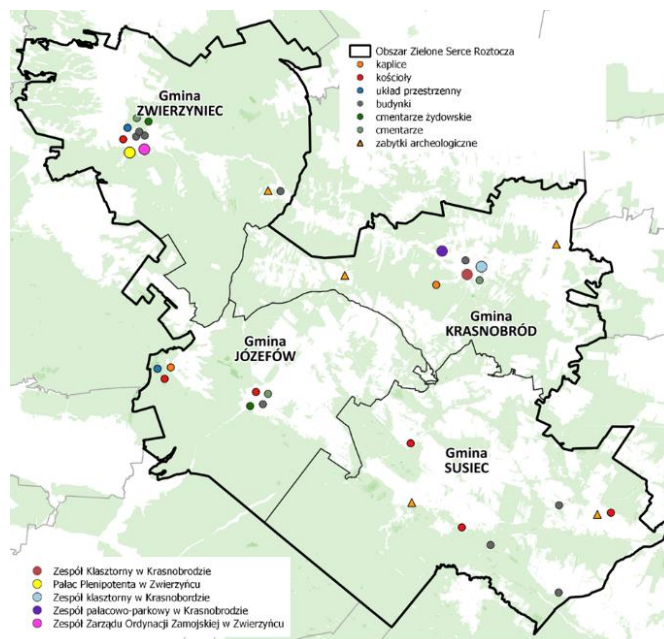

Obszary chronione na terenie gmin partnerskich Zielone Serce Roztocza [opr. własne]

2.2 Środowisko kulturowe i turystyka

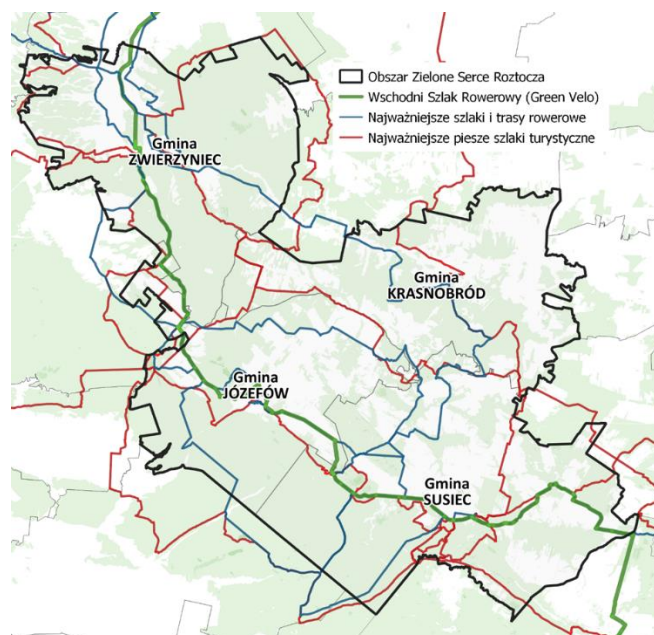
Obszar Zielone Serce Roztocza posiada bogatą historię związaną przede wszystkim z **Ordynacją Zamojską**, która wywarła silny wpływ na dziedzictwo kulturowe tego terenu. Na obszarze ZSR znajduje się blisko **40 zabytków architektury i budownictwa** wpisanych do rejestru zabytków.

Do głównych walorów przyrodniczych inicjujących ruch turystyczny i stanowiących najczęstsze motywy przyjazdu turystów na obszar Zielone Serce Roztocza należą **walory krajobrazowe i przyrodnicze**, ukształtowanie terenu wraz z budową geologiczną, występowanie terenów rekreacyjnych – głównie obszarów zielonych (lasów), wód powierzchniowych (**zbiorniki wodne o charakterze rekreacyjnym**) oraz **obiektów i obszarów przyrodniczych prawnie chronionych**, stanowiących atrakcje turystyczne. Obok walorów przyrodniczych istotnym elementem rozwoju turystyki są **obiekty dziedzictwa kulturowego i zespoły zabytków** – w szczególności obiekty sakralne.

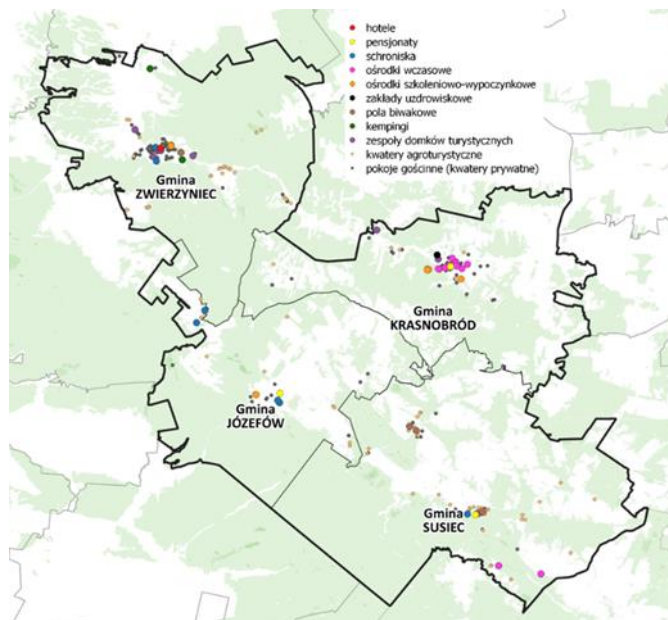
Zabytki nieruchome i archeologiczne wpisane do rejestru zabytków na obszarze Zielone Serce Roztocza [opr. własne]

Obszar Zielone Serce Roztocza jest obszarem o uznanym **wysokim potencjale turystycznym**. Istnieją tu sprzyjające warunki klimatyczne dla rozwoju **turystyki leczniczej** oraz odpowiednie warunki hipsometryczne dla uprawiania sportów zimowych. Walory krajoznawcze obszaru, a w szczególności Roztoczańskiego Parku Narodowego, predestynują ten obszar do **rozwoju turystyki i rekreacji przyjaznej środowisku: przyrodniczej, kulturowej, zdrowotnej, agroturystyki oraz różnych form turystyki aktywnej (zwłaszcza wędrówek pieszych, rowerowych, kajakowych, jeździectwa, wędkarstwa)**. Przez teren Zielone Serce Roztocza przebiegają liczne szlaki piesze, rowerowe, kajakowe oraz ścieżki edukacyjne łączące obszary atrakcyjne turystycznie i integrujące poszczególne gminy partnerskie w jednolity obszar funkcjonalny.

Główne piesze szlaki turystyczne oraz szlaki i trasy rowerowe na obszarze Zielone Serce Roztocza [opr. własne]

Obszar Zielone Serce Rostocza charakteryzuje się rozbudowaną i stosunkowo dobrze rozwiniętą **bazą noclegową i gastronomiczną**. W strukturze obiektów noclegowych dominują pokoje gościnne/kwatery prywatne oraz kwatery agroturystyczne. Rozmieszczenie bazy noclegowej i gastronomicznej na obszarze jest nierównomierne, a największa koncentracja obiektów występuje w głównych miejscowościach regionu.

Turystyczne obiekty noclegowe na obszarze Zielone Serce Rostocza [opr. własne]

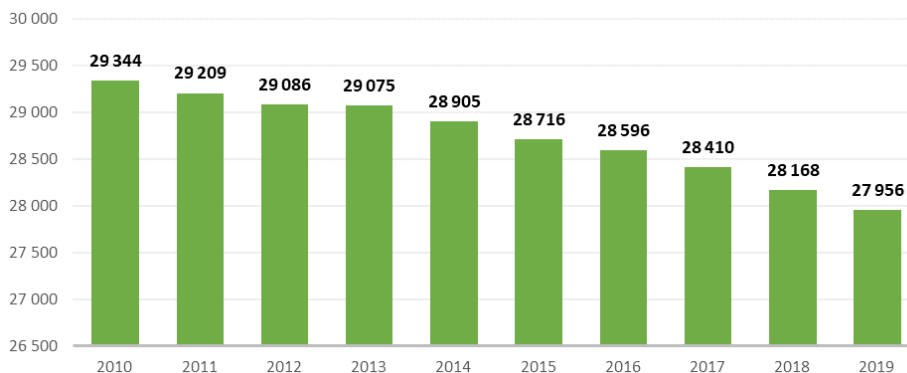
2.3 Potencjał demograficzno - społeczny

Według danych GUS z 2019 r. obszar *Zielone Serca Rostocza* zamieszkuje łącznie 27 956 osób (zaledwie 1,3% ludności województwa lubelskiego). Największy odsetek stanowią mieszkańcy gminy Susiec (26,6%), a najmniejszy gminy Zwierzyniec (23,9%). Obszar gmin partnerskich wyróżnia stosunkowo **niski wskaźnik gęstości zaludnienia** – średnia gęstość zaludnienia wynosi 46 osób/km² i jest prawie dwukrotnie niższa niż średnia gęstość zaludnienia na terenie województwa lubelskiego (84 osoby/km²).

	<i>Józefów</i>	<i>Krasnobród</i>	<i>Susiec</i>	<i>Zwierzyniec</i>	<i>Obszar Zielone Serce Rostocza</i>	<i>Województwo lubelskie</i>
<i>Powierzchnia (ha)</i>	12 646	12 689	19 075	15 355	59 765	2 512 246
<i>Liczba ludności (osoby)</i>	6 733	7 097	7 432	6 694	27 956	2 108 270
<i>Gęstość zaludnienia (osoby/km²)</i>	53	56	39	44	46	84

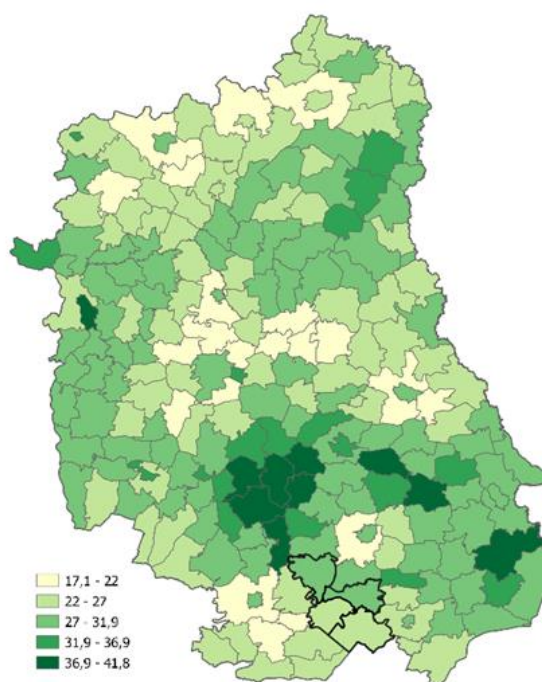
[opr. własne na podst. BDL GUS]

Obszar Zielone Serce Rostocza, podobnie jak całe województwo lubelskie, dotknięty **jest negatywnymi zjawiskami demograficznymi**. W ostatnich latach na terenie gmin partnerskich odnotowano dość wysoki ubytek ludności, wynikający zarówno z ujemnego przyrostu naturalnego, jak i niekorzystnego salda migracji. Dane te mogą świadczyć o relatywnie niskiej atrakcyjności obszaru pod względem społecznym (miejsce zamieszkania) i ekonomicznym.

Dynamika zmian liczby ludności na obszarze Zielone Serce Roztocza [opr. własne na podstawie BDL GUS]

Zaobserwowano również **systematyczny wzrost udziału osób starszych w strukturze populacji**, będący wynikiem niskiego poziomu dzietności i wydłużania się trwania życia mieszkańców. Prognozy demograficzne wskazują, że tendencje te będą się pogłębiać, co w perspektywie może skutkować problemami społecznymi i gospodarczymi. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (pokazujący stosunek liczby osób w wieku 65 lat i starszych do liczby osób w wieku produkcyjnym) na badanym obszarze jest dość wysoki i wynosi 27,4%.

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminach woj. lubelskiego [opr. własne na podst. BDL GUS]

Obszar ZSR charakteryzuje również **niekorzystna struktura wykształcenia** – blisko połowa jego mieszkańców to osoby posiadające jedynie wykształcenie podstawowe lub niepełne podstawowe. Mimo systematycznego wzrostu liczby osób pracujących i jednoczesnego spadku liczby osób bezrobotnych obszar zmagają się z licznymi problemami związanymi ze strukturą zatrudnienia i bezrobocia. Wysoki udział mieszkańców pracujących w sektorze rolniczym potwierdza rolniczy charakter gmin partnerskich.

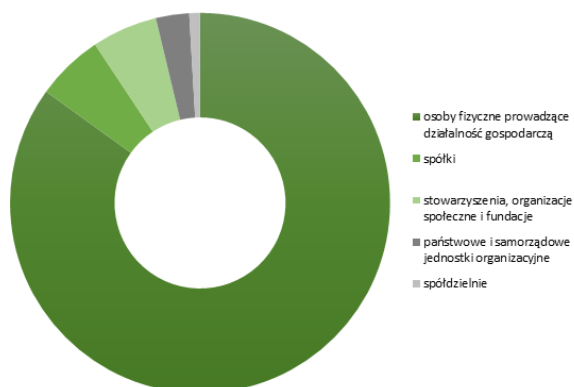
Zielone Serce Roztocza charakteryzuje się relatywnie **dobrą dostępnością do infrastruktury społecznej**. Istniejąca sieć przedszkoli i szkół podstawowych zabezpiecza aktualne potrzeby

mieszkańców, jednak uwagę zwraca niewielka liczba szkół ponadpodstawowych w regionie. Na terenie każdej z gmin partnerskich funkcjonują zakłady opieki zdrowotnej i prywatne praktyki lekarskie, które świadczą usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. Liczba osób w regionie korzystających z pomocy społecznej stale się zmniejsza, jednak z uwagi na obserwowane niekorzystne trendy demograficzne, zwiększeniu może ulec popyt na usługi opiekuńcze.

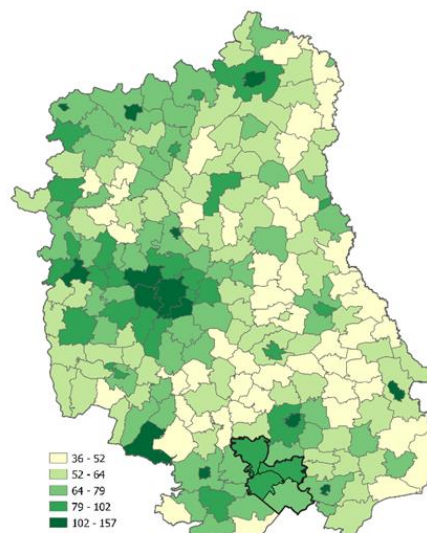
2.4 Gospodarka i ekonomia

Obszar Zielone Serce Roztocza to **obszar typowo rolniczy**, o tradycyjnym sposobie prowadzenia gospodarstw rolnych. Gospodarstwa rolne charakteryzuje **niekorzystna struktura wielkościowa oraz rozdrobniona struktura gruntów**. Na obszarze gmin partnerskich dominują małe gospodarstwa rolne o powierzchni do 5 ha, charakteryzujące się niewielką produktywnością.

Obszar charakteryzuje się dość **niskim stopniem nasycenia przedsiębiorczością** i znaczną koncentracją geograficzną zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na obszarach miejskich. Przeważają podmioty gospodarcze o profilu handlowym i usługowym oraz wykorzystujące lokalne zasoby - zakłady drzewne i meblarskie, wytwórnie wód mineralnych oraz zakłady przetwórstwa rolno – spożywczego. Blisko 80% podmiotów to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Podmioty gospodarki narodowej na obszarze Zielone Serce Roztocza wg form prawnych [opr. własne na podst. BDL GUS]

Wskaźnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców) w gminach woj. lubelskiego [opr. własne na podst. BDL GUS]

O dość niekorzystnej kondycji ekonomicznej obszaru świadczą również **niskie dochody własne jednostek samorządu terytorialnego**, które ustępują dochodom ze źródeł zewnętrznych. Wyjątek stanowi jedynie gmina Zwierzyniec, gdzie udział dochodów własnych w dochodach ogółem znacznie przekroczył udział dotacji i subwencji.

Gminy tworzące obszar Zielone Serce Roztocza **aktywnie korzystały ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020**, realizując projekty dotyczące m.in. odnawialnych źródeł energii, gospodarki wodno-ściekowej, efektywności energetycznej oraz infrastruktury społecznej.

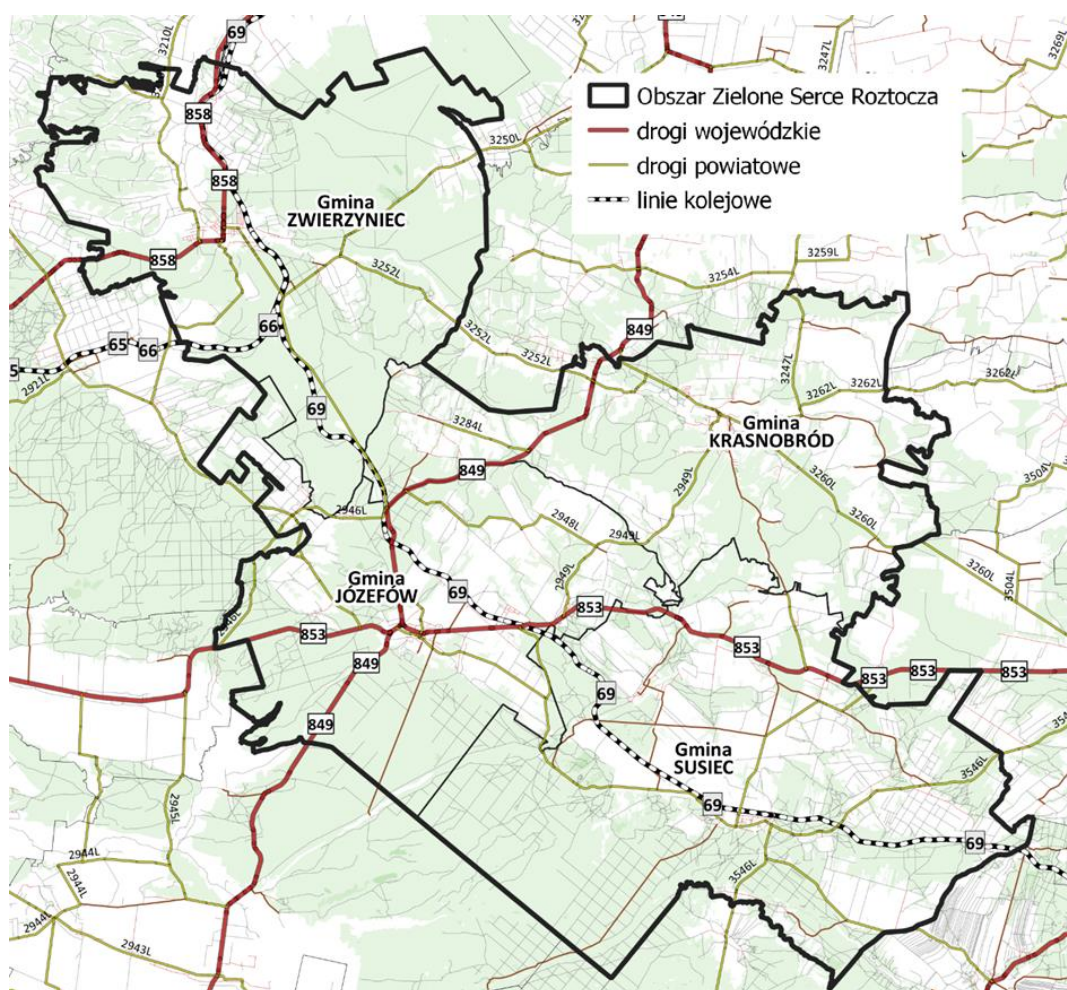
Liczba organizacji pozarządowych działających na obszarze ZSR świadczy o **dużej aktywności społeczności lokalnych** i przyczynia się do rozwoju kapitału społecznego. Gmina Józefów jest krajowym liderem ekonomii społecznej wspierając przedsiębiorstwa społeczne i działalność wspomagającą reintegrację, aktywizację zawodową i integrację społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2.5 Analiza funkcjonalno-przestrzenna

Cechą charakterystyczną obszaru Zielone Serce Roztocza jest **położenie w zasięgu terenów chronionych**, w tym Roztoczańskiego Parku Narodowego, Krasnobrodzkiego Parku Krajobrazowego, Parku Krajobrazowego Puszczy Solskiej, Szczepreszyńskiego Parku Krajobrazowego oraz Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. **Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na obszarze funkcjonalnym stanowi ponad połowę powierzchni ZSR.** Obszar ten charakteryzuje się również **bardzo wysokim poziomem lesistości - 59,2%** oraz znaczącym udziałem lasów w strukturze użytkowania gruntów – grunty leśne zajmują powierzchnię 36 013 ha, czyli 60,3% badanego obszaru. Przez obszar funkcjonalny przebiegają również **korytarze ekologiczne - obszary siedliskowe** o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i lokalnym.

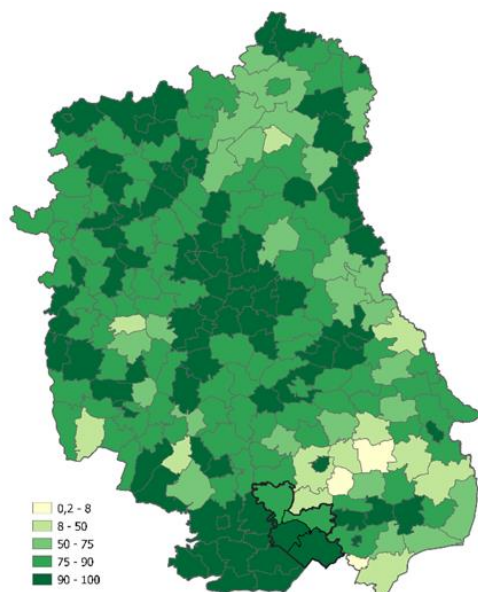
Ważnym aspektem dla rozwoju kluczowych funkcji społecznych, gospodarczych i środowiskowych Zielonego Serca Roztocza jest udział w **Stowarzyszeniu Samorządów Euroregionu Roztocze** oraz współpraca podmiotów na rzecz realizacji wspólnych, partnerskich i zintegrowanych projektów na obszarze Euroregionu.

Przez analizowany teren przebiegają **trzy drogi wojewódzkie**, a wewnętrzną komunikację zapewniają liczne drogi powiatowe i gminne w znacznej części wymagające modernizacji. Sieć komunikacji drogowej wspomagana jest przez dwie linie kolejowe, lecz bardzo ograniczona ilość połączeń znacząco utrudnia korzystanie z tego środka transportu.

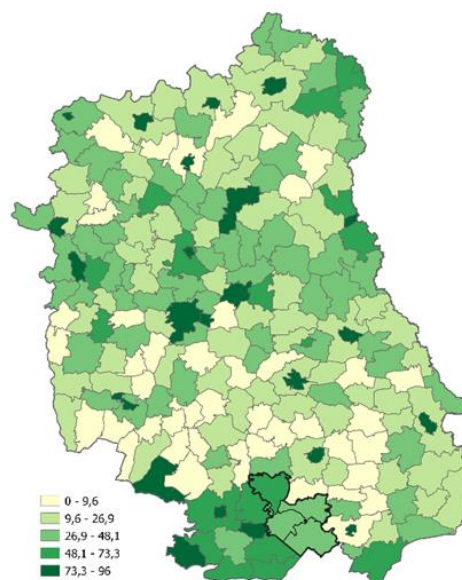

Sieć komunikacji drogowej i kolejowej na obszarze Zielone Serce Roztocza [opr. własne]

Analizując poszczególne elementy infrastruktury technicznej należy wskazać, że we wszystkich gminach partnerskich odnotowano **równomierny dostęp do sieci wodociągowej** (92,0%), niekorzystnie natomiast przedstawia się sytuacja w zakresie dostępu do kanalizacji (39,9%) i sieci gazowej (31,0%). Przy wysokim poziomie zwodociągowania regionu, **relatywnie słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna** nie zapewnia właściwej ochrony zasobów środowiska.

Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w gminach woj. lubelskiego [opr. własne na podst. BDL GUS]

Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w gminach woj. lubelskiego [opr. własne na podst. BDL GUS]

Potencjał naturalny obszaru oraz jego rolniczy charakter stwarzają **dogodne warunki do rozwoju energetyki słonecznej** oraz wykorzystania energii pochodzącej z biomasy. Realizacji inwestycji w zakresie energetyki wiatrowej i wodnej jest ograniczona z uwagi na występowania licznych obszarów chronionych, w szczególności należących do sieci Natura 2000.

Gminy partnerskie objęte Strategią Zielone Serce Roztocza położone są na terenie, wyznaczonego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, Roztoczańsko-puszczańskiego obszaru funkcjonalnego, obejmującego tereny południowej części województwa lubelskiego o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowo-kulturowych oraz dużej lesistości. To właśnie cechy przyrodnicze, kulturowe, uzdrowiskowe, leśne społeczno-gospodarcze stanowią podstawę do wyznaczenia obszarów funkcjonalno-przestrzennych analizowanego terenu.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030 (przyjętą przez Sejmik Województwa Lubelskiego w dn. 29 marca 2021 r.) gminy partnerskie ZSR znajdują się na **Obszarze Strategicznej Interwencji Roztocze**, będąc jednocześnie tzw. **obszarami zagrożonymi trwałą marginalizacją** wyznaczonymi w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

3. Przesłanki opracowania Strategii

3.1 Samorządy gminne wobec nowych wyzwań społecznych i gospodarczych

W ostatnich latach obserwujemy znaczną dynamikę zmian zachodzących w wielu obszarach życia społecznego i gospodarczego, zarówno na poziomie województwa, kraju jak też europejskim. Skala tych zmian jest znacznie większa niż miało to miejsce w kończącym się okresie programowania UE 2014 – 2020, a ich wpływ na wiele obszarów funkcjonowania samorządów jest widoczny i znaczący.

Coraz bardziej dynamicznym procesom globalizacji i zachodzącym przez to zmianom geopolitycznym towarzyszą lokalne zmiany społeczne i ekonomiczne związane z intensywnym rozwojem gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach oraz procesem dostosowania do zmian klimatycznych. Ponieważ liczba i skala oddziaływania czynników wpływających na funkcjonowanie samorządów gminnych wzrasta, zmienia się też charakter przewag konkurencyjnych jakimi dysponuje obszar Zielone Serce Roztocza. Konsekwencją takiego stanu rzeczy są inne oczekiwania mieszkańców - głównych adresatów działań strategicznych władz samorządowych.

W związku z powyższym, w obszarach społecznych, gospodarczych i środowiskowych ZSR należało dokonać aktualizacji danych i ponownego przeprowadzenia ich analizy – szczególnie w ramach tych funkcji i oddziaływań, które są istotne z punktu widzenia problemów i potencjałów rozwojowych całego obszaru.

Prace te pozwoliły na sformułowanie wniosków ujętych w diagnozie obejmującej najważniejsze kwestie dotyczące demografii, rynku pracy, infrastruktury i usług społecznych, gospodarki, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, turystyki, komunikacji i transportu, bezpieczeństwa, środowiska naturalnego oraz infrastruktury sieciowej.

W oparciu o zaktualizowane dane i wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru Zielone Serce Roztocza oraz rekomendacje uzyskane w procesie partycypacji społecznej przeprowadzono analizę SWOT oraz określono kluczowe problemy, potencjały i kierunki rozwojowe obszaru.

Identyfikacja istotnych zjawisk i trendów oraz rezultaty powyższych prac pozwoliły na wypracowanie wizji, celów i kierunków działań rozwojowych, wskazujących główne obszary aktywności samorządów ZSR w latach 2021 - 2030.

3.2 Polityka regionalna na poziomie krajowym i europejskim

Istotnym aspektem nowego modelu polityki regionalnej kraju jest zwiększenie skuteczności planowania i realizacji działań rozwojowych oraz podniesienie jakości funkcjonowania instytucji publicznych. Konieczne staje się tym samym zwiększenie jakości planowania strategicznego oraz zapewnienie spójności dokumentów planistycznych.

Jednym z założeń w obecnym modelu polityki rozwoju regionalnego jest wzmocnienie roli wymiaru terytorialnego i podejścia zintegrowanego, które zakłada między innymi opracowanie dokumentów integrujących zagadnienia odnoszące się do wymiaru społecznego, gospodarczego i przestrzennego, zapewnienie skutecznych mechanizmów realizacji planowanych przedsięwzięć oraz powiązanie działań podmiotów odpowiedzialnych za politykę rozwoju na danym obszarze. Stąd też ważnym elementem Strategii jest system wdrażania zaprojektowany zgodnie z kompetencjami ustawowymi samorządów gminnych w oparciu o partycypacyjny model współpracy interesariuszy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) zakłada odejście od modelu polaryzacyjno-dyfuzyjnego, skupiającego działania rozwojowe przede wszystkim na największych aglomeracjach, i przejście na model odpowiedzialnego rozwoju - zrównoważonego społecznie i terytorialnie.

Zgodnie z KSRR 2030, w ramach modelu zrównoważonego terytorialnie „*polityka regionalna wspierać będzie zintegrowane interwencje wykorzystujące miejscowe zasoby i potencjały poszczególnych*

terytoriów oraz dostarczanie odpowiednich impulsów dla zainicjowania trwałego wzrostu i miejsc pracy w obszarach o mniej korzystnych uwarunkowaniach rozwojowych”.

W praktyce KSRR 2030 zakłada odejście od wspierania całego kraju czy regionów w jednolity sposób na rzecz większego różnicowania interwencji w zależności od problemów i potencjałów poszczególnych obszarów – tzw. obszarów strategicznej interwencji (OSI).

Zaznaczyć należy, że gminy partnerskie Zielonego Serca Roztocza znajdują się w grupie samorządów, które zgodnie z przyjętą typologią zaliczają się do Obszaru Strategicznej Interwencji pn. *obszary zagrożone trwałą marginalizacją*.

Jednocześnie KSRR 2030 silnie podkreśla konieczność stosowania zintegrowanego podejścia terytorialnego, które opiera się na dopasowaniu zakresu i narzędzi wsparcia dla danego obszaru do jego specyficznych potrzeb i potencjałów rozwojowych – wynikających ze strategii terytorialnej.

W kontekście polityki spójności UE w perspektywie finansowej 2021 – 2027 jednym z pięciu Celów Polityki (CP) proponowanych przez Komisję Europejską jest Cel 5 - *Europa bliższa obywateli (zrównoważony rozwój obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych oraz inicjatywy lokalne)*, który ma być realizowany m.in. w oparciu o przedsięwzięcia partnerskie i zintegrowane.

Powyższe podejście znalazło odzwierciedlenie w Strategii, która ma nie tylko sprostać nowym wyzwaniom rozwojowym samorządów obszaru ZSR, ale też wpisać się w kierunki i zasady polityki rozwoju proponowane na poziomie regionalnym, krajowym i UE.

4. Zakres i metodyka opracowania Strategii

Zakres i tryb opracowania niniejszej Strategii rozwoju ponadlokalnego dostosowany jest do ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2021 r. poz. 1057 t.j.) oraz do art. 10e – 10g ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559 z późn. zm.).

Metodyka zastosowana w Strategii opiera się na poniższych zasadach, które odnoszą się zarówno do kolejnych etapów opracowania dokumentu, jak też do fazy wdrożeniowej Strategii:

▪ **Model ekspercko – partycypacyjny**

W pracach nad Strategią zastosowano model ekspercko – partycypacyjny zakładający wiodącą rolę ekspertów zewnętrznych oraz udział przedstawicieli różnych grup interesariuszy w procesie opracowania i konsultowania dokumentu Strategii.

▪ **Analiza danych, wnioski i kierunki rozwojowe**

Dokonano analizy danych w obszarach społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych, pod kątem problemów, potencjałów rozwojowych i wspólnych funkcji samorządów Zielonego Serca Roztocza. Zidentyfikowano kluczowe zjawiska i trendy wpływające na rozwój obszaru.

Odpowiednio do zidentyfikowanych przewag konkurencyjnych sformułowano wnioski i określono wizję rozwoju obszaru oraz zdefiniowano cele strategiczne, w taki sposób aby dać pierwszeństwo mobilizacji lokalnych czynników rozwoju. Określono kierunki działań służące realizacji celów oraz wskazano najważniejsze obszary aktywności samorządów ZSR w latach 2021 – 2030. Definiując cele i kierunki działań strategicznych korzystano z dotychczasowych doświadczeń związanych z planowaniem i wdrażaniem polityki rozwoju w każdej z gmin partnerskich.

▪ **Koncentracja wsparcia**

Ograniczono liczbę obszarów rozwojowych i celów do takich, które w procesie tworzenia Strategii uznano za priorytetowe i mające decydujący wpływ na realizację wizji rozwoju ZSR. W Strategii nie dążono zatem do tego, aby każdy obszar aktywności gmin uznać za strategiczny. Nie oznacza to rezygnacji z bieżących działań samorządów, uznano jedynie, że część z nich ma mniejszy wpływ na osiągnięcie celów strategicznych.

▪ **Terytorialny wymiar wsparcia**

Zastosowano zasady wynikające z podejścia terytorialnego i zintegrowanego planowania – zidentyfikowano społeczne, gospodarcze, środowiskowe i przestrzenne powiązania funkcjonalne, które występują na obszarze Zielonego Serca Roztocza oraz dostosowano zakres przedsięwzięć rozwojowych do specyfiki obszaru, tak aby były odpowiedzią na istniejące problemy i wyzwania. Skupiono się na tych funkcjach, które najbardziej wzmocnią wspólny potencjał rozwojowy ZSR.

▪ **Partycypacja społeczna**

Eksperci zewnętrzni oraz przedstawiciele władz samorządowych realizowali proces opracowania Strategii zgodnie z przyjętymi praktykami partycypacji społecznej i partnerstwa przy wykorzystaniu doświadczeń lokalnej społeczności oraz podmiotów publicznych i prywatnych. Zasadę partnerstwa i współpracy z interesariuszami zastosowano również w proponowanym systemie wdrażania Strategii.

▪ **System realizacji**

Opracowano przejrzysty system wdrażania Strategii w oparciu o kompetencje ustawowe oraz możliwości finansowe i organizacyjne gmin przy wykorzystaniu zasady partnerstwa i współpracy interesariuszy, uwzględniając elastyczność przyjętych rozwiązań, tak by zwiększyć sprawność realizacji Strategii i skuteczność wykorzystywania dostępnych funduszy.

▪ **Wybór kierunków działań i projektów**

Określenie kierunków działań rozwojowych i wybór projektów, które zapewnią osiągnięcie celów Strategii nastąpił we współpracy z interesariuszami w oparciu o proces partycypacji społecznej (ankieta, konsultacje społeczne). Skupiono się na takich przedsięwzięciach, które rozwiązują wspólne problemy gmin Zielonego Serca Rostocza lub wzmacniają i rozwijają jego potencjały. Ideą takich przedsięwzięć jest współpraca samorządów gminnych zapewniająca efekt synergii, w taki sposób aby rezultaty i oddziaływanie projektów partnerskich były większe i korzystniejsze niż jest to możliwe do osiągnięcia w projektach indywidualnych.

▪ **Polityka spójności 2021 - 2027**

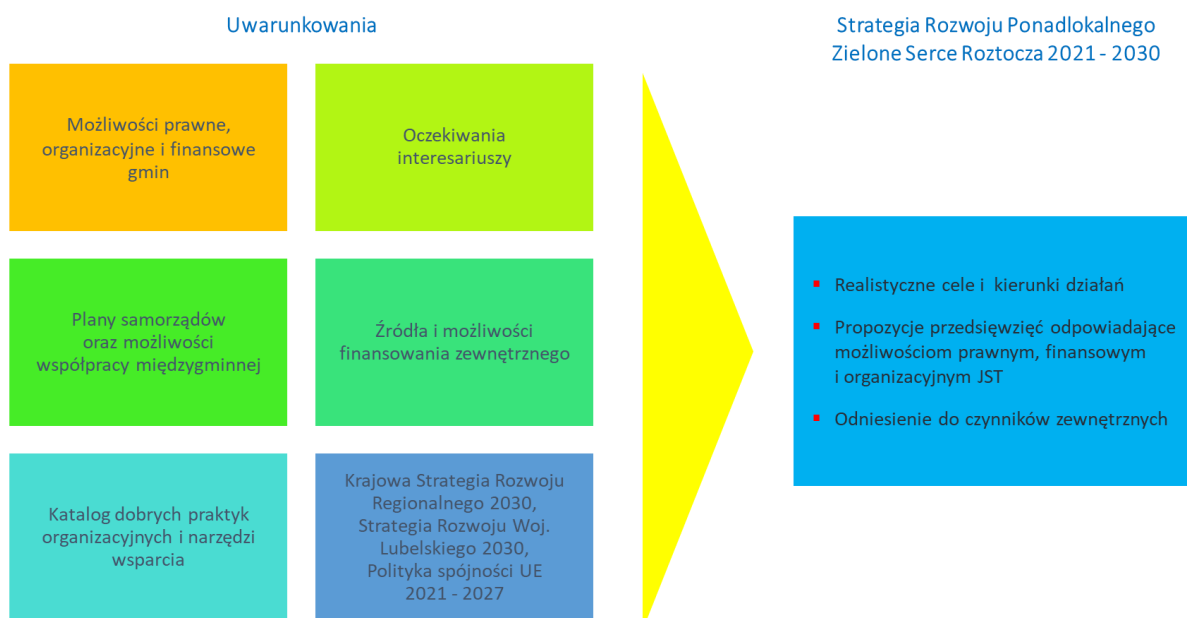
Dostosowano rodzaj i zakres interwencji oraz system wdrażania Strategii do wyzwań i uwarunkowań perspektywy finansowej UE 2021 – 2027 opierając się na zasadach obowiązujących w unijnych, krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych i operacyjnych. Dotyczy to przede wszystkim zintegrowanego podejścia terytorialnego oraz identyfikacji takich celów rozwojowych, które są możliwe do osiągnięcia nie tylko poprzez projekty indywidualne ale też w ramach partnerskiej współpracy interesariuszy.

▪ **Spójność z celami polityki regionalnej na poziomie województwa i kraju**

Zachowano zgodność z założeniami polityki regionalnej Państwa tak aby Strategia była spójna z kierunkami, obszarami interwencji i celami określonymi w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030, szczególnie w zakresie wymiaru terytorialnego i zintegrowanego podejścia w realizacji strategii rozwoju ponadlokalnego.

▪ **Podejście realistyczne**

W trakcie prac koncentrowano się na tym aby dokument Strategii pozostał realistyczny. Zarówno w kontekście celów, jak również kierunków działań i propozycji konkretnych przedsięwzięć przyjęto następujące podejście:

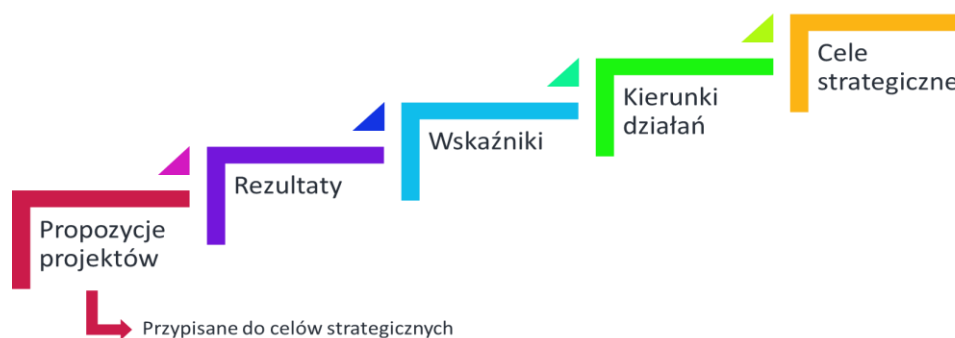

▪ **Finansowanie propozycji przedsięwzięć wynikających ze strategii**

Strategia zawiera informacje nt. źródeł finansowania zidentyfikowanych przedsięwzięć rozwojowych. Należy jednocześnie podkreślić, że ostateczne rozstrzygnięcia odnośnie zakresów, kosztów i harmonogramów realizacji poszczególnych projektów uzależnione będą od dostępności zewnętrznych źródeł finansowania, przede wszystkim w kontekście kwalifikowalności wsparcia z funduszy europejskich w latach 2021 – 2027. Proces ten wymaga też dobrej organizacji współpracy gmin i długofalowej konsekwencji w działaniu wszystkich samorządów ZSR.

▪ **Logika interwencji Strategii**

W Strategii przyjęto logikę interwencji, w której celom i odpowiadającym im kierunkom działań przypisano odpowiednie wskaźniki i rezultaty oraz propozycje projektów do realizacji:

5. Analiza SWOT

Narzędziem zastosowanym do przeprowadzenia analizy strategicznej obszaru Zielonego Serca Roztocza jest analiza SWOT – zestawienie uwarunkowań wewnętrznych w postaci mocnych i słabych stron oraz określenie zewnętrznych szans i zagrożeń rozwojowych. Analiza potraktowana została szeroko i kompleksowo, obejmując wszystkie istotne kwestie społeczne, gospodarcze, środowiskowe i przestrzenne.

Metoda ta umożliwi zebranie oraz usystematyzowanie informacji o wewnętrznym potencjale obszaru gmin ZSR, jak również dostrzeganych barierach, zwracając jednocześnie uwagę na pojawiające się w otoczeniu szanse oraz zagrożenia mające wpływ na funkcjonowanie i rozwój obszaru.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>1. Korzystne położenie na obszarze o dużej atrakcyjności turystycznej – <u>przyrodniczej</u> (różnorodność i cenne przyrodniczo środowisko naturalne i krajobrazowe, duża lesistość, różnorodność gatunków, sieć hydrograficzna – źródła, rzeki, i progi rzeczne, stawy i kąpieliska) i <u>krajobrazowej</u> (Transgraniczny Obszar Chroniony, Puszcza Solska, Roztoczański Park Narodowy, obszary Natura 2000, rezerваты, obszary chronionego krajobrazu, obiekty geoturystyczne, pomniki przyrody).</p>	<p>1. Niekorzystna sytuacja demograficzna (ujemne saldo migracji, starzenie się społeczeństwa, depopulacja, niekorzystna struktura wiekowa).</p> <p>2. Niekorzystna struktura obszarowa gospodarstw rolnych (15% gospodarstw o powierzchni > 10 ha) oraz duży udział gleb słabej lub średniej jakości umożliwiające zwiększenie skali i efektywności produkcji rolnej.</p>

<ol style="list-style-type: none"> 2. Rosnąca rozpoznawalność turystyczna obszaru gmin ZSR w regionie i kraju, w tym rozpoznawalne cykliczne imprezy kulturalne i sportowo-rekreacyjne. 3. Poprawa dostępności i jakości infrastruktury publicznej. 4. Poprawa zewnętrznej dostępności komunikacyjnej obszaru do 2025 r. (planowana droga S-19 Via Carpatia). 5. Czyste i nieskażone środowisko – potencjał rozwoju gospodarstw i upraw ekologicznych. 6. Korzystne warunki dla rozwoju energetyki pochodzącej ze źródeł odnawialnych (fotowoltaika). 7. Rozwijająca się sieć szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych, szlaków kajakowych oraz atrakcyjne turystycznie obiekty i przestrzenie publiczne (w tym rekreacyjne). 8. Istniejące produkty turystyczne (w tym np. kąpieliska, obiekty geoturystyczne, itp.) oraz lokalne produkty spożywcze. 9. Klimatyczne i lecznicze walory uzdrowiskowe Krasnobrodu. 10. Obiekty dziedzictwa kulturowego oraz ciekawa historia obszaru, wynikająca z jego specyfiki oraz przygranicznego położenia i przenikania się kultur. 11. Doświadczenie gmin partnerskich we współpracy przy realizacji wspólnych przedsięwzięć. 12. Rosnąca świadomość lokalnej społeczności nt. specyfiki obszaru + identyfikacja mieszkańców z marką ZSR (spójna tożsamość). 13. Udział w Stowarzyszeniu Samorządów Euroregionu Roztocze. 14. Rozwój infrastruktury publicznej (w tym rozpoczęte inwestycje) służącej aktywizacji gospodarczej obszaru i poprawie jakości życia mieszkańców. 15. Rosnące zaufanie mieszkańców obszaru do administracji samorządowej. 16. Rosnąca aktywność społeczna, wzrost znaczenia społeczności lokalnych w podejmowaniu decyzji dot. rozwoju obszaru. 17. Silna pozycja przedsiębiorstw ekonomii społecznej. 18. Wzrost dynamiki zakładania działalności gospodarczej. 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Niewystarczający poziom kwalifikacji zawodowych, niska aktywność zawodowa, odpływ wykształconej kadry do większych ośrodków. 4. Słabe zaplecze organizacyjne (np. grupy producenckie, lokalne zakłady przetwórstwa spożywczego) i surowcowe dla rozwoju przetwórstwa rolnego. 5. Nieprzystosowanie parametrów technicznych dróg do obecnych i przyszłych obciążeń. 6. Znaczna odległość do dużych ośrodków gospodarczych. 7. Brak kompleksowego systemu identyfikacji i promocji gospodarczej oraz oferty inwestycyjnej i turystycznej. 8. Niewystarczające wsparcie dla wykorzystania potencjału produktów i usług lokalnych. 9. Trudna sytuacja na rynku pracy (zmniejszająca się liczba osób aktywnych zawodowo - możliwe problemy z zapewnieniem wykwalifikowanych pracowników). 10. Brak zintegrowanego systemu promocji i certyfikacji produktów lokalnych. 11. Sezonowość oferty turystycznej. 12. Deficyty w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego (oświetlenie ulic, chodniki, ciągi pieszo-rowerowe, pobocza). 13. Zły stan lub brak infrastruktury publicznej w lokalizacjach peryferyjnych (drogi, kanalizacja). 14. Zróżnicowanie w dostępie do szerokopasmowego internetu. 15. Niedobór transportu zbiorowego w lokalizacjach peryferyjnych. 16. Wysokie bezrobocie ukryte w rolnictwie (szczególnie osób po 44 r.ż. – trudna aktywizacja zawodowa). 17. Niedostatecznie rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna wysokiej jakości. 18. Brak aktualnych dokumentów planistycznych w części gmin jako bariera dla podejmowania decyzji inwestycyjnych. 19. Niewystarczająca jakość zaawansowanych e-usług publicznych. 20. Niskie kompetencje cyfrowe osób 50+ blokujące możliwość korzystania z e-usług.
---	--

	<p>21. Brak lokalizacji przedsiębiorstw branż wiodących.</p> <p>22. Brak skutecznych instytucji otoczenia biznesu oraz kompleksowego wsparcia i doradztwa dla lokalnych przedsiębiorców.</p> <p>23. Zły stan infrastruktury turystycznej w niektórych lokalizacjach (np. Rezerwat Czartowe Pole, zalew Rudka).</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost znaczenia oraz rozwój infrastruktury energetyki odnawialnej (np. utworzenie klastra energii i dążenie do samowystarczalności energetycznej) 2. Rozwój przetwórstwa spożywczego – skrócenie łańcucha dostaw, produkcja żywności o wysokiej jakości. 3. Wsparcie dla działań dot. modernizacji i specjalizacji rolnictwa (w tym rolnictwo ekologiczne i specjalistyczne), wykorzystanie nowoczesnych technologii satelitarnych dot. retencji, monitoringu i zarządzania uprawami. 4. Współpraca z ośrodkami akademickimi i szkołami branżowymi w zakresie nowoczesnych technologii w rolnictwie, leśnictwie oraz planowaniu przestrzennym. 5. Wzrost znaczenia i rozwój dostosowanego do rynku pracy szkolnictwa branżowego i ustawicznego (np. Zespół Szkół Drzewnych w Zwierzyńcu). 6. Rozwój marki „Zielone Serce Roztocza” i powiązanie z konkretnymi produktami - turystyka / produkty lokalne / sieciowe produkty turystyczne (w tym związane z obsługą turystyki – np. wypożyczalnie rowerów) 7. Zapotrzebowanie i moda na unikatową, kompleksową ofertę turystyczną i usługową (całoroczną), bazującą na produktach lokalnych - wzrost znaczenia srebrnej gospodarki (w tym turystyki uzdrowiskowej, senioralnej i pielgrzymkowej). Rozwijająca się turystyka sentymalna. 8. Promocja produktów turystycznych, rolniczych, lokalnych oraz wspólnych inicjatyw – zintegrowany turystyczny portal internetowy Zielone Serce Roztocza. 9. Niestabilna sytuacja w typowych destynacjach turystycznych (efekt COVID-19, wzrost cen, tłok, zmiana preferencji). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmiany klimatyczne (m.in. zagrożenie suszami) - spadek efektywności produkcji rolniczej oraz postępujące zagrożenie dla cennych walorów środowiska przyrodniczego. 2. Brak systemowych rozwiązań dotyczących skrócenia łańcucha dostaw produktów rolniczych (przetwórstwo i dystrybucja). 3. Spadek intensywności powstawania i rozwoju przedsiębiorstw o charakterze pozarolniczym. 4. Utrzymujące się negatywne trendy demograficzne (zakłócenia lokalnych rynków pracy, zmiana profilu usług publicznych wskutek starzenia się społeczeństwa, rosnące koszty utrzymania infrastruktury społecznej, wpływ na politykę inwestycyjną JST, zanikanie więzi społeczno – kulturowych). 5. Zwiększające się obciążenia budżetów JST przy jednoczesnych zmniejszeniach dochodów (spadek wielkości nadwyżki operacyjnej, mniejsze nakłady na inwestycje związane z poprawą stanu infrastruktury publicznej oraz zwiększające potencjał rozwojowy JST). 6. Wzrost nakładów na zadania własne gmin (oświata, służba zdrowia, gospodarka odpadami). 7. Brak mocy przyłączeniowych do sieci energetycznej w kontekście rozwoju energetyki słonecznej. 8. Zapewnienie w dłuższym horyzoncie czasu konsekwentnych i profesjonalnych działań oraz finansowania rozwoju marki „Zielone serce Roztocza”. 9. Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców związana z przeciwdziałaniem zmianom klimatu. 10. Niejednoznaczne i zmieniające się regulacje prawne dot. sprzedaży produktów lokalnych.

<p>10. Wzrost znaczenia turystyki transgranicznej.</p> <p>11. Rozwijająca się baza gastronomiczno-noclegowa wysokiej jakości.</p> <p>12. Stworzenie systemu promocji i certyfikacji produktów lokalnych.</p> <p>13. Wzrost znaczenia marki i produktów lokalnych dla mieszkańców obszaru (system promocji i dystrybucji produktów lokalnych dla mieszkańców).</p> <p>14. Rozwój infrastruktury i usług dedykowanych osobom starszym - srebrna gospodarka (sprzyja temu sytuacja demograficzna, walory przyrodnicze, ekologiczne i środowiskowe).</p> <p>15. Zwiększenie ilości atrakcyjnych przestrzeni i obiektów publicznych (wzrost atrakcyjności inwestycyjnej) wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych na potrzeby ruchu turystycznego (rynków, skwerów) oraz powstałej oferty rekreacyjnej i zabytków.</p> <p>16. Wykorzystanie szans rozwoju gmin i ich społeczności poprzez realizację wspólnych projektów i programów współpracy - projekty partnerskie (m.in. w ramach współpracy transgranicznej), adaptacja dobrych praktyk.</p> <p>17. Dynamiczny rozwój e-usług publicznych (administracja, ochrona zdrowia, edukacja).</p> <p>18. Rozwój technologii umożliwiających pracę zdalną oraz wzrost znaczenia pracy zdalnej pozwalający na pobyt i pracę na obszarach położonych peryferyjnie, lecz atrakcyjnych jako miejsce zamieszkania.</p> <p>19. Realizacja inwestycji publicznych mających na celu spadek bezrobocia i wzrost dochodów gmin.</p> <p>20. Wykorzystanie położenia przygranicznego jako szansy dla rozwoju gospodarki (w tym turystyki) - współpraca gmin w ramach Euroregionu Roztocze.</p> <p>21. Promocja i wykorzystanie istniejących i nowych terenów inwestycyjnych.</p> <p>22. Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia (matury) w lokalnych placówkach edukacyjnych.</p> <p>23. Poprawa warunków nauczania (spadająca liczba dzieci i młodzieży = mniejsze klasy = lepsza dostępność do nowoczesnych narzędzi edukacyjnych).</p> <p>24. Wzrost znaczenia aktywizacji zawodowej (działalność pozarolnicza, osoby starsze)</p>	<p>11. Zmiana systemu finansowania inwestycji w ramach polityki spójności UE 2021 – 2027 (nacisk na instrumenty zwrotne).</p> <p>12. Rosnąca ilość programów i form wsparcia UE nie uwzględniających specyfiki i potrzeb obszaru + nadmierna biurokracja.</p> <p>13. Brak uregulowanych kwestii własnościowych zabytków czy obiektów turystycznych znajdujących się na terenie gmin oraz przedłużające się sprawy reprivatyzacyjne.</p> <p>14. Odmienne podejście Lasów Państwowych i Roztoczańskiego Parku Narodowego do turystyki oraz rozwijania produktów i infrastruktury turystycznej powodują trudności we współpracy i realizacji niektórych zadań (np. RPN skupia się na ochronie przed nadmierną eksploracją turystyczną Parku oraz przenoszeniu ruchu turystycznego na jego otulinę, LP natomiast skoncentrowane są na efektywnej gospodarce leśnej).</p>
--	--

<p>w kontekście negatywnych trendów demograficznych.</p> <p>25. Wzrost udziału mieszkańców w inicjatywach społecznych (zwiększenie wpływu na podejmowane decyzje), wzrastająca aktywność obywatelska.</p> <p>26. Realizacja polityki zrównoważonego rozwoju na poziomie krajowym – wsparcie dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.</p> <p>27. Dostępność funduszy UE wspierających turystykę, przedsiębiorczość, tworzenie miejsc pracy, B+R, cyfryzację, gospodarkę niskoemisyjną i energetykę odnawialną.</p>	
--	--

6. Misja i wizja Zielonego Serca Roztocza

Misja Zielonego Serca Roztocza w zwięzły sposób precyzuje istotę działań samorządów Józefowa, Krasnobrodu, Suśca i Zwierzyńca oraz podstawowe funkcje do spełnienia na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Misja określa też rolę władz samorządowych gmin partnerskich w procesie rozwoju wspólnoty lokalnej, w którym pełnią one rolę inicjatora przedsięwzięć rozwojowych podejmowanych przez podmioty publiczne, organizacje społeczne i przedsiębiorców. Jednocześnie samorzady gmin są realizatorami własnych projektów uwzględniających potencjały, problemy oraz możliwości prawne, organizacyjne i finansowe poszczególnych JST.

Realizacji celów rozwojowych towarzyszy zmieniający się i rosnący poziom wymagań i oczekiwań różnych środowisk i grup społecznych dążących do tego aby ZSR stanowił region przyjazny mieszkańcom i inwestorom, był nowoczesny, dynamiczny, innowacyjny, oferujący atrakcyjne miejsca pracy oraz dobre warunki do życia i samorealizacji. Jednocześnie plany i bieżące działania samorządów muszą uwzględniać nowe wyzwania zewnętrzne, na które władze gmin powinny reagować, niwelując zagrożenia i wykorzystując swoje szanse rozwojowe.

Misja Zielonego Serca Roztocza

Kreowanie i wspieranie rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego we współpracy z interesariuszami - samorządami gminnymi, mieszkańcami, przedsiębiorcami i partnerami społecznymi w oparciu o lokalne potencjały, specjalizacje i potrzeby mieszkańców, z poszanowaniem środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego.

Wizja rozwoju Zielonego Serca Roztocza jest projekcją pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie 2030 roku. Określa stan docelowy, do którego dążą gminy partnerskie ZSR, tj. mieszkańcy, władze samorządowe oraz partnerzy społeczni i gospodarczy, wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów oraz szans pojawiających się w otoczeniu. Wizja ukierunkowana jest perspektywnie, określając cel do jakiego zmierza obszar ZSR. Wskazuje ona zasadniczy kierunek podejmowanych działań.

Wizja Zielonego Serca Roztocza

W roku 2030 Zielone Serce Roztocza rozwija konkurencyjność nowoczesnej turystyki, jest atrakcyjnym obszarem wykorzystującym potencjał przyrodniczy, krajobrazowy i kulturowy. Nowoczesne usługi publiczne i infrastruktura dedykowana mieszkańcom, przedsiębiorcom i turystom podnosi jakość życia i atrakcyjność ZSR jako miejsca do zamieszkania, inwestowania i spędzania wolnego czasu. Wydłuża się sezon turystyczny. Odpowiedzialna polityka społeczna oraz aktywne wsparcie dla tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw stopniowo zmniejszają negatywne trendy demograficzne. Dzięki inwestycjom w zieloną energię zachodzi ewolucyjna transformacja w kierunku gospodarki neutralnej dla środowiska.

7. Cele strategiczne i kierunki działań

Cele strategiczne i kierunki działań, które będą podejmowane dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju Zielonego Serca Roztocza, określono w oparciu o:

- wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ZSR,
- wnioski z analizy silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń (SWOT),
- wnioski i uwagi uzyskane w procesie partycypacji (w tym konsultacji społecznych),
- wnioski z ankiety dotyczącej obecnej sytuacji, problemów i kierunków rozwoju obszaru ZSR.

Cel strategiczny 1

Wzrost konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej

Kierunki działań

1. Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej
2. Budowa, rozwój i promocja marki terytorialnej oraz sieciowych produktów turystycznych
3. Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki
4. Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych

Cel strategiczny 2

Adaptacja do zmian klimatu i zrównoważona przestrzeń

Kierunki działań

1. Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych
2. Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami
3. Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej
4. Rozwój elektronicznych usług publicznych i technologii cyfrowych, poprawa dostępu do internetu szerokopasmowego
5. Edukacja i promocja postaw ekologicznych

Cel strategiczny 3

Wzrost jakości życia i spójności społecznej

Kierunki działań

1. Podniesienie jakości usług i infrastruktury pomocy społecznej i ochrony zdrowia
2. Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży
3. Zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego
4. Wzmocnienie kapitału społecznego i rozwój przedsiębiorstw społecznych
5. Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami
6. Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie zagrożeniom
7. Wspieranie procesów rewitalizacji

8. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Określając poniższe rezultaty planowanych działań uwzględniono następujące uwarunkowania:

- możliwości prawne, organizacyjne i finansowe gmin ZSR,
- oczekiwania interesariuszy,
- plany samorządów oraz możliwości współpracy gmin ZSR w realizacji projektów partnerskich,
- katalog dobrych praktyk organizacyjnych i narzędzi wsparcia,
- Cele i uwarunkowania wynikające z Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030, Polityki spójności UE 2021 – 2027 oraz Stowarzyszenia Samorządów Euroregion Roztocze.

Pomiar wartości wskaźników osiągnięcia celów strategicznych nastąpi trzykrotnie:

– w roku 2025, w roku 2027 i w roku 2031.

Cel strategiczny 1: Wzrost konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej ZSR

Działanie 1.1	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie atrakcyjności turystycznej ZSR, - Dostosowanie infrastruktury turystycznej do wymaganych przez turystów standardów i norm, - Poprawa dostępności miejsc i obszarów turystycznych na obszarze ZSR. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba przedsięwzięć związanych z modernizacją i budową infrastruktury turystycznej, - Liczba lokalizacji turystycznych, które poprawiły dostępności i atrakcyjności dzięki realizacji projektów, - Liczba obiektów turystycznych objętych wsparciem.

Działanie 1.2	Budowa, rozwój i promocja marki terytorialnej oraz sieciowych produktów turystycznych
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Wzrost atrakcyjności gospodarczej i turystycznej ZSR, - Wsparcie procesu kształtującego wizerunek ZSR jako obszaru atrakcyjnego dla mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów i turystów, - Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej ZSR, - Aktualizacja produktów turystycznych i integracja oferty turystycznej w oparciu o atrakcje przyrodnicze, krajobrazowe, kulturowe i produkty lokalne, 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba przedsięwzięć związanych z tworzeniem i rozwojem marki terytorialnej ZSR dotyczących portalu www, promocji, organizacji wydarzeń, zarządzania oraz współpracy z partnerami i interesariuszami - Liczba osób odwiedzających muzea i obiekty związane z dziedzictwem kulturowym - Liczba turystów korzystających z produktów i wydarzeń w ramach zintegrowanej oferty turystycznej

<ul style="list-style-type: none"> - Wzrost roli ZSR w działaniach integracyjno - koordynacyjnych w zakresie rozwoju turystyki, (szczególnie w ramach informacji, promocji i edukacji), - Współpraca z partnerami publicznymi i prywatnymi w zakresie rozwoju i promocji zintegrowanych produktów turystycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zrealizowanych przedsięwzięć promocyjnych i edukacyjnych w zakresie turystyki, - Badanie satysfakcji turystów i mieszkańców ZSR z jakości oferty turystycznej.
--	--

Działanie 1.3 Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki	
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Promocja gospodarcza ZSR i lokalnej przedsiębiorczości, - Rozwój i profesjonalizacja bazy ofert inwestycyjnych - Podniesienie jakości obsługi lokalnych przedsiębiorców i inwestorów zewnętrznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zorganizowanych wydarzeń promujących gospodarkę i przedsiębiorstwa ZSR, - Liczba projektów dotyczących wsparcia produktów lokalnych, - Liczba projektów dotyczących przygotowania lub uzbrojenia terenów inwestycyjnych.

Działanie 1.4 Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej spójności komunikacyjnej ZSR, - Poprawa jakości dróg, podniesienie parametrów technicznych, oraz poprawa bezpieczeństwa na drogach - Zwiększenie dostępności do terenów inwestycyjnych, działalności gospodarczej oraz miejsc atrakcyjnych turystycznie 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba kilometrów przebudowanych / rozbudowanych dróg, - liczba wybudowanych obiektów infrastruktury towarzyszącej (w tym związanej z bezpieczeństwem), - poprawa przepustowości odcinków dróg, - spadek liczby zdarzeń drogowych na drogach gminnych.

Cel strategiczny 2: Adaptacja do zmian klimatu i zrównoważona przestrzeń

Działanie 2.1 Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie efektywności energetycznej oraz zmniejszenie energochłonności budynków, - Poprawa bilansu energetycznego budynków poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię, - Redukcja emisji zanieczyszczeń oraz zmniejszenie kosztów bieżących utrzymania budynków, 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków, - Liczba instalacji wykorzystujących energię ze źródeł odnawialnych, - Liczba obiektów, w których dokonano wymiany źródeł energii i źródeł ciepła.

- Poprawa stanu środowiska w zakresie jakości powietrza.	
--	--

Działanie 2.2 Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa efektywności systemów zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków, - Poprawa organizacji funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba projektów z zakresu gospodarki odpadami - Liczba projektów z zakresu budowy i modernizacji systemów wodociągowych i kanalizacyjnych, - Liczba projektów z zakresu budowy i modernizacji oczyszczalni ścieków, - Liczba osób przyłączonych do zmodernizowanych lub zbudowanych systemów zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, - Ilość odpadów zbieranych selektywnie.

Działanie 2.3 Poprawa jakość i dostępność przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa dostępności, funkcjonalności i estetyki obiektów i przestrzeni publicznych, - Wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznych związanej z rekreacją i odpoczynkiem, - Wzrost dostępności mieszkańców do infrastruktury sportowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zrealizowanych projektów dotyczących zagospodarowania i modernizacji obiektów i przestrzeni publicznych oraz małej infrastruktury (w tym zielonej i błękitnej). - Liczba zrealizowanych projektów z zakresu infrastruktury sportowej.

Działanie 2.4 Rozwój elektronicznych usług publicznych i technologii cyfrowych, poprawa dostępu do internetu szerokopasmowego	
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój e-administracji i e-usług publicznych, - Zapewnienie jak największej liczby wysokiej jakości usług publicznych dostępnych na najwyższych poziomach interaktywności, - Modernizacja zaplecza teleinformatycznego zapewniająca tworzenie i implementację nowoczesnych systemów e-administracji, - Wylimitowanie terytorialnych różnic w dostępie do szerokopasmowego internetu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba usług publicznych dostępnych elektronicznie na poszczególnych poziomach interaktywności, - Odsetek spraw realizowanych elektronicznie, - Odsetek obywateli realizujących usługi publiczne on-line, - Liczba miejscowości, które uzyskały dostęp do sieci światłowodowej i telefonii komórkowej.

Działanie 2.5 Edukacja i promocja postaw ekologicznych	
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Edukacja i promocja zachowań ekologicznych sprzyjających zwiększeniu świadomości o zmianach klimatu, racjonalnym korzystaniu z zasobów środowiskowych i ochronie zasobów nieodnawialnych, - Aktywizację mieszkańców ZSR w działania mające na celu właściwe gospodarowanie odpadami, - Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba i rodzaj organizowanych inicjatyw i imprez związanych z kształtowaniem postaw proekologicznych, - Liczb osób uczestniczących w organizowanych przedsięwzięciach proekologicznych.

Cel strategiczny 3: Wzrost jakości życia i spójności społecznej

Działanie 3.1 Podniesienie jakości usług i infrastruktury pomocy społecznej i ochrony zdrowia	
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia i pomocy społecznej, - Zmniejszenie nierówności społecznych w dostępie do opieki zdrowotnej i usług pomocy społecznej, - Poprawa jakości i dostępności do świadczeń zdrowotnych i pomocy społecznej dla mieszkańców gmin ZSR, - Dopuszczenie w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych z zakresu ochrony zdrowia i pomocy społecznej, - Liczba zrealizowanych programów profilaktyki i polityki zdrowotnej, - Liczba mieszkańców ZSR, którzy skorzystali z programów polityki społecznej, - Liczba osób, dla których w wyniku uczestnictwa w programach społecznych zlikwidowane lub zmniejszone zostały bariery umożliwiające uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Działanie 3.2 Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Dostosowywanie funkcjonowania placówek oświatowych do zmieniających się uwarunkowań demograficznych i organizacyjno-prawnych, - Poprawa stanu infrastruktury oświatowej, - Polepszenie warunków kształcenia w szkołach, - Poprawa warunków pracy nauczycieli i uczniów, - Poprawa wyposażenia szkół w nowoczesny sprzęt dydaktyczny i służący nauce zawodu (np. Technikum im. Jana Zamoyskiego w Zwierzyńcu), 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zmodernizowanych placówek oświatowych, - Liczba uczniów i nauczycieli, którym w wyniku realizowanych projektów polepszyły się warunki kształcenia, - Liczba nowo powstałych pracowni językowych i komputerowych, - Liczba nowo zakupionych pomocy dydaktycznych, sprzętu i oprogramowania,

<ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienia równego startu edukacyjnego, powszechnego dostępu do usług instytucji edukacyjnych i opiekuńczych, - Zwiększenie dostępności do rozwijania uzdolnień i zainteresowań młodzieży, - Wsparcie dla rozwoju nowych kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) dostosowanych do rynku pracy, - Zapewnienie wszystkim uczniom, bez względu na ich sytuację materialną, rodzinną, zdrowotną możliwości edukacji na miarę ich potrzeb i możliwości. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nakłady na zakup nowego sprzętu i wyposażenia szkół, - Liczba zajęć dodatkowych rozwijających kompetencje uczniów, - Liczba pracowników oświaty i uczniów uczestniczących w projektach, których celem jest podniesienie kompetencji nauczycieli i uczniów, - Liczba i rodzaj nowych kierunków kształcenia (w tym liczba kursów i szkoleń oraz uczestników tych szkoleń), - Liczba uczniów objętych działaniem poradni psychologiczno - pedagogicznych.
--	--

Działanie 3.3 Zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego	
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa stanu technicznego obiektów kultury i obiektów zabytkowych - Upowszechnianie wartości dziedzictwa kulturowego, - Doposażenie w nowoczesny sprzęt, doskonalenie oferty kultury. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób odwiedzających muzea i placówki kultury, - Liczba przedsięwzięć z zakresu prac konserwatorskich, - Liczba obiektów kultury objętych wsparciem, - Liczba zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu poprawy jakości usług i infrastruktury kultury i dziedzictwa kulturowego. - liczba wydarzeń edukacyjnych o tematyce historycznej, dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym.

Działanie 3.4 Wzmocnienie kapitału społecznego i rozwój przedsiębiorstw społecznych	
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój ekonomii społecznej i solidarnej, - Integracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych marginalizacją, - Tworzenie miejsc pracy, - Świadczenie usług społecznych użyteczności publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba przedsięwzięć z zakresu wsparcia przedsiębiorstw społecznych i podmiotów działających w sferze pożytku publicznego, - Ilość osób objętych projektami na rzecz włączenia społeczno - gospodarczego społeczności marginalizowanych.

Działanie 3.5 Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami	
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie stopnia dostępności do infrastruktury i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba przedsięwzięć dotyczących zapewnienia standardów dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjnej.

Działanie 3.6 Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie zagrożeniom	
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Podniesienie jakości działania służb ratowniczo – gaśniczych poprzez zakup nowoczesnego sprzętu i modernizację obiektów, - Wzrost kompetencji i sprawność funkcjonowania jednostek ratowniczo – gaśniczych, - Wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zrealizowanych projektów dotyczących modernizacji, budowy, przebudowy i remontu, obiektów oraz zakupu sprzętu i wyposażenia, - Liczba przeprowadzonych akcji ratowniczo – gaśniczych.

Działanie 3.7 Wspieranie procesów rewitalizacji	
Planowane rezultaty	Wskaźniki osiągnięcia
<ul style="list-style-type: none"> - Wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, - Nadanie obiektom nowych funkcji społecznych i gospodarczych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba Gminnych Programów Rewitalizacji zatwierdzonych przez Rady Gmin.

9. Analiza i model struktury funkcjonalno - przestrzennej wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

9.1 Analiza funkcjonalno-przestrzenna

9.1.1 Ustalenia regionalnych dokumentów strategicznych i planistycznych

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku (SRWL 2030) zawiera model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa lubelskiego, który określa przestrzenne ramy planowanych działań rozwojowych w województwie i stanowi płaszczyznę koordynacji realizacji przedsięwzięć w dwóch przenikających się układach – naturalnym i antropogenicznym. W kontekście tego modelu *SRWL 2030* odwołuje się do ustaleń *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (PZPWL)*, który wskazuje podstawowe elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa i wyróżnia: elementy węzłowe, liniowe, pasmowe oraz obszarowe (w granicach naturalnych) i strefowe (w granicach administracyjnych), cechujące się zróżnicowanym stopniem przenikania układów naturalnych i antropogenicznych. *PZPWL* uwzględniając stan zagospodarowania, naturalny potencjał oraz potrzebę ukierunkowania działań dla rozwoju funkcji wiodących poszczególnych elementów struktury, wyodrębnia (w kontekście obszaru funkcjonalnego partnerstwa Zielone Serce Roztocza) obszary:

- rozwoju i koncentracji funkcji społeczno-gospodarczych oraz wzmocnienia powiązań komunikacyjnych, w tym:
 - tereny koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej związane z podstawowymi elementami sieci osadniczej (miasta, miejscowości gminne), w tym: ośrodki wskazane do

- wzmacniania krajowych i regionalnych funkcji specjalistycznych (Krasnobród, Zwierzyniec), ośrodki koncentracji funkcji podstawowych i rozwoju ponadlokalnych funkcji specjalistycznych (Józefów) oraz miejscowości gminne – lokalne ośrodki obsługi (Susiec),
- główne powiązania transportowe oparte o drogi wojewódzkie oraz linie kolejowe;
 - nadrzędnej funkcji przyrodniczej, a w ramach nich elementy takie jak:
 - główne ostoje przyrody, stanowiące obszary węzłowe regionalnej sieci ekologicznej, charakteryzujące się trwałym nagromadzeniem gatunków zagrożonych oraz najcenniejszych walorów przyrodniczych o różnym formalnym statusie ochrony (park narodowy, rezerваты przyrody, części parków krajobrazowych, obszary Natura 2000 oraz stanowiące odrębną kategorię fragmenty kompleksów leśnych o charakterze lasów naturalnych),
 - kluczowe w skali krajowej i regionalnej ekosystemy leśne cechujące się dużym stopniem naturalności,
 - mające charakter pasmowy korytarze ekologiczne (dolinne, leśne i rzeczne) zapewniające łączność pomiędzy węzłami układu naturalnego;
 - rolniczej przestrzeni produkcyjnej, a w ramach niej fragmenty strefy roślinnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym podstrefy wyżynnej.

W odniesieniu do poszczególnych elementów składających się na tę strukturę, *PZPWL* różnicuje priorytety rozwojowe, a także wskazuje działania służące utrzymaniu i wzmacnianiu ich funkcji podstawowych (wiodących). Dokument ten dla:

- elementów węzłowych układu antropogenicznego – zakłada intensywny rozwój społeczno-gospodarczy z zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania lokalnych systemów przyrodniczych decydujących o jakości przestrzeni zamieszkania, tj. odpowiednio w odniesieniu do:
 - podstawowych elementów sieci osadniczej (ośrodki gminne) – koncentracja urbanizacji (w tym rozwoju gospodarczego) i jej rozwój na terenach podmiejskich w zorganizowanych układach przestrzennych,
 - ośrodków kształtowania funkcji kulturowych – zachowanie wartości obiektów dziedzictwa kulturowego, kształtowanie zagospodarowania przestrzeni kulturowych, rewaloryzację obiektów i zespołów zabytkowych.
- elementów liniowych układu antropogenicznego – zakłada rozwój infrastruktury transportowej zapewniającej sprawność powiązań komunikacyjnych, minimalizującej zagrożenia bezpieczeństwa publicznego oraz kolizje z elementami regionalnej sieci ekologicznej,
- elementów obszarowych układu naturalnego – zakłada podporządkowanie wszelkiej działalności zachowaniu wartości przyrodniczych,
- elementów pasmowych układu naturalnego – zakłada podporządkowanie działań służących utrzymaniu ciągłości powiązań ekologicznych,
- elementów obszarowych przenikania się układu naturalnego i antropogenicznego – zakłada wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, zachowanie naturalnych wartości zasobów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz zrównoważony rozwój gospodarki rolnej i funkcji towarzyszących.

Obszar partnerstwa Zielone Serce Roztocza znajduje się na terenie Roztoczańsko-puszczańskiegos obszaru funkcjonalnego, obejmującego południową część województwa (Roztocze, kompleks Puszczy Solskiej i Lasów Janowskich, a także fragment Równiny Biłgorajskiej i Płaskowyż Tarnogrodzki) o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowo-kulturowych oraz dużej lesistości. Priorytetem rozwojowym tego obszaru funkcjonalnego, zgodnie z *PZPWL*, jest aktywizacja gospodarcza poprzez wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego, leśnego i turystycznego. Podstawowe funkcje

Roztoczańsko-puszczańskiego obszaru funkcjonalnego to funkcja gospodarcza (ukierunkowana na przetwórstwo drewna) i turystyczna, natomiast funkcje towarzyszące to funkcja rolnicza (ukierunkowana na rolnictwo ekologiczne i produkcję roślin przemysłowych) i uzdrowiskowa.

SRWL 2030 uwzględnia Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) o znaczeniu krajowym (miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją) oraz definiuje OSI o znaczeniu regionalnym, które stanowią wyraz podjętej decyzji dotyczącej potrzeby szczególnego wsparcia realizacji wybranych kierunków działań. Przyjmując model zrównoważonego rozwoju, w tym policentryczny rozwój sieci osadniczej, *SRWL 2030* wskazuje się OSI obejmujące: obszary współpracy w strefach silnego oddziaływania miast – miejskie obszary funkcjonalne (MOF) oraz strefy funkcjonalne, charakteryzujące się wspólnymi uwarunkowaniami i celami rozwojowymi, na których przewiduje się współpracę w układach ponadlokalnych – subregionalne obszary strategicznej interwencji.

Cały obszar partnerstwa Zielone Serce Roztocza położony jest w granicach OSI Roztocze. Priorytetem rozwoju przedmiotowego OSI jest społeczno-gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego Roztocza i Puszczy Solskiej. Kierunki interwencji w tym OSI skupiają się na:

- poprawie konkurencyjności gospodarstw rolnych,
- zrównoważonym rozwoju systemów infrastruktury technicznej,
- ochronie walorów środowiska,
- promocji i rozwoju usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej,
- innowacyjnym wykorzystaniu walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwoju sportu i usług wolnego czasu,
- wzmocnieniu współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.

Ponadto gminy partnerskie Zielone Serce Roztocza zaliczają się do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją (OSI o znaczeniu krajowym), zdelimitowanych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (*SOR*), obejmujących grupę mniejszych miast oraz obszarów wiejskich, które ze względu na występujące cechy problemowe, wpływające na niekorzystną sytuację społeczno-gospodarczą, zostały określone jako strefa opóźnienia urbanizacyjnego. Zgodnie z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (*KSRR 2030*) polityka regionalna tam, gdzie występuje zagrożenie trwałą marginalizacją, zostanie ukierunkowana na promocję i wsparcie inwestycji prywatnych wykorzystujących lokalne zasoby oraz integrację świadczenia usług w skali obszaru powiązanego funkcjonalnie. Wspierana też będzie aktywizacja podmiotów publicznych, prywatnych, ekonomii społecznej i mieszkańców na rzecz rozwoju i współpracy. Polityka regionalna dodatkowo zostanie ukierunkowana na pobudzanie procesów rozwojowych, m.in. poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej i terenów inwestycyjnych. Prowadzone będą również działania w zakresie rewitalizacji i odnowy wsi w obszarach zdegradowanych. Oczekiwany efektem podejmowanych działań powinien być rozwój lokalnych firm, wzrost liczby lokalnych miejsc pracy, wzrost dochodów mieszkańców oraz bazy dochodowej samorządów terytorialnych.

9.1.2 Uwarunkowania społeczno - gospodarcze i infrastrukturalne

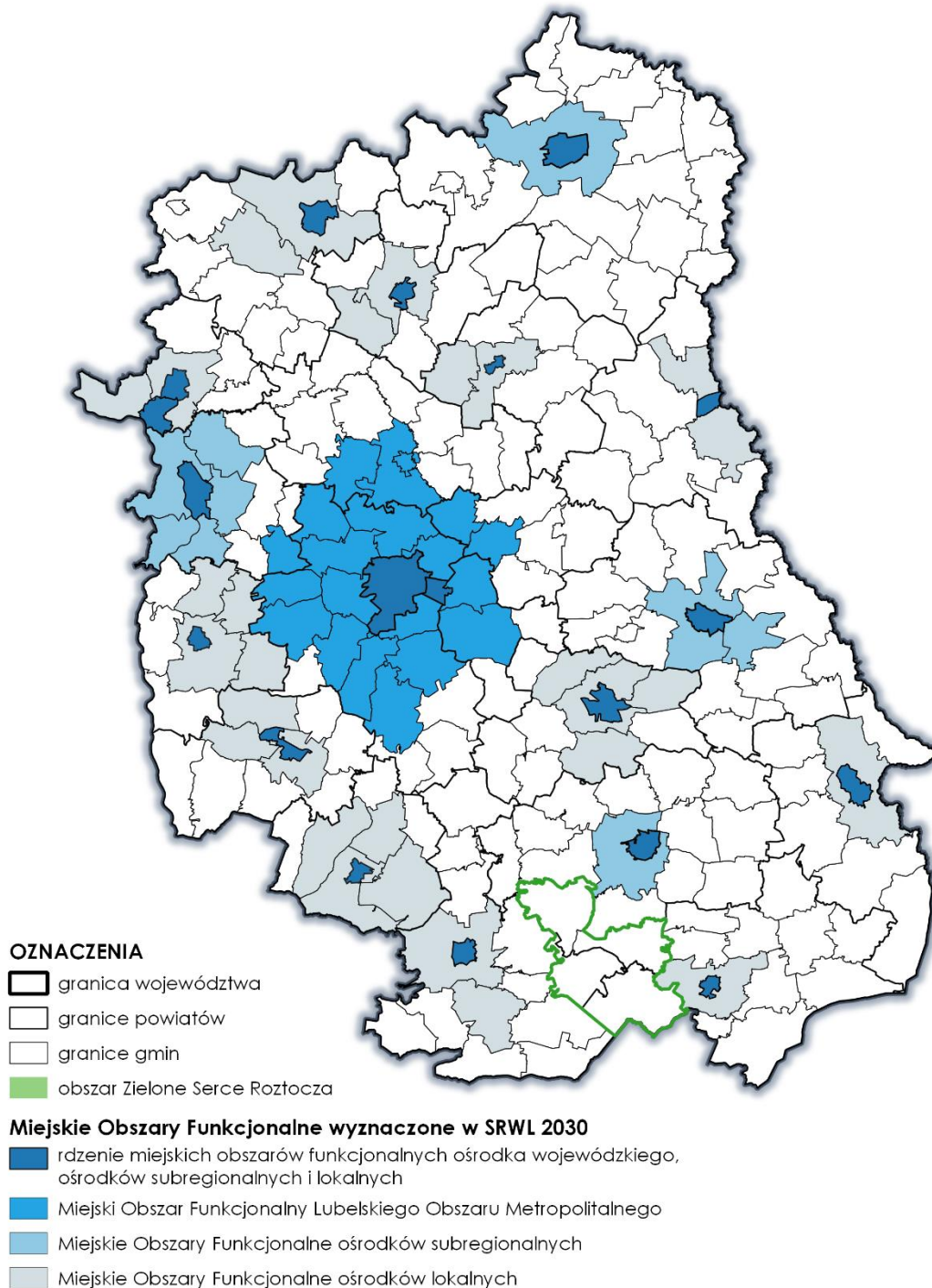
Gminy partnerskie Zielone Serce Roztocza usytuowane są w południowej części województwa lubelskiego. Obszar partnerstwa graniczy z województwem podkarpackim i cechuje go peryferyjne położenie w skali województwa lubelskiego. Obszar Zielone Serce Roztocza oddalony jest o około 110 km od Lublina – stolicy województwa lubelskiego. Jednocześnie obszar znajduje się w bliskiej odległości od wyznaczonych w *SRWL 2030* miejskich obszarów funkcjonalnych: MOF Zamościa (ośrodka

subregionalnego) oraz MOF ośrodków lokalnych: Tomaszowa Lubelskiego, Biłgoraja oraz Janowa Lubelskiego (mapa nr 1).

Według ewidencji geodezyjnej (stan na dzień 1 stycznia 2014 r.), największą część obszaru Zielone Serce Rostocza stanowią grunty leśne oraz tereny zadrzewione i zakrzewione, które zajmują powierzchnię 36 013 ha, czyli ponad połowę obszaru gmin partnerskich (60,3%). Obszar gmin partnerskich wyróżnia się bardzo wysoką lesistością – 59,2%, ponad dwukrotnie przewyższającą średnią dla województwa lubelskiego (23,3%). Pierwsze miejsce pod względem lesistości (procentowego stopnia pokrycia lasem powierzchni) zajmuje gmina Zwierzyniec 70,8%. Znaczna część lasów, szczególnie należących do Rostoczańskiego Parku Narodowego charakteryzuje się wysokim stopniem naturalności.

Użytki rolne zajmują 21 594 ha powierzchni gmin partnerskich (36,1%), a ich struktura użytkowania wykazuje proporcje charakterystyczne dla gmin wiejskich – zdecydowanie dominują użytki orne – 17 638 ha (81,7% powierzchni użytków rolnych), następnie łąki trwałe – 1 673 ha (7,8%) oraz pastwiska – 1 090 ha (6,2%). Gminą obszaru funkcjonalnego charakteryzującą się największym udziałem użytków rolnych w powierzchni ogółem jest gmina Susiec, gdzie użytki rolne stanowią 41,4% powierzchni gminy. Najmniejszym odsetkiem gruntów rolnych cechuje się natomiast gmina Zwierzyniec – 24,3%.

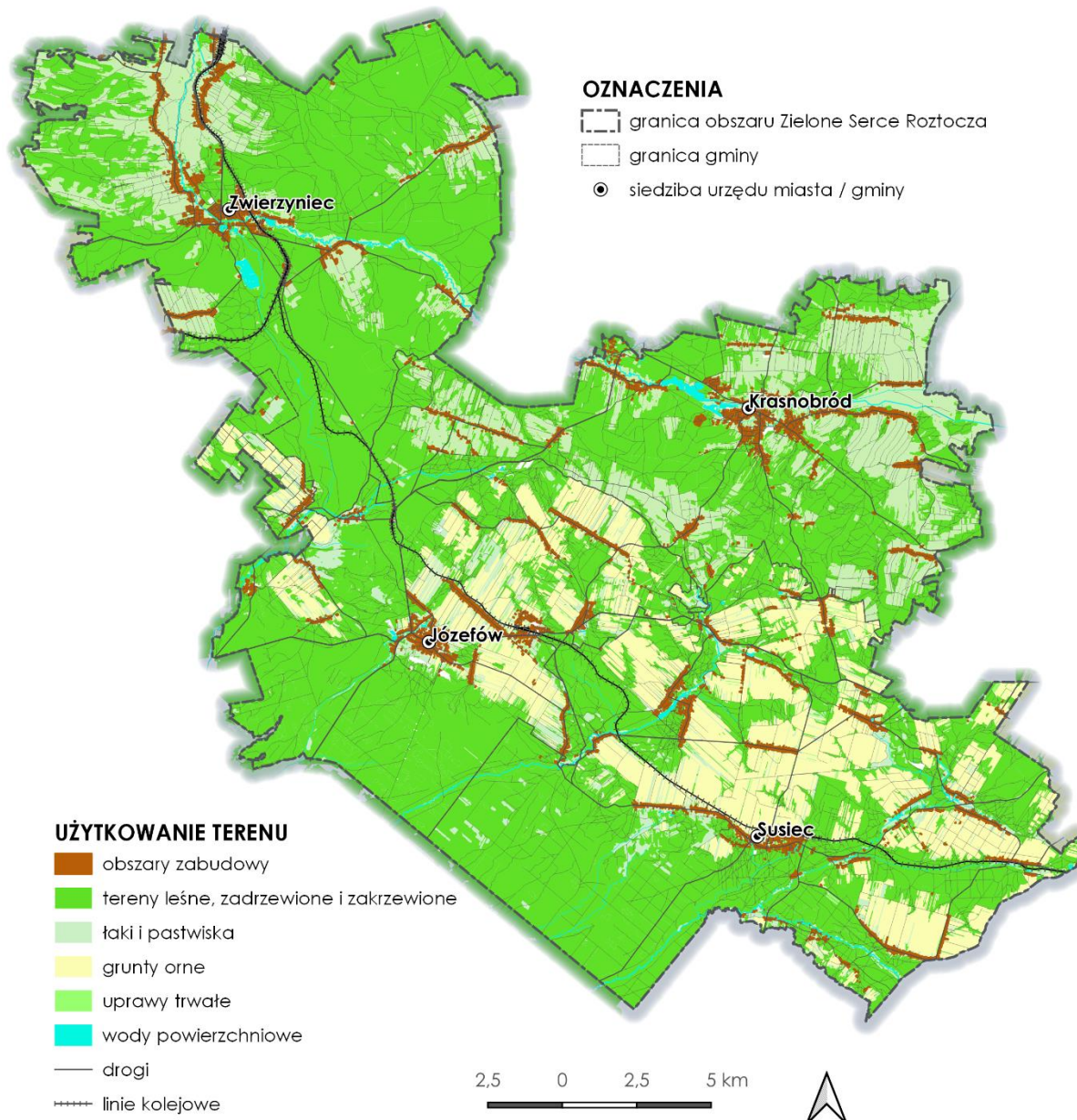
Mapa 1
POŁOŻENIE OBSZARU ZIELONE SERCE ROZTOCZA W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią jedynie 2,9% analizowanego obszaru (1 706 ha). Osadnictwo obszaru – ukształtowane historycznie – wykorzystuje przede wszystkim tereny odlesione i rozwinęło się głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz dolin rzecznych. Istniejący układ przestrzenny charakteryzuje się występowaniem zarówno zwartych, jak i rozproszonych form osadnictwa, z dominującą zabudową jednorodzinną i zagrodową. Kierunki wykorzystania powierzchni na obszarze partnerstwa Zielone Serce Roztocza obrazuje mapa nr 2.

Na sposób użytkowania omawianego obszaru oraz zachodzące w nim zmiany wpływają przede wszystkim cechy środowiska przyrodniczego oraz oddziaływanie antropogeniczne wynikające z realizacji potrzeb społecznych, ekonomicznych i kulturowych. Przeobrażenia w sposobie użytkowania gruntów zachodzą na skutek postępującej urbanizacji i związanego z nią rozwoju niezbędnej infrastruktury, a także podejmowanych działań ochronnych wynikających z prowadzonej polityki ekologicznej i przestrzennej.

Mapa 2
KIERUNKI WYKORZYSTANIA PRZESTRZENI OBSZARU ZIELONE SERCE ROZTOCZA

System osadniczy obszaru Zielone Serce Roztocza ukształtował się w długotrwałym procesie rozwoju historycznego. Uwarunkowania mające wpływ na kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru partnerstwa to uwarunkowania środowiskowe i antropogeniczne. Do uwarunkowań środowiskowych należy zaliczyć przede wszystkim rozmieszczenie terenów leśnych, lokalizację dolin

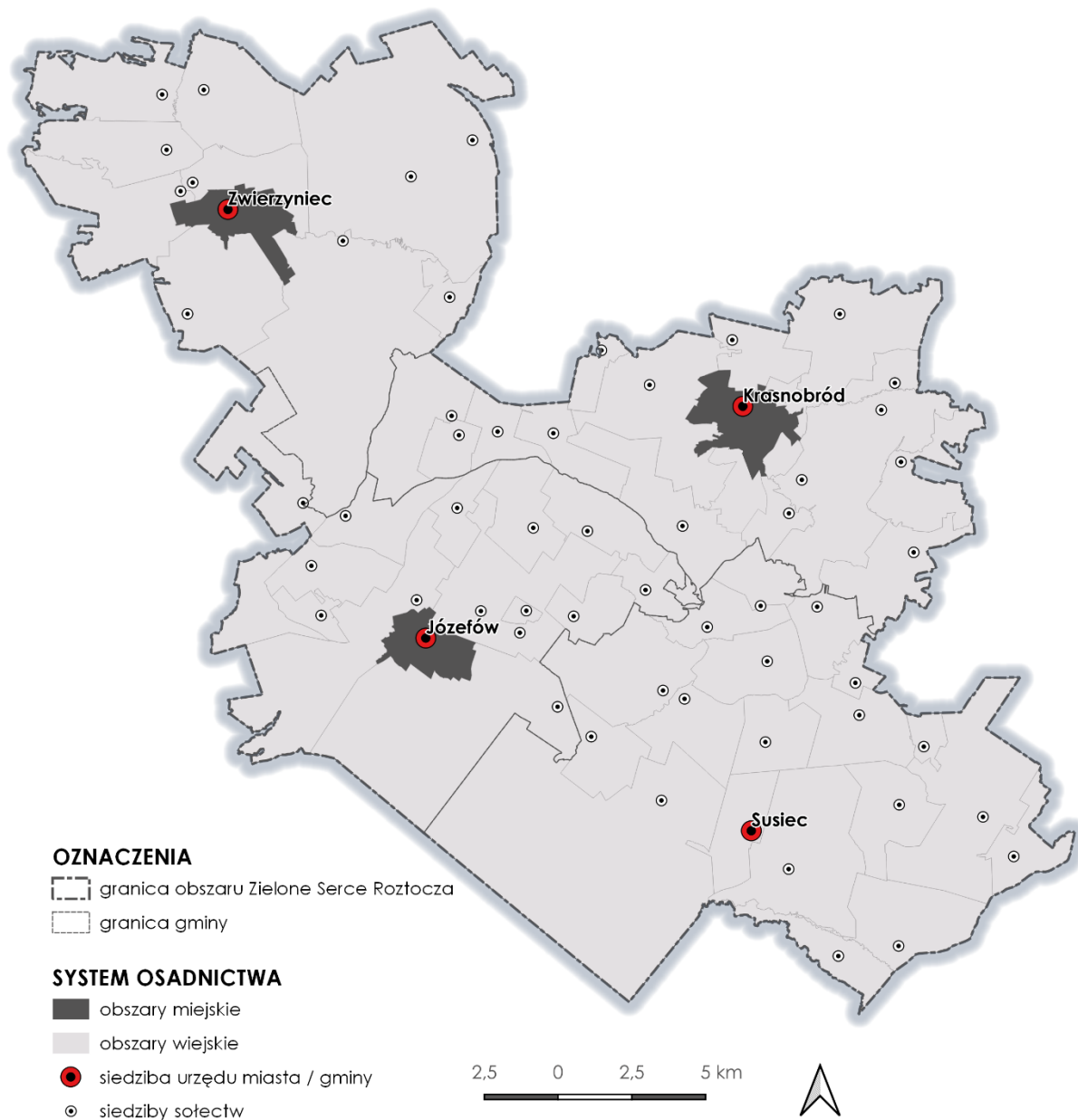
rzecznych oraz wiążące się z ich położeniem występowanie obszarów podmokłych, zasoby glebowe i wodne oraz cechy fizjograficzne terenu. Czynniki antropogenicznymi są rozmieszczenie głównych arterii komunikacyjnych oraz dostęp i stan infrastruktury technicznej.

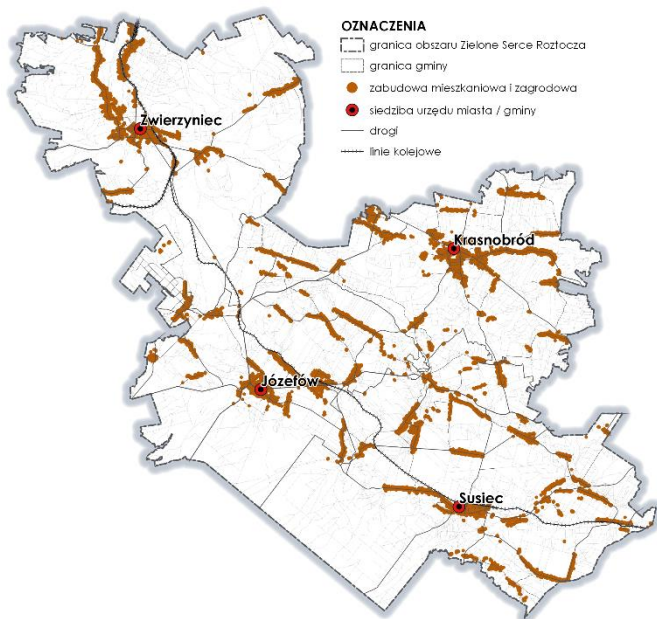
Sieć osadniczą obszaru stanowią trzy miasta (Józefów, Krasnobród i Zwierzyniec) oraz 53 miejscowości, w tym miejscowość gminna Susiec, które w centralnej i wschodniej części obszaru są dość równomiernie rozmieszczone. Nierównomierne rozmieszczenie miejscowości wiejskich oraz brak większych wsi na południu i północy obszaru Zielone Serce Roztocza, związany jest z występowaniem dużych kompleksów leśnych. System osadnictwa obszaru Zielone Serce Roztocza został przedstawiony na mapie nr 3.

Analiza stanu zagospodarowania wykazała, że zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa nie są rozmieszczone równomiernie w granicach obszaru partnerstwa Zielone Serce Roztocza (rycina 1 i 4). Największa intensywność zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej, a tym samym największe obszary terenów zwartej zabudowy, występują przede wszystkim w ośrodkach gminnych: miastach – Józefów, Krasnobród i Zwierzyniec i miejscowości Susiec oraz w ich sąsiedztwie, a także w przy głównych szlakach komunikacyjnych – drogach wojewódzkich nr 849, nr 853, nr 858 i drogach powiatowych. Takie rozmieszczenie zwartych terenów zabudowy w stosunku do podstawowego układu komunikacyjnego sprawia, że układ osadniczy przyjmuje formę pasmowo-węzłową. Charakterystyczną cechą badanego obszaru jest ścisłe uzależnienie struktur zagospodarowania przestrzennego od warunków przyrodniczych – terenów leśnych oraz obszarów chronionych.

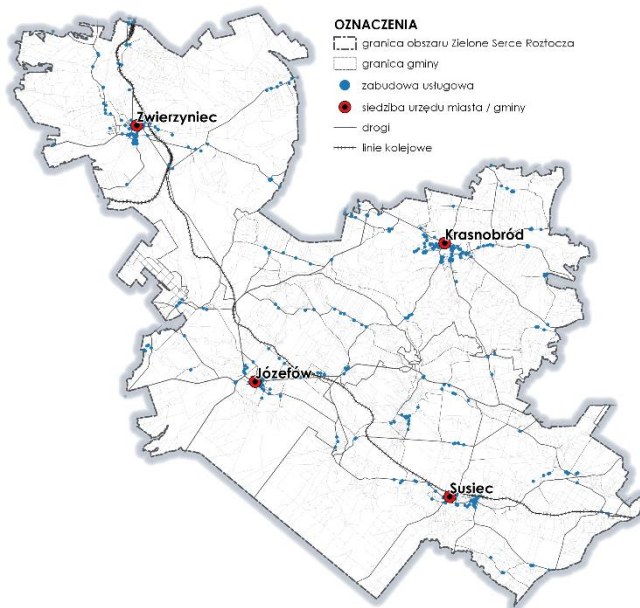
Zabudowa usługowa (w tym: hotelowa, zakwaterowania turystycznego, biurowa, handlowo-usługowa, usług publicznych, kultury i sportu) występuje w obszarach zwartych terenów zabudowy i przenika się z zabudową mieszkaniową i zagrodową, występując na terenach zurbanizowanych w różnym natężeniu (rycina 2). Zabudowa przemysłowo-magazynowa koncentruje się głównie wokół miejscowości gminnych, a także jest zlokalizowana w bliskim lub bezpośrednim sąsiedztwie głównych szlaków transportowych, tj.: dróg wojewódzkich i powiatowych, a także linii kolejowych (rycina nr 3).

Mapa 3
SIEĆ OSADNICZA OBSZARU ZIELONE SERCE ROZTOCZA

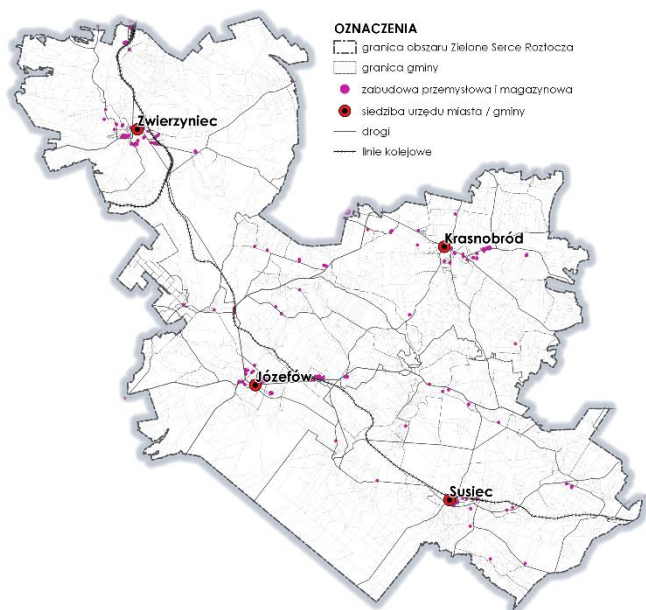

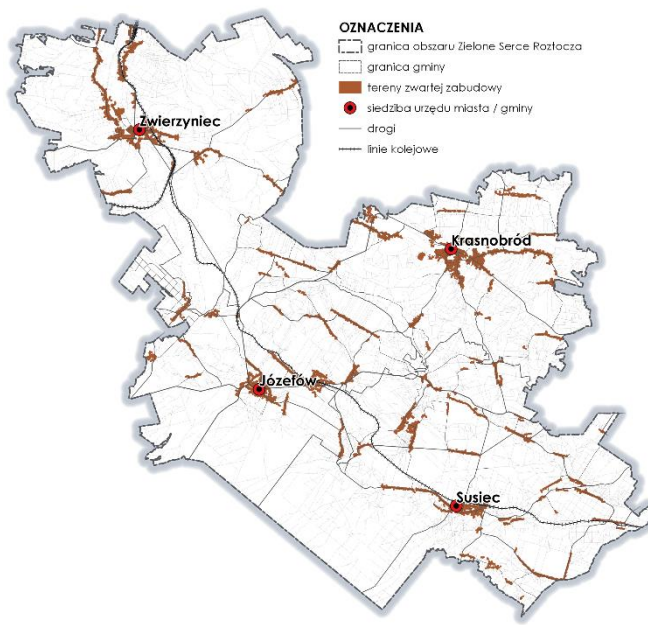
Rycina nr 1
Rozmieszczenie zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej

Rycina nr 2
Rozmieszczenie zabudowy usługowej

Rycina nr 3
Rozmieszczenie zabudowy przemysłowej i magazynowej

Rycina nr 4
Tereny zwartej zabudowy

Główny szkielet układu komunikacyjnego obszaru Zielone Serce Roztocza stanowią drogi wojewódzkie: nr 849 (Zamość – Jacnia – Józefów – Wola Obszańska), nr 853 (Nowy Majdan – Tomaszów Lubelski) i nr 858 (Zarzecze – Biłgoraj – Zwierzyniec – Szczepreszyn), a także linie kolejowe: nr 69 (relacji Rejowiec – Hrebennie), nr 66 (relacji Zwierzyniec – Biłgoraj – Stalowa Wola) oraz nr 65 - Linia Hutnicza Szerokotorowa (relacji Hrubieszów – Huta Katowice). Drogi wojewódzkie realizując powiązania wewnętrzne, pełnią jednocześnie także funkcję powiązań zewnętrznych obszaru. Droga wojewódzka nr 858 stanowi bezpośrednie połączenie z drogą krajową nr 74 (Wieluń – Bełchatów – Piotrków Trybunalski – Sulejów – Żarnów – Ruda Maleniecka – Kielce – Łągów – Opatów – Ożarów – Annopol –

Kraśnik – Janów Lubelski – Frampol – Gorajec – Szczepieszyn – Zamość – Hrubieszów – Zosin). Droga 853 łączy natomiast obszar funkcjonalny z drogą ekspresową S17 (Warszawa – Garwolin – Lublin – Piaski – Krasnystaw – Zamość – Tomaszów – Bełzec – Hrebennie). Główny układ komunikacyjny uzupełniają drogi powiatowe realizujące głównie powiązania wewnętrzne, a także powiązania bliskie zewnętrzne i drogi gminne realizujące powiązania wewnątrz obszarowe (mapa nr 4).

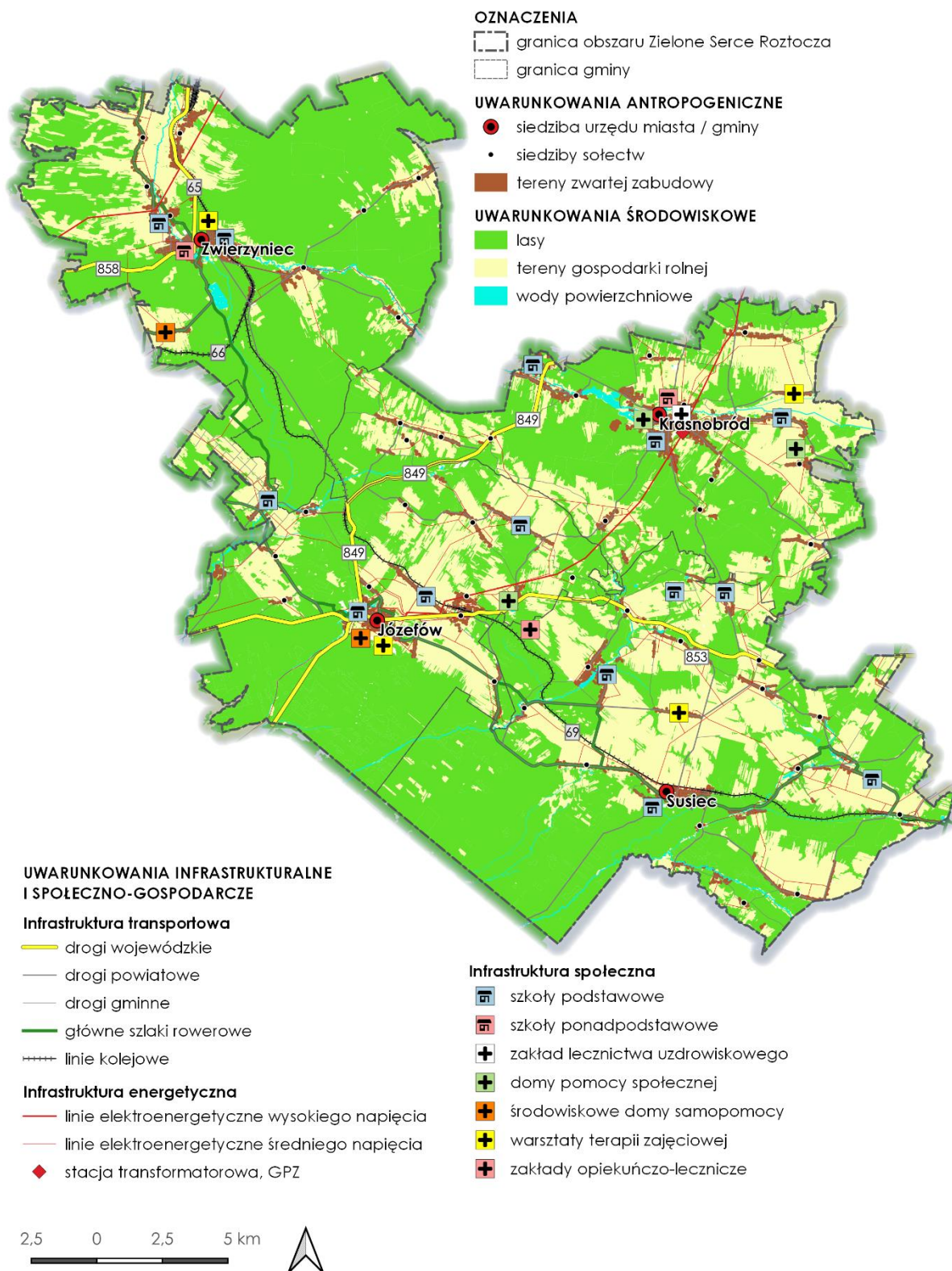
Obszar zaopatrywany jest w energię elektryczną poprzez przesył liniami WN o napięciu 110 kV z krajowego systemu elektroenergetycznego. W granicach obszaru zlokalizowany jest Główny Punkt Zasilania w Krasnobrodzie, z którego energia elektryczna jest dystrybuowana liniami SN (mapa nr 4). Gmina Zwierzyniec zaopatrywana jest w energię elektryczną z Głównego Punktu Zasilającego w Szczepieszynie.

Jednym z podstawowych elementów zagospodarowania przestrzennego, decydującym w znacznej mierze o możliwościach rozwoju inicjatyw gospodarczych, a także o modernizacji produkcji rolniczej, rozwoju osadnictwa i ochronie środowiska przyrodniczego jest infrastruktura techniczna. Obszar partnerstwa Zielone Serce Roztocza cechuje niekorzystna sytuacja w zakresie dostępu do kanalizacji – jedynie 39,9% ludność obszaru korzysta z kanalizacji sieciowej. Z uwagi na niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę kanalizacyjną część mieszkańców obszaru korzysta z przydomowych systemów do odprowadzania ścieków – zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Przy dość wysokim poziomie zводociągowania obszaru, relatywnie słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna nie zapewnia właściwej ochrony zasobów środowiska, w tym obszarów chronionych. Czynnikiem wpływającym na niski poziom skanalizowania obszaru jest niska gęstość zabudowy oraz wstępująca zabudowa rozproszona.

Obszar Zielone Serce Roztocza charakteryzuje się dość dobrą dostępnością do infrastruktury społecznej. Na terenie gmin partnerskich funkcjonują 4 przedszkola samorządowe oraz 14 szkół podstawowych (publicznych i niepublicznych). Istniejąca sieć przedszkoli i szkół podstawowych zabezpiecza aktualne potrzeby mieszkańców. Na analizowanym obszarze działają również dwie szkoły ponadpodstawowe: Liceum Ogólnokształcące w Krasnobrodzie oraz Technikum im. Jana Zamoyskiego w Zwierzyncu. Na terenie każdej z gmin partnerskich funkcjonują zakłady opieki zdrowotnej i prywatne praktyki lekarskie, które świadczą usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. Ponadto w Krasnobrodzie znajduje się zakład uzdrowiskowy – Samodzielne Publiczne Sanatorium Rehabilitacyjne im. Janusza Korczaka. Na terenie każdej z gmin partnerskich działają Gminne lub Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej, podejmujące działania na rzecz osób i rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Na obszarze Zielone Serce Roztocza znajdują się również domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, warsztaty terapii zajęciowej oraz zakład opiekuńczo-leczniczy.

Na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru determinujący wpływ mają funkcje turystyczne, wypoczynkowe i uzdrowiskowe. Obszar posiada uznany, wysoki, wynikający z unikalnego w skali kraju krajobrazu naturalno-kulturowego potencjał turystyczny. Wysokie walory krajoznawcze predestynują ten obszar do rozwoju aktywnych form wypoczynku, tj.: turystyki krajoznawczej, przyrodniczej, wędrówek pieszych i rowerowych. Obszar posiada również sprzyjające warunki klimatyczne do rozwoju turystyki zimowej i leczniczej. Obszar partnerstwa Zielone Serce Roztocza znajduje się również w jednym z najbardziej skoncentrowanych okręgów w województwie lubelskim pod względem przetwórstwa drzewnego i produkcji mebli. Na obszarze funkcjonalnym działalność prowadzą liczne zakłady świadczące usługi w zakresie przerobu i transportu drewna oraz gospodarki.

Mapa 4
UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZE I INFRASTRUKTURALNE

9.1.3 Uwarunkowania środowiska przyrodniczego i kulturowego

Czynnikiem integrującym analizowany obszar pod względem geograficznym i krajobrazowym jest Roztocze, cechujące się charakterystycznym ukształtowaniem terenu. Obszar ten wyróżnia również bogactwo przyrodnicze w formie unikatowych siedlisk fauny i flory. Znaczną część gmin partnerskich zajmuje system obszarów chronionych, w którym rdzenną strefę stanowi Roztoczański Park Narodowy, wokół którego rozmieszczone są formy ochrony o mniejszym rygorze ochronnym.

W granicach obszaru Zielone Serce Roztocza znajdują się następujące obszary chronione (mapa nr 5):

- **Roztoczański Park Narodowy** – zajmuje powierzchnię 8 482 ha, obejmując najcenniejsze przyrodniczo obszary Roztocza. Głównym celem utworzenia Roztoczańskiego Parku Narodowego była ochrona zróżnicowanych ekosystemów leśnych Roztocza Środkowego. Roztoczański Park Narodowy to najbardziej zalesiony park narodowy w Polsce – lasy obejmują 93,81% powierzchni Parku. Wyróżniają go wysokie walory przyrodnicze przejawiające się różnorodnością zbiorowisk roślinnych i bogactwem flory. Na jego obszarze występuje wiele ważnych gatunków drzew lasów zachodnioeuropejskich – jodły, buku, jaworu, lipy szerokolistnej, świerku i cisu. W celu pełniejszej ochrony, na terenie parku, stworzono 5 obszarów ochrony ścisłej: Bukowa Góra, Czerkies, Jarugi, Międzyrzeki i Nart. Niemalże cały obszar parku leży na terenie gminy Zwierzyniec, a jedynie jego niewielki fragment położony jest w północnej części gminy Józefów.
- **Parki Krajobrazowe:**
 - Krasnobrodzki Park Krajobrazowy – został utworzony w celu zachowania unikatowych wartości przyrodniczych, historycznych, kulturowych i krajobrazowych Roztocza Środkowego, a w szczególności zwartych kompleksów lasów mieszanych z dużą domieszką jodły wraz z charakterystyczną florą i fauną. Krasnobrodzki Park Krajobrazowy położony jest w granicach administracyjnych gmin: Krasnobród, Józefów i Susiec
 - Park Krajobrazowy Puszczy Solskiej – celem ochrony Parku są zwarte kompleksy leśne o charakterze puszczańskim oraz krajobraz dolin rzek tworzących przełomy w strefie krawędziowej Roztocza i Kotliny Sandomierskiej. Park Krajobrazowy Puszczy Solskiej położony jest w granicach administracyjnych gminy Susiec, Józefów i Krasnobród.
 - Szczepreszyński Park Krajobrazowy – został utworzony dla ochrony rzeźby terenu wschodniej części Roztocza Zachodniego z jedną z najważniejszych w kraju siecią wąwozów lessowych oraz w celu zabezpieczenia przed degradacją naturalnych dolin rzek Wieprza, Gorajca i Poru. Szczepreszyński Park Krajobrazowy położony jest na terenie gminy Zwierzyniec.
- **Obszary Natura 2000:**
 - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk *Święty Roch*, położony w gminie Krasnobród, którego przedmiotem ochrony są typy siedlisk przyrodniczych: żyzne buczyny i wyżynny jodłowy bór mieszany;
 - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk *Sztolnie w Senderkach*, położony w gminie Krasnobród, którego celem utworzenia jest ochrona 9 gatunków nietoperzy zimujących na obszarze obejmującym sztolnie, w których wydobywano piaskowiec;
 - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk *Uroczyska Puszczy Solskiej*, położony w gminie Susiec oraz gminie Józefów, którego przedmiotem ochrony jest 17 typów siedlisk (m.in.: bory bagienne, torfowiska, wyżynny jodłowy bór mieszany, żyzna buczyna karpacka) oraz 18 gatunków zwierząt (m.in. wilk i ryś);
 - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk *Zarośle*, położony w gminie Susiec, którego przedmiotem ochrony są typy siedlisk przyrodniczych: żyzne buczyny i wyżynny jodłowy bór mieszany;
 - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk *Roztocze Środkowe*, położony w gminie Zwierzyniec oraz gminie Józefów, którego celem jest ochrona licznych siedlisk przyrodniczych (m.in. łąki

trzęślicowe, torfowiska, bory bagienne, łągi olszowe i jesionowe, wyżynny jodłowy bór mieszany, żyzne buczyny), roślin i zwierząt: płazów (traszki grzebieniastej, kumaka nizinnego), ssaków (bobra, wilka, wydry, rysia, 4 gatunków nietoperzy) i owadów;

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków *Roztocze*, położony w gminie Zwierzyniec, gminie Krasnobród, gminie Susiec oraz gminie Józefów, który został utworzony w celu ochrony licznych gatunków ptaków m.in.: bociana, puszczyka, orlika, dzięcioła, derkacza;
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków *Puszcza Solska*, położony w gminie Susiec oraz gminie Józefów, który został utworzony w celu ochrony licznych gatunków ptaków m.in.: bociana, puszczyka, puchacza, orlika, bielika, derkacza, cietrzewia.

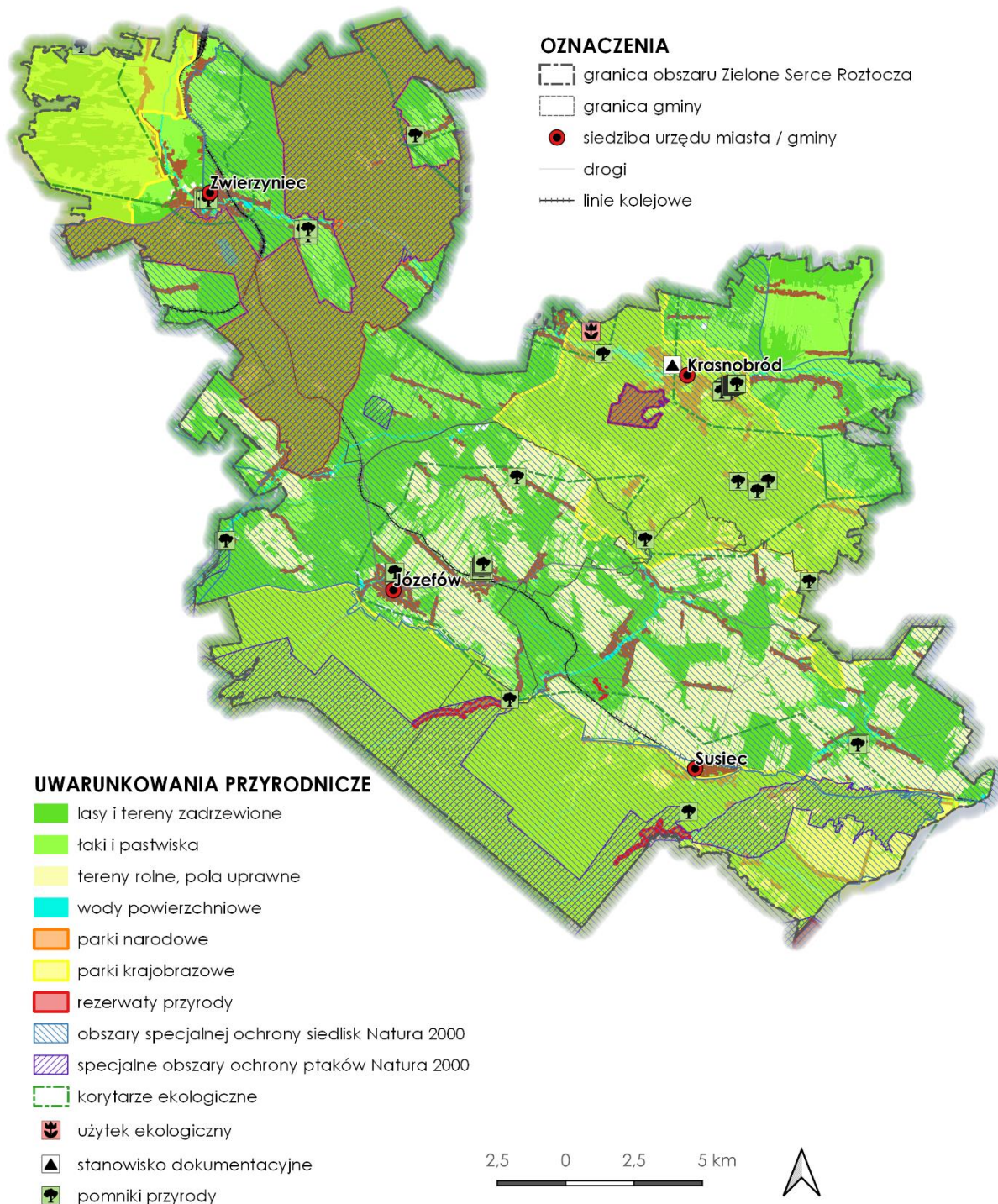
– **Rezerwaty przyrody:**

- rezerwat *Czartowe Pole*, położony na terenie gminy Józefów i gminy Susiec, którego celem jest zachowanie przełomu i doliny rzeki Sopot;
- rezerwat *Święty Roch*, położony na terenie gminy Krasnobród, chroniący najcenniejsze fragmenty borów jodłowych i mieszanych;
- rezerwat *Nad Tanwią*, położony na terenie gminy Susiec, mający na celu ochronę najpiękniejszych fragmentów dolin rzeki Jeleń i Tanew.

Kolejne formy ochrony przyrody to liczne **pomniki przyrody ożywionej** (pojedyncze drzewa oraz grupy drzew) i nieożywionej, stanowisko dokumentacyjne *Kamieniołom* w gminie Krasnobród, chroniące wyrobisko po eksploatacji skał oraz użytek ekologiczny *Belfond*, obejmujący obszar źródlisk z przyległymi mokradłami, oczkami wodnymi i lasem, będący między innymi ostoją bobrów.

Obszar partnerstwa w całości znajduje się w obrębie **Transgranicznego Rezerwatu Biosfery „Roztocze”**, utworzonego w dniu 19 czerwca 2019 r., decyzją Międzynarodowej Rady Koordynacyjnej Programu Człowiek i Biosfera UNESCO. Obszar rezerwatu wynoszący łącznie 371 902 ha zlokalizowany jest w województwie lubelskim i podkarpackim, obejmując swoim zasięgiem powiaty: janowski, zamojski, biłgorajski, tomaszowski i lubaczowski oraz powiaty: jaworowski, żółkiewski i lwowski na Ukrainie. W skład rezerwatu w Polsce wchodzi Roztoczański Park Narodowy, 18 rezerwatów przyrody, 4 parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, w tym 4 obszary specjalnej ochrony ptaków i 15 specjalnych obszarów ochrony siedlisk. Dla krajowego rezerwatu wyznaczone zostały trzy strefy: strefa rdzenna, której zadaniem jest ochrona przyrody oraz zapewnienie możliwości monitorowania i badania procesów przyrodniczych, strefa buforowa, która może być użytkowana m.in. do celów badawczych, szkoleniowych, leśnych, turystycznych i rolniczych oraz strefa przejściowa, która obejmuje tereny, na których aktywność ludzka skupia się na dążeniu do rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego, odbywającego się na zasadach zrównoważonego rozwoju. Celem Transgranicznego Rezerwatu Biosfery „Roztocze” jest kreowanie zrównoważonych relacji między ludźmi i biosferą w obszarze Roztocza po obu stronach granicy Unii Europejskiej oraz kreowanie rozwoju społeczno-gospodarczego sprzyjającego budowaniu tożsamości kulturowej regionu. Transgraniczny Rezerwat Biosfery ma na celu ochronę różnorodności biologicznej i poprawę zdolności obserwowania zmian ekologicznych w obszarze regionu. Służyć ma także pobudzaniu społecznej świadomości powiązań istniejących pomiędzy różnorodnością ekologiczną i kulturową.

Mapa 5
UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE

Obszar partnerstwa Zielone Serce Roztocze leży w strefie przyrodniczych obszarów funkcjonalnych zidentyfikowanych w ramach Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET-PL. Ponadto przez obszar funkcjonalny przebiegają korytarz ekologiczny o istotnym znaczeniu dla krajowych i europejskich powiązań przyrodniczych - Korytarz Południowo-Centralny (KPdC), który łączy Roztocze z Lasami

Janowskimi, Puszcą Sandomierską i Świętokrzyską, Przedborskim Parkiem Krajobrazowym, Załęczańskim Parkiem Krajobrazowym oraz korytarze uzupełniające, łączące obszary siedliskowe położone wewnątrz kraju z korytarzami głównymi.

Pod względem wartości bonitacyjnej gruntów ornych na obszarze Zielone Serce Roztocza przeważają gleby średniej i słabej jakości, co niekorzystnie wpływa na warunki rozwoju rolnictwa. Najsłabsze gleby charakteryzują północną część obszaru (gminę Zwierzyniec), gdzie niewiele jest gleb I-III klasy bonitacyjnej, a dominującą grupę stanowią gleby należące do IV – V klasy. Struktura klas bonitacyjnych gleb oraz duży udział gleb słabej i średniej jakości determinuje kierunki upraw polowych – na obszarze funkcjonalnym najczęściej uprawia się różne gatunki zbóż i ziemniaki, natomiast na użytkach zielonych prowadzona jest ekstensywna gospodarka łąkowa.

Alternatywą dla rolniczego wykorzystania obszarów słabych gleb może być produkcja energii ze źródeł odnawialnych. Potencjał naturalny obszaru oraz jego rolniczy charakter stwarzają dogodne warunki do rozwoju energetyki słonecznej, a także upraw roślin energetycznych oraz produkcji energii z odpadów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego.

Z punktu widzenia wykorzystania zasobów energii promieniowania słonecznego najistotniejszymi parametrami są: natężenie promieniowania słonecznego oraz nasłonecznienie. Dodatkowym parametrem odnoszącym się do warunków pogodowych jest usłonecznienie definiowane jako czas podawany w godzinach, podczas którego na powierzchnię ziemi padają bezpośrednio promienie słoneczne. Obszar województwa lubelskiego należy do regionów posiadających jedno z najlepszych warunków wykorzystywania energii słonecznej w kraju i został w całości zakwalifikowany do obszarów preferowanych dla lokalizacji urządzeń i instalacji wykorzystujących energię słoneczną. Dodatkowo obszar partnerstwa charakteryzuje się najlepszymi warunkami usłonecznienia w regionie. Obszar Zielone Serce Roztocza został również zaliczony do obszarów o największej koncentracji potencjalnych źródeł biomasy z zasobów leśnych, biomasy pochodzącej z rolnictwa oraz przemysłu drzewnego, a teren gminy Krasnobród i gminy Susiec do obszarów preferowanych do rozwoju energetyki geotermalnej. Ponadto, na analizowanym terenie, ze względu na występowanie licznych gleb o niskiej bonitacji, możliwe jest pozyskiwanie energii z celowych upraw energetycznych. Relatywnie mniejsze możliwości, ze względu na niezbyt sprzyjające uwarunkowania naturalne i antropogeniczne, dotyczą wykorzystania energii wiatrowej i wodnej. Pomimo, iż obszar funkcjonalny, w krajowym podziale na strefy energetyczne wiatru, został zaliczony do strefy korzystnej (III), zidentyfikowany potencjał energii wiatrowej nie może być w pełni wykorzystywany z uwagi na duże obszary objęte ochroną przyrody. Na obszarze partnerstwa (w gminie Zwierzyniec i w gminie Józefów) znajdują się dwie małe elektrownie wodne (MEW), a także istnieją budowle piętrzące możliwe do wykorzystania energetycznego.

Obszar Zielone Serce Roztocza charakteryzuje się ubogą siecią hydrologiczną. Głównym ciekim wodnym, tworzącym sieć rzeczną obszaru, jest Wieprz, wraz z dopływami: Kryniczanką i Jacynką (gmina Krasnobród) oraz Świerszczem (gmina Zwierzyniec). Pozostała część omawianego terenu położona jest w zlewni Sanu – obszar ten odwadnia rzeka Tanew i jej dopływy: Sopot, Szum, Łosiniecki Potok oraz Jeleń. Niskie zasoby wód powierzchniowych obszaru gminy przejawiają się również w niewielkiej ilości zbiorników wodnych – do najważniejszych zbiorników, o dużym znaczeniu rekreacyjnym należą: kompleks stawów Echo i zalew Rudka w gminie Zwierzyniec, zalew w Krasnobrodzie, trzy zalewy w Józefowie (dwa wędkarskie i jeden rekreacyjny) oraz zalew w Majdanie Sopotkim w gminie Susiec.

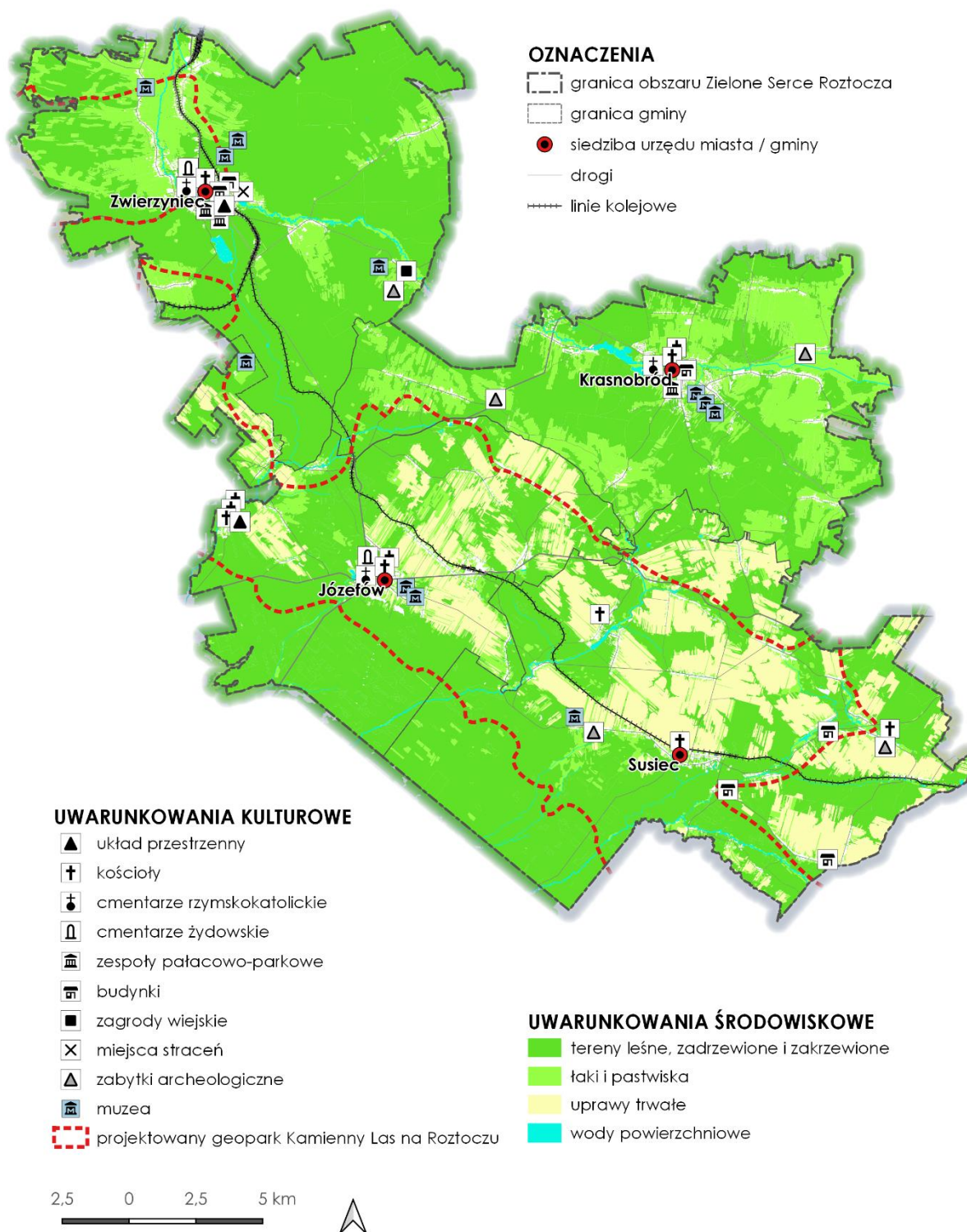
Obszar Zielone Serce Roztocza położony jest w strefie o bogatych walorach kulturowych (mapa nr 6). Obszar posiada bogatą historię związaną przede wszystkim z Ordynacją Zamojską, która wywarła silny wpływ na dziedzictwo kulturowe tego terenu. Pozostałością dziejów historycznych obszaru partnerstwa Zielone Serce Roztocza są liczne zabytki architektury – zgodnie z wykazem zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych i zabytków archeologicznych województwa

lubelskiego, prowadzonym przez Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, na obszarze funkcjonalnym znajduje się blisko 40 zabytków architektury i budownictwa. Obiekty zabytkowe objęte ochroną rejestrową znajdują się we wszystkich gminach partnerskich, lecz ich rozmieszczenie na obszarze funkcjonalnym nie jest równomierne. Znacznie bogatsza pod tym kątem jest północna i wschodnia część terenu, w tym zwłaszcza gminy Zwierzyńiec i Krasnobród.

Do najważniejszych obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków należą:

- układy przestrzenne: część układu przestrzennego Zwierzyńca wraz z istniejącą zabudową, zadrzewieniem, wodami, ciągami komunikacyjnymi i ukształtowaniem krajobrazu terenu, układ przestrzenny wsi Górecko Kościelne, wraz z zabudową, zadrzewieniem, ciekim wodnym i ukształtowaniem terenu;
- kościoły i kaplice: kościół filialny rzymskokatolicki pw. św. Jana Nepomucena w Zwierzyńcu; kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Stanisława Biskupa oraz kaplice pw. św. Stanisław Biskupa, zwane „Pod dębami” i „Na wodzie” w Górecku Kościelnym; zespół klasztorny poddominikański w Krasnobrodzie; kaplica pw. św. Rocha wraz z najbliższym otoczeniem w Krasnobrodzie; kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Józefowie; dawna bożnica w Józefowie; kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Opieki św. Józefa NMP i św. Michała Archanioła w Łosińcu (dawna cerkiew unicka) z wyposażeniem wnętrza, dzwonnica, cmentarz przykościelny z drzewostanem; kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Tomasza Apostoła w Majdanie Sopockim; kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Jana Nepomucena w Suścu;
- cmentarze: układ przestrzenny najstarszej części cmentarza grzebalnego – parafialnego wraz z nagrobkami oraz drzewostanem w Zwierzyńcu; cmentarz żydowski przy ul. Rudka w Zwierzyńcu; cmentarz grzebalny z drzewostanem, ogrodzeniem i nagrobkami oraz cmentarz żydowski w Józefowie; cmentarz grzebalny (parafialny rzymskokatolicki i prawosławny) wraz z drzewostanem i nagrobkami w Krasnobrodzie;
- zespoły pałacowo-parkowe: zespół pałacowo-parkowy w Krasnobrodzie; zespół Zarządu Ordynacji Zamojskiej w Zwierzyńcu; zespół Rezydencji Plenipotenta Ordynacji w Zwierzyńcu;
- zagrody wiejskie: zagroda wiejska w Guciowie;
- budynki mieszkalne i gospodarcze: browar w Zwierzyńcu; wyłuszcarnia nasion w Zwierzyńcu; budynek dawnej apteki w Krasnobrodzie; strażnica graniczna we wsi Paary; młyn wodny w Rybnicy; młyn wodny „Świdry” wraz z najbliższym otoczeniem w Wólce Łosinieckiej;
- miejsca straceń: plac przy ul. 2 Lutego w Zwierzyńcu;
- zabytki archeologiczne: cmentarzyska kurhanowe oraz grodzisko wczesnośredniowieczne w Guciowie; cmentarzysko kurhanowe w Dominikanówce; kopiec ziemny – stanowisko archeologiczne w wsi Malewsczyzna; zespół kopców ziemnych tworzących cmentarzysko kurhanowe w Łosińcu; grodzisko otoczone wałami, tzw. „Kościółek” we wsi Oseredek.

Mapa 6
UWARUNKOWANIA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

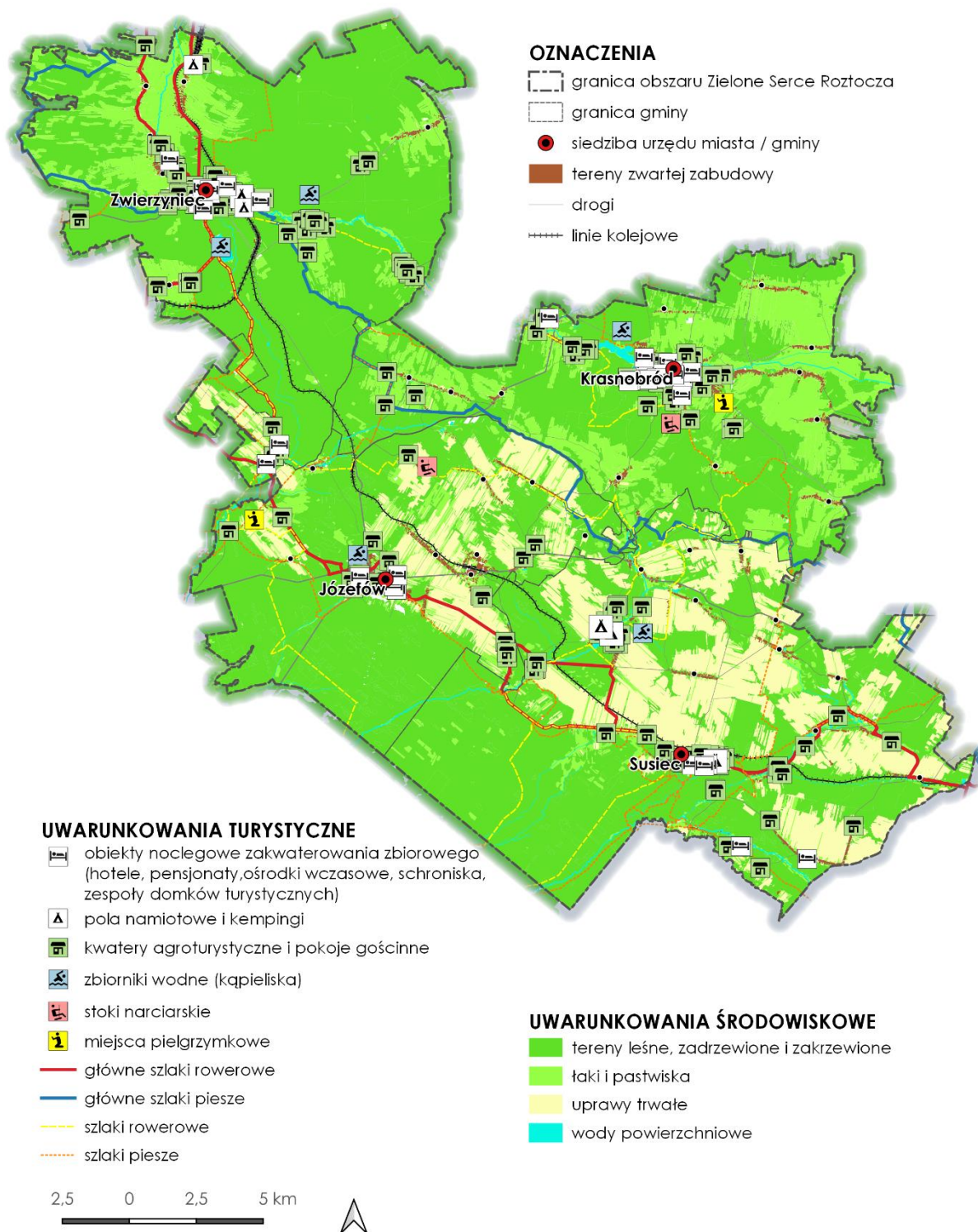
Znaczącym walorem kultury i dziedzictwa kulturowego są również znajdujące się na obszarze funkcjonalnym **muzea, placówki muzealne i miejsca martyrologii**: Izba pamięci Adama Grochowicza w Miejskim Ośrodku Kultury w Józefowie, Izba Pamięci Mieczysława Romanowskiego w Józefowie,

Muzeum Sztuki Sakralnej w Krasnobrodzie, Krasnobrodzkie Muzeum Parafialne w Krasnobrodzie, Muzeum Wieńców Dożynkowych w Krasnobrodzie, Pawilon Geoturystyczny w Józefowie, Muzeum Pożarnictwa w Oseredku (gmina Susiec), Ośrodek Edukacyjno-Muzealny Roztoczańskiego Parku Narodowego w Zwierzyńcu, Muzeum Etnograficzno-Przyrodnicze w Guciowie (gmina Zwierzyniec), Izba Leśna we Floriancie (gmina Józefów), Zwierzyniecka Izba Muzealna im. Jana Budzyńskiego w Zwierzyńcu (mapa nr 6).

Należy również wskazać, że obszar partnerstwa leży w zasięgu projektowanego geoparku „Kamienny Las na Roztoczu”. Projektowany geopark położony jest na obszarze powiatów zamojskiego, biłgorajskiego i tomaszowskiego w województwie lubelskim oraz powiatu lubaczowskiego w województwie podkarpackim. W jego obrębie znalazły się obszary Roztocza najciekawsze pod względem geologicznym i geomorfologicznym, a jego zasięg jest determinowany występowaniem geostanowisk ze skrzemieniałym drewnem, będącym symbolem Geoparku. W obszarze projektowanego Geoparku znalazły się wzniesienia Roztocza zbudowane ze skał wapiennych z okresu górnej kredy, margli, opok i gezów oraz utwory trzeciorzędowe reprezentowane przez wapienie dendrytyczne, litotamniowe i rafowe oraz piaski i piaszkowce. Dziedzictwo geologiczne Roztocza stanowią odsłonięcia geologiczne, stanowiska ze skamieniałościami, wzgórza ostańcowe i twarzielcowe, doliny rzeczne i wąwozy lessowe, wydmy, jaskinie oraz liczne skałki. Utworzenie geoparku „Kamienny Las na Roztoczu” zostało wskazane jako przedsięwzięcie priorytetowe dla rozwoju OSI Roztocze w SRWL 2030.

Zasoby przyrodnicze i kulturowe obszaru stanowią doskonałą bazę dla rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych. Walory przyrodnicze obszaru, jego unikalny krajobraz, a także liczne zabytki architektury oraz miejsca pamięci historycznej można poznawać poruszając się wyznaczonymi na terenie partnerstwa licznymi szlakami i trasami turystycznymi, służącymi do uprawiania turystyki aktywnej – pieszej i rowerowej. Przez obszar Zielone Serce Roztocza przebiegają szlaki turystyczne o znaczeniu lokalnym, regionalnym oraz ponadregionalnym, integrujące poszczególne gminy partnerskie w jednolity funkcjonalny obszar turystyczny. Do najważniejszych szlaków i tras turystycznych należy zaliczyć przede wszystkim przecinający obszar z północy na południe Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo, Centralny Szlak Rowerowy Roztocza prowadzący od Kraśnika do Lwowa oraz Centralny Szlak Roztocza – szlak pieszy z Bełżec do Szastarki, biegnący przez całe polskie Roztocze. Oprócz szlaków pieszych i rowerowych, obszar Zielone Serce Roztocza bogaty jest w ofertę ścieżek edukacyjnych i poznawczych. Ponadto, w ostatnim czasie na obszarze funkcjonalnym powstały liczne trasy do uprawiania *nordic walking* o zróżnicowanym stopniu trudności, dostosowane do potrzeb osób w różnym wieku. Obszar Zielone Serce Roztocza posiada również sprzyjające warunki do rozwoju turystyki wodnej. Do najważniejszych zbiorników wodnych, wykorzystywanych w celach rekreacyjnych należą zalew w Krasnobrodzie, kompleks stawów Echo, zalew Rudka w Zwierzyńcu, zalew w Józefowie oraz zalew w Majdanie Sopotkim. Ważną rolę w kreowaniu turystyki wodnej odgrywają również spływy kajakowe organizowane na rzekach Tanew oraz Wieprz. Obszar Zielone Serce Roztocza posiada również sprzyjające warunki klimatyczne do uprawiania sportów zimowych – na terenie partnerstwa znajdują się dwa stoki narciarskie (stok narciarski Szopowe w gminie Józefów oraz Chełmowa Góra w gminie Krasnobród). Wzrasta również znaczenie turystyki konnej – na obszarze funkcjonalnym funkcjonują stadniny oraz ośrodki jeździeckie. Warto również zaznaczyć, że Krasnobród to również ponadregionalny ośrodek kultu religijnego związanego z Sanktuarium Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny oraz centrum pielgrzymkowe. Miejscem pielgrzymkowym na terenie partnerstwa jest również Parafia Rzymskokatolicka pod wezwaniem świętego Stanisława Biskupa Męczennika w Górecku Kościelnym.

Mapa 7
UWARUNKOWANIA TURYSTYCZNE

Na obszarze partnerstwa Zielone Serce Roztocza znajdują się liczne obiekty zakwaterowania zbiorowego (hotele, pensjonaty, ośrodki wczasowe, zespoły domków turystycznych, schroniska, kempingi, pola biwakowe) oraz indywidualnego (gospodarstwa agroturystyczne, kwatery prywatne).

Widoczna jest wyraźna koncentracja obiektów noclegowych na terenie czterech głównych miejscowości obszaru, w szczególności w Zwierzyńcu i Krasnobrodzie. Liczne obiekty noclegowe (w szczególności obiekty noclegowe zakwaterowania indywidualnego) znajdują się również w mniejszych miejscowościach regionu tj.: Górecko Stare, Górecko Kościelne, Hamernia, Długi Kąt, Szopowe, Siedliska, Borowina, Brzeziny (gmina Józefów), Hutki, Kaczórki, Potok Senderki, Borki, Grabnik, Stara Huta (gmina Krasnobród), Majdan Sopocki Pierwszy, Majdan Sopocki Drugi, Łosiniec, Rybnica, Wólka Łosiniecka, Oseredek, Huta Szumy, Paary, Nowiny, Ciotusza Nowa (gmina Susiec), Sochy, Obroc, Kosobudy, Guciów, Bagno, Wywłoczka, Topólcza, Żurawnica (gmina Zwierzyniec).

W kontekście rozwoju turystyki i rekreacji należy zwrócić uwagę na problemy związane z nagromadzeniem sytuacji konfliktowych między zagospodarowaniem i użytkowaniem turystycznym, a ochroną wartości przyrodniczych i krajobrazowych. Na obszarze partnerstwa widoczne jest wkraczanie zabudowy rekreacyjno-wypoczynkowej na tereny leśne i łąkowe. Obecnie za obszary kolizyjne można uznać okolice Krasnobrodu (Krasnobród, Szur, Kaczórki, Hutki), okolice Suśca (Susiec, Rebizanty) i Górecko Kościelne. Zagrożenia wiążą się przede wszystkim z żywiołowym rozprzestrzenianiem się indywidualnego budownictwa letniskowego.

9.2 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Struktura przestrzenna obszaru funkcjonalnego to system powiązanych ze sobą różnych elementów zagospodarowania pełniących określone funkcje, które łącznie tworzą całość funkcjonalno-przestrzenną. Elementami tej struktury są zarówno poszczególne części tego obszaru, które tworzą złożone systemy (np. ośrodki osadnicze, węzły ekologiczne, tereny produkcji rolniczej), tereny różniące się między sobą przeznaczeniem, użytkowaniem i funkcją, jak i sieci infrastrukturalne (transportowe, elektroenergetyczne), które umożliwiają kontakty i powiązania pomiędzy poszczególnymi częściami. Głównym celem kształtowanego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru jest stworzenie warunków do racjonalnego organizowania przestrzeni i egzekwowania ładu przestrzennego dla realizacji działań będących odpowiedzią na wyzwania rozwojowe obszaru funkcjonalnego Zielone Serce Roztocza. Ma on również wyeliminować lub minimalizować konflikty przestrzenne powstające między funkcjami społeczno-gospodarczymi i poszczególnymi podmiotami gospodarczymi na tle wykorzystywania ograniczonej przestrzeni i jej zasobów.

Model, uwzględniając regionalną politykę rozwoju określoną w *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku*, organizuje warunki przestrzenne dla alokacji funkcji społeczno-gospodarczych i poszczególnych inwestycji przyczyniających się do realizacji priorytetów rozwojowych obszarów strategicznej interwencji o znaczeniu regionalnym. *SRWL* delimitując te obszary, określiła ich priorytety rozwojowe, czyli – w odniesieniu do OSI Roztocze - społeczno-gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego Roztocza i Puszczy Solskiej.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru Zielone Serce Roztocza uwzględnia zasadę ciągłości realizacji polityk społeczno-gospodarczych i przestrzennych oraz stan zagospodarowania. Stanowi on schemat obrazujący sposób funkcjonowania obszaru i przestrzenne odniesienie dla polityk rozwojowych. Na strukturę funkcjonalno-przestrzenną obszaru składają się elementy, które w zależności od ich fizjonomii, stanowią niezależnie funkcjonujące układy i struktury lub budują strefy funkcjonalne będące obszarami o zbliżonych bądź powiązanych funkcjach i kierunkach rozwoju, które ukształtowały się w wyniku rozwoju obszaru i działalności człowieka. Dla tych wyodrębniających się układów, struktur i stref zakłada się zróżnicowane kierunki i działania w ramach polityk rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej obszaru Zielone Serce Roztocza (mapa nr 8) wyróżnia się:

1) strefy wzmocnienia i rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych, w tym:

- elementy sieci osadniczej, na którą składają się:
 - miejscowości gminne – miasta Krasnobród, Józefów, Zwierzyniec oraz wieś Susiec – ośrodki o rozwiniętych funkcjach mieszkalnych, administracyjno-gospodarczych, publicznych i usługowych, wskazane do koncentracji urbanizacji w zorganizowanych układach przestrzennych oraz rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej.
Na ich terenie powinny być podejmowane działania rozwojowe ukierunkowane na wzmocnienie ich potencjału poprzez rozwój funkcji specjalistycznych związanych z lecznictwem uzdrowiskowym, dziedzictwem kulturowym i specjalistycznym szkolnictwem zawodowym, a także skierowanych na rozbudowę i rozwój infrastruktury technicznej i społecznej oraz usług służących krystalizacji silnych ośrodków lokalnych/gminnych obsługujących tereny wiejskie.
 - miejscowości sołectkie – elementarne ośrodki obsługi, w tym ośrodki wspomagające ośrodki gminne w zakresie obsługi ludności i obsługi turystycznej.
Na ich terenie wskazane są działania rozwojowe ukierunkowane na odnowę wsi m.in. poprzez realizację atrakcyjnych przestrzeni publicznych z wykorzystaniem lokalnych usług, wspieranie rozwoju specjalistycznych funkcji ośrodków wiejskich w oparciu o lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe.
 - tereny zwartej zabudowy – stanowią obszary kontynuacji i uzupełniania zabudowy, w obszarze których działania rozwojowe powinny uwzględniać rozwój zespołów rekreacyjno-sportowych i terenów zieleni urządzonej, rozbudowę bazy i infrastruktury placówek edukacyjnych, rozbudowę bazy usług medycznych i społecznych oraz dostosowanie istniejących zasobów mieszkaniowych do współczesnych standardów jakości i energochłonności.
- ośrodki i obszary wzmocnienia i rozwoju funkcji związanych z działalnością kulturową, w ramach których zakłada się realizację działań służących utrwalaniu tożsamości kulturowej, kreowaniu wizerunku obszaru oraz wykorzystaniu dziedzictwa materialnego i niematerialnego w rozwoju społeczno-gospodarczym, w tym przede wszystkim turystyki. Adaptacja i wykorzystywanie obiektów dziedzictwa kulturowego w działalności społeczno-kulturalnej sprzyjać będzie zachowaniu ich należytego stanu technicznego. Realizacja działań konserwatorskich związanych z ochroną i restauracją zabytków będzie służyć identyfikowaniu struktur przestrzennych wyróżniających walory obszaru.
- obszary i ośrodki wzmocnienia i rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych, w ramach których zakłada się działania mające na celu wzrost różnych form turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych oraz zagospodarowania turystycznego. Cele te są już realizowane na terenie partnerstwa Zielone Serce Roztocza poprzez urządzenie szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych, ścieżek rowerowych, tras biegowych oraz obiektów turystycznych. Dla rozwoju turystyki niezbędna jest modernizacja i rozbudowa bazy turystycznej dostosowanej do typu, intensywności ruchu turystycznego oraz wrażliwości środowiska. Obok działań o charakterze infrastrukturalnym istotne znaczenie ma kreowanie i rozwój konkurencyjnych i spójnych regionalnych i lokalnych produktów turystycznych.
- ośrodki i obszary lokalizacji, wzmocnienia i rozwoju funkcji przemysłowych i przedsiębiorczości pozarolniczej, w szczególności poprzez organizację przestrzeni gospodarczej stanowiącej zorganizowane tereny inwestycyjne dla lokalizacji branż przemysłu i usług, w ramach których

zakłada się realizację działań służących wzmocnieniu i wzbogaceniu obszaru poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów, w szczególności poprzez rozwój usług w zakresie gospodarki leśnej oraz sektora drzewnego.

- ośrodki i obszary wzmacniania i rozwoju funkcji specjalistycznych w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego, w szczególności poprzez ochronę zasobów uzdrowiskowych, rozwój bazy sanatoryjnej i infrastruktury turystycznej służącej ochronie walorów turystycznych, przyrodniczych i uzdrowiskowych.
- ośrodki i obszary wzmacniania i rozwoju specjalistycznej edukacji zawodowej na poziomie średnim, w szczególności poprzez podnoszenie efektywności, jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego.

2) strefy o wiodącej funkcji przyrodniczej i ochronnej, na które składają się:

- węzły ekologiczne stanowiące obszary węzłowe regionalnej i lokalnej sieci ekologicznej będące miejscami o warunkach naturalnych lub zbliżonych do naturalnych i sprzyjającymi występowaniu gatunków rzadkich lub zagrożonych wyginięciem,
- korytarze ekologiczne (leśne, polne, rzeczne) zapewniające łączność pomiędzy węzłami układu naturalnego, umożliwiające migrację gatunków,
- doliny rzeczne.

Tereny te stanowią podstawowe elementy struktury obszaru decydujące o jakości środowiska życia człowieka, w obszarze których zakłada się realizację działań sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu tych struktur poprzez integrację systemów obszarów chronionych służącą zapewnieniu ciągłości i spójności przestrzeni przyrodniczej oraz harmonizację rozwoju społeczno-gospodarczego i infrastruktury z przestrzenią przyrodniczą.

3) elementy infrastruktury kształtujące sieć powiązań wewnętrznych i zewnętrznych, w tym:

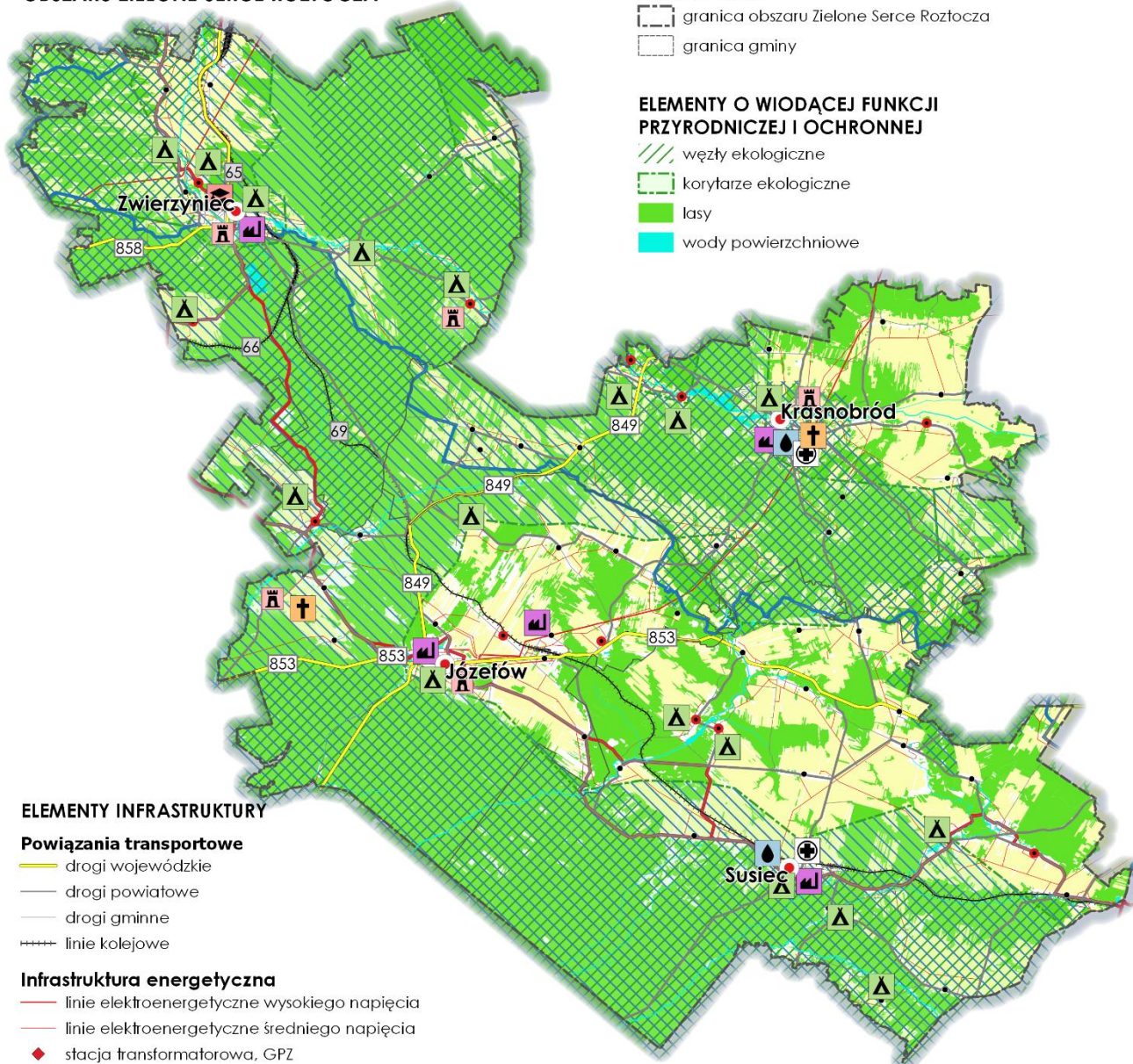
- drogi wojewódzkie – realizujące powiązania wewnętrzne i pełniące jednocześnie funkcję zewnętrznych powiązań transportowych obszaru, stanowiące główny szkielet sieci transportowej obszaru partnerstwa,
- drogi powiatowe – realizujące głównie powiązania wewnętrzne, a także bliskie powiązania zewnętrzne, uzupełniające sieć dróg wojewódzkich,
- drogi gminne – realizujące wewnętrzne powiązania transportowe, uzupełniające sieć dróg wojewódzkich i powiatowych, w odniesieniu do których zakłada się ich dalszy rozwój w wymiarze jakościowym i ilościowym,
- linie kolejowe – pełniące rolę tranzytową i stanowiące powiązanie zewnętrzne i wewnętrzne obszaru,
- system elektroenergetyczny – linie elektroenergetyczne WN, SN oraz stacje transformatorowe / GPZ, decydujące o bezpieczeństwie energetycznym obszaru.

W odniesieniu do powyższych elementów zakłada się realizację działań mających na celu ich rozwój, przede wszystkim infrastruktury transportowej, ukierunkowany na minimalizowanie barier i ograniczeń rozwoju w funkcjonowaniu układów przestrzennych, kształtowanie spójnego systemu zewnętrznych i wewnętrznych powiązań transportowych oraz integrację poszczególnych elementów systemu transportowego i podwyższenie parametrów eksploatacyjnych. Istotnym aspektem realizacji działań będzie również poprawa dostępności komunikacyjnej i mobilności

mieszkańców, zapewnienie sprawności powiązań komunikacyjnych, minimalizowanie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego oraz kolizji z elementami sieci ekologicznej.

- 4) **strefę rolniczej przestrzeni produkcyjnej**, którą stanowią tereny rolnicze i związane z nimi tereny aktywności społeczno-gospodarczej, charakteryzujące się relatywnie mało korzystnymi warunkami dla intensywnej roślinnej produkcji rolnej, w odniesieniu do której zakłada się realizację działań zmierzających do wzbogacenia funkcjonalnego z zachowaniem obecnych kierunków rozwoju specjalizacji rolnej poprzez wspieranie rozwoju gospodarstw ekologicznych, agroturystycznych i agroleśnych, rozwój i realizację źródeł energii w oparciu o źródła odnawialne oraz zapewnienie przestrzennych możliwości funkcjonowania i rozwoju zakładów usługowo–produkcyjnych w działalnościach pozarolniczych.

Mapa 8
MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ
OBSZARU ZIELONE SERCE ROZTOCZA

OZNACZENIA

- granica obszaru Zielone Serce Roztocza
- granica gminy

ELEMENTY O WIODĄCEJ FUNKCJI
PRZYRODNICZEJ I OCHRONNEJ

- węzły ekologiczne
- korytarze ekologiczne
- lasy
- wody powierzchniowe

ELEMENTY INFRASTRUKTURY

Powiązania transportowe

- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne
- linie kolejowe

Infrastruktura energetyczna

- linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia
- linie elektroenergetyczne średniego napięcia
- stacja transformatorowa, GPZ

Infrastruktura turystyczna

- główne szlaki rowerowe
- główne szlaki piesze

ELEMENTY WZMACNIANIA I ROZWOJU
FUNKCJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH

Sieć osadnicza

- ośrodki gminne - lokalne ośrodki obsługi wskazane do koncentracji urbanizacji i rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej
- ośrodki wspomagające w zakresie obsługi ludności oraz obsługi turystycznej
- siedziby sołectw - elementarne ośrodki obsługi
- tereny zwartej zabudowy

Obszary i ośrodki wzmocnienia i rozwoju funkcjonalnego

- ośrodki i obszary rozwoju funkcji związanych z działalnością kulturową
- ośrodki i obszary wzmocnienia i rozwoju specjalistycznej edukacji zawodowej na poziomie średnim
- ośrodki i obszary rozwoju funkcji przemysłowej i działalności pozarolniczej
- ośrodki i obszary wzmocnienia i rozwoju funkcji specjalistycznych w zakresie leczenia uzdrowiskowego
- ośrodki i obszary wzmocnienia i rozwoju funkcji turystycznych - turystyka wypoczynkowa i aktywna
- ośrodki i obszary wzmocnienia i rozwoju funkcji turystycznych - turystyka pielgrzymkowa
- ośrodki i obszary wzmocnienia i rozwoju funkcji turystycznych - turystyka uzdrowiskowa
- obszary o dużym potencjale przyrodniczym i krajobrazowym dla wzmocnienia i rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych

ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

- tereny rolnicze wskazane do wzbogacenia funkcjonalnego z zachowaniem obecnych kierunków specjalizacji rolniczej

2,5 0 2,5 5 km

9.3 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Głównym celem modelowania struktury funkcjonalno - przestrzennej obszaru jest określenie wzajemnych relacji pomiędzy poszczególnymi elementami tej struktury i między tymi elementami, a obszarem jako całością oraz kształtowanie tych relacji w sposób zrównoważony. Właściwemu kształtowaniu i harmonizowaniu struktury zarówno w odniesieniu do relacji pomiędzy układem naturalnym i antropogenicznym, jak i w obrębie obu układów służą wytyczne dla lokalnych polityk przestrzennych, tj. przestrzenne warunki realizacji polityki rozwoju obszaru partnerstwa Zielone Serce Roztocza.

Mając na uwadze elementy i obszary konstytuujące strukturę funkcjonalno-przestrzenną obszaru Zielone Serce Roztocza określa się poniższe ustalenia i rekomendacje do lokalnych polityk przestrzennych:

– **w zakresie strefy wzmocnienia i rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych, w tym:**

▪ **elementów sieci osadniczej:**

System osadniczy stanowi bazę rozwoju infrastruktury społecznej oraz kształtowania przestrzeni gospodarczej. Determinantami rozwoju sieci osadniczej są przede wszystkim istniejące układy zabudowy oraz cechy środowiska przyrodniczego. O rozmieszczeniu zabudowy decydują również warunki dostępności komunikacyjnej terenu i możliwość ekonomicznego wyposażenia ich w infrastrukturę techniczną. Kształtowanie warunków przestrzennych zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców wymaga poprawy warunków zamieszkania i wypoczynku oraz dostępu do infrastruktury technicznej (gazociąg, wodociąg, kanalizacja sanitarna) i komunikacyjnej odpowiedniego standardu oraz do usług, szczególnie: edukacji, kultury i zdrowia oraz usług społecznych.

W celu wzmocnienia konkurencyjności oraz krystalizowania struktury osadniczej, w tym silnych ośrodków lokalnych oraz wydobycia niewykorzystanych potencjałów obszaru przyjmuje się następujące zasady:

- 1) efektywne wykorzystywanie terenów przeznaczonych pod zabudowę, minimalizujące jej ekspansję na tereny otwarte;
- 2) uwzględnianie przestrzeni publicznych jako organicznej części ośrodków osadniczych, stanowiących podstawowy element integrujący układy urbanistyczne lub ruralistyczne i decydujących o atrakcyjności obszaru dla zamieszkania;
- 3) kształtowanie przestrzeni publicznych zapewniając im wysoką jakość funkcjonalną i estetyczną z jednoczesną ochroną historycznych i kulturowych walorów obszaru;
- 4) zapewnienie ochrony ogólnodostępnych miejsc i możliwości tworzenia nowych przestrzeni publicznych (zieleńców, parków, placów zabaw, terenów sportowo-rekreacyjnych itp.) przy zachowaniu historycznych założeń, układów urbanistycznych w planowaniu terenów urbanizacji (mieszkaniowych, usługowych);
- 5) zapewnienie, w szczególności w miejscowościach uzdrowiskowych, o walorach potencjalnie uzdrowiskowych i turystycznych, odpowiedniej jakości i ilości terenów zieleni urządzonej, zagospodarowanych i udostępnionych dla potrzeb sportu, rekreacji i codziennego wypoczynku lokalnej społeczności oraz turystów;
- 6) planowanie terenów urbanizacji warunkowanych równoczesną realizacją sieci wodociągowej i kanalizacyjnej;

- 7) przywrócenie i usprawnienie powiązań komunikacyjnych (w tym transportu zbiorowego) miejscowości sołeckich z ośrodkami skupiającymi lokalne i ponadlokalne funkcje usługowe (ośrodki gminne);
- 8) restrukturyzacja i planowanie zagospodarowania w sposób zapobiegający powstawaniu środowiskowych kolizji funkcjonalnych oraz przy zachowaniu skali i form zabudowy charakterystycznych dla terenów wiejskich;
- 9) przeznaczanie, w procesie restrukturyzacji funkcjonalnej terenów zainwestowanych, niewykorzystanych obiektów na usługi ogólnodostępne służące celom publicznym oraz uzupełnianiu bazy infrastruktury społecznej;
- 10) zachowanie historycznych założeń, układów urbanistycznych, przestrzeni publicznych i dziedzictwa kulturowego z jego wykorzystaniem w rozwoju turystyki;
- 11) zwiększenie udziału funkcji pozarolniczych (rozwój wielofunkcyjny) w kształtowaniu osadnictwa wiejskiego, w celu rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru oraz poprawy warunków życia jego mieszkańców przy zachowaniu równowagi między sferą społeczną i gospodarczą, a środowiskiem przyrodniczym i kulturowym, przy wykorzystaniu miejscowej bazy surowcowej (żywność, drewno) oraz walorów turystycznych i uzdrowiskowych;
- 12) poprawa stabilności zaopatrzenia w energię z wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych.

▪ **ośrodków i obszarów wzmocnienia i rozwoju funkcji związanych z działalnością kulturową:**

W celu podkreślenia bogactwa kultury lokalnej, utrwalania tożsamości kulturowej, kreowania wizerunku obszaru oraz wykorzystania dziedzictwa materialnego i niematerialnego w rozwoju społeczno-gospodarczym przyjmuje się następujące zasady:

- 1) rewaloryzacja oraz rewitalizacja układów i zespołów urbanistycznych, ruralistycznych i przestrzennych, w szczególności w Zwierzyńcu i Górecku Kościelnym (gmina Józefów);
- 2) restaurowanie i zabezpieczanie m.in.: zabytkowych zespołów pałacowo-parkowych, obiektów technicznych, zabytkowych obiektów sakralnych;
- 3) ochrona i eksponowanie miejsc pamięci narodowej, w tym miejsc wydarzeń i walk historycznych, a także uczytelnianie relikwów i zagospodarowanie zabytków archeologicznych;
- 4) eksponowanie sanktuariów i miejsc pielgrzymkowych w miejscowościach Krasnobród i Górecko Kościelne;
- 5) ochrona oraz poprawa stanu i standardu funkcjonalnego i technicznego istniejących obiektów i zasobów zabytkowych prawnie chronionych i postulowanych do objęcia ochroną, z właściwą ich ekspozycją i udostępnieniem dla turystyki krajoznawczej, wraz z odpowiednim zagospodarowaniem terenów otaczających,
- 6) zagwarantowanie ochrony krajobrazowej, historycznych sylwet przestrzennych i osi widokowych, a także ekspozycji oraz obserwacji archeologicznej;
- 7) organizacja i zagospodarowanie w formie szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych), historycznych szlaków kulturowych wraz z integracją obiektów dziedzictwa kulturowego z infrastrukturą lokalnych i ponadlokalnych szlaków i tras rowerowych;
- 8) podporządkowanie dalszego rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej (m.in. szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych, tras rowerowych z urządzeniami) kanalizacji ruchu turystycznego na obszarach o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowych;

- 9) ochrona i kształtowanie wartości kulturowych i krajobrazowych obszaru oraz zachowanie zabytkowych układów miast i wsi, kształtowanie współczesnej zabudowy układów wsi w nawiązaniu do zabudowy tradycyjnej i przeciwdziałanie tendencjom do rozpraszania zabudowy wsi,
- 10) przeciwdziałanie dewastacji krajobrazu elementami infrastruktury technicznej,
- 11) wykorzystywanie ocalałych obiektów dziedzictwa kulturowego jako wzorników w kształtowaniu lokalnej przestrzeni, a także bazy dla tworzenia instytucji kultury;
- 12) promowanie wykorzystywania i przystosowania obiektów o wartościach kulturowych na cele usługowe;
- 13) eksponowanie bogactwa kultury lokalnej poprzez: wspieranie rozwoju muzeów, izb muzealnych, skansenów; wspieranie twórczości ludowej, a także ośrodków rzemiosła ludowego poprzez tworzenie izb regionalnych oraz objęcie ochroną planistyczną wszelkich przejawów działalności kulturowej i kulturotwórczej, przetrwałych: tradycji, obrzędów, strojów ludowych oraz wspieranie współczesnych form kontynuacji tradycji lokalnych.

▪ **obszarów i ośrodków wzmocnienia i rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych:**

W celu dalszego rozwoju różnych form turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i kulturowych oraz zagospodarowania turystycznego obszaru przyjmuje się następujące zasady:

- 1) kształtowanie funkcji turystycznej z uwzględnieniem nadrzędności funkcji przyrodniczej, w szczególności poprzez dostosowanie form zagospodarowania i intensywności użytkowania turystycznego do chłonności środowiska przyrodniczego;
- 2) dostosowanie kierunków zagospodarowania turystycznego do rozmieszczenia walorów turystycznych i dostępności komunikacyjnej;
- 3) modernizacja i dalsza rozbudowa bazy turystycznej dostosowanej do typu i intensywności ruchu turystycznego, potrzeb użytkowników oraz wrażliwości środowiska;
- 4) zagospodarowanie rekreacyjno-wypoczynkowe najatrakcyjniejszych turystycznie obszarów przez dostosowanie istniejącej zabudowy do obsługi turystyki oraz wydzielenie terenów pod tereny rekreacji indywidualnej,
- 5) kształtowanie zabudowy letniskowej dostosowanej do cech i stylu lokalnej architektury i krajobrazu oraz harmonijne wpisanie nowych elementów zagospodarowania w otoczenie;
- 6) tworzenie turystycznych szlaków tematycznych wykorzystujących przyrodnicze, kulturowe i historyczne walory obszaru, przy czym wytyczanie i organizowanie nowych szlaków turystycznych powinno się odbywać w nawiązaniu do kierunków przebiegu szlaków ponadregionalnych, regionalnych i ponadlokalnych, w sposób umożliwiający stworzenie spójnego systemu różnego rodzaju szlaków turystycznych zapewniającego integrację turystyczną obszaru;
- 7) urządzenie punktów widokowych;
- 8) ochrona istniejących i kształtowanie nowych terenów zieleni;
- 9) rozwój obiektów zaplecza technicznego (parkingi, miejsca postojowe);
- 10) podnoszenie standardu zagospodarowania w obszarach rekreacyjnych w zakresie infrastruktury ochrony środowiska i infrastruktury wypoczynkowej;
- 11) podnoszenie estetyki zabudowy oraz zachowywanie naturalnych elementów krajobrazu (uksztalowanie terenu, zadrzewienia, oczka wodne itp.).

▪ **ośrodków i obszarów lokalizacji, wzmocnienia i rozwoju funkcji przemysłowych i przedsiębiorczości pozarolniczej:**

W celu zwiększenia konkurencyjności i atrakcyjności gospodarczej obszaru, w tym jego wzmocnienia i wzbogacenia funkcjonalnego przyjmuje się następujące zasady:

- 1) kształtowanie atrakcyjnych terenów aktywności gospodarczej w obszarach z istniejącym lub zaplanowanym pełnym uzbrojeniem terenów inwestycyjnych, umożliwiającym osiągnięcie wysokich standardów zagospodarowania;
- 2) koncentrowanie uciążliwej lub wysokospecjalistycznej aktywności gospodarczej w wyodrębnionych, zorganizowanych strefach gospodarczych umożliwiającym ograniczenie negatywnego wpływu terenów przemysłowych na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, zlokalizowanych w miejscach o najmniejszej uciążliwości dla lokalnej społeczności, turystów oraz o najmniejszej ingerencji w krajobraz i struktury przyrodniczo-ekologiczne;
- 3) wykorzystanie do rozwoju funkcji przedsiębiorczości pozarolniczej w pierwszej kolejności terenów już częściowo zainwestowanych oraz typu *brownfield*;
- 4) tworzenie warunków do tworzenia i rozwoju agroturystyki na bazie istniejących gospodarstw rolnych, wspieranie rozwoju specjalistycznych usług medycznych, prozdrowotnych, uzdrowiskowych, usług opiekuńczych;
- 5) tworzenie warunków do rozwoju funkcji produkcyjnych i usługowych w oparciu o miejscowe zasoby drewna oraz surowce rolne (przetwórstwo rolno-spożywcze).

– **w zakresie stref o wiodącej funkcji przyrodniczej i ochronnej**

W celu właściwego funkcjonowania struktur przyrodniczych uwzględniającego ich integrację i harmonizację z obszarami rozwoju społeczno-gospodarczego i infrastrukturą przyjmuje się następujące zasady:

- 1) zwiększanie zasobów wodnych i leśnych w sposób zapewniający ochronę siedlisk cennych przyrodniczo i walorów krajobrazowych;
- 2) ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych i zapewnienie ciągłości przestrzennej systemu obszarów chronionych, w tym ochrona walorów przyrodniczych lasów wszelkiej własności oraz ochrona najcenniejszych walorów krajobrazowych;
- 3) kształtowanie zagospodarowania terenów w obszarach chronionych w dostosowaniu do przedmiotu ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych;
- 4) objęcie ochroną prawną najcenniejszych walorów przyrody nieożywionej, w szczególności istniejącego na analizowanym obszarze dziedzictwa geologicznego poprzez efektywne zabezpieczanie stanowisk, szeroką promocję nauk geologicznych oraz propagowanie ich funkcji edukacyjnych i turystycznych,
- 5) zachowanie w dotychczasowym użytkowaniu gruntów niezabudowanych posiadających walory przyrodnicze i kulturowe (np. łąki wewnątrz i na obrzeżach kompleksów leśnych);
- 6) kształtowanie pasmowych struktur przyrodniczych (łąk, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych) i uwzględnienie zwiększenia ciągłości leśnych korytarzy ekologicznych poprzez zalesienia;
- 7) zapewnienie odpowiednich rozwiązań przestrzennych umożliwiającym migrację zwierząt (np. mosty ekologiczne, przepusty, estakady itp.) w przypadku konieczności sytuowania nasypów

ziemnych poprzecznie do osi korytarza, kształtowanie naturalnych alternatywnych sposobów łączności ekologicznej (obejść ekologicznych);

- 8) odbudowywanie stosunków hydrologicznych oraz budowa i modernizacja zbiorników małej retencji;
- 9) uwzględnienie czynnej ochrony ekosystemów służącej podnoszeniu walorów turystycznych przy rozwoju rekreacji wypoczynkowej i turystyki krajoznawczej na obszarach chronionych;
- 10) uwarunkowanie kierunków rozwoju przestrzennego obszaru od granic stref ochrony uzdrowiska Krasnobród, wyznaczonych w celu ochrony czynników leczniczych, naturalnych surowców leczniczych oraz walorów środowiskowych i urządzeń uzdrowiskowych.

– **w zakresie elementów infrastruktury kształtujących sieć powiązań wewnętrznych i zewnętrznych:**

W celu kształtowania spójnego systemu zewnętrznych i wewnętrznych powiązań transportowych oraz integracji poszczególnych elementów tego systemu, jak również zrównoważonego rozwoju infrastruktury technicznej przyjmuje się następujące zasady:

- 1) wprowadzenie lub utrzymanie rezerw terenowych niezbędnych do rozbudowy i poprawy parametrów technicznych dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych;
- 2) uwzględnianie potrzeb ruchu rowerowego i pieszego przy planowaniu i projektowaniu układów komunikacyjnych;
- 3) budowa parkingów w związku z rozwojem funkcji turystycznej i usługowej obszaru;
- 4) uwzględnienie przywrócenia i usprawnienia powiązań komunikacyjnych miejscowości sołeckich z ośrodkami gminnymi, lokalnymi i ponadlokalnym zmierzających do zwiększenia dostępności ośrodków skupiających funkcje usługowe oraz zwiększenia mobilności mieszkańców;
- 5) rozbudowa sieci lokalnych tras rowerowych i ich integracja z ponadlokalnymi i regionalnymi trasami rowerowymi;
- 6) uwzględnianie warunków środowiskowych w lokalizowaniu urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych, w tym lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych na terenach nieużytków i zrehabilitowanych wyrobisk poeksploatacyjnych surowców mineralnych i składowisk odpadów;
- 7) rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, w tym równoległa realizacja sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej na terenach nowo zagospodarowywanych, budowa, przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków i stacji wodociągowych;
- 8) dbałość o walory krajobrazowe i unikanie kolizji z terenami zabudowy mieszkaniowej przy lokalizowaniu masztów telefonii komórkowej.

– **w zakresie rolniczej przestrzeni produkcyjnej:**

W celu wzbogacenia funkcjonalnego obszaru z zachowaniem obecnych kierunków rozwoju specjalizacji rolnej przy uwzględnieniu ochrony walorów przestrzeni rolniczej przyjmuje się następujące zasady:

- 1) ograniczenie i zatrzymanie procesów urbanizacji poprzez zakaz wyznaczania nowych terenów zabudowy poza terenami istniejącego zainwestowania służącego minimalizowaniu negatywnych skutków ekonomicznych związanych z rozpraszaniem zabudowy;
- 2) niwelowanie potencjalnych konfliktów przestrzennych poprzez kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową;

- 3) wykorzystywanie potencjału glebowo-klimatycznego, kulturowego i przyrodniczo-krajobrazowego do intensyfikacji rozwoju gospodarstw agroturystycznych, agroleśnych (głównie w obszarach nagromadzenia i koncentracji obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego) i ekologicznych;
- 4) rozwój lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego w gospodarstwach, w szczególności na potrzeby rozwoju turystyki;
- 5) zachowanie wstążeczkowego układu pól (rozłógów pól) charakterystycznego dla krajobrazu rolniczego Roztocza.

9.4 Zalecenia i rekomendacje w zakresie stosowania ustawy Prawo Wodne

Obszar objęty Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 - 2030 znajduje się w części w regionie wodnym Górnej-Wschodniej Wisły, który zgodnie z § 17 pkt 8 załącznika do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie nadania statutu Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie (Dz. U. z 2017 r., poz. 2506), leży w obszarze działania Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z siedzibą w Rzeszowie. Część obszaru objętego Strategią ZSR leży natomiast w obszarze działania Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z siedzibą w Lublinie.

Dopuszczalność realizacji projektów wynikających ze Strategii ZSR, w tym obejmujących inwestycje z zakresu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, będzie musiała zostać potwierdzona odpowiednimi procedurami administracyjnymi dla konkretnego przedsięwzięcia, w tym pozyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (poza przedsięwzięciami zwolnionymi z obowiązku uzyskania takiej decyzji).

Przy realizacji poszczególnych inwestycji, zgodnie z art. 166 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2021, poz. 2233 z późn. zm.), w celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią, m.in. należy uwzględnić występowanie tzw. *Obszarów szczególnego zagrożenia powodzią*, o których jest mowa w art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne. Zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, zgodnie z art. 171 ust. 1 ustawy Prawo wodne, jest wyznaczany na mapach zagrożenia i ryzyka powodziowego, które są cyklicznie, co 6 lat aktualizowane, na podstawie art. 171 ust. 8 tej ustawy. Obecnie obowiązują mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, zaktualizowane w ramach II cyklu planistycznego. Zaktualizowane mapy zostały zamieszczone na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Środowiska i Klimatu w dniu 22 października 2020 r. Mapy w wersji kartograficznej w formacie pdf dostępne są pod adresem: <http://mapy.isok.gov.pl>. Zgodnie z art. 326 ust. 1 ustawy Prawo wodne, ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w art. 315 pkt 1-3 w/w ustawy uwzględnia się w strategii rozwoju ponadlokalnego.

W związku z powyższym w procesie realizacji poszczególnych przedsięwzięć (projektowanie, dokumentacja, uzgodnienia, pozwolenia) należy uwzględnić zapisy Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły oraz Planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Ponadto, szczególnie w kontekście realizacji projektów dotyczących przydomowych oczyszczalni ścieków, należy zwrócić szczególną uwagę na lokalizację i typ budowanych obiektów oraz rezygnację z oczyszczalni z drenażem rozsączającym. Dotyczy to np. budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Krasnobród, w gminie Józefów (miejscowości Szopowe i Górniki) oraz w gminie Zwierzyniec. Mimo, iż w Polsce nie prowadzi się systematycznych badań pracujących oczyszczalni przydomowych, co między innymi wynika ze słabego przepływu informacji o wykonanych instalacjach, badania oczyszczonych ścieków prowadzone przez różne instytucje wskazują na ścisły związek między stanem

osadnika i jego prawidłową eksploatacją, zastosowanym rozwiązaniem technologicznym, a uzyskiwanymi efektami oczyszczania, które nie zawsze są zadawalające i mogą prowadzić do znacznego wzrostu zanieczyszczeń docierających do wód podziemnych. Ze względu na tempo ich przemieszczania efekty tego procesu mogą uwidocznić się po nawet kilkudziesięciu latach.

10. Spójność z celami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030

W procesie definiowania celów i kierunków działań Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Rostocza 2021 - 2030 zachowano spójność z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określonymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 (SRWL 2030). Istotną kwestią jest tu zgodność z **modelem zrównoważonego rozwoju województwa**, który ma charakter funkcjonalny i oparty jest o cztery filary zakładające:

- zrównoważony terytorialnie rozwój regionu
- integrację zasobów i potencjałów
- stymulowanie racjonalnymi wyborami strategicznymi
- ukierunkowanie na osiągnięcie wysokiej jakości życia

Ważnym aspektem w określaniu celów i kierunków działań Strategii było uwzględnienie przedstawianych w SRWL 2030 **zasad horyzontalnych**, które obowiązują wszystkich interesariuszy regionalnej polityki rozwoju oraz determinują sposób osiągania celów rozwoju przyjętych w SRWL.

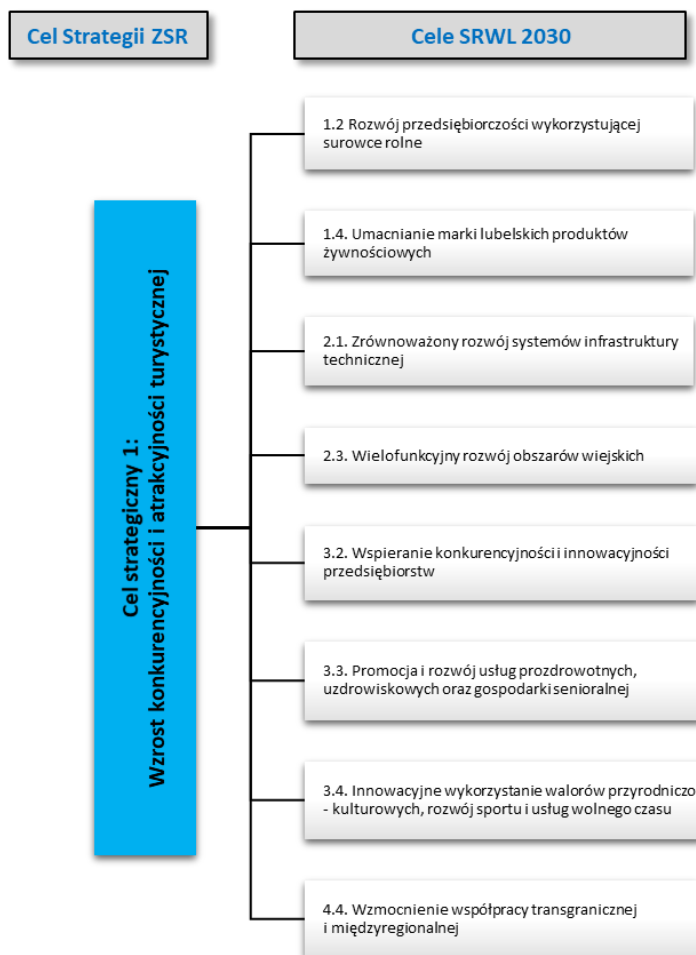
Zasady horyzontalne w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030

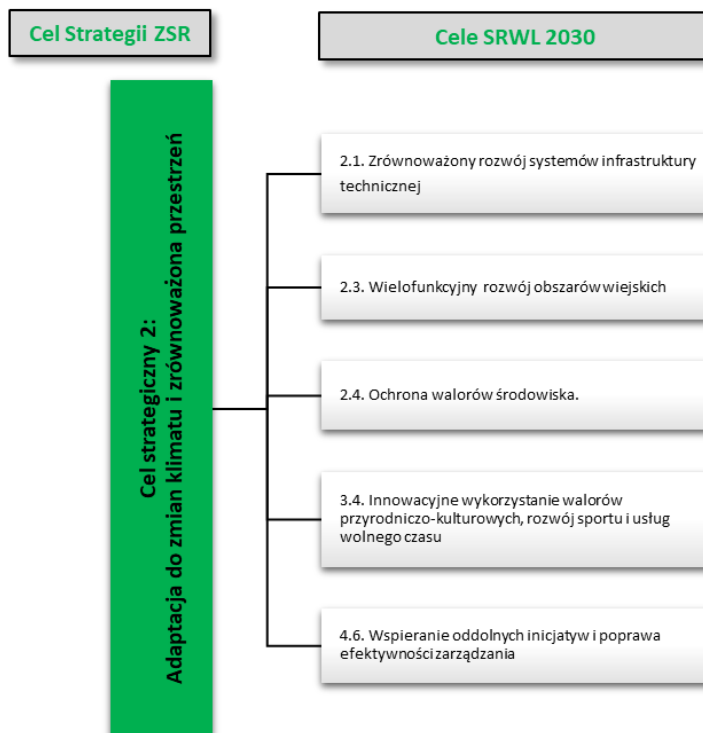
Opracowanie własne

Wykorzystanie modeli, zasad i rekomendacji zawartych w SRWL 2030 było ważnym aspektem w formułowaniu celów Strategii, szczególnie w kontekście wykorzystania dostępnych instrumentów rozwoju terytorialnego zapewniających większą efektywność wydatkowania środków publicznych i koncentrację na realizacji projektów prorozwojowych.

Analizując problemy, potencjały i przewagi konkurencyjne obszaru ZSR oraz określając cele Strategii zachowano spójność z celami operacyjnymi SRWL 2030.

Spójność celów Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 - 2030 z celami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 (SRWL)

11. Terytorialny wymiar wsparcia, obszary strategicznej interwencji

Potencjały i bariery rozwojowe obszaru Zielonego Serca Roztocza posiadają swoje odniesienia przestrzenne, a ich identyfikacja ma istotne znaczenie dla prowadzenia polityki rozwoju w ujęciu terytorialnym. Pozwala to na ukierunkowanie interwencji publicznych nie tylko tematycznie, ale także w stosunku do konkretnych obszarów geograficznych. Podejście terytorialne w niniejszej Strategii jest narzędziem wzmocnienia procesów rozwojowych na terenie gmin ZSR, pozwalając tym samym na zwiększenie skuteczności osiągnięcia celów strategicznych.

Podstawą określenia wymiaru terytorialnego w niniejszej Strategii jest nowy paradygmat polityki rozwoju, zdefiniowany w dokumentach strategicznych na poziomie krajowym, m.in. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030). Model ten zakłada zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego regionów oraz zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo - rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony¹.

Odejście od wspierania całego kraju czy regionów w jednolity sposób na rzecz większego różnicowania interwencji, w zależności od problemów i potencjałów poszczególnych obszarów, przełożyło się na wyznaczenie **krajowych i regionalnych obszarów strategicznej interwencji (OSI)** oraz na tworzenie instrumentów terytorialnych dopasowanych do ich specyficznych potrzeb rozwojowych. Obszar gmin partnerskich Zielonego Serca Roztocza objęty zostało dwoma OSI wyznaczonymi w KSRR 2030: (i) obszary zagrożone trwałą marginalizacją, (ii) wschodnia Polska.

11.1 Podejście terytorialne - uwarunkowania krajowe i regionalne

W aspekcie terytorialnym Strategii uwzględniono założenia i kierunki polityki regionalnej, określone w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030. SRWL 2030 wyznacza regionalne strefy funkcjonalne, charakteryzujące się wspólnymi uwarunkowaniami i celami rozwojowymi, na których przewiduje się współpracę w układach ponadlokalnych.

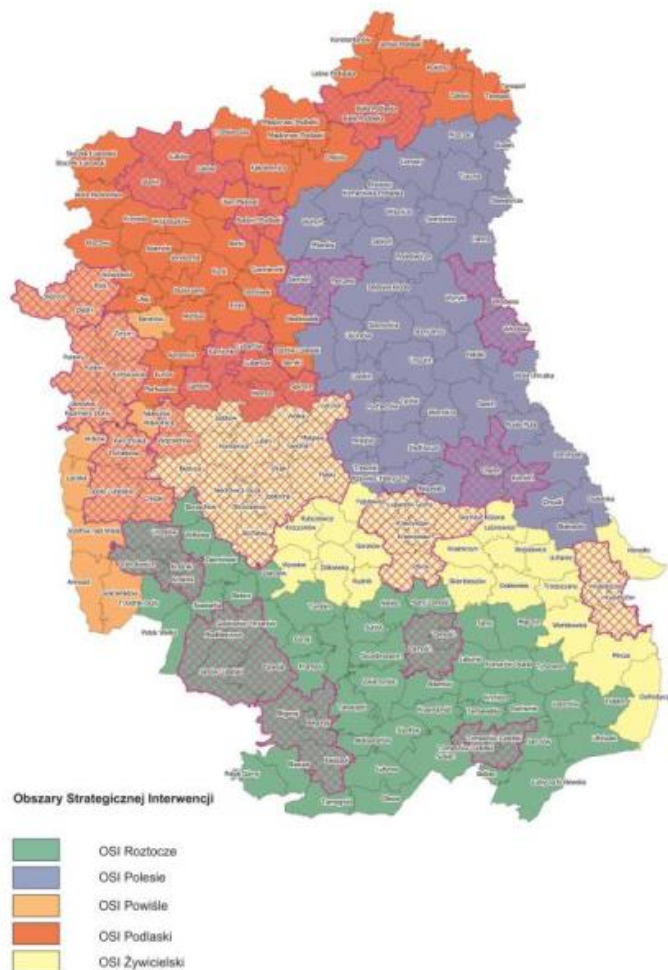
W wymiarze strategicznym oznacza to wskazanie²:

- obszarów dla których zdefiniowany indywidualny priorytet rozwojowy determinuje zakres planowanego wsparcia w ramach instrumentów terytorialnych,
- kierunków działań (wybranych spośród wszystkich kierunków działań SRWL 2030), których realizacja ma szczególne znaczenie dla priorytetów rozwojowych poszczególnych subregionów funkcjonalnych,
- przedsięwzięć, których realizacja ma szczególne znaczenie dla rozwoju określonych subregionów funkcjonalnych, w tym przede wszystkim służących poprawie ich dostępności w układzie wewnętrznym i zewnętrznym.

Jednocześnie podstawą określenia wymiaru terytorialnego w Strategii są cele i zasady rozwoju przestrzennego przedstawione za pomocą modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego.

¹ Rozwój odpowiedzialny to również rozwój zrównoważony terytorialnie, który rozwija i efektywnie wykorzystuje miejscowe zasoby i potencjały wszystkich terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które mają mniejszą odporność na zjawiska kryzysowe, nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. (KSRR 2030).

² Źródło: SRWL 2030

Obszary Strategicznej Interwencji o znaczeniu regionalnym

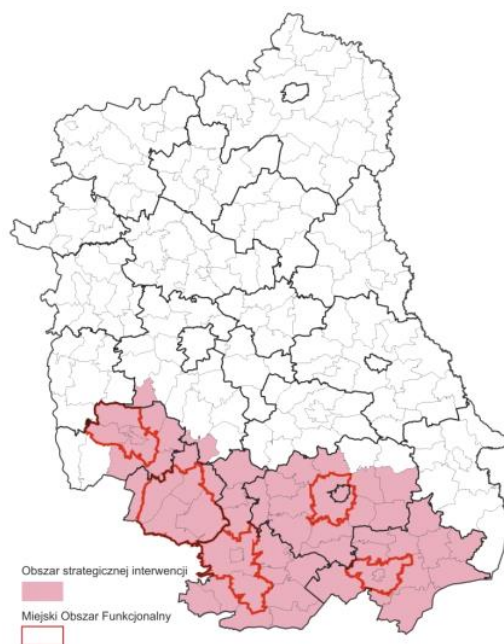
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 wyznacza **obszary strategicznej interwencji o znaczeniu regionalnym**. Jest to konsekwencja decyzji dotyczącej potrzeby szczególnego wsparcia realizacji wybranych kierunków działań SRWL na określonych obszarach województwa z wykorzystaniem modelu zrównoważonego rozwoju.

Zakres OSI wskazanych w SRWL 2030 obejmuje:

- obszary współpracy w strefach silnego oddziaływania miast (Miejskie Obszary Funkcjonalne ośrodków subregionalnych i lokalnych oraz Lubelski Obszar Metropolitalny)
- strefy funkcjonalne, charakteryzujące się wspólnymi uwarunkowaniami i celami rozwojowymi, na których przewiduje się współpracę w układach ponadlokalnych (OSI Subregionalne: **Rztocze**, Polesie, Powiśle, Podlaski, Żywicielski).

W ramach powyższej delimitacji wskazano obszary, na których samorząd województwa lubelskiego zakłada zastosowanie mechanizmów terytorialnych - tematycznych kierunków interwencji z uwzględnieniem wsparcia z poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego oraz przedsięwzięć priorytetowych dla rozwoju poszczególnych OSI.

OSI Roztocze

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030

Zgodnie z delimitacją OSI przedstawioną w SRWL 2030 gminy partnerskie Zielonego Serca Roztocza położone są na terenie **Obszaru Strategicznej Interwencji Roztocze**.

Za priorytet rozwoju OSI Roztocze uznano „Społeczno-gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego Roztocza i Puszczy Solskiej”. Określono również główne kierunki interwencji / tematyczne obszary wsparcia OSI Roztocze³:

- Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej jako istotnego elementu regionalnej oferty turystycznej oraz ważnego czynnika poprawy ekonomicznej gospodarstw rolnych,
- Poprawa regionalnych i międzyregionalnych powiązań komunikacyjnych z uwzględnieniem szkieletowego układu dróg ekspresowych (S19, S17 i S12) oraz planowanej autostrady A2, w tym budowa obwodnic miast oraz przebudowa i rozbudowa dróg wojewódzkich,
- Poprawa regionalnych i międzyregionalnych połączeń kolejowych z uwzględnieniem Programu Kolejowego CPK Centralny Port Komunikacyjny,
- Ochrona wartości przyrodniczych, w tym krajobrazu, siedlisk i bioróżnorodności (w tym: opracowanie planów ochrony oraz planów zadań ochronnych dla obszarów objętych prawną formą ochrony przyrody, aktualizacja lokalnych dokumentów planistycznych w zakresie uwzględnienia działań i warunków zagospodarowania wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych,
- Rozwój funkcji i bazy lecznictwa uzdrowiskowego na obszarach występowania naturalnych warunków i czynników leczniczych (w tym: rozbudowa bazy i infrastruktury uzdrowiska Krasnobród oraz realizacja procesu dochodzenia do uzyskania statusu uzdrowiska na terenach występowania naturalnych czynników leczniczych w gminach: Biszczka, Janów Lubelski, Łukowa i Susiec),

³ Źródło: SRWL 2030

- Kreowanie i rozwijanie oferty ośrodków łączących funkcje edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne, wykorzystujących nowe trendy w turystyce (w tym: utworzenie Geoparku „Kamienny las na Rostoczu”),
- Rozwijanie produktów i oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne, (np. kuchnię, wydarzenia historyczne, tradycje, materialne i niematerialne dziedzictwo, kulturowe, walory środowiskowe, wydarzenia związane z przejawami współczesnej twórczości artystycznej, wydarzenia sportowe),
- Organizacja punktów usług i obsługi turystycznej dla turystyki zmotoryzowanej (np. caravanning, turystyka motocyklowa),
- Rozwój infrastruktury sprzyjającej tworzeniu zróżnicowanej oferty opartej o różne formy turystyki, np. kajakową, rowerową, nordic walking, konną, kulturową, historyczną, przyrodniczą, kulinarną itp. (w tym: rozbudowa Centralnego Szlaku Rowerowego Rostocza; rozbudowa Green Velo, organizacja szlaku Architektury Drewnianej Województwa Lubelskiego,,
- Wspieranie rozwoju przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury, przedsiębiorczości bazującej na lokalnych zasobach, dziedzictwie kulturowym i usługach edukacyjnych,
- Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego, poprzez rozwijanie funkcji użytkowej obiektów kulturowych,
- Wspieranie działań i współpraca z właściwymi podmiotami na rzecz realizacji inwestycji sprzyjających pogłębianiu kontaktów międzyregionalnych, w tym w zakresie infrastruktury granicznej: budowa i rozbudowa przejść granicznych oraz dostosowanie ich do obsługi ruchu turystycznego oraz poprawiającej dostępność do przejść granicznych - drogi, linie kolejowe, parkingi buforowe, lotnisko, infrastruktura turystyczna,
- Wspieranie działań na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych na obszarach przygranicznych oraz rozwój zintegrowanej turystyki transgranicznej).

Zaznaczyć należy, że OSI wyznaczone w KSRR 2030 i w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 wspierane będą z poziomu kraju oraz regionu za pomocą dedykowanych instrumentów, na które wydzielone zostaną odrębne pule środków.

Wymiar terytorialny Strategii Rozwoju Zielone Serce Rostocza ujęty na poziomie celów, kierunków działań i propozycji konkretnych przedsięwzięć jest kontynuacją polityki regionalnej Samorządu Województwa Lubelskiego oraz podejścia terytorialnego na poziomie krajowym wyrażonego w KSRR 2030. Taka orientacja jest zbieżna z podejściem terytorialnym wskazanym w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (rozwój terytorialnie wrażliwy i odpowiedzialny).

W przypadku niniejszej Strategii przekłada się to przede wszystkim na silniejsze włączanie w procesy rozwojowe obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją - obszarów, o niższym poziomie rozwoju i niskiej odporności na zjawiska kryzysowe. Efektem takiego podejścia będzie wyrównywanie szans oraz kształtowanie warunków dla wzmacniania spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej obszaru ZSR – rozwoju zrównoważonego terytorialnie.

Na etapie definiowania celów i kierunków Strategii uwzględniono wykorzystanie dostępnych instrumentów rozwoju terytorialnego, które gwarantować powinny większą efektywność angażowanych środków publicznych, selektywność podejścia, realizację wspólnych projektów partnerskich i zintegrowanych oraz spójność rozwojową obszaru ZSR.

11.2 Potencjalne kierunki interwencji w wymiarze terytorialnym

Proponowane kierunki interwencji obejmują obszary, w ramach których polityka regionalna skoncentrowana jest na terytorialnym wymiarze wsparcia, zaś realizacja przedsięwzięć uwarunkowana jest podjęciem współpracy między gminami oraz innymi partnerami publicznymi i prywatnymi, w tym w ramach Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Rostocze.

- **Dostępność komunikacyjna** - modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej, rozwój systemu transportu zbiorowego, rozbudowa szerokopasmowej infrastruktury dostępowej.
- **Atrakcyjność inwestycyjna** - rozwój terenów inwestycyjnych oraz infrastruktury i usług wspierających przedsiębiorczość, wspólna oferta i baza ofert inwestycyjnych ZSR, wspólna promocja gospodarcza, profilowane usługi dla przedsiębiorców.
- **Gospodarka w obiegu zamkniętym** - wzmocnienie zdolności adaptacyjnych instytucji publicznych i przedsiębiorstw do zmiennych warunków rynkowych i technologicznych, edukacja społeczna, maksymalizacja skali recyklingu odpadów, poprawa jakości powietrza poprzez rozwój gospodarki niskoemisyjnej, budownictwo pasywne.
- **System promocji produktów lokalnych** - stworzenie i rozwój marki terytorialnej *Zielone Serce Roztocza* w oparciu o zintegrowany system wsparcia w produkcji, promocji, certyfikacji i sprzedaży wyrobów lokalnych.
- **Atrakcyjność rekreacyjna i turystyczna** - poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego (turystyka i rekreacja), sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów, modernizacja i budowa infrastruktury obsługi ruchu turystycznego.
- **Stworzenie i rozwój marki turystycznej *Zielone Serce Roztocza*** - zintegrowana oferta rekreacyjna – turystyczna – kulturalna - kulinarna, współpraca z przedsiębiorcami w tworzeniu i rozwoju marki turystycznej, rozwój „przemysłu czasu wolnego” (kultura, aktywny odpoczynek, rozrywka, rekreacja, sport, turystyka: kajakowa, rowerowa, nordic walking, konna, kulturowa, historyczna, przyrodnicza, kulinarna, sentymentalna).
- **Adaptacja do zmian klimatu** - wprowadzanie technologii OZE w obiektach publicznych i prywatnych, ochrona terenów naturalnej retencji wodnej, zagospodarowanie wód opadowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, rozwój i unowocześnianie gospodarki ściekowej, doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska i szybkiego reagowania, rozwój gospodarki niskoemisyjnej i zeroemisyjnej w sektorze publicznym, edukacja ekologiczna.
- **Kapitał społeczny** - wspieranie oddolnych inicjatyw obywatelskich, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, zwiększenie udziału partycypacji społecznej w zarządzaniu samorządami, udział mieszkańców w budowie i rozwoju marki terytorialnej (produkty lokalne, turystyka), zachowanie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego.
- **System pomocy społecznej** - podniesienie jakości i dostępności usług społecznych i ochrony zdrowia, dostosowanie usług i infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych (w tym *srebrna gospodarka* jako odpowiedź na wyzwania demograficzne), zachowanie standardów dostępności w infrastrukturze i usługach publicznych.
- **Bezpieczeństwo i usługi cyfrowe** - rozbudowa szerokopasmowej infrastruktury dostępowej (szczególnie na obszarach o niskim dostępie do sieci), rozwój narzędzi i infrastruktury niezbędnej do świadczenia bezpiecznych e-usług w administracji publicznej i edukacji, poprawa poziomu cyberbezpieczeństwa, podniesienie kompetencji cyfrowych urzędników i mieszkańców [*E-usługi publiczne powinny funkcjonować na co najmniej 3 poziomie dojrzałości (dwustronna interakcja), dążyć należy do wdrożenia poziomu 4 (transakcja) i docelowo 5 (personalizacja)*].

- **Kompetencje instytucji publicznych** - wzmocnienie mechanizmów zarządzania strategicznego w samorządach w zakresie: integracji działań JST z celami gospodarczymi, społecznymi i środowiskowymi, nastawienia na innowacyjne rozwiązania i korzystania z dobrych praktyk, planowania strategicznego, racjonalizacji gospodarki budżetowej w oparciu o analizę kosztów i korzyści ekonomiczno-społecznych, kompetencji cyfrowych, współpracy JST oraz wykorzystania narzędzi partycypacji społecznej.

12. Ramy finansowe i źródła finansowania strategii

Identyfikacja i późniejsze skuteczne wykorzystanie odpowiednich źródeł finansowania planowanych zadań determinuje sukces wdrażania Strategii (osiągnięcie zakładanych celów). Jednoznaczne określenie tych źródeł, w kontekście zapewnienia spójności i efektywności realizowanych przedsięwzięć, jest zadaniem złożonym, ponieważ system finansowania zadań publicznych charakteryzuje się wielopoziomowością i hierarchicznością (poziom lokalny, regionalny, krajowy i europejski), a za jego rozwój i właściwą organizację odpowiedzialnych jest wiele różnych podmiotów publicznych i niepublicznych w zależności od poziomu ich zarządzania.

Dodatkowo, należy wziąć pod uwagę różne formy finansowania przedsięwzięć (zarówno dotację jak też instrumenty finansowe, w tym zwrotne) oraz dodatkowe możliwości jakie daje realizacja projektów w formule partnerstwa publiczno - prywatnego. W tym kontekście na szczególną uwagę zasługuje mechanizm Porozumień Terytorialnych określony w art. 14rb ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2021 r. poz. 1057 t.j.).

Identyfikacja i wybór potencjalnych źródeł, z których mogą być finansowane poszczególne przedsięwzięcia w ramach Strategii wymaga właściwej organizacji i koordynacji procesu pozyskiwania tych środków – zarówno na poziomie administracji poszczególnych gmin, jak też na poziomie struktur zarządczych porozumienia międzygminnego Zielone Serce Roztocza.

Proces ten powinien przede wszystkim uwzględniać różnorodność opcji finansowania projektów wynikających ze Strategii (źródła i formy). Kluczową kwestią jest tu bieżąca identyfikacja dostępnych możliwości finansowania, odejście od typowego systemu grantowego, wypracowanie i koordynacja wspólnych zasad korzystania z funduszy zwrotnych, a także sięganie po środki bezpośrednio zarządzane przez Komisję Europejską. Ideą takiego podejścia jest dywersyfikacja, a także ciągłość działań (szczególnie w przypadku projektowania finansowania przedsięwzięć środkami zwrotnymi), która pozwoli na wypracowanie długoterminowego planu finansowego, a także wdrażanie inwestycji bardziej ryzykownych, często o charakterze innowacyjnym i eksperymentalnym.

Działania przewidziane do realizacji w Strategii mają szeroki zakres i w związku z tym koniecznym będzie poszukiwanie różnych źródeł ich finansowania, uwzględniających m.in. regionalne i krajowe środki w ramach Polityki Spójności i Wspólnej Polityki Rolnej. Pamiętać należy, że oprócz dotacji, subwencji i innych form finansowania bezzwrotnego, istotnym elementem finansowania będą instrumenty zwrotne.

Dlatego też podejmując decyzje o realizacji projektów (szczególnie w zakresie przedsięwzięć partnerskich) należy każdorazowo rozpatrywać możliwości budżetowe JST w kontekście istniejących źródeł i form finansowania w oparciu o poniższe zasady:

- Dywersyfikacja źródeł finansowania jako główna zasada finansowania Strategii,
- Korzystanie z różnych form finansowania – dotacje oraz instrumenty finansowe (pożyczki, poręczenia, gwarancje itp.), w tym z formuły partnerstwa publiczno – prywatnego,

- Korzystanie ze środków europejskich na różnych poziomach (program regionalny, programy krajowe, programy współpracy międzynarodowej),
- Korzystanie z funduszy bezpośrednio zarządzanych przez Komisję Europejską (np. LIFE, COSME, Horyzont, Erasmus, EFIS, itp.),
- Uczestnictwo w międzynarodowych projektach sieciowych (np. programy Interreg, URBACT, Central Europe),
- Współpraca z instytucjami międzynarodowymi (np. Europejski Bank Inwestycyjny, Bank Światowy, instrument ELENA, itp.).

Osiągnięcie celów zawartych w Strategii wymaga zaangażowania różnych instytucji, podmiotów i zaplanowania wydatkowania znacznych środków finansowych w perspektywie wieloletniej. Biorąc pod uwagę uwarunkowania ekonomiczne i finansowe i organizacyjne gmin ZSR do najważniejszych źródeł pochodzenia kapitału na finansowanie zadań Strategii należeć będą:

- **Środki własne samorządów gminnych (dochody własne, subwencje)**
Za kluczowe źródło finansowania inwestycji zawartych w Strategii uznać należy budżety samorządów gminnych ZSR. Środki własne JST przewidziane są przede wszystkim jako wkład własny (w przypadku realizacji projektów współfinansowanych ze środków unijnych należy przyjąć, że wkład własny będzie wynosił 25% - 30% kosztów kwalifikowalnych). Zgodnie z zasadą racjonalizacji wydatków publicznych istotnym jest zaplanowanie mechanizmów koordynacyjnych dotyczących wspólnego finansowania projektów międzygminnych oraz realizowanych przy udziale innych partnerów publicznych lub prywatnych (partnerstwo publiczno – prywatne).
- **Środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej w ramach programów krajowych i programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021 - 2027**
Środki z budżetu Unii Europejskiej w ramach pakietu legislacyjnego polityki spójności na lata 2021-2027 przewidziane w programach zarządzanych na poziomie zarówno regionalnym, jak i krajowym (w tym Program Współpracy Transgranicznej PL – UA). Z uwagi na złożony charakter programów krajowych i regionalnych oraz mnogość możliwości finansowania ze środków UE 2021 – 2027 (w zależności od zakresu, wielkości oraz indywidualnego lub partnerskiego charakteru inwestycji) zalecany jest bieżący monitoring dostępnych źródeł finansowania oraz stanu przygotowania, zatwierdzania i aktualizacji poszczególnych programów.
- **Środki z programów zarządzanych bezpośrednio przez Komisję Europejską**
Istotnym źródłem finansowania przedsięwzięć w ramach Strategii mogą być środki z budżetu UE, dostępne w ramach zarządzania bezpośrednio sprawowanego przez Komisję Europejską w zakresie związanym m.in. z kwestiami klimatycznymi w ramach Europejskiego Zielonego Ładu. W latach 2021 – 2027 przewidziana jest kontynuacja programów i inicjatyw UE, które mogą być istotnym czynnikiem aktywizującym potencjał gospodarczy i społeczny ZSR. Są to m.in.: Instrument "Łącząc Europę" (transport, energetyka, telekomunikacja), LIFE (ochrona środowiska i klimatu), COSME (konkurencyjność przedsiębiorstw), Horyzont (badania naukowe i innowacje), ERASMUS+ (zagraniczne staże, praktyki i wolontariat), EFIS (zapewnienie gwarancji dla finansowania inwestycji długoterminowych), Europejski Korpus Solidarności (zdobywanie doświadczenia zawodowego i podnoszenie kwalifikacji przez ludzi młodych).
- **Środki pochodzące z budżetu państwa oraz środki budżetu Województwa Lubelskiego**
Środki budżetu państwa oraz samorządu województwa dostępne w ramach istniejących oraz nowych instrumentów takich, jak Porozumienie terytorialne [zgodnie z art. 14rb ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2021 r. poz. 1057 t.j.)]. W tej kategorii wymienić

można np. fundusze celowe utworzone specjalnie z przeznaczeniem na finansowanie infrastruktury publicznej, w tym transportowej. Są to w m.in. Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Krajowy Fundusz Drogowy (KFD), Fundusz Kolejowy (FK), Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL), fundusze utworzone w Banku Gospodarstwa Krajowego oraz dotacje celowe lub środki z rezerw celowych poszczególnych ministerstw. Zgodnie z ustawą o samorządzie województwa z budżetu województwa finansowane są m.in. zadania o charakterze wojewódzkim w zakresie transportu zbiorowego i dróg publicznych. Województwo zajmuje się finansowaniem m.in. rozwoju dróg wojewódzkich, regionalnych przewozów autobusowych, regionalnych przewozów kolejowych. Inwestycje te stanowią istotne uzupełnienie systemu transportowego obszaru ZSR, zarówno w zakresie przedsięwzięć indywidualnych jak i partnerskich.

▪ **Środki krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych**

Do finansowania zadań wynikających ze Strategii mogą być angażowane środki pozyskiwane m.in. z kredytów lub innych finansowych instrumentów zwrotnych i bezzwrotnych, uzyskanych za pośrednictwem instytucji finansowych takich jak m.in. Bank Gospodarstwa Krajowego, Europejski Bank Inwestycyjny, czy też Bank Światowy.

▪ **Środki prywatne**

Dotychczasowe doświadczenia JST wskazują na możliwości finansowania przedsięwzięć infrastrukturalnych ze środków prywatnych, przede wszystkim przy wykorzystaniu formuły partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). Jest to rozwiązanie coraz silniej wspierane przez Rząd RP i Komisję Europejską i może posłużyć do realizacji inwestycji leżących w interesie publicznym⁴. Udział środków prywatnych jest szczególnie istotny w realizacji niektórych przedsięwzięć wymagających zbiorowego wysiłku ze względu na ich skomplikowany i długoletni charakter.

Dla zapewnienia skutecznej realizacji przedsięwzięć wynikających ze Strategii istotne jest podejmowanie prób poszukiwania nowych, rozwiązań (w tym organizacyjnych w partnerstwie z gminami, partnerami publicznymi i prywatnymi) w zakresie zarządzania i finansowania. Ważnym elementem sprawnego wdrażania Strategii powinny być zatem działania zmierzające do podejmowania możliwie szerokiej współpracy pomiędzy samorządami gminnymi Zielonego Serca Roztocza, nie tylko w zakresie wspólnego finansowania poszczególnych zadań ale również zapewnienia ciągłości funkcjonowania inwestycji.

⁴ Formuła PPP opiera się na realizacji zadań publicznych na mocy wieloletniej umowy określającej podział zadań i ryzyk pomiędzy podmiotem publicznym a partnerem prywatnym. Celem PPP jest świadczenie określonej usługi publicznej przez partnera prywatnego w oparciu o infrastrukturę publiczną, za wynagrodzeniem. Realizacja inwestycji w formule PPP to szereg korzyści dla instytucji publicznych, a przede wszystkim możliwość optymalizacji wydatkowania środków budżetowych poprzez zaangażowanie kapitału prywatnego w inwestycje publiczne, oraz możliwość skorzystania z wiedzy i doświadczenia biznesu. (więcej informacji: <https://www.ppp.gov.pl/>)

13. Zasady i struktura zarządzania procesem wdrażania Strategii

System zarządzania wdrażaniem strategii terytorialnej ma kluczowe znaczenie w kontekście skuteczności realizacji interwencji publicznych i korzyści dla partnerów. Właściwie zaprojektowany i konsekwentnie wdrażany system wpłynie na sprawność realizacji Strategii i wykorzystywania dostępnych funduszy przeznaczonych na realizację jej celów. Co istotne, właściwy system stanowi podstawę do rozwoju trwałego forum współpracy między gminami i partnerami zewnętrznymi, nie tylko w zakresie funduszy, ale docelowo wszystkich polityk i projektów realizowanych przez samorządy ZSR. Jednocześnie system zarządzania tworzy sformalizowaną strukturę, w ramach której powstają pozytywne relacje nieformalne. Taka struktura stanowić będzie w przyszłości bazę wiedzy i pamięci organizacyjnej determinującej dalszą współpracę i zintegrowany rozwój samorządów całego obszaru objętego Strategią.

Założenia regionalnej polityki rozwoju zawarte w KSRR 2030 oraz Umowie Partnerstwa na lata 2021 – 2027 wyraźnie wskazują na potrzebę współpracy (w ramach partnerstw ponadlokalnych) oraz zintegrowanego podejścia terytorialnego, określając powyższe jednymi z zasad polityki regionalnej, które regulują sposób postępowania wszystkich interesariuszy i zapewniają lepszą koordynację działań na rzecz rozwoju.

13.1 Zasady współpracy partnerów

Opracowaniu i wdrażaniu Strategii oraz prawidłowemu funkcjonowaniu systemu zarządzania towarzyszy kilka kluczowych zasad, którymi konsekwentnie powinny kierować się wszystkie zaangażowane podmioty.

Zasady współpracy partnerów przy opracowaniu i wdrażaniu strategii rozwoju

Opracowanie własne

- **Równość partnerów**

Powodzenie współpracy w zasadniczym stopniu zależy od tego, że wszyscy partnerzy będą przekonani co do łączącej ich wspólnoty interesów i celów. Decyduje o tym zarówno konstrukcja i treść Strategii, jak też codzienna praktyka działania, zarówno na etapie przygotowania dokumentu, jak późniejszego jego wdrażania. Dlatego istotne jest, aby zaplanowane i później wykorzystywane mechanizmy zarządzania w realny sposób uwzględniały równość partnerów (nawet jeśli różnice w wielkości, potencjale i finansach partnerów determinują określony kształt tych mechanizmów).

- **Partnerstwo**

Proces opracowania i wdrażania Strategii powinien polegać na kreowaniu partnerskich warunków współpracy między interesariuszami (oznacza to odpowiedni dobór i kształtowanie przedsięwzięć zawartych w Strategii, mechanizmów ich finansowania oraz korzystania z ich efektów przez mieszkańców gmin Zielonego Serca Roztocza) jak również odpowiednich relacji między poszczególnymi podmiotami (publicznymi, prywatnymi, organizacjami społecznymi) oraz osobami zaangażowanymi w opracowanie i wdrażanie Strategii. Szczególnie ważne, aby zasada ta stosowana była w sytuacjach, w których dochodzi do interakcji między władzami samorządów, a ich mieszkańcami lub organizacjami ich reprezentującymi (np. lokalne grupy działania).

- **Tworzenie możliwie elastycznych rozwiązań**

Na etapie tworzenia Strategii, a nawet w początkowym procesie jej wdrażania, nie uda się trafnie przewidzieć wszystkich uwarunkowań tak, aby szczegółowo zaplanować mechanizmy zapewniające efektywność działań. Co więcej, te uwarunkowania będą się zmieniać z czasem. Stąd też niezbędne jest formułowanie elastycznych procedur i rozwiązań, które pozwolą sprawnie dostosowywać się do zmieniających się potrzeb i wyzwań. Konieczność zachowania elastyczności w procesie wdrażania Strategii do roku 2030 uwarunkowana jest przede wszystkim: sytuacją społeczną i gospodarczą obszaru ZSR oraz poszczególnych gmin, trendami demograficznymi, opiniami i potrzebami mieszkańców, wpływem inwestycji krajowych i regionalnych, możliwościami finansowania inwestycji w perspektywie finansowej UE 2021 – 2027, sytuacją budżetową JST, konsekwencjami społecznymi i ekonomicznymi epidemii COVID-19 oraz realizacją celów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 i Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030.

- **Wielopoziomowe zarządzanie**

Aby działania samorządów ZSR na rzecz realizacji Strategii miały realny i skuteczny wymiar, współpraca interesariuszy musi pojawiać się na różnych szczeblach zarządzania, w różnych formułach i przy realizacji poszczególnych projektów czy przedsięwzięć partnerskich. Całkowite ograniczenie zarządzania do jednego podmiotu może skutkować powstaniem „wąskich gardeł”, ograniczoną akceptacją społeczną części działań lub innymi problemami zarządczymi.

- **Racjonalność wydatków publicznych**

Tworzenie mechanizmów zarządczych w samorządach gmin ZSR oraz w ramach Porozumienia międzygminnego nie powinno prowadzić do mnożenia struktur i nieuzasadnionego wydatkowania środków publicznych.

- **Sieciowanie i stała współpraca**

W procesie opracowania i realizacji Strategii, szczególnie przy okazji działań partycypacyjnych, należy stwarzać warunki do budowania sieciowych relacji między instytucjami, organizacjami, grupami ludzi i poszczególnymi mieszkańcami. Stanowi to dobrą bazę dla dalszej współpracy i przyszłej realizacji kolejnych wspólnych przedsięwzięć.

Zasady zarządzania procesem przygotowania i wdrażania Strategii ponadlokalnej powinny być proste i jasno sformułowane. Zasady te są też wpisane do Porozumienia międzygminnego określającego zasady współpracy przy opracowaniu i wdrażaniu Strategii rozwoju ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 - 2030. Wszyscy zaangażowani interesariusze powinni wiedzieć, w ramach jakich mechanizmów i zasad działają. Wydaje się to szczególnie ważne przy działaniach z zakresu planowania przestrzennego, przedsięwzięciach zintegrowanych (w tym projektach partnerskich) oraz w trakcie innych prac projektowych czy koncepcyjnych. Jednocześnie spisane i przejrzyste zasady pomagają interesariuszom identyfikować się z celami Strategii oraz sposobami ich osiągnięcia.

- **Otwartość, uczciwość, zaufanie i przyjazna atmosfera**

Cechy te powinny kształtować relacje partnerskie w różnych układach interakcji, natomiast odniesienie się do nich na początku współpracy wskaże jasną ścieżkę postępowania wszystkich interesariuszy i będzie odniesieniem w przypadku jakichkolwiek kwestii spornych, czy kryzysowych.

- **Proste i jasne zasady komunikacji**

Określenie zasad i kanałów komunikacji jest niezbędne szczególnie na początku współpracy kilku partnerów instytucjonalnych. Działanie takie pozwoli na efektywny przepływ informacji, ułatwi sprawne podejmowanie decyzji i spowoduje, że partnerzy będą współodpowiedzialni za działania rozwojowe realizowane na całym obszarze ZSR. Co istotne, proste i jasne zasady komunikacji znacznie ułatwiają realizację przedsięwzięć zintegrowanych i partnerskich.

- **Spójność z celami i zasadami polityki regionalnej**

Zasadą horyzontalną (zarówno w procesie opracowania jak też wdrażania strategii) powinno być zachowanie spójności strategii (cele, kierunki działań, zakres poszczególnych przedsięwzięć) z dokumentami strategicznymi i operacyjnymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym oraz europejskim – ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań perspektywy finansowej UE 2021 – 2027.

13.2 Struktura i system zarządzania Strategią

System wdrażania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030 stanowi integralną część procesu zarządzania strategicznego polityką rozwoju prowadzonego przez samorządy ZSR. W systemie realizacji Strategii, kluczową rolę odgrywać będzie przywództwo organizacyjne władz gmin, rozumiane jako strategiczna rola organu wykonawczego samorządów gminnych w stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również w mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji na rzecz realizacji celów Strategii. Projekty w ramach Strategii będą realizowane w różnych okresach czasowych przy zaangażowaniu zróżnicowanych instrumentów obejmujących narzędzia organizacyjne i finansowe, których zakres przedmiotowy oraz kierunki wydatkowania podlegają bezpośredniej kontroli ze strony organów samorządów gminnych ZSR.

Strategia Rozwoju ZSR skupia się na zadaniach, za które odpowiedzialne są samorządy gminne zgodnie z kompetencjami ustawowymi. Nie ogranicza się jednak wyłącznie do tych zadań ale angażuje i inicjuje działania realizowane w szerszych partnerstwach lokalnych. Znajduje to wyraz w Rozdziale 11.2 *Potencjalne kierunkach interwencji w wymiarze terytorialnym*, dla których jednostkami realizującymi będą zarówno gminny i ich jednostki organizacyjne, jak również partnerzy zewnętrzni, administracja rządowa, samorząd powiatowy i wojewódzki oraz podmioty prywatne i organizacje pozarządowe.

Koniecznym i celowym działaniem w toku realizacji Strategii będzie tworzenie warunków dla ścisłej współpracy (nie tylko wewnętrznej w ramach Porozumienia międzygminnego ZSR ale również

z samorządami innych szczebli oraz zewnętrznymi podmiotami publicznymi i prywatnymi) rozumianej, jako otwarte i aktywne współdziałanie równoprawnie traktowanych podmiotów, reprezentujących różnorodne środowiska i instytucje oraz realizujące i wspierające inicjatywy na rzecz rozwoju ZSR.

Rekomendowaną formą partnerskiej współpracy samorządów Zielonego Serca Roztocza w procesie wdrażania strategii ponadlokalnej jest **porozumienie międzygminne** [zgodnie z art. 10g, ust. 4 ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559 z późn. zm.)]. W kolejnych latach rozważyć należy powołanie trwalszej struktury posiadającej osobowość prawną – stowarzyszenia lub związku międzygminnego.

Dla zwiększenia skuteczności realizacji Strategii, a także podkreślenia roli partnerów w procesie zarządzania, struktura systemu wdrażania składa się z: **Lidera Porozumienia, Rady Porozumienia, Zespołu Operacyjnego, Koordynatorów gminnych** oraz **Rady społecznej** (jako rozwiązania opcjonalnego). W aspekcie kompetencji ustawowych za wdrażanie Strategii odpowiedzialne są władze gmin (Rada Gminy i Burmistrz/Wójt), a za ich sprawną realizację urzędy miast/gmin i ich jednostki organizacyjne.

Kompetencje poszczególnych podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania Strategii zostały określone w projekcie **Porozumienia międzygminnego określającego zasady współpracy przy opracowaniu i wdrażaniu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030 oraz Innych Instrumentów Terytorialnych** (rozdział 16).

Lider Porozumienia

Liderem jest gmina uprawniona do występowania w imieniu Stron Porozumienia w procesie wdrażania i aktualizacji Strategii ZSR oraz przy opracowaniu, negocjowaniu i wdrażaniu wszelkich innych dokumentów niezbędnych do realizacji Innych Instrumentów Terytorialnych w ramach perspektywy finansowej 2021-2027, wobec wszystkich podmiotów realizujących te procesy na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim.

Lider Porozumienia (Przewodniczący Rady) reprezentuje strony przy podejmowaniu ustaleń dotyczących opracowania, akceptacji i wdrażania Strategii wobec podmiotów zewnętrznych po uprzedniej konsultacji ze stronami, uczestniczy też w spotkaniach zewnętrznych związanych z realizacją i promocją Strategii (co nie wyklucza udziału przedstawicieli stron). Lider przeprowadza procedury

wyboru wykonawców usług niezbędnych w procesie wdrażania Strategii oraz koordynuje zadania wynikające z umowy z wykonawcami. Zadaniem Lidera jest też kierowanie pracami Zespołu Operacyjnego oraz informowanie stron o ustaleniach, działaniach i faktach mających wpływ na realizację celów Porozumienia.

Rada Porozumienia

Rada pełni funkcję decyzyjną i programowo – opiniodawczą. W skład Rady wchodzi przedstawiciele organów wykonawczych stron Porozumienia międzygminnego ZSR lub osoby je reprezentujące (po jednej z każdej gminy ZSR). Strony wyznaczają swojego przedstawiciela i osobę go zastępującą (stałego zastępcę) w posiedzeniach i pracach Rady, którymi kieruje Przewodniczący – Lider Porozumienia.

Spotkania Rady powinny odbywać się w zależności od potrzeb. Organizatorem spotkań jest Lider, jednak spotkanie może być zorganizowane na wniosek reprezentanta każdej z gmin. Rada Porozumienia powinna szybko reagować na potrzeby wyrażane przez Zespół Operacyjny, tak by łatwy kontakt między Radą a Zespołem sprzyjał płynnemu wdrażaniu Strategii, umożliwiał sprawną ewaluację Strategii i poszczególnych działań oraz pozwalał na podejmowanie świadomych decyzji o niezbędnych zmianach w Strategii lub proponowanych metodach działania.

Do zadań Rady należy w szczególności :

- Opiniowanie projektu Strategii ZSR oraz zmian w Strategii ZSR.
- Opiniowanie rozwiązań wdrożeniowych Strategii.
- Opiniowanie dokumentów niezbędnych w procesie przygotowania i wdrażania Strategii.
- Opiniowanie dokumentów niezbędnych w procesie wdrażania Innych Instrumentów Terytorialnych.
- Podejmowanie decyzji niezbędnych do bieżącego funkcjonowania struktur Porozumienia.
- Opiniowanie zasad finansowania realizacji Strategii ZSR i Innych Instrumentów Terytorialnych
- Opiniowanie kandydatów na członków Zespołu Operacyjnego – Koordynatorów Gminnych.
- Inicjowanie dodatkowych działań, porozumień i dokumentów rozwijających współpracę gmin w ramach realizacji Strategii ZSR oraz Innych Instrumentów Terytorialnych.
- Powoływanie i rozwiązywanie dodatkowych struktur roboczych służących realizacji Strategii ZSR oraz Innych Instrumentów Terytorialnych, np. zespołów roboczych dla poszczególnych projektów.
- Współpraca z partnerami zewnętrznymi i interesariuszami oraz Radą Społeczną (opcjonalnie)

Zespół Operacyjny i Koordynatorzy gminni

Zespół Operacyjny jest roboczym podmiotem odpowiedzialnym za opracowanie i realizację Strategii. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele wszystkich gmin - Koordynatorzy gminni, którzy na poziomie roboczym będą koordynować prace nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii. Członkowie Zespołu są wskazywani przez Lidera Porozumienia po uprzednim zaopiniowaniu przez Radę Porozumienia. Prace Zespołu służą prawidłowemu i skutecznemu opracowaniu i wdrażaniu Strategii ZSR oraz Innych Instrumentów Terytorialnych.

Do zadań Zespołu Operacyjnego należy w szczególności:

- Koordynacja opracowania i wdrażania Strategii ZSR i Innych Instrumentów Terytorialnych.
- Koordynacja współpracy między gminami – Stronami Porozumienia.
- Współpraca z wykonawcami usług i prac niezbędnych w procesie wdrażania Strategii ZSR i Innych Instrumentów Terytorialnych.
- Identyfikacja i koordynacja realizacji projektów oraz zapewnienie komplementarności realizowanych zadań w ramach Porozumienia.
- Monitorowanie wdrażania Strategii ZSR w oparciu o system wskaźników realizacji.
- Przygotowanie raportów o realizacji strategii przekazywanych Radzie Porozumienia.

- Bieżący kontakt z osobami odpowiedzialnymi za realizację projektów w ramach Strategii ZSR i Innych Instrumentów Terytorialnych.
- Roboczy kontakt z innymi instytucjami zaangażowanymi w proces realizację Strategii ZSR i Innych Instrumentów Terytorialnych.
- Formułowanie „zasad działania” w przypadku, gdy takie zasady służą realizacji projektów.
- Prowadzenie działań informacyjnych i konsultacyjnych skierowanych do interesariuszy.
- Formułowanie wniosków i opinii dla Rady Porozumienia.
- Współpraca z Radą Społeczną (opcjonalnie)
- Prowadzenie działań informacyjnych i konsultacyjnych skierowanych do interesariuszy

W spotkaniach Zespołu Operacyjnego, które powinny odbywać się w zależności od potrzeb, mogą uczestniczyć inne osoby zapraszane ze względu na rodzaj omawianych projektów, szczególnie koordynatorzy projektów odpowiedzialni za ich realizację.

Realizacja Strategii odbywa się przede wszystkim poprzez konkretne projekty jak też szersze długofalowe działania (np. planowanie przestrzenne, promocja gospodarcza czy turystyczna, itp.). Dlatego do każdego z projektów czy długofalowych działań należy wskazać zarówno wiodącą gminę jak i osobę odpowiedzialną (może to być Koordynator gminny).

Celowe jest także jasne wskazanie innych przedstawicieli gmin uczestniczących w danym projekcie czy przedsięwzięciu oraz zdefiniowanie ich ról (jako opiniujący, uzgadniający, itp.). Dzięki temu wszystkie osoby będą identyfikowały się z realizowanym zadaniem jako „współwłaściciele” danego procesu.

W przypadku przedsięwzięć wymagających długotrwałej i wielowątkowej współpracy warto rozważyć zawarcie dodatkowych formalnych porozumień regulujących np. kwestie organizacji prac oraz finansowania wspólnych działań.

W sytuacji, gdy realizacja projektu wymaga szerokiego zaangażowania wielu interesariuszy (w tym pracowników gmin z różnych dziedzin) możliwe jest powoływanie zespołów roboczych/zadaniowych skupiających przedstawicieli zainteresowanych gmin. Powinno być ich jak najmniej, aby nie rozdrabniać dostępnych zasobów. Członkowie zespołów, a także inni zaangażowani we wspólne przedsięwzięcia pracownicy urzędów gmin i jednostek podległych, powinni mieć możliwość (a wręcz obowiązek) kontaktowania się ze sobą na bieżąco i bez zbędnych formalności w celu zapewnienia płynnej współpracy.

Równocześnie należy przewidzieć z góry określoną regularność, z którą członkowie zespołów będą się spotykać w pełnym gronie, aby dokonywać systematycznego przeglądu całości spraw mieszczących się w danym obszarze tematycznym Strategii. Takie spotkania mogą odbywać się nie tylko na wniosek Lidera Porozumienia ale też poszczególnych koordynatorów.

Rada Społeczna (jako rozwiązanie opcjonalne)

W celu zapewnienia możliwie szerokiego zaangażowania interesariuszy w realizację strategii ponadlokalnej możliwe jest powołanie w strukturze zarządczej Strategii Rady Społecznej - reprezentatywnej grupy przedstawicieli strony społecznej i biznesowej. Rada stanowić może ważny kanał komunikacji między władzami gmin a interesariuszami w kontekście najważniejszych rozstrzygnięć zawartych w Strategii.

Powołanie Rady powinno nastąpić poprzez wyłonienie reprezentatywnych przedstawicieli różnych grup interesariuszy, z dążeniem do „parytetu” między gminami.

Do zadań Rady Społecznej należy w szczególności:

- opiniowanie kierunków rozwoju proponowanych w strategii, projektu strategii oraz zmian
- opiniowanie innych działań gmin partnerskich – w zależności od potrzeb (np. innych dokumentów strategicznych, projektów)

- inicjowanie i proponowanie nowych projektów i rozwiązań organizacyjnych
- rola konsultacyjno-doradcza

Członków Rady Społecznej, wyłonionych spośród przedstawicieli różnych grup interesariuszy, powołuje Lider Porozumienia po zaopiniowaniu przez Radę Porozumienia. Należy przy tym zachować reprezentatywność członków Rady Społecznej, przy czym powinni się w niej znaleźć przedstawiciele podmiotów prywatnych i społecznych ze wszystkich gmin partnerskich ZSR.

Ponieważ opracowanie i realizacja Strategii ponadlokalnej jest zadaniem, które stanowi wyzwanie dla samorządów nawet w regionach z dużym doświadczeniem w planowaniu rozwoju terytorialnego, to osoby zaangażowane we wdrażanie Strategii powinny stale podnosić swoje kompetencje. Sprawne wdrażanie Strategii wymagać będzie ciągłego podnoszenia kwalifikacji, rozwoju zawodowego oraz wypracowywania skutecznych metod efektywnej współpracy ze wszystkimi interesariuszami.

14. Monitoring i ewaluacja Strategii

Proces monitoringu Strategii, za który odpowiedzialny jest Zespół Operacyjny i Koordynatorzy gminni, oparty jest o system wskaźników agregowanych w trzech okresach sprawozdawczych - w roku 2025, w roku 2027 i w roku 2031.

Proces ten nie może ograniczać się jedynie do określenia wartości poszczególnych wskaźników i wskazania, że mają one tendencję wzrostową lub spadkową, ale powinien stać się podstawą do wprowadzania ewentualnych zmian w realizowanych projektach, grupach docelowych, rozszerzaniu lub ograniczaniu grupy zaangażowanych partnerów oraz ewentualnie do aktualizacji kierunków działań i celów strategicznych.

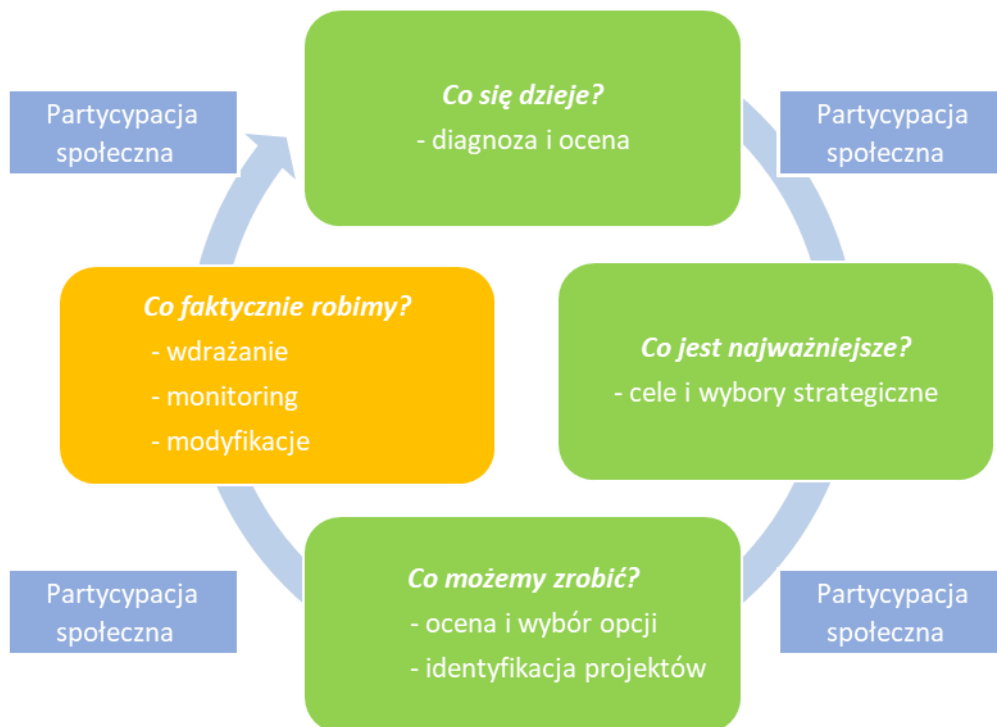
Monitoring musi być działaniem prowadzonym stale, a nie jedynie działaniem naprawczym i chwilowym. Proces ten powinien angażować wielu interesariuszy oraz być częścią działań partycypacyjnych. Monitoring powinien obejmować przede wszystkim stan realizacji poszczególnych zadań (projektów) oraz wskaźników przypisanych do kierunków działań w oparciu o następujące założenia:

- monitoring stanu wdrażania poszczególnych projektów przewidzianych do realizacji w ramach celów strategicznych i kierunków działań oraz monitoring wartości przypisanych im wskaźników,
- identyfikacja zmian jakie zaistniały podczas wdrażania Strategii oraz rekomendowanie działań zaradczych i aktualizacji Strategii,
- ocena końcowa stanu realizacji projektów i wartości wskaźników oraz ustalenie przyczyn występujących zmian w procesie realizacji Strategii, a także sformułowanie wniosków dotyczących oceny realizacji celów Strategii i rekomendacji na przyszłość.

Wdrażanie Strategii oparte będzie o cykl planistyczny, który zakłada cztery moduły, w ramach których kluczowym jest znalezienie odpowiedzi na następujące pytania:

1. Co się dzieje? [diagnoza, dane, statystyka, ocena jakościowa, zaangażowanie interesariuszy]
2. Co jest najważniejsze? [cele, wizja, rezultaty, kierunki działań, wybory strategiczne]
3. Co możemy zrobić? [identyfikacja i wybór projektów, wstępna ocena ich wykonalności]
4. Co faktycznie robimy? [wdrożenie, monitoring, ocena, propozycja zmian, niezbędne dostosowanie]

Pierwsze trzy etapy są przedstawione w niniejszej Strategii, natomiast elementem podsumowującym cykl planistyczny jest etap 4 będący integralną częścią procesu monitoringu Strategii.

Dla skuteczności wdrażania Strategii istotne jest aby odpowiedzialność za proces monitoringu przypisana była do konkretnego podmiotu – w tym przypadku Zespołu Operacyjnego i Koordynatorów gminnych. Zadaniem Zespołu będzie monitorowanie wdrażania poszczególnych projektów, realizacji celów Strategii, ocena rezultatów wdrażania i przypisanych im wskaźników oraz rekomendowanie ewentualnych działań modyfikujących Radzie Porozumienia.

Jeśli zaistnieje taka potrzeba Strategia podlega procedurze aktualizacji, która może wynikać ze zmiany uwarunkowań lokalnych, regionalnych, krajowych lub międzynarodowych, pojawienia się nowych problemów i potrzeb lub nowych szans rozwojowych. Podstawową przesłanką dla podjęcia aktualizacji staną się wnioski z prowadzonego monitoringu.

Poza bieżącym monitorowaniem, zaleca się aby dokument Strategii poddany został ewaluacji ex-post. Proces ten obejmować będzie oszacowanie jakości, wartości i znaczenia Strategii w odniesieniu do zakładanych kierunków działań, ocenę stopnia osiągnięcia celów Strategii oraz analizę wpływu zrealizowanych przedsięwzięć na sytuację społeczną i gospodarczą obszaru Zielonego Serca Roztocza.

15. Projekt Porozumienia międzygminnego

Projekt Porozumienia międzygminnego określającego zasady współpracy przy opracowaniu i wdrażaniu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Rostocza 2021 – 2030 oraz Innych Instrumentów Terytorialnych został dostosowany do przepisów wynikających z ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (dz. U. z 2022, poz. 1079) oraz aktualnej (stan na czerwiec 2022 r.) wersji Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.

POROZUMIENIE

z dnia 202... r.

określające zasady współpracy przy opracowaniu i wdrażaniu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Rostocza 2021 – 2030 oraz Innych Instrumentów Terytorialnych

Strony Porozumienia

1. Gmina Józefów, reprezentowana przez
2. Gmina Krasnobród, reprezentowana przez
3. Gmina Susiec, reprezentowana przez
4. Gmina Zwierzyniec, reprezentowana przez

Preambuła

Mając na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju samorządów zrzeszonych w ramach niniejszego Porozumienia, a także zwiększenie efektywności podejmowanych interwencji, Strony deklarują wolę współpracy i podejmowania partnerskich inicjatyw na rzecz zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego i przestrzennego gmin przy wykorzystaniu kierunków i instrumentów wsparcia dostępnych na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim.

Zasięg terytorialny określony niniejszym Porozumieniem obejmuje gminy partnerskie Zielone Serce Rostocza: Józefów, Krasnobród, Susiec i Zwierzyniec

Strony zawierając niniejsze Porozumienie deklarują zaangażowanie w działania integrujące samorządy w celu identyfikacji, przygotowania i realizacji wspólnych przedsięwzięć odpowiadających kompleksowo na potrzeby i problemy gmin, w formule partnerskiego modelu współpracy zainteresowanych podmiotów publicznych, pozarządowych i gospodarczych oraz mieszkańców.

Strony zawierając niniejsze Porozumienie postanawiają o wspólnym wdrażaniu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Rostocza 2021 – 2030 i realizacji przedsięwzięć partnerskich oraz aktywnym uczestnictwie w powyższych działaniach.

Definicje

Inny Instrument Terytorialny (IIT) - Inne Instrumenty Terytorialne (IIT) są instrumentem rozwoju terytorialnego, o którym mowa w art. 36. ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (dz. U. z 2022 r. poz. 1079), w art. 28 i art. 29 rozporządzenia ogólnego oraz w art. 9 i art. 11 rozporządzenia EFRR i Funduszu Spójności. W ramach programów finansowanych ze środków UE IIT mogą być realizowane zgodnie z warunkami określonymi w Umowie Partnerstwa na obszarach wyznaczonych przez właściwą instytucję zarządzającą. IIT są realizowane w wybranych obszarach tematycznych, wskazanych w programie. Warunkiem realizacji IIT jest opracowanie przez gminę lub partnerstwo gmin strategii terytorialnej (w tym przypadku strategii rozwoju ponadlokalnego) oraz jej pozytywne zaopiniowanie przez właściwą instytucję zarządzającą programem (w tym przypadku Zarząd Województwa Lubelskiego) – w zakresie możliwości finansowania strategii IIT w ramach tego programu.

Strategia ZSR - Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Rostocza 2021 – 2030 opracowana zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 t.j.).

Projekt zintegrowany - projekt, który wpisuje się w cele rozwoju obszaru partnerstwa i jest ukierunkowany na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych – oznacza to, że projekt ten ma wpływ na więcej niż 1 gminę oraz jego realizacja jest uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i operacyjnej strategii ponadlokalnej. Projekt zintegrowany jest realizowany wspólnie w partnerstwie lub w ramach wiązki powiązanych (zintegrowanych) projektów i musi być przygotowywany wspólnie w ramach partnerstwa. Dodatkowo projekt zintegrowany musi spełniać przynajmniej jeden z dwóch warunków: a) musi być projektem partnerskim w rozumieniu art. 39 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 lub b) deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, tj. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin.

§ 1

Podstawa prawna

Niniejsze porozumienie zostaje zawarte w oparciu o art. 10 ust. 1, art. 10g ust. 4, art. 18 ust. 2 pkt 12 oraz art. 74 ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.).

§ 2

Cele Porozumienia

1. Ustalenie zasad współpracy Stron Porozumienia w ramach realizacji Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT) oraz wdrażania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030.
2. Promowanie partnerskiego modelu współpracy jednostek samorządu terytorialnego tworzących Porozumienie.
3. Zwiększenie efektywności przedsięwzięć realizowanych przez gminy oraz skuteczna realizacja projektów partnerskich i zintegrowanych odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy samorządów – stron Porozumienia.
4. Podniesienie jakości funkcjonowania administracji publicznej w zakresie realizacji wspólnych przedsięwzięć.
5. Wspólne diagnozowanie problemów rozwojowych oraz wypracowywanie sposobów ich rozwiązywania.
6. Ochrona wspólnych interesów stron Porozumienia oraz wspomaganie w realizacji zadań własnych.

§ 3

Reprezentacja Stron Porozumienia

1. Strony porozumienia zgodnie postanawiają, że Gmina Józefów zwana dalej Liderem jest uprawniona do występowania w imieniu Stron Porozumienia w procesie wdrażania i aktualizacji Strategii ZSR oraz przy opracowaniu, negocjowaniu i wdrażaniu wszelkich innych dokumentów niezbędnych do realizacji Innych Instrumentów Terytorialnych w ramach perspektywy finansowej 2021-2027, wobec wszystkich podmiotów realizujących te procesy na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim.
2. Gmina Józefów przyjmuje rolę Lidera przy wdrażaniu, programowaniu i negocjowaniu Strategii ZSR oraz instrumentu IIT.
3. Burmistrz Józefowa jest uprawniony do reprezentowania wszystkich Stron niniejszego Porozumienia w procesie negocjacji, ustanawiania i realizacji Strategii ZSR oraz instrumentu IIT z wyłączeniem działań związanych z realizacją projektów indywidualnych gmin – Stron Porozumienia.
4. Strony Porozumienia zgodnie postanawiają, że przyjęcie przez Gminę Józefów roli Lidera podyktowane jest przede wszystkim chęcią wspomaganie zrównoważonego rozwoju obszaru Zielone Serce Roztocza, przy jak najbardziej efektywnym wykorzystaniu funduszy zewnętrznych.
5. Lider prefinansuje koszty wynikające z realizacji Strategii oraz instrumentu IIT, a następnie może wnioskować o refundację tych kosztów z budżetów gmin – Stron Porozumienia.

6. Szczegółowy opis systemu realizacji i finansowania projektów partnerskich i zintegrowanych zostaną uregulowane odrębnie.
7. Strony powierzając Gminie Józefów rolę Lidera koordynującego działania w zakresie niniejszego Porozumienia nie wykluczają podejmowania inicjatyw i udziału w tych działaniach pozostałych Strony Porozumienia.

§ 4

Lider Porozumienia

1. Do zadań Lidera należy w szczególności:
 - a. reprezentowanie Stron przy podejmowaniu ustaleń dotyczących opracowania, akceptacji, wdrażania i aktualizacji Strategii ZSR wobec podmiotów zewnętrznych po uprzedniej konsultacji ze Stronami,
 - b. reprezentowanie Stron przy podejmowaniu ustaleń dotyczących opracowania, akceptacji i wdrażania Innego Instrumentu Terytorialnego wobec podmiotów zewnętrznych po uprzedniej konsultacji ze Stronami,
 - c. opracowanie akceptacja i wdrażania wszelkich innych dokumentów niezbędnych do realizacji Strategii ZSR oraz Innych Instrumentów Terytorialnych w ramach perspektywy finansowej 2021-2027, wobec wszystkich podmiotów realizujących te procesy na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim,
 - d. uczestnictwo w spotkaniach i konferencjach związanych z realizacją i promocją Strategii ZSR oraz instrumentu IIT, co nie wyklucza udziału przedstawicieli Stron,
 - e. przeprowadzenie procedur wyboru wykonawców opracowania dokumentów i prac niezbędnych w procesie realizacji Strategii ZSR oraz instrumentu ITI oraz koordynacja zadań wynikających z umów z wykonawcami,
 - f. informowanie Stron o ustaleniach, działaniach i faktach mających wpływ na realizację celów niniejszego Porozumienia,
 - g. pełnienie funkcji Przewodniczącego Rady Porozumienia,
 - h. kierowanie pracami Zespołu Operacyjnego,
2. Lider reprezentuje Strony Porozumienia wobec osób trzecich, organów administracji publicznej itp. podmiotów we wszelkich postępowaniach dotyczących wydawania decyzji, uzgodnień, opinii itp. związanych z realizacją jego zadań określonych w ust. 1 pkt a, b i c.
3. Lider jest upoważniony, na podstawie oddzielnych pełnomocnictw udzielonych przez Strony Porozumienia, do zawierania w ich imieniu umów i porozumień, do zaciągania zobowiązań oraz do dokonywania innych czynności, w tym czynności prawnych, związanych z realizacją Porozumienia.

§ 5

Rada Porozumienia

1. Rada pełni funkcję programowo – opiniodawczą.
2. W skład Rady wchodzi przedstawiciele organów wykonawczych Stron lub osoby je reprezentujące (po jednej z każdej gminy - Strony niniejszego Porozumienia).
3. Strony wyznaczają, w formie pisemnego, imiennego upoważnienia, swojego przedstawiciela i osobę go zastępującą (stałego zastępcę) w posiedzeniach i pracach Rady (po jednym z każdej gminy – Strony niniejszego Porozumienia).
4. Pracami Rady kieruje przedstawiciel Lidera Porozumienia - Burmistrz Józefowa lub, w przypadku jego nieobecności, wskazane przez niego osoba.
5. Posiedzenia mogą odbywać się w siedzibach pozostałych członków Porozumienia, którzy w takiej sytuacji zapewniają obsługę organizacyjną Posiedzenia.
6. Rada podejmuje swoje decyzje w formie uchwał przyjmowanych zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy składu jej członków. Każdy członek Porozumienia posiada 1 głos.

7. Dopuszcza się możliwość podejmowania uchwał w trybie obiegowym (tj. za pośrednictwem poczty elektronicznej). Dla ważności wyniku głosowania w trybie obiegowym wymagane jest spełnienie następujących warunków:
 - a) zwrócenie się do wszystkich uprawnionych do głosowania z informacją na temat przedmiotu głosowania wraz z uzasadnieniem,
 - b) udziału w głosowaniu, poprzez oddanie głosów, co najmniej przez połowę członków składu Rady,
 - c) do udziału w głosowaniu w trybie obiegowym brane są pod uwagę tylko te głosy, które zostały przekazane drogą elektroniczną.
8. Przewodniczący może zapraszać do udziału w posiedzeniach Rady osoby trzecie, jeżeli uzna, że ich kompetencje i wiedza mogą być przydatne w pracach Rady.
9. Posiedzenia Rady zwołuje Przewodniczący Rady wyznaczając ich termin, na co najmniej 7 dni kalendarzowych przed planowanym terminem, w zależności od potrzeb.
10. Przewodniczący Rady jest zobowiązany zwołać Posiedzenie Rady także na wniosek minimum 2 członków Rady.
11. Z Posiedzeń Rady sporządza się protokół, zatwierdzany w trybie obiegowym do 14 dni od daty Posiedzenia lub 7 dni od daty wprowadzenia ostatnich poprawek do protokołu.
12. Do zadań Rady należy w szczególności:
 - a. Opiniowanie projektu Strategii ZSR oraz zmian w Strategii ZSR.
 - b. Opiniowanie rozwiązań wdrożeniowych Strategii.
 - c. Opiniowanie dokumentów niezbędnych w procesie przygotowania i wdrażania Strategii.
 - d. Opiniowanie dokumentów niezbędnych w procesie wdrażania Innych Instrumentów Terytorialnych.
 - e. Podejmowanie decyzji niezbędnych do bieżącego funkcjonowania struktur Porozumienia.
 - f. Opiniowanie zasad finansowania realizacji Strategii ZSR i Innych Instrumentów Terytorialnych
 - g. Opiniowanie kandydatów na członków Zespołu Operacyjnego – Koordynatorów Gminnych.
 - h. Inicjowanie dodatkowych działań, porozumień i dokumentów rozwijających współpracę gmin w ramach realizacji Strategii ZSR oraz Innych Instrumentów Terytorialnych.
 - i. Powoływanie i rozwiązywanie dodatkowych struktur roboczych służących realizacji Strategii ZSR oraz Innych Instrumentów Terytorialnych, np. zespołów roboczych dla poszczególnych projektów.

§ 6

Zespół Operacyjny

1. Zespół Operacyjny jest roboczym podmiotem odpowiedzialnym za opracowanie i realizację Strategii.
2. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele wszystkich gmin - Koordynatorzy gminni, którzy na poziomie roboczym będą koordynować prace nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii.
3. Członkowie Zespołu są wskazywani przez Lidera Porozumienia po uprzednim zaopiniowaniu przez Radę Porozumienia.
4. Prace Zespołu służą prawidłowemu i skutecznemu opracowaniu i wdrażaniu Strategii ZSR oraz Innych Instrumentów Terytorialnych.
5. Do zadań Zespołu Operacyjnego należy w szczególności:
 - a. Koordynacja opracowania i wdrażania Strategii ZSR i Innych Instrumentów Terytorialnych.
 - b. Koordynacja współpracy między gminami – Stronami Porozumienia.
 - c. Współpraca z wykonawcami usług i prac niezbędnych w procesie wdrażania Strategii ZSR i Innych Instrumentów Terytorialnych.
 - d. Identyfikacja i koordynacja realizacji projektów oraz zapewnienie komplementarności realizowanych zadań w ramach Porozumienia.
 - e. Monitorowanie wdrażania Strategii ZSR w oparciu o system wskaźników realizacji.
 - f. Przygotowanie raportów o realizacji strategii przekazywanych Radzie Porozumienia.

- g. Bieżący kontakt z osobami odpowiedzialnymi za realizację projektów w ramach Strategii ZSR i Innych Instrumentów Terytorialnych.
 - h. Roboczy kontakt z innymi instytucjami zaangażowanymi w proces realizację Strategii ZSR i Innych Instrumentów Terytorialnych.
 - i. Formułowanie „zasad działania” w przypadku, gdy takie zasady służą realizacji projektów.
 - j. Prowadzenie działań informacyjnych i konsultacyjnych skierowanych do interesariuszy.
 - k. Formułowanie wniosków i opinii dla Rady Porozumienia.
6. Pracami Zespołu Operacyjnego kieruje Lider Porozumienia.
 7. Organizacja spotkań odbywa się w zależności od tematyki i możliwości w siedzibach Stron Porozumienia, które zapewniają obsługę organizacyjną spotkań.
 8. Spotkania Zespołu Operacyjnego odbywają się w zależności od potrzeb.
 9. Spotkania Zespołu zwołuje Lider Porozumienia wyznaczając ich termin, na co najmniej 7 dni kalendarzowych przed planowanym terminem.
 10. Lider Porozumienia może zapraszać do udziału w spotkaniach Zespołu osoby trzecie, szczególnie osoby odpowiedzialne za przygotowanie i realizację projektów, jeżeli uzna, że ich kompetencje i wiedza mogą być przydatne w pracach Zespołu.

§ 7

Koordynatorzy Gminni

1. W skład Zespołu Operacyjnego wchodzi Koordynatorzy Gminni wskazywani przez Lidera Porozumienia po uprzednim zaopiniowaniu przez Radę Porozumienia.
2. Do zadań Koordynatorów Gminnych należy w szczególności:
 - a. Realizacja zadań Zespołu Operacyjnego na poziomie gminy.
 - b. Organizacja i koordynacja prac dotyczących opracowania i wdrażania Strategii oraz Innych Instrumentów Terytorialnych na poziomie gminy.
 - c. Współpraca z Liderem Porozumienia, Radą Porozumienia.
 - d. Przekazywanie informacji i współpraca z innymi Koordynatorami gminnym.
 - e. Udział w spotkaniach Zespołu Operacyjnego.

§ 8

Rozliczenia finansowe

1. Lider Porozumienia zobowiązuje się do przeprowadzenia wyboru wykonawcy opracowania i aktualizacji Strategii ZSR oraz innych dokumentów i opracowań służących realizacji Strategii ZSR i Innych Instrumentów Terytorialnych.
2. Rozliczenia finansowe z wykonawcami prac opisanych w ust. 1 prowadzone będą w oparciu o równy udział w kosztach Stron Porozumienia.
3. Strony zobowiązują się pokryć w równych częściach koszty wykonania prac opisanych w ust. 1 w oparciu o wybór wykonawcy i rozliczenia finansowe dokonane przez Lidera Porozumienia.
4. Strony zobowiązują się samodzielnie lub w partnerstwie realizować projekty w ramach Porozumienia.
5. Zobowiązania finansowe Stron Porozumienia, wynikające z zapewnienia wkładu własnego w realizację projektów indywidualnych, partnerskich i zintegrowanych w ramach Strategii ZSR oraz Innych Instrumentów Terytorialnych stanowią koszt własny w budżetach poszczególnych gmin.
6. Koszty związane z pracą Koordynatorów Gminnych zapewnia każda z gmin będących Stroną niniejszego Porozumienia dla swojego Koordynatora.
7. Szczegółowe zasady współpracy i rozliczeń finansowych w ramach realizacji projektów partnerskich i zintegrowanych Strategii ZSR Innych Instrumentów Terytorialnych oraz zostaną uregulowane na podstawie odrębnych porozumień i umów wykonawczych.
8. Wysokość wkładów własnych Stron Porozumienia przy realizacji projektów partnerskich i zintegrowanych będzie negocjowana przez zainteresowane Strony uczestniczące we wdrażaniu

danego projektu. Negocjacje będą w każdym przypadku poprzedzały zawarcie umowy o wspólnym realizowaniu i wspólnym współfinansowaniu danego projektu.

9. Strona Porozumienia, która nie uczestniczy w realizacji danego projektu, nie ponosi z tego tytułu żadnych kosztów ani odpowiedzialności, które obciążają wyłącznie Strony podejmujące jego realizację.

§ 9

Postanowienia końcowe

1. Strony oświadczają, że Porozumienie ma charakter otwarty co oznacza, że mogą do niego przystąpić nowi członkowie jeżeli wszystkie Strony wyrażą na to zgodę i nie będzie to stało w sprzeczności z innymi dokumentami i wytycznymi związanymi ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 oraz zasadami realizacji Innych Instrumentów Terytorialnych.
2. Porozumienie obowiązuje od dnia podpisania i zawarte zostaje na okres obejmujący czas opracowania, wdrażania i monitoringu Strategii ZSR oraz Innych Instrumentów Terytorialnych.
3. Zmiany w treści Porozumienia dokonywane są za zgodą wszystkich Stron w formie pisemnego aneksu.
4. Porozumienie może zostać wypowiedziane przez każdą ze Stron z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. Wypowiedzenie dla swej ważności wymaga formy pisemnej.
5. W sprawach nieuregulowanych niniejszym Porozumieniem, stosuje się przepisy Kodeksu Cywilnego oraz ustawy o samorządzie gminnym.
6. Porozumienie sporządzono w 4 jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze Stron.

Załącznik 1. Lista projektów realizujących cele strategiczne

Ramy finansowe i źródła finansowania projektów zostały opisane w Rozdziale 12.

CEL STRATEGICZNY 1. Wzrost konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej

Cel strategiczny 1 Wzrost konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej	Kierunki działań
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej 2. Budowa, rozwój i promocja marki terytorialnej, oraz sieciowych produktów turystycznych 3. Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki 4. Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych, rozwój zrównoważonego transportu

Lp.	Kierunek działania w Strategii	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Opis projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
1.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	ROZTOCZAŃSKA KRAINA ROWERÓW ⁵ <u>Projekt partnerski gmin ZSR:</u> Gmina Józefów Gmina Krasnobród Gmina Susiec	„ROZTOCZAŃSKA KRAINA ROWERÓW” W ramach przedsięwzięcia, w każdej z gmin partnerskich realizowane będą projekty z zakresu budowy i modernizacji odcinków dróg dla rowerów. Zakres projektów obejmuje stworzenie pętli rowerowej (szkieletowej) łączącej Józefów, Krasnobród, Susiec i Zwierzyniec oraz odcinki dróg rowerowych na terenie każdej z gmin.	140 000 000	2022 - 2028

⁵ Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji w zakresie przebiegu przez RPN i jego otulinę.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

		<p>Gmina Zwierzyniec</p>	<p>Cele przedsięwzięcia dotyczące całego obszaru ZSR:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie atrakcyjności turystycznej ZSR oraz poprawa bezpieczeństwa turystów i mieszkańców, - poprawa dostępności dla turystów, przedsiębiorców i mieszkańców do miejsc i terenów atrakcyjnych krajobrazowo, kulturowo i przyrodniczo - zwiększenie gęstości sieci szlaków rowerowych oraz dostosowanie infrastruktury do obowiązujących standardów i zwiększającej się liczby turystów. <p>Roztoczańska Kraina Rowerów jest wspólnym przedsięwzięciem gmin partnerskich zapewniającym stworzenie spójnego, sieciowego produktu turystycznego na bazie rosnącego potencjału turystyki rowerowej.</p> <p>Z uwagi na szeroki i kompleksowy zakres rzeczowy przedsięwzięcia oraz udział partnerów zewnętrznych (współpraca z administracją samorządową i rządową różnych szczebli), a także z uwagi na potencjał organizacyjny i finansowy gmin ZSR, nie jest przewidziany wybór lidera przedsięwzięcia.</p> <p>W celu zapewnienia spójności i zintegrowania projektów w ramach wspólnego produktu turystycznego każda z gmin, we współpracy i konsultacji z pozostałymi partnerami, realizować będzie swój zakres przedsięwzięcia w oparciu o uzgodniony plan i harmonogram działań.</p>		
		<p>ROZTOCZAŃSKA KRAINA ROWERÓW Gmina Józefów we współpracy z: Gminami ZSR, Roztoczańskim Parkiem Narodowym; Nadleśnictwem Józefów, Nadleśnictwem Zwierzyniec, Powiatem Biłgorajskim, Powiatem Tomaszowskim, Powiatem</p>	<p>„ROZTOCZAŃSKA KRAINA ROWERÓW” - GMINA JÓZEFÓW Projekt obejmuje budowę i modernizację sieci dróg dla rowerów wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną, w tym:</p> <p>I. <u>Pętla szkieletowa na terenie Gminy Józefów (trasa 1):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - od Zwierzynca (Biały Słup) odcinek: Józefów Roztoczański do Józefowa, - w Józefowie przez ul. Armii Krajowej, ul. Źródlaną, ul. Leśną, ul. Targową, do ul. Kościuszki, ul. Nową, ul. Sosnową, do ul. Batalionów Chłopskich, ul. Hieronima Miąca ps. Korsarz, do ul. 29 Marca i ul. Trakt Lwowski, - z Józefowa (z ul. Trakt Lwowski) do Rezerwatu „Czartowe Pole” i w kierunku Oseredka w gminie Susiec. <p>II. <u>Pętla szkieletowa na terenie Gminy Józefów (trasa 2):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - od Zwierzynca (Stawy Echo) odcinek: Florianka Górecko Stare, - Górecko Stare, Brzeziny, Tarnowola do DW853, do Józefowa 	<p>40 000 000</p>	<p>2022-2028</p>

		<p>Zamojskim; Gminą Tereszpól</p>	<ul style="list-style-type: none"> - w Józefowie przy zalewie rekreacyjnym przez ul. Słoneczną ul. Źródlaną, ul. Leśną, ul. Targową, do ul. Kościuszki, ul. Nową, ul. Sosnową, do ul. Batalionów Chłopskich, do ul. 29 Marca w kierunku Hamerni, - z Józefowa (z ul. 29 Marca) do Hamerni po istniejącej drodze dla rowerów - przez Hamernię do Rezerwatu „Czartowe Pole” i w kierunku Oseredka w gminie Susiec. <p>III. <u>Pętle i odcinki lokalne na terenie Gminy Józefów:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - odcinek Górecko Stare przy drodze powiatowej w kierunku granicy gminy Tereszpól - pętla z Brzezin w kierunku Górecka Kościelnego przez Górecko Kościelne do Górecka Starego, z Górecka Starego do Majdanu Kasztelańskiego, z Majdanu Kasztelańskiego drogą leśną do DW849 (do przejazdu kolejowego), od przejazdu kolejowego na DW849 drogą wzdłuż torów w (kierunek Majdan Nepryski) do Borowiny. - odcinek z Majdanu Kasztelańskiego przez Józefów Roztoczański do Szopowego, z Szopowego do Górnika, z Górnika przez Pastuszki do Długiego Kąta, z Długiego Kąta do Długiego Kąta Osada, - odcinek z Długiego Kąta do Stanisławowa, ze Stanisławowa w kierunku Wólki Husińskiej w gminie Krasnobród, - odcinek z Siedlisk do Hamerni, - odcinek z Hamerni w kierunku do Nowin w gminie Susiec. 		
--	--	-----------------------------------	--	--	--

		<p>ROZTOCZAŃSKA KRAINA ROWERÓW Gmina Krasnobród</p> <p>we współpracy z:</p> <p>Gminami ZSR, Roztoczańskim Parkiem Narodowym, Nadleśnictwem Zwierzyniec, Powiatem Zamojskim, Gminą Adamów, Zarządem Dróg Powiatowych w Zamościu, Zarządem Dróg Wojewódzkich w Lublinie;</p>	<p>ROZTOCZAŃSKA KRAINA ROWERÓW” - GMINA KRASNOBRÓD</p> <p>Projekt obejmuje budowę i modernizację sieci dróg dla rowerów wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną, w tym:</p> <p>I. Pętla szkieletowa na terenie Gminy Krasnobród (trasa 1): - trasa z Krasnobrodu (oś. Podklasztor) do Łuszczacza (połączenie z gm. Susiec).</p> <p>II. Pętla szkieletowa na terenie Gminy Krasnobród (trasa 2): - trasa z Krasnobrodu Plac Siekluckiego (oś. Centrum) - Kaczórki - Bondyrz (gm. Adamów) - Guciów - Zwierzyniec (połączenie z gm. Zwierzyniec).</p> <p>III. Pętla szkieletowa na terenie Gminy Krasnobród (trasa 2): - trasa z Krasnobrodu Plac Siekluckiego (oś. Centrum) w kierunku Stanisławowa (połączenie z gm. Józefów).</p> <p>IV. Pętle i odcinki lokalne na terenie Gminy Krasnobród: - trasa z Krasnobrodu ul. Tomaszowska (oś. Podklasztor) przez Zielone w kierunku Tomaszowa Lubelskiego, - trasa z Krasnobrodu Plac Siekluckiego (oś. Centrum) w kierunku Stanisławowa, - trasa z Krasnobrodu ul. Sikorskiego (Zalew rekreacyjny) w kierunku Stanisławowa</p>	<p>20 000 000</p>	<p>2022-2028</p>
		<p>ROZTOCZAŃSKA KRAINA ROWERÓW Gmina Susiec</p> <p>we współpracy z:</p> <p>Gminami ZSR, Nadleśnictwem Józefów Zarządem Dróg Powiatowych w Tomaszowie Lub. Zarządem Dróg Wojewódzkich w Lublinie <u>Polskimi Kolejami Państwowymi S.A.</u></p>	<p>„ROZTOCZAŃSKA KRAINA ROWERÓW” - GMINA SUSIEC</p> <p>Projekt obejmuje budowę i modernizację sieci dróg dla rowerów wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną, w tym:</p> <p>I. Pętla szkieletowa na terenie Gminy Susiec (trasa 1): - od Parkingu przy Rezerwacie Czartowe Pole do Oseredka, dalej ul. Tomaszowską do stacji kolejowej PKP w Suścu, przy ul. Kolejowej, - od skrzyżowania ul. Tomaszowskiej z ul. Spółdzielczą kolejno do: Grabowicy, Ciotuszy Nowej, przez Ciotuszę Nową do skrzyżowania z drogą wojewódzką 853, - od w/w skrzyżowania do miejscowości Róża, dalej do Łuszczacza i do granicy gminy Susiec z gminą Krasnobród.</p> <p>II. Pętla szkieletowa na terenie Gminy Susiec (trasa 2): - od Hamerni do Nowin, dalej do Majdanu Sopockiego Pierwszego, do Oseredka i do stacji PKP w Suścu, Dalsza część trasy taka jak w trasie nr 1 tj.: - od skrzyżowania ul. Tomaszowskiej z ul. Spółdzielczą kolejno do: Grabowicy, Ciotuszy Nowej, przez Ciotuszę Nową do skrzyżowania z drogą wojewódzką 853,</p>	<p>40 000 000</p>	<p>2022-2028</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - od w/w skrzyżowania do miejscowości Róża, dalej do Łuszczacza i do granicy gminy Susiec z gminą Krasnobród. <p>III. Pętle i odcinki lokalne na terenie Gminy Susiec:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odcinek łącznikowy od Majdanu Sopockiego Pierwszego przez przysiółek Zuby do Ciotuszy Nowej, - odcinek od Ciotuszy Nowej przez Różę do Łuszczacza (pokrywający się z odcinkiem pętli szkieletowej) , - odcinek od Suśca do przysiółka Rybnica Leśna, dalej lasem Nadleśnictwa Józefów do Rybnicy, następnie istniejącym, niebieskim szlakiem drogą nadleśnictwa Józefów przez Maziły do Podlesiny, - od łąsach przy drodze wojewódzkiej 853 do skrzyżowania z drogą powiatową do Łuszczacza. 		
	<p>ROZTOCZAŃSKA KRAINA ROWERÓW <u>Gmina Zwierzyniec⁶</u></p> <p>we współpracy z:</p> <p>Gminami ZSR, Zarządem Dróg Powiatowych w Zamościu, Zarządem Dróg Wojewódzkich w Lublinie, Roztoczańskim Parkiem Narodowym, Nadleśnictwem Zwierzyniec</p>	<p>„ROZTOCZAŃSKA KRAINA ROWERÓW” - GMINA ZWIERZYNIEC</p> <p>Projekt obejmuje budowę i modernizację sieci dróg dla rowerów wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną, w tym:</p> <p>I. Pętla szkieletowa na terenie Gminy Zwierzyniec (trasa 1):</p> <ul style="list-style-type: none"> - odcinek przy drodze powiatowej Nr 2951 L Zwierzyniec w kierunku Józefowa. <p>II. Pętla szkieletowa na terenie Gminy Zwierzyniec (trasa 2):</p> <ul style="list-style-type: none"> - odcinek Zwierzyniec w kierunku Krasnobrodu przez Trakt Krasnobrodzki. <p>III. Pętle i odcinki lokalne na terenie Gminy Zwierzyniec:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odcinek przy drodze powiatowej Nr 3251 L Zwierzyniec – ul. Batalionów Chłopskich – Obrocz, - odcinek przy drodze powiatowej nr 2947 L od wjazdu na Floriankę – Sochy – Szozdy (gm. Tereszpol), - odcinek przy drodze wojewódzkiej 858 Zwierzyniec – Panasówka (gm. Tereszpol) - odcinek od ulicy Gramowskiego do Parku Środowiskowego w Zwierzynicy, - odcinek przy drodze powiatowej Nr 3210 L Zwierzyniec -Wywłoczka – Turzyniec – Topólcza – Kawęczyn (gm. Szczebrzeszyn), - odcinek od szlaku Green Velo przy drodze wojewódzkiej 858 w Żurawnicy do Centralnego szlaku Rowerowego przy drodze powiatowej Nr 3210 L w Topólczy, 	40 000 000	2023-2028

⁶ Jak w przypisie 5.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			<ul style="list-style-type: none"> - odcinek od ścieżki rowerowej Green Velo przy drodze wojewódzkiej 858 do drogi gminnej Nr 110776L w Bagnie, - odcinek ścieżki rowerowej przy drodze gminnej Nr 110776 L Zwierzyniec - Bagno – Turzyniec, - odcinek przy drogach powiatowych Nr 3250 L i 3252 L Zwierzyniec - Obrocz – Guciów, - odcinek przy drodze powiatowej 3250 L Obrocz – Kosobudy. 		
2.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	<p>Projekt partnerski gmin ZSR:</p> <p><u>Lider:</u> Gmina Krasnobród</p> <p><u>Partnerzy:</u> Gmina Józefów Gmina Susiec Gmina Zwierzyniec</p> <p>we współpracy z Nadleśnictwem Zwierzyniec</p>	<p>Rewitalizacja Szlaku Geoturystycznego Roztocza Środkowego.</p> <p>Zagospodarowanie atrakcyjnych miejsc o charakterze geologicznym w kamienne wiaty z kominkiem, stoły z ławami, stojaki na rowery, informacyjne tablice oraz oznakowanie przebiegu szlaku.</p>	1 000 000	2023-2028
3.	Budowa, rozwój i promocja marki terytorialnej oraz sieciowych produktów turystycznych	<p>Projekt partnerski gmin ZSR:</p> <p><u>Lider:</u> Gmina Józefów</p> <p><u>Partnerzy:</u> Gmina Krasnobród Gmina Susiec Gmina Zwierzyniec</p>	<p>„Zielone Serce Roztocza – Budowa, rozwój i promocja marki terytorialnej oraz sieciowych produktów turystycznych”</p> <p>Projekt obejmuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie portalu internetowego o charakterze turystycznym i kulturalnym obejmującego obszar Zielonego Serca Roztocza wraz ze zintegrowaną mobilną aplikacją promujących: <ul style="list-style-type: none"> - atrakcje przyrodnicze, historyczne i urbanistyczne, - szlaki i ścieżki turystyczne, - produkty lokalne, - bazę turystyczną (noclegi i gastronomia), - działalność Kół Gospodyń Wiejskich (potrawy z obszaru ZSR, rękodzieło) oraz zespołów śpiewaczych, - imprezy kulturalne i sportowe, - działalność stowarzyszeń, organizacji i klubów zrzeszających seniorów, młodzież i dzieci. 	4 000 000	2022 – 2028

			<p>2. Przygotowanie folderów, informatorów, map turystycznych oraz aplikacji mobilnej dla obszaru Zielone Serce Roztocza. Opracowanie materiałów turystycznych analogowych i cyfrowych.</p> <p>3. Działania promocyjne w zakresie stworzenia i rozwoju marki „ZSR”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacja wspólnych, cyklicznych imprez sportowo-rekreacyjnych, rajdów poznawczych: rowerowych i pieszych, Nordic Walking, maratonów, itp. połączonych z akcjami charytatywnymi: zbiórka krwi, rejestracja na dawcę szpiku kostnego, pomoc dla schronisk itp., mających na celu popularyzację Roztocza oraz wydłużenie sezonu turystycznego, - badanie natężenia ruchu turystycznego na obszarze ZSR, - wspólne wydawanie materiałów promocyjnych w formie papierowej i elektronicznej, - promocja aktywnego wypoczynku przy pomocy dostępnych metod i form elektronicznych (aplikacje, czujniki), w tym tworzenie i udostępnianie gier terenowych, - stworzenie jednolitego oznakowania turystycznego w terenie w postaci: tablic, map, drogowskich itp. - organizacja plenerów malarskich, rzeźbiarskich z rozmieszczeniem ich wytworów w czterech gminach, - utworzenie szlaków tematycznych w tym kulinarnego, - budowanie marki „Roztoczańskie smaki” poprzez: szkolenia, warsztaty organizowanie dużych imprez kulinarnych w kolejnych gminach, oznakowania tras tematycznych itp.: miejsc i produktów związanych z turystyką kulinarną, wydanie publikacji kulinarnej, - organizacja imprez kulturalnych w poszczególnych gminach wg wspólnego kalendarza imprez tworzących sieć wydarzeń, - nakręcenie wspólnego filmu promującego obszar ZSR, - organizacja konkursów na krótkie amatorskie filmy, oraz fotograficznych o tematyce turystycznej, - stworzenie systemu identyfikacji wizualnej ZSR i używanie go na różnego rodzaju materiałach promocyjnych i w mediach, - uczestnictwo przedstawicieli gmin w krajowych i międzynarodowych targach turystycznych, 		
--	--	--	---	--	--

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			<ul style="list-style-type: none"> - zorganizowanie pobytów na Roztoczu dla: dziennikarzy, przewodników oraz przedstawicieli różnych instytucji i podmiotów wspierających rozwój ruchu turystycznego, - zamawianie artykułów sponsorowanych w ogólnokrajowych czasopismach oraz audycji radiowych i telewizyjnych promujących ZSR, - organizowanie konferencji o tematyce poświęconej turystyce: przyrodniczej, zdrowotnej, ekologicznej, religijnej, kulturalnej, historycznej oraz związanej z szerokokorozumianym zachowaniem dziedzictwa (miejsca, budowle, obyczaje), - organizowanie corocznych spotkań przedstawicieli różnych sektorów w celu podsumowywania sezonu oraz opracowywania wspólnego harmonogramu działań na kolejny rok i strategii na dalsze lata. - produkcja pamiątek, tworzenie gier terenowych, questingów, orienteringu, gier komputerowych osadzonych na obszarze ZSR, puzzle, maskotki, zabawki dla dzieci. - organizacja cyklu przeglądów filmowych w Zwierzyńcu, Krasnobrodzie, Józefowie i Suścu – prezentacja filmów z fabułą powiązaną z Roztoczem oraz konkursy z nagrodami na krótkie formy amatorskie. <p>4. Wytyczenie oraz budowa ujednoliconego oznakowania „Szlaku Wież” na terenie obszaru Zielonego Serca Roztocza wraz z jego promocją.</p> <p>5. Wytyczenie oraz budowa ujednoliconego oznakowania „Szlaku historycznych, drewnianych obiektów” na terenie obszaru Zielonego Serca Roztocza wraz z jego promocją.</p>		
4.	Budowa, rozwój i promocja marki terytorialnej oraz sieciowych produktów turystycznych	<p>Projekty partnerskie gmin ZSR:</p> <p><u>Lider: w zależności od tematyki i lokalizacji projektu</u></p> <p><u>Partnerzy:</u></p> <p>Gmina Józefów Gmina Krasnobród Gmina Susiec Gmina Zwierzyniec</p>	<p>Organizacja cyklicznych imprezy na obszarze ZSR m.in.: Festiwal Kultury Ekologicznej EKO; Festiwal Pieśni Maryjnej, rajdy rowerowe (połączenie na Ukrainę); maraton Ultraroztocze (rozszerzenie do Lwowa).</p>	1 000 000	2022-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

5.	Budowa, rozwój i promocja marki terytorialnej oraz sieciowych produktów turystycznych	<p>Projekty partnerskie gmin ZSR:</p> <p><u>Lider: w zależności od tematyki projektu</u></p> <p><u>Partnerzy:</u> Gmina Józefów Gmina Krasnobród Gmina Susiec Gmina Zwierzyniec</p>	<p>Realizacja projektów partnerskich gmin zrzeszonych w Stowarzyszeniu Gmin Euroregionu Roztocze oraz w granicach Transgranicznego Rezerwatu Biosfery „Roztocze”. W ramach promocji regionu i integracji społecznej planuje się organizację wydarzeń turystycznych, kulturalnych i sportowych – rajdy rowerowe, sporty zimowe, sporty letnie, wymiana kulturalna i młodzieżowa, wymiana doświadczeń w zakresie turystyki, wyjazdy studyjne, itp.</p>	500 000	2022-2028
6.	Budowa, rozwój i promocja marki terytorialnej oraz sieciowych produktów turystycznych	<p>Projekt partnerski gmin ZSR:</p> <p><u>Lider: do ustalenia</u></p> <p><u>Partnerzy:</u> Gmina Józefów Gmina Krasnobród Gmina Susiec Gmina Zwierzyniec</p> <p>ze współpracą z podmiotami ekonomii społecznej/prywatnymi</p>	<p>Sieciowa wypożyczalnia rowerów na obszarze ZSR.</p> <p>Utworzenie w każdej z czterech gmin wypożyczalni rowerów tworzących międzygminną, sieć wypożyczalni wraz z zapewnieniem obsługi sezonowej.</p>	500 000	2022-2028
7.	Budowa, rozwój i promocja marki terytorialnej oraz sieciowych produktów turystycznych	<p>Projekt partnerski gmin ZSR:</p> <p><u>Lider: Gmina Susiec</u></p> <p><u>Partnerzy:</u> Gmina Józefów Gmina Krasnobród Gmina Zwierzyniec</p>	<p>Integracja działalności punktów informacji turystycznej gmin obszaru Zielonego Serca Roztocza.</p> <p>Szkolenia dla pracowników, zakup oprogramowania i sprzętu komputerowego, integracja systemów informacji i promocji turystycznej oraz działań związanych z tworzeniem i rozwojem marki ZSR.</p>	500 000	2023-2028
8.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów	<p>Projekt partnerski:</p> <p><u>Lider: Gmina Susiec</u></p>	<p>Budowa drogi Hamernia – Nowiny z drogą dla rowerów.</p>	2 000 000	2022-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

	gospodarczych i peryferyjnych	Projekt partnerski z Gminą Józefów	Przebudowa drogi wraz z budową drogi dla rowerów o długości 1,5 km. Dzięki realizacji projektu nastąpi poprawa dostępu mieszkańców, przedsiębiorców i turystów do obszarów atrakcyjnych turystycznie, gospodarczych i peryferyjnych.		
9.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Projekt partnerski <u>Lider: Gmina Susiec</u> Projekt partnerski z Gminą Józefów we współpracy z Nadleśnictwem Józefów	Budowa parkingu przy Rezerwacie Czartowe Pole 1200 m2 z zapleczem sanitarnym i małą infrastrukturą turystyczną.	2 000 000	2022-2028
10.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Projekt partnerski gmin ZSR: <u>Lider: do ustalenia</u> <u>Partnerzy:</u> Gmina Józefów Gmina Krasnobród Gmina Susiec Gmina Zwierzyniec	Budowa stacji do szybkiego ładowania pojazdów elektrycznych na terenie gmin ZSR.	2 000 000	2023-2028
11.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Projekt partnerski gmin ZSR: <u>Lider: do ustalenia</u> <u>Partnerzy:</u> Gmina Józefów Gmina Krasnobród Gmina Susiec Gmina Zwierzyniec	Utworzenie sezonowej komunikacji turystycznej między czterema gminami: Zwierzyniec, Krasnobród, Józefów i Susiec przy użyciu pojazdów niskoemisyjnych i elektrycznych.	2 500 000	2023-2028
12.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Projekt partnerski <u>Lider: Gmina Krasnobród</u> Projekt partnerski z Gminą Susiec	Budowa drogi Łuszczacz – Krasnobród wraz ze ścieżką rowerową.	4 500 000	2023-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

		we współpracy z Powiatem Zamojskim			
--	--	------------------------------------	--	--	--

Lp.	Kierunek działania w Strategii	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Opis projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
13.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	Gmina Józefów	Rozbudowa zbiornika wodnego przy ul. Słonecznej w Józefowie – wykup gruntów, wykonanie dokumentacji projektowej, budowa zbiornika i infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej.	5 000 000	2022-2028
14.	Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki	Gmina Józefów	Utworzenie Inkubator przetwórstwa lokalnego „Siła w nas”. Celem przedsięwzięcia jest tworzenie impulsów do zwiększenia aktywności gospodarczej mieszkańców gminy Józefów. Dodatkowo ma ono przyczynić się do zwiększenia zatrudnienia osób z grup defaworyzowanych. Przedmiotowy projekt polega na stworzeniu inkubatora przetwórstwa lokalnego wspierającego mieszkańców gminy Józefów – małych producentów. Inkubator prowadzony będzie przez spółdzielnię socjalną. Zasada jego funkcjonowania polega na udostępnianiu mieszkańcom, zwłaszcza przetwórcom, odpowiedniej infrastruktury po kosztach niższych niż rynkowe, aby ułatwić im rozwój działalności gospodarczej. Przetwarzanie produktów w odpowiednich warunkach przyczyni się też do profesjonalnego „przetwórstwa i produkcji domowej”. Inkubator jest miejscem, w którym rolnik, gospodarstwo agroturystyczne lub inny właściciel surowców roślinnych i/lub zwierzęcych może rozpocząć ich przetwarzanie korzystając z infrastruktury inkubatora, maszyn i urządzeń oraz doradztwa oferowanego przez podmiot prowadzący inkubator. Dla producenta żywności korzystanie z infrastruktury inkubatora może być pierwszym etapem na drodze do utworzenia własnego zakładu przetwórczego. Zamiast zaczynać od kosztownej inwestycji związanej z budową nowego zakładu, producent żywności nieprzetworzonej może sprawdzić swoje umiejętności przetwórcze oraz	5 000 000	2022-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Rostocza 2021 – 2030

			możliwości wprowadzenia na rynek (opakowanie, etykietowanie, dystrybucja i sprzedaż) oryginalnego, własnego produktu w zgodzie z przepisami sanitarnymi i weterynaryjnymi.		
15.	Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki	Gmina Józefów	Przygotowanie terenów inwestycyjnych.⁷ Przygotowanie terenów dla przedsiębiorców, którzy chcą prowadzić inwestycje na terenie gminy Józefów (zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego, budowa infrastruktury technicznej).	2 000 000	2022 - 2028
16.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Józefów	Poprawa dostępności komunikacyjnej przez modernizację dróg w Gminie Józefów. Łącznie zostaną zmodernizowane drogi gminne o długości – ok. 25 850 m i powierzchni – ok. 112 810 m ² . Dzięki realizacji projektu nastąpi poprawa dostępu mieszkańców, przedsiębiorców i turystów do obszarów gospodarczych i peryferyjnych. Kompleksowe wykonanie modernizacji zdegradowanych nawierzchni dróg asfaltowych (ułożenie warstwy wiążącej i ścieralnej) oraz modernizacja strategicznych dla mieszkańców gminy dróg gruntowych i szutrowych polegająca na poprawie parametrów technicznych (wykonanie podbudowy tłuczniowej, warstwy asfaltowej wiążącej i ścieralnej). Celem przedsięwzięcia jest poprawa bezpieczeństwa i likwidacja wykluczenia komunikacyjnego mieszkańców gminy, skrócenie czasu dojazdu do instytucji publicznych i obszarów gospodarczych.	16 000 000	2022-2024
17.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Józefów (we współpracy z Powiatem Biłgorajskim)	Przebudowa drogi powiatowej nr 2952L Długi Kąt – Susiec na odcinku Hamernia – Siedliska. Przebudowa drogi wraz z budową drogi dla rowerów o długości 3 km. Dzięki realizacji projektu nastąpi poprawa dostępu mieszkańców, przedsiębiorców i turystów do obszarów gospodarczych i peryferyjnych.	2 000 000	2022-2025
18.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów	Gmina Józefów	Budowa ciągu pieszo – rowerowego z Rezerwatu Czartowe Pole do Józefowa.	5 000 000	2022-2028

⁷ Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Rostoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji zmiany planu zagospodarowania przestrzennego. W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Rostocza 2021 – 2030

	gospodarczych i peryferyjnych	(we współpracy z Powiatem Biłgorajskim)	Przebudowa drogi wraz z budową drogi dla rowerów o długości 4,5 km. Dzięki realizacji projektu nastąpi poprawa dostępu mieszkańców, przedsiębiorców i turystów do obszarów gospodarczych i peryferyjnych.		
19.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Józefów	Budowa drogi gminnej Majdan Nepryski – Górniki. Przebudowa drogi gruntowej wraz z budową drogi dla rowerów o długości 3,5 km. Dzięki realizacji projektu nastąpi poprawa dostępu mieszkańców, przedsiębiorców i turystów do obszarów gospodarczych i peryferyjnych.	5 000 000	2022-2028
20.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Józefów (we współpracy z Powiatem Biłgorajskim)	Budowa ciągu pieszo – rowerowego na odcinku Długi Kąt Stanisławów, Górniki, Szopowe Józefów Rostoczański do Józefowa. Budowa drogi dla rowerów o długości 16 km. Dzięki realizacji projektu nastąpi poprawa dostępu mieszkańców, przedsiębiorców i turystów do obszarów gospodarczych i peryferyjnych.	10 000 000	2022-2028

Lp.	Kierunek działania w Strategii	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Opis projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
21.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	Gmina Krasnobród	Budowa tężni solankowych na terenie gminy W ramach projektu zostaną wykonane min. 3 tężnie solankowe wraz z zagospodarowaniem terenu w gminie Krasnobród. Obiekty będą miały charakter ogólnodostępny, a korzystanie z nich będzie nieograniczone czasowo i bezpłatne.	500 000	2023
22.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	Gmina Krasnobród (we współpracy z Powiatem Zamojskim)	Rozbudowa Zespołu Sanatoryjnego w Krasnobrodzie Przedsięwzięcie zakłada: - przebudowę i rozbudowę kompleksu sanatoryjnego obejmuje zwiększenie bazy noclegowej i zabiegowej oraz wyposażenie pomieszczeń, w tym zakup urządzeń rehabilitacyjnych, - rewitalizację obiektów w zabytkowym zespole pałacowo-parkowym wraz z parkiem oraz szkołą,	85 000 000	2022-2027

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			<ul style="list-style-type: none"> - budowę nowej bazy noclegowo-zabiegowej dla kuracjuszy wraz z węzłem kuchennym, - rozwój infrastruktury zabiegowej – budowa basenu leczniczego, komory krioterapii oraz kompleksu spa i wellness, - strefę aktywnego wypoczynku – mała architektura, ścieżki zdrowotne, spacerowe, tężnia, siłownia zewnętrzna, hipoterapia, ścieżki rowerowe wraz z wyposażeniem, - rozwój infrastruktury technicznej oraz zaplecza technicznego. 		
23.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowskiej	Gmina Krasnobród (z udziałem inwestora prywatnego)	Zamojska Klinika rehabilitacji i medycyny uzdrowskiej Przedsięwzięcie zakłada stworzenie kliniki na potrzeby rehabilitacji i leczenia uzdrowskiego. Praktykowana będzie medycyna sportowa oraz usługi SPA.	20 000 000	2024-2026
24.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowskiej	Gmina Krasnobród (z udziałem inwestora prywatnego)	Adaptacja Ośrodka Wypoczynkowego Jolanta w Krasnobrodzie na potrzeby utworzenia sanatorium w strefie „A” ochrony uzdrowskiej	15 000 000	2023-2027
25.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowskiej	Gmina Krasnobród (z udziałem inwestora prywatnego)	Budowa Centrum Profilaktyki Leczenia Chorób Astmy w Krasnobrodzie w strefie uzdrowskiej „B”	10 000 000	2022-2027
26.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowskiej	Gmina Krasnobród	Zagospodarowanie terenu w Dolinie Św. Rocha poprzez budowę infrastruktury turystycznej i uzdrowskiej Przedsięwzięcie obejmują zwiększenie obszaru tzw. zielonej i błękitnej infrastruktury. Zagospodarowanie przestrzeni w elementy małej architektury, wykonanie alejek spacerowych, elementów ogrodu sensorycznego. Planowane przedsięwzięcie obejmuje ochronę, zachowanie i tworzenie nowych ogrodów i parków, w tym kompleksowe zagospodarowanie terenów zielonych, nowych miejsc rekreacji dla mieszkańców i turystów.	1 000 000	2025

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

27.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	Gmina Krasnobród	<p>Budowa ścieżki edukacyjno – historycznej pn. „Aleja Sław Polskiej Ilustracji” w Krasnobrodzie Śladami ilustratorów –ścieżka spacerowa po Krasnobrodzie i okolicy.</p> <p>Planowane jest upamiętnienie sławnych ilustratorów tworzących w Krasnobrodzie, poprzez ustawienie tablic pamiątkowych z nadrukiem – nazwiskiem i imieniem – i grafiką dotyczącą twórcy okresu uczestnictwa w plenerach ilustratorów w Krasnobrodzie. Planowane jest usytuowanie min. 15 tablic dot. ilustratorów. Początek ścieżki od deptaka uzdrowiskowego ul. Młyńskiej, osoby spacerujące do zalewu będą mogły zapoznać się z aleją sław i mogłyby sobie zaplanować dalszy spacer po Krasnobrodzie. Ścieżka poprowadzona byłaby przez atrakcyjny teren Sanatorium Rehabilitacyjnego na terenie którego można wyznaczyć przystanki przy istniejących miejscach wypoczynku, ławeczkach. Następnie spacer poprowadzić chodnikiem na punkt widokowy w Kamieniołomach –Wieża widokowa z panoramą Krasnobrodu i zalewu wypoczynkowego. Planowane jest uzupełnienie infrastruktury ścieżki oraz wyznaczenie jest poprzez umieszczenie punktów z informacjami, drogowskazów oraz elementów małej architektury.</p>	200 000	2022-2024
28.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	Gmina Krasnobród	<p>Modernizacja ścieżki edukacyjno – historycznej poświęconej 25-temu Pułkowi Ułanów Wielkopolskich w Dominikanówce</p> <p>Planowane jest wytyczenie ścieżki edukacyjno – historycznej w Dominikanówce. Zakłada się uzupełnienie infrastruktury ścieżki oraz wyznaczenie jej poprzez umieszczenie tablic z informacjami, drogowskazów oraz elementów małej architektury.</p>	200 000	2023-2025
29.	Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki	Gmina Krasnobród	<p>Budowa Giełdy Produktów Lokalnych w Krasnobrodzie</p> <p>W ramach zadania zostanie utworzona giełda produktów lokalnych wykonane zostaną zadania ze stanowiskami dla wystawców produktów lokalnych, tj. ustawione stoły, wybudowane sanitariaty w celu umożliwienia sprzedaży lokalnych produktów rolnych w mieście Krasnobród. Zostaną przygotowane stanowiska dla min. 30 wystawców.</p>	1 500 000	2023-2024

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

30.	Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki	Gmina Krasnobród	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych poprzez budowę drogi z parkingami na Osiedlu Podzamek w Krasnobrodzie. Przedsięwzięcie dotyczy uzbrojenia terenów inwestycyjnych w strefie uzdrowiskowej „A”.	2 000 000	2023-2024
31.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Krasnobród	Budowa mostu na rzece Wieprz umożliwiającego komunikację Sanatorium Rehabilitacyjnego im. Janusza Korczaka w Krasnobrodzie z Parkiem Uzdrowiskowym w strefie „A” ochrony uzdrowiskowej. Realizacja przedsięwzięcia niezbędna w celu poprawy dostępności komunikacyjnej. Wpłynie pozytywnie na bezpieczeństwo i komfort mieszkańców oraz turystów oraz rozwój zrównoważonego transportu.	2 000 000	2023-2025
32.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Krasnobród	Budowa drogi nr 110881 L Wólka Husińska „Husiny” Wykonanie jezdni o nawierzchni asfaltowej, utwardzenie poboczy i zjazdów. Realizacja zadania pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców, jak również turystów odwiedzających gminę Krasnobród. Poprawi się także bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu drogowego. Wpłynie na komfort jazdy i poruszania się pieszych oraz estetykę miejscowości.	6 000 000	2022-2023
33.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Krasnobród (we współpracy z Powiatem Zamojskim)	Budowa drogi Grabnik -skrzyżowanie z drogą powiatową nr 3260 L Wykonanie jezdni o nawierzchni asfaltowej, utwardzenie poboczy i zjazdów. Realizacja zadania pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców, jak również turystów odwiedzających gminę Krasnobród. Poprawi się także bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu drogowego. Wpłynie na komfort jazdy i poruszania się pieszych oraz estetykę miejscowości.	7 000 000	2023-2024
34.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Krasnobród	Remont drogi nr 110863 L w miejscowości Zielone Wykonanie jezdni o nawierzchni asfaltowej, utwardzenie poboczy i zjazdów. Realizacja zadania pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców, jak również turystów odwiedzających gminę Krasnobród. Poprawi się także bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu drogowego. Wpłynie na komfort jazdy i poruszania się pieszych oraz estetykę miejscowości.	700 000	2023
35.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów	Gmina Krasnobród	Remont drogi nr 110861 L w miejscowości Hutków	700 00	2023

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

	gospodarczych i peryferyjnych		Wykonanie jezdni o nawierzchni asfaltowej, utwardzenie poboczy i zjazdów. Realizacja zadania pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców, jak również turystów odwiedzających gminę Krasnobród. Poprawi się także bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu drogowego. Wpłynie na komfort jazdy i poruszania się pieszych oraz estetykę miejscowości.		
36.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Krasnobród	Budowa drogi nr 112294 L ul. Św. Rocha w Krasnobrodzie Wykonanie jezdni o nawierzchni asfaltowej, utwardzenie poboczy i zjazdów. Realizacja zadania pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców, jak również turystów odwiedzających gminę Krasnobród. Poprawi się także bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu drogowego. Wpłynie na komfort jazdy i poruszania się pieszych oraz estetykę miejscowości.	1 500 000	2025-2027
37.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Krasnobród	Budowa drogi nr 110857L Wólka Husińska Wykonanie jezdni o nawierzchni asfaltowej, utwardzenie poboczy i zjazdów. Realizacja zadania pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców, jak również turystów odwiedzających gminę Krasnobród. Poprawi się także bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu drogowego. Wpłynie na komfort jazdy i poruszania się pieszych oraz estetykę miejscowości.	1 500 000	2025-2027
38.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Krasnobród	Budowa drogi nr 112300 L ul. Powstańców Styczniowych i ul. Łastowieckiego w Krasnobrodzie Wykonanie jezdni o nawierzchni asfaltowej, utwardzenie poboczy i zjazdów. Realizacja zadania pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców, jak również turystów odwiedzających gminę Krasnobród. Poprawi się także bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu drogowego. Wpłynie na komfort jazdy i poruszania się pieszych oraz estetykę miejscowości.	1 500 000	2025-2027
39.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Krasnobród	Budowa drogi nr 110873 L (Stara Huta – Lasowe) Wykonanie jezdni o nawierzchni z asfaltu utwardzenie poboczy i zjazdów. Realizacja zadania pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców, jak również turystów odwiedzających gminę Krasnobród. Poprawi się także bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu drogowego. Wpłynie na komfort jazdy i poruszania się pieszych oraz estetykę miejscowości.	5 000 000	2027-2030

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

40.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Krasnobród (we współpracy z Powiatem Zamojskim)	Budowa drogi powiatowej nr 3264 L (Grabnik-Suchowola) Wykonanie jezdni o nawierzchni z kostki brukowej utwardzenie poboczy i zjazdów. Realizacja zadania pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców, jak również turystów odwiedzających gminę Krasnobród. Poprawi się także bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu drogowego. Wpłynie na komfort jazdy i poruszania się pieszych oraz estetykę miejscowości.	6 000 000	2025-2027
-----	---	--	---	-----------	-----------

Lp.	Kierunek działania w Strategii	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Opis projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
41.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	Gmina Susiec	Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej przy kąpielisku w Majdanie Sopotkim.	2 000 000	2023-2028
42.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	Gmina Susiec	Atrakcyjne i bezpieczne szlaki turystyczne w Gminie Susiec. Zabezpieczenie pieszych szlaków turystycznych przed degradacją związaną z nasilającym się ruchem turystycznym. Zabezpieczenie poboczy odcinka wodospadów w m. Huta Szumy na rzece Tanew przed degradacją związaną z nasilającym się ruchem turystycznym . Utwardzenie wybranych odcinków, budowa pomostów, mostów, schodów i małej infrastruktury turystycznej.	1 200 000	2023-2028
43.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	Gmina Susiec	Rozbudowa wieży widokowej w Suścu wraz zagospodarowaniem terenu.	2 000 000	2023-2028
44.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	Gmina Susiec	Punkt Informacji turystycznej w Suścu. Budowa budynku Informacji Turystycznej w Suścu odpowiadającego aktualnym standardom pod względem dostępności, środowiskowym i informacyjnym wraz z wyposażeniem w meble i sprzęt informatyczny z oprogramowaniem.	1 000 000	2023-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

45.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	Gmina Susiec (z udziałem inwestora prywatnego)	Aquapark Zielone Serce Roztocza. Wykonanie odwiertu górniczego w Suścu w celu wykorzystania wód termalnych wraz z budowa infrastruktury turystycznej aquaparku.	45 000 000	2022-2028
46.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	Gmina Susiec	Zagospodarowanie turystyczne Rezerwatu Nowiny. Poprawa stanu zagospodarowania turystycznego torfowiskowego Rezerwatu Nowiny: budowa pomostów zapobiegających przed degradacją powodowaną ruchem turystycznym, ustawienie tablic dydaktycznych i małej infrastruktury turystycznej.	700 000	2023-2028
47.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	Gmina Susiec (z udziałem inwestora prywatnego)	Kompleks wirtualnej rzeczywistości w Suścu. Budowa kompleksu z kreowaniem rzeczywistości wirtualnej (wraz z budynkiem) stworzonego przy wykorzystaniu technologii cyfrowych prezentującego atrakcje przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe obszaru ZSR.	5 000 000	2023-2028
48.	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	Gmina Susiec	Rozbudowa i zagospodarowanie parkingu w Rebizantach w celu dostosowania go do zwiększającej ilości turystów w rezerwacie przyrody „Nad Tanwią” w tym: rozbudowa powierzchni, budowa oświetlenia, budowa sanitariatów i założenie monitoringu.	300 000	2023-2028

Lp.	Kierunek działania w Strategii	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Opis projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
49.	Modernizacja i budowa infrastruktury	Gmina Zwierzyniec	Budowa tężni solankowych na terenie gminy Zwierzyniec. ⁸	1 000 000	2023-2025

⁸ Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji. W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Rostocza 2021 – 2030

	turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej		W ramach projektu zostaną wykonane tężnie solankowe w gminie Zwierzyniec (w kilku miejscowościach) wraz zagospodarowaniem otoczenia. Tężnie będą bezpłatne dla wszystkich szukających zdrowia i wypoczynku, zarówno mieszkańców gminy Zwierzyniec, jak i turystów. Wynikiem realizacji projektu będzie podniesienie atrakcyjności turystycznej i uzdrowiskowej, dbałość o zdrowie i samopoczucie mieszkańców gminy i turystów. Najlepszy efekt leczniczy osiągniemy przebywając w odległości do 10 m, zaś zalecany czas trwania inhalacji wynosi pół godziny. Minerale i mikroelementy znajdujące się w solance wchłaniane są przez błony śluzowe dróg oddechowych i skórę uzupełniając niedobór tych mikroelementów w organizmie człowieka. Działanie lecznicze solanki korzystnie wpływa na układ nerwowy, układ gruczołów dokrewnych oraz ogólną odporność organizmu.		
50.	Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki	Gmina Zwierzyniec	„Zielony rynek produktu” W ramach zadania zostanie utworzona giełda produktów lokalnych wykonane zadanie, ustawione stoły, wybudowane sanitariaty w celu umożliwienia sprzedaży lokalnych produktów rolnych w mieście Zwierzyniec.	100 000	2023-2025
51.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Zwierzyniec (we współpracy z Zarządem Dróg Wojewódzkich w Lublinie)	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 858 Zarzecze – Biłgoraj – Zwierzyniec - Szczepieszyn na terenie Gminy Zwierzyniec.⁹ Dzięki realizacji projektu nastąpi poprawa dostępu mieszkańców, przedsiębiorców i turystów do obszarów gospodarczych i peryferyjnych. Wykonanie nowych warstw bitumicznych, utwardzenie poboczy i zjazdów, przebudowa chodnika, rozbudowa ścieżki rowerowej biegnącej wzdłuż drogi, przebudowa mostu na rzece Wieprz. Realizacja zadania pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców, jak również turystów odwiedzających Zwierzyniec. Poprawi także bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu drogowego. Wpłynie na komfort jazdy i poruszania się pieszych oraz estetykę miejscowości.	12 000 000	2021-2025
51.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów	Gmina Zwierzyniec (we współpracy z Powiatem Zamojskim)	Przebudowa i remont dróg powiatowych na terenie gminy Zwierzyniec.¹⁰ Dzięki realizacji projektu nastąpi poprawa dostępu mieszkańców, przedsiębiorców i turystów do obszarów gospodarczych i peryferyjnych. Wykonanie nowych warstw bitumicznych, utwardzenie poboczy i zjazdów, budowa i przebudowa chodników,	40 000 000	2021-2030

⁹ Jak w przypisie 8.

¹⁰ Jak w przypisie 8.

	gospodarczych i peryferyjnych		budowa ścieżek rowerowych biegnących wzdłuż dróg, przebudowa mostu na rzece Wieprz. Realizacja zadania pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców, jak również turystów odwiedzających Zwierzyniec. Poprawi także bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu drogowego. Wpłynie na komfort jazdy i poruszania się pieszych oraz estetykę miejscowości.		
53.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Zwierzyniec	Budowa, przebudowa i remont dróg gminnych i wewnętrznych na terenie gminy Zwierzyniec. ¹¹ Dzięki realizacji projektu nastąpi poprawa dostępu mieszkańców, przedsiębiorców i turystów do obszarów gospodarczych i peryferyjnych. Budowa nowych odcinków dróg, przebudowa i remont istniejących. Wykonanie nowych warstw bitumicznych, utwardzenie poboczy i zjazdów, budowa i przebudowa chodników, budowa ścieżek rowerowych biegnących wzdłuż dróg, przebudowa mostu na rzece Wieprz w miejscowości Bagno. Realizacja zadania pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców, jak również turystów odwiedzających Zwierzyniec. Poprawi także bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu drogowego. Wpłynie na komfort jazdy i poruszania się pieszych oraz estetykę miejscowości.	25 000 000	2021-2030
54.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Zwierzyniec	Budowa drogi gminnej ul. Nadrzeczna, ul. Józwiakowskiego i ul. Derlatki w gminie Zwierzyniec. Budowa dróg gminnych wraz z chodnikami w ulicach: Nadrzeczna, Józwiakowskiego, Derlatki. Celem zadania jest podniesienie parametrów technicznych drogi, poprawa bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu drogowego.	5 000 000	2021-2023
55.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	Gmina Zwierzyniec	Budowa, przebudowa, remont infrastruktury przy drogach (parkingi, chodniki, ciągi pieszo-rowerowe, ścieżki pieszo-rowerowe, oświetlenie, zatoki i wiaty przystankowe). ¹² Dzięki realizacji projektu nastąpi poprawa dostępu mieszkańców, przedsiębiorców i turystów do obszarów gospodarczych i peryferyjnych. Projekt polegać będzie na poprawie bezpieczeństwa użytkowników ruchu drogowego przede wszystkim pieszych i rowerzystów.	6 000 000	2021-2030

¹¹ Jak w przypisie 8.¹² Jak w przypisie 8.

CEL STRATEGICZNY 2. Adaptacja do zmian klimatu i zrównoważona przestrzeń

Cel strategiczny 2

Adaptacja do zmian klimatu i zrównoważona przestrzeń

Kierunki działań

1. Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych
2. Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami oraz mała retencja
3. Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej
4. Rozwój elektronicznych usług publicznych i technologii cyfrowych, poprawa dostępu do internetu szerokopasmowego
5. Edukacja i promocja postaw ekologicznych

Lp.	Kierunek działania w Strategii	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Opis projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
1.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Projekt partnerski gmin ZSR: <u>Lider:</u> Gmina Krasnobród <u>Partnerzy:</u> Gmina Józefów Gmina Susiec Gmina Zwierzyniec	Rozbudowa punktów selektywnej zbiórki odpadów na obszarze Zielonego Serca Rostocza. Rozbudowa oraz przebudowa punktów selektywnej zbiórki odpadów w każdej z gmin ZSR poprzez: przygotowanie podłoża, wyposażenie w nowoczesny system wagowy, kontenery, sprzęt załadunkowy, oraz zagospodarowanie terenu, oświetlenie i monitoring oraz inną niezbędną infrastrukturę.	16 000 000	2023-2028
2.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz	Projekt partnerski gmin ZSR: <u>Lider:</u> Gmina Zwierzyniec <u>Partnerzy:</u>	Wytyczenie i organizacja zimowych tras dla narciarstwa biegowego, tras saneczkowych na terenie gminy Zwierzyniec, gmin ZSR i Rostoczańskiego Parku Narodowego.	2 000 000	2022-2027

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Rostocza 2021 – 2030

	infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Józefów Gmina Krasnobród Gmina Susiec we współpracy z Rostoczańskim Parkiem Narodowym	Wytyczenie, oznaczenie w terenie oraz naniesienie na mapy tras biegowych i saneczkarskich. Częściowe wytraktowanie tras dla biegaczy i tras saneczkarskich z założonym śladem, organizacja wypożyczalni sprzętu. Realizacja zadania pozwoli na zimową promocję regionu poprzez zapewnienie usług sportowych dostępnych dla każdego. Pozwoli prowadzić działania mające na celu propagowanie zdrowego stylu życia dla wszystkich grup wiekowych.		
3.	Rozwój elektronicznych usług publicznych i technologii cyfrowych, poprawa dostępu do internetu szerokopasmowego	Projekt partnerski gmin ZSR: <u>Lider:</u> Gmina Susiec <u>Partnerzy:</u> Gmina Józefów Gmina Krasnobród Gmina Zwierzyniec	Podniesienie jakości funkcjonowania administracji na obszarze ZSR. - systemowe rozwijanie kompetencji cyfrowych i informacyjnych przedstawicieli administracji samorządowej, - wsparcie doradcze i szkoleniowe dla samorządów w zakresie poprawy skuteczności planowania strategicznego, analiz ekonomicznych, marketingu terytorialnego, umiejętności językowych, oraz innych, niezbędnych w funkcjonowaniu nowoczesnej administracji.	500 000	2023-2028

Lp.	Kierunek działania w Strategii	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Opis projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
4.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Józefów	Budowa farmy fotowoltaicznej o mocy 1 MW i sieci przesyłowej, transformatora na obszarze zamkniętego składowiska odpadów.	6 000 000	2022-2028
5.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Józefów	Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej. Przedsięwzięcie realizowane w oparciu o audyt energetyczny obejmuje termomodernizację budynków Szkoły Podstawowej w Jozefowie i Majdanie Nepryskim (modernizacja kotłowni, wymiana kotłów co, instalacji co., budowa instalacji fotowoltaicznych). Projekt ma na celu podniesienie stanu technicznego i obniżenie zużycia energii oraz kosztów utrzymania i konserwacji budynków, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do środowiska (wynikające z mniejszego	2 000 000	2022-2028

			związanego z użytkowaniem budynku zapotrzebowania na energię po wykonania modernizacji), podwyższenie standardu użytkowego - mikroklimatu dla całego obiektu oraz stworzenie obiektu o wyższych walorach użytkowych.		
6.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Józefów	<p>Kompleksowa modernizacja energetyczna ZWiK w Józefowie</p> <p>Przedsięwzięcie realizowane w oparciu o audyt energetyczny obejmuje termomodernizację budynków Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Józefowie (izolacja termiczna fundamentów, ścian, stropu, zmiana okrycia dachowego, modernizacja kotłowni, wymiana kotłów co, instalacji co., budowa instalacji fotowoltaicznej). Projekt ma na celu podniesienie stanu technicznego i obniżenie zużycia energii oraz kosztów utrzymania i konserwacji budynków, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do środowiska (wynikające z mniejszego związanego z użytkowaniem budynku zapotrzebowania na energię po wykonania modernizacji), podwyższenie standardu użytkowego - mikroklimatu dla całego obiektu oraz stworzenie obiektu o wyższych walorach użytkowych.</p>	2 000 000	2022-2028
7.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Józefów	<p>Kompleksowa modernizacja energetyczna SP w Górecku Starym i Stanisławowie.</p> <p>Przedsięwzięcie realizowane w oparciu o audyt energetyczny obejmuje termomodernizację budynków Szkoły Podstawowej w Górecku Starym (izolacja termiczna fundamentów, ścian, stropu, zmiana okrycia dachowego, modernizacja kotłowni, wymiana kotłów co na pompę ciepła, instalacji co., budowa instalacji fotowoltaicznej). Projekt ma na celu podniesienie stanu technicznego i obniżenie zużycia energii oraz kosztów utrzymania i konserwacji budynków, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do środowiska (wynikające z mniejszego związanego z użytkowaniem budynku zapotrzebowania na energię po wykonania modernizacji), podwyższenie standardu użytkowego - mikroklimatu dla całego obiektu oraz stworzenie obiektu o wyższych walorach użytkowych.</p>	5 000 000	2022-2028
8.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Józefów	<p>Budowa budynków zeroemisyjnych na cele użyteczności publicznej.</p> <p>Budowa zeroemisyjnych mieszkań komunalnych w Józefowie. Gmina Józefów nie posiada wystarczającego zaplecza mieszkaniowego. Budynek komunalny ma być pierwszym budynkiem zeroemisyjnym na terenie Gminy Józefów.</p>	5 000 000	2022-2028

9.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Józefów	<p>Energooszczędne oświetlenie uliczne w Gminie Józefów.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia, którego celem jest ochrona środowiska naturalnego poprzez zmniejszenie tzw. niskiej emisji oraz poprawa efektywności energetycznej, planowany jest montaż lamp hybrydowych oraz wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne w następujących lokalizacjach:</p> <p>Budowa brakującego oświetlenia ulicznego na odcinkach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Długi Kat - Osada do Długiego Kątu; - Józefów - Majdan Nepryski, - Józefów ul. Batalionów Chłopskich (do 29 Marca) - Józefów ul. Spółdzielcza; - Józefów ul. Pogodna, - Józefów ul. Nadstawna, - Józefów ul. Hieronima Miąca ps. „Korsarz” 	8 000 000	2022-2028
10.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Józefów	<p>Odnawialna energia w Gminie Józefów - fotowoltaika</p> <p>Przedsięwzięcie z zakresu OZE rozproszonej - budowa instalacji fotowoltaicznych dla budynków mieszkalnych w Gminie Józefów o łącznej mocy ok. 1 MW</p>	5 000 000	2022-2028
11.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Józefów	<p>Odnawialna energia w Gminie Józefów – pompy ciepła.</p> <p>Przedsięwzięcia z zakresu OZE rozproszonej - montaż pomp ciepła na potrzeby CO i CWO w budynkach mieszkalnych w Gminie Józefów</p>	5 000 000	2022-2028
12.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Józefów	<p>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych na terenie gminy Józefów.</p>	20 000 000	2022-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

13.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Józefów	Przedsięwzięcie z zakresu OZE - budowa instalacji solarnych dla budynków mieszkalnych w Gminie Józefów.	1 000 000	2022-2028
14.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Józefów	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Majdan Nepryski, Samsonówka i Długi Kąt. Miejscowości te zostaną podłączone do istniejącej oczyszczalni w Siedliskach.	15 000 000	2022-2028
15.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Józefów	Budowa wiejskich oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla miejscowości nie objętym działaniem sieci kanalizacji sanitarnej. Grupę docelową przedsięwzięcia stanowią mieszkańcy gminy Jozefów w miejscowościach, w których nie została dotychczas wybudowana sieci kanalizacyjnej (Hamernia, Majdan Kasztelański, Górecko Stare, Górecko Kościelne, Brzeziny, Stanisławów, Tarnowola).	10 000 000	2022-2028
16.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Józefów	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dla gospodarstw domowych, dla których nie ma technicznych możliwości budowy sieci kanalizacji sanitarnej (Szopowe, Górniki).	5 000 000	2022-2028
17.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Józefów	Program modernizacji infrastruktury wodociągowej (w tym hydroforni) na terenie Gminy Józefów.	10 000 000	2022-2028
18.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Józefów	Zakup wyposażenia do wstępnego przetwarzania odpadów dla PSZOK w Józefowie.	2 000 000	2022-2028

19.	Poprawa jakość i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Józefów	<p>Kompleksowa modernizacja Parku Józefów – Dostępna Dolina Nepryszki</p> <p>Zakres projektu obejmuje zagospodarowania terenu w rejonie doliny rzeki Nepryszka w Józefowie (w obrębie ulic: Źródlanej i Leśnej) w celu stworzenia przyjaznej oraz dostępnej dla lokalnej społeczności i turystów otwartej strefy dziedzictwa naturalnego. Opracowana koncepcja zagospodarowania zakłada:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zagospodarowanie Parku przy ul. Źródlanej w Józefowie: a). Roboty przygotowawcze, b). Ogród roślin wodnych - Kacza Wyspa - drewniana ażurowa kopuła, drewniany pomost, podesty, budowla będzie miała charakter ogrodu wodnego, w jej środku istnieć będą otwory w kształcie okręgów, z których wyrastać będą różne gatunki roślin wodnych charakterystycznych dla Regionu Rostoczańskiego Parku Narodowego, od strony południowo-zachodniej wyodrębniona będzie strefa ptactwa wodnego; c). Rewitalizacja źródełek - wyczcyszczenie, odmulenie, zabezpieczenie, kaskady terenowe, drewniany taras na palach w kształcie łuku, połączonego z istniejącym pomostem drewnianym; d). Ścieżki spacerowo-rowerowe, tarasy - budowa nowych i poszerzenie istniejących, parking dla samochodów i rowerów e). Zieleń - usunięcie samosiejek i nowe nasadzenia, f). Oświetlenie - lampy ledowe słupowe zasilane z sieci elektrycznej; g) Zielony Archipelag; h) Amfiteatr; i) mała infrastruktura i wyposażenie – ławki, kosze na śmiecie; stojaki na rowery, miejsca na grilla, siłownia napowietrzna; 2. Projekt aranżacji źródłiska; 3. Rozbudowę funkcjonującej mobilnej aplikacji turystycznej (ICT); 4. Monitoring wizyjny (rozbudowa systemu już funkcjonującego, zakupionego w ramach projektu "Józefów Park - rozwój produktów turystyki aktywnej") - z elementami OZE (zasilanie solarne); 5. System monitoringu przepływu ludności. 	8 000 000	2022-2028
20.	Poprawa jakość i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Józefów	<p>Utworzenie skwerów miejskich w Józefowie i na terenie gminy Józefów.</p> <p>Celem projektu jest zagospodarowanie obecnie nieurządzonych terenów na potrzeby skwerów i miniparków miejskich w zakresie zielonej i błękitnej infrastruktury:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przy zbiegu ulic Batalionów Chłopskich, 29 Marca i Hieronima Miąca ps. „Korsarz”; 	3 000 000	2022-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			<ul style="list-style-type: none"> - przy Rondzie Tomasza Józefa Zamojskiego; - przy zbiegu ulic Broniewskiego, Sosnowej i Nowej; - w Samsonówce. - innych miejscowościach gminy Józefów 		
21.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Józefów	<p>Budowa boiska wielofunkcyjnego typu ORLIK przy Szkole Podstawowej w Majdanie Nepryskim.</p> <p>Celem przedsięwzięcia jest poprawa infrastruktury sprzyjającej aktywności fizycznej dzieci i młodzieży.</p>	2 000 000	2022-2028
22.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Józefów	<p>Rozbudowa sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej w Józefowie.</p> <p>Celem przedsięwzięcia jest poprawa infrastruktury sprzyjającej aktywności fizycznej dzieci i młodzieży.</p>	15 000 000	2022-2028
23.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Józefów	<p>Budowa placów zabaw w Gminie Józefów.</p> <p>Budowa 17 placów zabaw w każdej miejscowości Gminy Józefów wraz z niezbędną infrastrukturą.</p>	3 000 000	2022-2028
24.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Józefów	<p>Budowa siłowni zewnętrznych w Gminie Józefów.</p> <p>Budowa 17 siłowni zewnętrznych w każdej miejscowości Gminy Józefów wraz z niezbędną infrastrukturą. Celem przedsięwzięcia jest poprawa infrastruktury sprzyjającej rekreacji oraz poprawa aktywności fizycznej mieszkańców.</p>	1 000 000	2022-2028
25.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Józefów	<p>Budowa ścieżki biegowej z urządzeniami do ćwiczeń fizycznych.</p> <p>Celem przedsięwzięcia jest poprawa infrastruktury sprzyjającej rekreacji oraz poprawa aktywności fizycznej mieszkańców.</p>	1 000 000	2022-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Rostocza 2021 – 2030

26.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Józefów	Budowa sztucznego lodowiska. Budowa sztucznego lodowiska w Józefowie funkcjonującego w okresie 3 miesięcy zimowych, o powierzchni 500 m2.	1 500 000	2022-2028
27.	Rozwój elektronicznych usług publicznych i technologii cyfrowych, poprawa dostępu do internetu szerokopasmowego	Gmina Józefów	Budowa światłowodowej sieci dostępowej dla mieszkańców miasta Józefów i gminy Józefów. Celem projektu jest wyeliminowanie terytorialnych różnic w dostępie do szerokopasmowego internetu. Mieszkańcy Józefowa i Borowiny w Gminie Józefów nie zostali objęci projektem na budowę sieci światłowodowej w ramach POPC 2014-2020	20 000 000	2022-2028
28.	Rozwój elektronicznych usług publicznych i technologii cyfrowych, poprawa dostępu do internetu szerokopasmowego	Gmina Józefów	Budowa stacji telefonii komórkowej w Górecku Starym, Hamerni.¹³ Celem projektu jest wyeliminowanie terytorialnych różnic w dostępie do internetu mobilnego oraz połączeń głosowych. Część mieszkańców Gminy Józefów nie jest objęta zasięgiem sieci telefonii komórkowej.	1 000 000	2022-2028

Lp.	Kierunek działania w Strategii	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Opis projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
29.	Zwiększenie efektywności	Gmina Krasnobród	Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Krasnobród (modernizacja remiz/świetlic w miejscowościach: Stara Huta, Hucisko,	5 000 000	2023-2026

¹³ Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Rostoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji zmiany planu zagospodarowania przestrzennego. W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych - - pkt.1 ppkt. 13 tj. dopuszczenie do budowy neutralnych krajobrazowo obiektów służących poprawie jakości połączeń telefonicznych (tzw. Sosna rostoczańska).

	energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych		Zielone, Majdan Mały, Dominikanówka). Przedsięwzięcie obejmuje modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej poprzez wykonanie m.in. izolacji termicznej fundamentów, ścian, stropu, zmiany pokrycia dachowego, modernizację kotłowni, wymianę kotłów co, instalacji co., budowę instalacji fotowoltaicznej, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej), zagospodarowanie terenu wokół budynków. Zadanie ma na celu poprawę efektywności energetycznej budynków objętych projektem oraz wzrost produkcji energii pochodzących ze źródeł odnawialnych. Realizacja projektu przyczyni się do zmniejszenia zużycia energii cieplnej, a co za tym idzie redukcji emitowanych zanieczyszczeń.		
30.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Krasnobród	Modernizacja energetyczna budynków ZGK w Krasnobrodzie z/s w Majdanie Wielkim Przedsięwzięcie obejmuje modernizację energetyczną budynku Zakładu Gospodarki Komunalnej w Krasnobrodzie z/s w Majdanie Wielkim poprzez wykonanie: izolacji termicznej fundamentów, ścian, stropu, zmiany pokrycia dachowego, modernizację kotłowni, wymianę kotłów co, instalacji co., budowę instalacji fotowoltaicznej, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej). Zadanie ma na celu poprawę efektywności energetycznej budynku objętego projektem oraz wzrost produkcji energii pochodzących ze źródeł odnawialnych. Realizacja projektu przyczyni się do zmniejszenia zużycia energii cieplnej, a co za tym idzie redukcji emitowanych zanieczyszczeń.	1 000 000	2023-2026
31.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Krasnobród	Modernizacja energetyczna budynku Urzędu Miejskiego w Krasnobrodzie Przedsięwzięcie obejmuje modernizację energetyczną budynku Urzędu Miejskiego w Krasnobrodzie poprzez wykonanie: izolacji termicznej fundamentów, ścian, stropu, zmiany pokrycia dachowego, modernizację kotłowni, wymianę kotła co, instalacji co., budowę instalacji fotowoltaicznej, montaż klimatyzacji, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej). Zadanie ma na celu poprawę efektywności energetycznej budynku objętego projektem oraz wzrost produkcji energii pochodzących ze źródeł odnawialnych. Realizacja projektu przyczyni się do zmniejszenia zużycia energii cieplnej, a co za tym idzie redukcji emitowanych zanieczyszczeń.	2 000 000	2024-2026

32.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Krasnobród	<p>Modernizacja energetyczna budynków jednorodzinnych położonych w Gminie Krasnobród</p> <p>Zadanie obejmuje kompleksowe prace modernizacyjne na budynkach jednorodzinnych na terenie miasta i gminy Krasnobród ukierunkowane na poprawę efektywności energetycznej i redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery. W ramach zadania przewidziano wsparcie dla ok. 400 gospodarstw, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - docieplenie budynków - wymianę instalacji centralnego ogrzewania - wymiana instalacji c.w.u., - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej - wymianę lub przebudowę dachów. 	5 000 000	2024-2025
33.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Krasnobród	<p>Energooszczędne oświetlenie uliczne w Gminie Krasnobród</p> <p>Zadanie obejmuje budowę, remont i modernizację linii oświetlenia ulicznego na terenie miasta i gminy Krasnobród poprzez wymianę źródeł światła na energooszczędne w następujących lokalizacjach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - miasto Krasnobród m.in. ulice: Partyzantów, Lelewela, 3 Maja, Tomaszowska, Zamojska, Wczasowa, Al. N.M.P., Sikorskiego, Pl. Siekluckiego - łącznie ok. 450 punktów świetlnych, - gmina Krasnobród m.in. Wólka Husińska, Majdan Wielki, Nowa Wieś, Zielone, Malewsczyzna - łącznie ok. 150 punktów świetlnych. <p>Celem przedsięwzięcia jest ochrona środowiska naturalnego poprzez zmniejszenie emisji oraz poprawę efektywności energetycznej.</p>	2 000 000	2024-2028
34.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Krasnobród	<p>Montaż odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Krasnobród - fotowoltaika</p> <p>Zadanie zakłada montaż ok. 300 instalacji fotowoltaicznych służących do produkcji energii elektrycznej na potrzeby pokrycia częściowego zapotrzebowania na energię elektryczną obiektów.</p> <p>Realizacja projektu ma na celu wygenerowanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, redukcję emisji dwutlenku węgla, poprawę warunków życia (w tym ekonomicznych) mieszkańców gminy.</p>	4 000 000	2023-2027

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

35.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Krasnobród	Montaż odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Krasnobród – pompy ciepła. Przedmiotowe zadanie zakłada wykorzystanie alternatywnych źródeł energii w sektorze mieszkalnym dzięki zainstalowaniu ok. 100 szt. pomp ciepła. Zadanie ma na celu zmniejszenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery oraz poprawę warunków (w tym ekonomicznych) życia mieszkańców.	2 000 000	2023-2028
36.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Krasnobród	Montaż odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Krasnobród – kolektory słoneczne Przedmiotowe zadanie zakłada wykorzystanie alternatywnych źródeł energii w sektorze mieszkalnym dzięki zainstalowaniu ok. 400 instalacji kolektorów słonecznych. Zmiana dotychczasowego systemu pozyskiwania c.w.u., którym najczęściej na obszarze gminy Krasnobród są kotły komorowe poprzez zainstalowanie kolektorów słonecznych, wiąże się ze zmniejszeniem emisji dwutlenku węgla do atmosfery oraz poprawą warunków (w tym ekonomicznych) życia mieszkańców.	4 000 000	2023-2028
37.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Krasnobród	Montaż instalacji fotowoltaicznych na 7 ujęciach wody w Gminie Krasnobród Przedsięwzięcie obejmuje budowę instalacji fotowoltaicznych na budynkach ujęć wody w następujących lokalizacjach: Krasnobród, Zielone, Hutków, Majdan Wielki, Szur, Stara Huta, Husiny. Projekt ma na celu obniżenie zużycia energii oraz kosztów utrzymania budynków i funkcjonowania ujęć wody, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do środowiska (wynikające z mniejszego związanego z użytkowaniem budynków zapotrzebowania na energię).	700 000	2023-2028
38.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Krasnobród	Wymiana źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych na terenie Gminy Krasnobród Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw na potrzeby ogrzewania obiektów mieszkalnych na terenie gminy Krasnobród. Zadanie zakłada wymianę ok. 300 indywidualnych systemów węglowych na efektywne jednostki grzewcze typu: węglowe retortowe, olejowe, a także pomp ciepła oraz innych czystych technologii, pod warunkiem wykazania efektu ekologicznego, który będzie rozpatrywany w sposób indywidualny.	6 000 000	2023-2026

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

39.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Krasnobród	<p>Modernizacja energetyczna budynku Zespołu Szkół w Krasnobrodzie</p> <p>Modernizacja i adaptacja pomieszczeń ZS w Krasnobrodzie, w tym wymiana źródła ciepła oraz zakup wyposażenia.</p>	2 500 000	2023-2026
40.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Krasnobród	<p>Modernizacja głównej przepompowni ścieków w Krasnobrodzie</p> <p>Projekt zakłada modernizację głównej przepompowni ścieków w Krasnobrodzie m.in. poprzez poprawę stanu technicznego obiektu, wymianę urządzeń technologicznych, modernizację układu wentylacji nawiewno-wywiewnej, wymiana armatury, montaż nowego wyposażenia. Celem zadania jest poprawa efektywności oczyszczania ścieków oraz uprawnienie funkcjonowania obiektu.</p>	1 000 000	2024-2027
41.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Krasnobród	<p>Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Krasnobród</p> <p>Projekt obejmuje budowę sieci kanalizacyjnej wraz z przepompowniami w następujących lokalizacjach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w Krasnobrodzie: m.in. ul. Spokojna, Dominikańska, Tomaszowska, Lelewela, Św. Rocha, Widokowa, Kościuszki, Andrea, Getki, Osiedle Podzamek, - Nowa Wieś, Grabnik, Majdan Wielki. <p>Realizacja zadania wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców gminy Krasnobród, szczególnie warunków sanitarno-bytowych i zmniejszenie zagrożenia zdrowia mieszkańców oraz ochronę środowiska naturalnego poprzez likwidację bezodpływowych zbiorników na nieczystości płynne.</p>	10 000 000	2023-2027
42.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Krasnobród	<p>Budowa oczyszczalni ścieków w Majdanie Wielkim</p> <p>Zadanie polega na budowie kompleksowego obiektu oczyszczalni ścieków w miejscowości Majdan Wielki. Realizacja zadania umożliwi włączenie kolejnych odcinków kanalizacji sanitarnej z miejscowości leżących na terenie gminy (tj. Majdan Mały, Dominikanówka, Majdan Wielki). Realizacja zadania wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców, szczególnie warunków sanitarno-bytowych i zmniejszenie zagrożenia zdrowia mieszkańców oraz ochronę środowiska naturalnego poprzez likwidację bezodpływowych zbiorników na nieczystości płynne.</p>	4 000 000	2025-2030

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

43.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Krasnobród	<p>Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków dla aglomeracji Krasnobród Zakres projektu obejmuje m.in. dobudowę reaktora i zbiorników, rozbudowę zbiornika na ścieki dowożone, rozbudowę Aparatury Kontrolno-Pomiarowej i Automatyki, a także zakup pojazdu asenizacyjnego na potrzeby odbioru nieczystości ciekłych z terenu gminy Krasnobród.</p> <p>Realizacja zadania umożliwi zwiększenie przepustowości istniejącej oczyszczalni ścieków, co pozwoli na podłączenie kolejnych odcinków kanalizacji sanitarnej z miejscowości leżących na terenie gminy, zwiększenie ilości przyjmowanych ścieków dowożonych, a także poprawę jakości oczyszczania ścieków. Zakup sprzętu pozwoli na usprawnienie i zwiększenie jakości obsługi gospodarstw położonych na terenie gminy Krasnobród, niewłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej.</p>	4 000 000	2024-2030
44.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Krasnobród	<p>Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Krasnobród Projekt obejmuje budowę ok. 500 przydomowych oczyszczalni ścieków. Realizacja zadania wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców gminy Krasnobród, szczególnie warunków sanitarno-bytowych i zmniejszenie zagrożenia zdrowia mieszkańców poprzez likwidację bezodpływowych zbiorników na nieczystości płynne.</p>	7 500 000	2024-2030
45.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Krasnobród	<p>Budowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Krasnobród Projekt obejmuje modernizację istniejącej sieci wodociągowej w następujących lokalizacjach: Krasnobród ul. Wiśniowa, ul. Gietki, ul. Leśna. Realizacja zadania wpłynie na zmniejszenie awaryjności sieci i straty wody. Projekt obejmuje budowę sieci wodociągowej w następujących lokalizacjach: Majdan Wielki, Hucisko, Krasnobród ul. Św. Rocha, Kaczórki, Hutki, Grabnik Realizacja zadania wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców, szczególnie warunków sanitarno-bytowych i zmniejszenie zagrożenia zdrowia mieszkańców poprzez zapewnienie wody do picia spełniającej wymagane standardy.</p>	10 000 000	2024-2027
46.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Krasnobród	<p>Zakup wyposażenia do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Majdanie Wielkim Dostosowanie PSZOK-u do obowiązujących przepisów prawnych, zakup wyposażenia, w tym pojazdów. Głównym celem projektu jest opracowanie</p>	2 000 000	2023-2026

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			efektywnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy Krasnobród.		
47.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Krasnobród	Budowa stacji wodociągowej w miejscowości Grabnik Inwestycja zakłada budowę stacji wodociągowej w miejscowości Grabnik. Budowa nowoczesnej infrastruktury sanitarnej stanowi gwarancję nieprzerwanego świadczenia usług w zakresie zapewnienia ciągłego dostępu do wody pitnej.	750 000	2023-2025
48.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Krasnobród	Budowa zaplecza socjalnego na stadionie miejskim w Krasnobrodzie Budowa obiektu zaplecza sanitarnego złożonego m.in. z pomieszczeń zaplecza sportowego oraz pomieszczeń technicznych czyli szatnie z węzłami sanitarnymi i łazienkami, pomieszczenia sanitarne, magazyny sprzętu. Dzięki realizacji projektu stworzone zostaną warunki do uprawiania sportu przez dzieci, młodzież i dorosłych, doskonalenia umiejętności sportowych i dbałości o aktywność ruchową i tym samym dbałość o zdrowie. Budowa obiektu umożliwi rozszerzenie zakresu funkcjonalno-użytkowego stadionu. Inwestycja istotnie wpłynie na podniesienie atrakcyjności sportowej Gminy Krasnobrodu i obszaru ZSR, umożliwi organizowanie imprez sportowych na skalę nie tylko lokalną, ale także regionalną i ponadregionalną.	1 000 000	2022-2024
49.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Krasnobród	Rozbudowa i przebudowa stadionu miejskiego w Krasnobrodzie W ramach projektu planowane jest m. in. wykonanie boiska sportowego bieżni wraz z urządzeniami lekkoatletycznymi, wykonanie trybun, oświetlenia, ogrodzenia wraz zagospodarowanie otoczenia. Dzięki realizacji projektu stworzone zostaną warunki do uprawiania sportu przez dzieci, młodzież i dorosłych, doskonalenia umiejętności sportowych i dbałości o aktywność ruchową i tym samym dbałość o zdrowie. Przebudowa obiektu umożliwi rozszerzenie zakresu funkcjonalno-użytkowego stadionu, dotychczas wykorzystywanego głównie do rozgrywek piłki nożnej. Inwestycja istotnie wpłynie na podniesienie atrakcyjności sportowej Gminy Krasnobród i obszaru ZSR, umożliwi organizowanie imprez sportowych na skalę nie tylko lokalną, ale także regionalną i ponadregionalną.	6 000 000	2023-2027

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

50.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Krasnobród	Budowa sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej w Kaczórkach Budowa budynku sali gimnastycznej przy SP w Kaczórkach z dostępem dla okolicznych mieszkańców (w tym niepełnosprawnych) oraz zagospodarowanie przestrzenne wokół sali i szkoły.	4 000 000	2023-2025
51.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Krasnobród	Rozbudowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Krasnobrodzie wraz z budową boiska sportowego Rozbudowa budynku sali gimnastycznej oraz zagospodarowanie przestrzeni w postaci boiska sportowego na potrzeby rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i sportowej.	6 000 000	2025-2030
52.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Krasnobród	Budowa skateparku w gminie Krasnobród wraz z elementami małej architektury Budowa obiektu infrastruktury turystyczno - rekreacyjnej i sportowej, zamontowanie urządzeń skateparku wraz z wykonaniem ciągów pieszo - rowerowych, nasadzeń oraz montażem elementów małej architektury.	1 500 000	2025-2027
53.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Krasnobród	Budowa placów zabaw w Gminie Krasnobród Wyposażenie terenów w elementy małej architektury, place zabaw oraz zagospodarowanie zielenią. Stworzenie ogólnodostępnych miejsc spełniających funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe w następujących min. 10 lokalizacjach, m.in.: Majdan Mały, Hutki, Zielone, Grabnik, Krasnobród.	1 000 000	2022-2025
54.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Krasnobród	Budowa siłowni zewnętrznych w Gminie Krasnobród Wyposażenie terenów w elementy małej architektury, siłownie zewnętrzne oraz zagospodarowanie zielenią. Stworzenie ogólnodostępnych miejsc spełniających funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe w następujących min. 10 lokalizacjach, m.in.: Majdan Mały, Hutki, Zielone, Grabnik, Krasnobród.	1 000 000	2022-2025
55.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz	Gmina Krasnobród	Przebudowa parkingu przy Krasnobrodzkim Domu Kultury Zadanie zakłada przebudowę istniejącego parkingu poprzez wykonanie nowej nawierzchni, oznakowania, oświetlenia, wyznaczenie miejsc postojowych wraz z zagospodarowaniem terenu.	200 000	2022-2025

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

	infrastruktury rekreacyjnej i sportowej				
56.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Krasnobród	Budowa parkingów z przeznaczeniem dla turystów na terenie Gminy Krasnobród Zadanie zakłada budowę parkingów na terenie Gminy Krasnobród w następujących lokalizacjach m.in.: w rejonie Kaplicy na wodzie w Krasnobrodzie, przy ul. Kościuszki w Krasnobrodzie, przy ZS w Krasnobrodzie oraz SP w Kaczórkach, przy Zalewie w Krasnobrodzie, na Osiedlu Podklasztor przy ul. Tomaszowskiej w Krasnobrodzie.	600 000	2024-2025
57.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Krasnobród	Zagospodarowanie zielenią terenu deptaka spacerowego w ul. Młyńskiej w Krasnobrodzie Zadanie zakłada zagospodarowanie terenu wokół deptak ul. Młyńskiej zasądzonymi tj. drzewa i krzewy oraz elementami małej architektury.	300 000	2024-2026
58.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Krasnobród	Budowa infrastruktury rekreacyjnej przy Sanktuarium Maryjnym w Krasnobrodzie Projekt obejmuje zakup i montaż nowej oraz modernizację istniejącej małej infrastruktury (ławki, kosze na śmieci, alejki) w celu poprawy jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej.	300 000	2023-2025
59.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Krasnobród	Modernizacja kąpieliska z infrastrukturą turystyczną nad zalewem w Krasnobrodzie Zakres prac: - remont pomostów, - wymiana nawierzchni plaży, dowóz i rozplantowane piasku - montaż elementów małej architektury, - budowa natrysków i przebieralni, adaptacja obiektu sceny zewnętrznej nad zalewem.	2 500 000	2024-2027
60.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz	Gmina Krasnobród	Zagospodarowanie Parku Ks. kanonika Kazimierza Wójtowicza w Krasnobrodzie Projekt obejmuje nasadzenia, zakup i montaż nowej oraz modernizację istniejącej małej infrastruktury (ławki, kosze na śmieci, alejki).	1 500 000	2024-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Rostocza 2021 – 2030

	infrastruktury rekreacyjnej i sportowej				
61.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Krasnobród	Modernizacja placu Siekluckiego w Krasnobrodzie Projekt obejmuje nasadzenie nowych drzew i krzewów, zakup i montaż nowej oraz modernizację istniejącej małej infrastruktury (ławki, kosze na śmieci, alejki), przebudowę fontanny miejskiej.	500 000	2024-2028

Lp.	Kierunek działania w Strategii	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Opis projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
62.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Susiec	Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz planów zagospodarowania w celu budowy form fotowoltaicznych na terenie Gminy Susiec.	100 000	2023-2028
63.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Susiec	Termomodernizacja wraz z instalacją pomp ciepła w obiektach publicznych. Termomodernizacja polegająca na dociepleniu ścian zewnętrznych, ścian piwnic, stropu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji c.o. wraz z instalacją pomp ciepła w Szkole Podstawowej w Suścu, Szkole Podstawowej w Majdanie Sopotkim Pierwszym, Ośrodku Zdrowia w Suścu i Ośrodku Zdrowia w Majdanie Sopotkim Pierwszym.	10 000 000	2023-2028
64.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Susiec	Rozbudowa instalacji fotowoltaicznej w Szkole Podstawowej w Łosińcu. Rozbudowa instalacji fotowoltaicznej w Szkole Podstawowej w Łosińcu do 40kWp wraz zamontowaniem wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła i wyposażeniem kuchni szkolnej i stołówki.	700 000	2023-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

65.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Susiec	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Modernizacja oświetlenia ulicznego w miejscowościach Susiec, Rybnica, Zawadki, Majdan Sopocki Drugi, Majdan Sopocki Pierwszy - montaż lamp ledowych o niskim poborze prądu	3 000 000	2023-2028
66.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Susiec	Energooszczędne oświetlenie uliczne w Gminie Susiec. Wymiana starych opraw sodowych na energooszczędne oprawy Led na terenie 19 miejscowości gminy Susiec.	2 300 000	2023-2028
67.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Susiec	Rozbudowa instalacji fotowoltaicznej w obiekcie Urzędu Gminy Susiec.	200 000	2023-2028
68.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Susiec	Budowa ok. 1000 instalacji fotowoltaicznych w obiektach mieszkaniowych w Gminie Susiec.	13 000 000	2023-2028
69.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Susiec	Poprawa efektywności energetycznej w gminie Susiec 1. Wymiana ok. 1200 źródeł ciepła w obiektach mieszkaniowych w Gminie Susiec na urządzenia grzewcze spełniające wymogi ustawy antysmogowej i obowiązujących przepisów. 2. Wymiana źródeł ciepła w ok. 500 obiektach mieszkaniowych w Gminie Susiec w celu uzyskania budynków niskoemisyjnych – montaż niskoemisyjnych (pomp ciepła) wraz z instalacją fotowoltaiczną oraz instalacją wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła.	Pkt 1 12 000 000 Pkt 2 17 000 000	2023-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

70.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Susiec	Budowa instalacji fotowoltaicznych w 21 świetlicach wiejskich Gminy Susiec po 8 ok. kWp.	1 000 000	2023-2028
71.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Susiec	Montaż instalacji fotowoltaicznych w 3 oczyszczalniach ścieków i 6 ujęciach wody w gminie Susiec. Montaż instalacji fotowoltaicznych w 3 oczyszczalniach ścieków po ok. 40 kWp i 6 ujęciach wody po ok. 15kWp w gminie Susiec.	1 100 000	2023-2028
72.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Susiec	Zakup gruntu pod oczyszczalnię ścieków. Zakup gruntu pod oczyszczalnię ścieków oraz powiazaną infrastrukturę techniczną w m. Wólka Łosiniecka, Nowiny.	500 000	2023-2028
73.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Susiec	Budowa 2 oczyszczalni ścieków w Nowinach i Wólce Łosinieckiej wraz budową sieci kanalizacyjnych w 14 miejscowościach Gminy Susiec. Budowa 2 mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków: w Nowinach o średniej wydajności 330 m3/dobę i Wólce Łosinieckiej o średniej wydajności 180 m3/dobę, wraz budową sieci kanalizacyjnych w 14 miejscowościach Gminy Susiec oraz 30 pompowniami.	80 000 000	2023-2028
74.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Susiec	Zakup urządzenia do przetwarzania przy użyciu technologii higienizacji, granulacji osadów ściekowych w oczyszczalni ścieków w Suścu.	650 000	2023-2028
75.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Susiec	Modernizacja 15 pompowni ścieków wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz z wizualizacją pracy.	1 000 000	2023-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			Wymiana zbiorników pompowni z wymianą armatury z pompami, wymianą szaf sterujących, zagospodarowanie terenu (ogrodzenie) wokół pompowni, montaż systemu wizualizacji pracy pomp.		
76.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Susiec	Modernizacja 6 ujęć wodociągowych w zakresie sterowania wraz z monitoringiem i wizualizacją sieci wodociągowej i ujęć wody w Gminie Susiec: 1. Modernizacja studni wodnych wraz z armaturą i pompami głębinowymi, 2. 2. Modernizacja sterowania funkcją ujęcia wody i montażem monitoringu.	5 000 000	2023-2028
77.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Susiec	Budowa instalacji do zbierania deszczówki na terenie gminy Susiec w ilości 500 szt. Budowa ok. 500 indywidualnych instalacji do zbierania deszczówki z budynków mieszkalnych oraz gospodarczych na terenie gminy Susiec. Instalacje obejmują montaż zbiorników podziemnych jak i naziemnych wraz z rozprowadzaniem nagromadzonej deszczówki za pomocą pomp oraz zraszaczy.	2 500 000	2023-2028
78.	Poprawa jakość i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Susiec	Budowa sztucznego lodowiska w Suścu. Budowa sztucznego lodowiska w Suścu funkcjonującego w okresie 3 miesięcy zimowych.	1 500 000	2023-2028
79.	Poprawa jakość i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Susiec	Rozbudowa i zagospodarowanie stadionu w Suścu o część lekkoatletyczną, w tym montaż balonowego dachu na jednym z boisk.	5 000 000	2023-2028
80.	Poprawa jakość i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Susiec	Rozbudowa budynku GOSiR w Suścu. Rozbudowa niskoemisyjnego budynku GOSiR w Suścu o pomieszczenia: - sanitarne - szkoleniowe – Centrum Spotkań Młodzieżowych z doposażeniem w meble i sprzęt multimedialny - aneks kuchenny	1 500 000	2023-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			<ul style="list-style-type: none"> - szatnie - montaż instalacji fotowoltaicznych z pompą ciepła, - doposażenie w meble i sprzęt multimedialny 		
81.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Susiec	<p>Budowa kompleksu sportowego i sali gimnastycznej przy SP w Łosińcu.</p> <p>Budowa budynku niskoemisyjnego sali gimnastycznej przy SP w Łosińcu z dostępem dla okolicznych mieszkańców (w tym niepełnosprawnych) oraz zagospodarowanie przestrzenne wokół sali i szkoły w postaci budowa boiska zewnętrznego, bieżni, skoczni.</p>	4 000 000	2023-2028
82.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Susiec	<p>Budowa infrastruktury sportowej w Gminie Susiec.</p> <p>Budowa kortu tenisowego na dotychczasowym asfaltowym boisku szkolnym Zespołu Szkół Publicznych w Suścu.</p>	200 000	2023-2028
83.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Susiec	<p>Budowa boisk piłkarskich i terenów do lekkoatletyki przy SP w Majdanie Sopotkim Pierwszym.</p> <p>Celem przedsięwzięcia jest poprawa infrastruktury sprzyjającej aktywności fizycznej dzieci i młodzieży.</p>	2 000 000	2023-2028
84.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Susiec	<p>Budowa boiska do p. nożnej i bieżni przy Szkole Podstawowej w Majdanie Sopotkim.</p> <p>Celem przedsięwzięcia jest poprawa infrastruktury sprzyjającej aktywności fizycznej dzieci i młodzieży.</p>	1 500 000	2023 - 2028
85.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Susiec	<p>Przebudowa parkingu przy Gminnym Ośrodku Kultury w Suścu o pow. min. 1200 m² z przeznaczeniem dla turystów i utworzeniem miejsc rekreacyjnych dla mieszkańców: plac zabaw, ławki tablice, oświetlenie i monitoring</p>	1 000 000	2023-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

86.	Rozwój elektronicznych usług publicznych i technologii cyfrowych, poprawa dostępu do internetu szerokopasmowego	Gmina Susiec	Budowa platformy e-usług publicznych dla administracji samorządowej. Budowa platformy e-usług publicznych dla administracji samorządowej na co najmniej 4 poziomie dojrzałości (wyposażenie administracji w stosowne narzędzia przyczyniające się do jej efektywniejszych działań, oraz realizacji koncepcji open government) wraz z dostosowanie infrastruktury informatycznej.	600 000	2023-2028
87.	Rozwój elektronicznych usług publicznych i technologii cyfrowych, poprawa dostępu do internetu szerokopasmowego	Gmina Susiec	Zwiększenie dostępności cyfrowej dla mieszkańców Gminy Susiec. Budowa stacji wzmacniającej sygnał telefonii komórkowej w miejscowościach, w których brakuje zasięgu sieci komórkowej (miejscowości: Łosiniec, Wólka Łosiniecka, Zawadki, Kunki, Maziły).	4 000 000	2023-2028

Lp.	Kierunek działania w Strategii	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Opis projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
88.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Zwierzyniec (z udziałem inwestora prywatnego i osób fizycznych)	Budowa 4 farm fotowoltaicznych, w tym 1 farma o szacunkowej mocy od ok. 1-2 MW.¹⁴ Realizatorem będzie Gmina Zwierzyniec, indywidualne osoby i przedsiębiorcy. Lokalizacja farm: miasto Zwierzyniec, obszary wiejskie gminy: w szczególności miejscowość Bagno, Wywłoczka, Żurawnica. Efektem realizacji zadania będzie	33 000 000	2021-2030

¹⁴ Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji. W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych - pkt.1 ppkt. 13 oraz w rozdziale 2 identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków w pkt. III Istniejące zagrożenie zewnętrzne ppkt. 6 wskazano degradację, przekształcanie i zanikanie miejsc i obszarów żerowiskowych gatunków zwierząt będących przedmiotem ochrony w Parku poprzez min. wprowadzanie zakazu lokalizowania farm fotowoltaicznych.

			wygenerowanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych oraz redukcja emisji dwutlenku węgla.		
89.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Zwierzyniec (we współpracy ze Wspólnotami i Spółdzielniami Mieszkaniowymi)	<p>Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej oraz wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych.</p> <p>Zadanie obejmuje kompleksowe prace termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej na terenie miasta i gminy Zwierzyniec oraz budynków Wspólnot i Spółdzielni Mieszkaniowych na terenie miasta Zwierzyniec ukierunkowane na poprawę efektywności energetycznej i redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery. W ramach zadania przewidziano m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - docieplenie budynków - wymiana instalacji centralnego ogrzewania - wymiana instalacji c.w.u., - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej - wymianę lub przebudowę dachów - roboty budowlane poprawiające estetykę budynków i otoczenia. <p>Efektem realizacji zadania będzie poprawa efektywności energetycznej, redukcja emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz poprawa warunków życia i funkcjonowania mieszkańców, osób pracujących i przebywających w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy Zwierzyniec.</p>	10 000 000	2021-2030
90.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Zwierzyniec (z udziałem osób fizycznych)	<p>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków jednorodzinnych.</p> <p>Zadanie obejmuje kompleksowe prace termomodernizacyjne na budynkach indywidualnych na terenie miasta i gminy Zwierzyniec ukierunkowane na poprawę efektywności energetycznej i redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery. W ramach zadania przewidziano m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - docieplenie budynków - wymiana instalacji centralnego ogrzewania - wymiana instalacji c.w.u., - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej - wymianę lub przebudowę dachów - roboty budowlane poprawiające estetykę budynków i otoczenia. <p>Efektem realizacji zadania będzie poprawa efektywności energetycznej i tym samym redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz poprawa warunków (w tym ekonomicznych) życia mieszkańców.</p>	5 000 000	2021-2030

91.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Zwierzyniec	<p>Budowa i modernizacja energetyczna świetlic wiejskich.</p> <p>Budowa, przebudowa, remont i modernizacja świetlic wiejskich na terenie gminy Zwierzyniec. Zadanie obejmuje m.in. docieplenie budynków, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, adaptacja pomieszczeń itp. Efektem realizacji zadania będzie poprawa efektywności energetycznej i redukcja emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz poprawa warunków życia mieszkańców.</p>	3 000 000	2021-2030
92.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Zwierzyniec (we współpracy z PGE)	<p>Energooszczędne oświetlenie uliczne w Gminie Zwierzyniec.</p> <p>Budowa, przebudowa, remont i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie miasta i gminy Zwierzyniec poprzez wymianę źródeł światła na energooszczędne. W ramach projektu planuje się budowę nowego energooszczędnego oświetlenia, remont modernizację, przebudowę już istniejącego poprzez: przebudowę linii napowietrznej na kablową, wymianę istniejących słupów, wysięgników, opraw oraz źródeł światła na energooszczędne oraz w części zasilane energią słoneczną.</p>	4 500 000	2021-2030
93.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Zwierzyniec (z udziałem osób fizycznych)	<p>Montaż instalacji fotowoltaicznej do produkcji energii elektrycznej na budynku prywatnych i użyteczności publicznej na terenie miasta i gminy Zwierzyniec.</p> <p>Zadanie zakłada montaż instalacji fotowoltaicznej służącej do produkcji energii elektrycznej na potrzeby pokrycia częściowego zapotrzebowania na energię elektryczną obiektów. Realizacja projektu ma na celu wygenerowanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, redukcję emisji dwutlenku węgla, poprawę warunków życia (w tym ekonomicznych) mieszkańców gminy Zwierzyniec.</p>	4 000 000	2021-2030
94.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Zwierzyniec (z udziałem osób fizycznych)	<p>Pozyskiwanie ciepłej wody użytkowej za pomocą alternatywnych źródeł ciepła - kolektory słoneczne na terenie gminy Zwierzyniec.</p> <p>Przedmiotowe zadanie zakłada wykorzystanie alternatywnych źródeł energii w sektorze mieszkalnym dzięki zainstalowaniu instalacji kolektorów słonecznych. Zmiana dotychczasowego systemu pozyskiwania c.w.u., którym najczęściej na obszarze gminy Zwierzyniec są kotły komorowe poprzez zainstalowanie kolektorów słonecznych, wiąże się ze zmniejszeniem emisji dwutlenku węgla do atmosfery oraz poprawą warunków (w tym ekonomicznych) życia mieszkańców.</p>	3 500 000	2021-2030

95.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Zwierzyniec (z udziałem osób fizycznych)	Pozyskiwanie ciepłej wody użytkowej za pomocą pomp ciepła na terenie gminy Zwierzyniec. Przedmiotowe zadanie zakłada wykorzystanie alternatywnych źródeł energii w sektorze mieszkalnym dzięki zainstalowaniu pomp ciepła. Zadanie ma na celu zmniejszenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery oraz poprawą warunków (w tym ekonomicznych) życia mieszkańców.	1 500 000	2022-2027
96.	Zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Zwierzyniec (z udziałem osób fizycznych)	Modernizacja indywidualnych źródeł ciepła. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw na potrzeby ogrzewania obiektów mieszkalnych na terenie gminy Zwierzyniec. Zadanie zakłada wymianę co najmniej 200 indywidualnych systemów węglowych na efektywne jednostki grzewcze typu: węglowe retortowe, olejowe, a także pomp ciepła oraz innych czystych technologii, pod warunkiem wykazania efektu ekologicznego, który będzie rozpatrywany w sposób indywidualny.	2 000 000	2022-2027
97.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Zwierzyniec	Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w zakresie gospodarki osadowej w mieście Zwierzyniec.¹⁵ Zakres projektu obejmuje m.in. budowę wiaty na osad i granulatu, pomieszczenia odwadniania i granulacji osadu, budowę wiaty magazynowej i silosu na wapno do higienizacji osadów oraz wykonanie infrastruktury technologicznej, elektrycznej, sieciowej oraz drogowej. Planowane jest wykonanie oraz częściowa przebudowa sieci między obiektowych technologicznych, wykonanie utwardzenia terenu oraz zakup taboru i sprzętu, niezbędnego do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania procesów technologicznych odwadniania, granulacji i przechowywania osadu. Realizacja zadania umożliwi ograniczenie ilości odpadów oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery. Zakup sprzętu pozwoli na usprawnienie i zwiększenie jakości obsługi oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej, np.: poprzez zwiększenie efektywności funkcjonowania i zmniejszenie czasu usuwania awarii.	3 500 000	2022-2025

¹⁵ Jak w przypisie 8.

98.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Zwierzyniec	<p>Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w mieście Zwierzyniec.¹⁶</p> <p>Projekt obejmuje kompleksową modernizację oczyszczalni w tym m.in. modernizację głównej przepompowni ścieków surowych oraz zbiornika ścieków dowożonych, budowę nowej, zhermetyzowanej automatycznej stacji zlewczej ścieków dowożonych wraz ze stanowiskiem dla wozów asenizacyjnych, budowę nowego reaktora biologicznego wraz z komorą tlenową stabilizacji osadu oraz modernizację istniejących reaktorów, wyposażenie instalacji w 3 osadniki wtórne, zabudowę agregatu prądotwórczego, budowę infrastruktury technologicznej, sieciowej i drogowej, modernizację budynku wielofunkcyjnego, wykonanie, rozbudowę, przebudowę sieci między obiektowych technologicznych, wykonanie utwardzenia terenu oraz budowę ogrodzenia terenu oczyszczalni. Ponadto zadanie obejmuje zakup taboru i sprzętu niezbędnego dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania procesów technologicznych oczyszczalni i konserwacji sieci kanalizacyjnej.</p>	8 500 000	2022-2025
99.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Zwierzyniec	<p>Budowa elektronicznego systemu dozoru sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Zwierzyniec.</p> <p>Projekt obejmuje budowę elektronicznego systemu służącego do wykonywania pomiarów, sterowania i monitorowania sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Realizacja zadania pozwoli na zdalny odczyt liczników, umożliwi zarządzanie sieciami wod. – kan. w sposób bardziej wydajny, ekonomiczny, pozwoli na redukcję kosztów obsługi, oraz zmniejszy zagrożenia dla środowiska naturalnego poprzez ciągłą kontrolę szczelności i szybką lokalizację ewentualnych wycieków lub zatorów w sieciach.</p>	2 000 000	2022-2025
100.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Zwierzyniec	<p>Budowa sieci wodociągowej wraz z ujęciem wody w miejscowości Guciów.¹⁷</p> <p>Projekt obejmuje budowę sieci wodociągowej o długości około 4 km oraz ujęcia wody. Realizacja zadania wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców wsi Guciów, szczególnie warunków sanitarno-bytowych i zmniejszenie zagrożenia zdrowia mieszkańców poprzez zapewnienie wody do picia spełniającej wymagane standardy. Guciów jest ostatnią miejscowością w Gminie Zwierzyniec nie</p>	5 000 000	2022-2025

¹⁶ Jak w przypisie 8.

¹⁷ Jak w przypisie 8.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			posiadającej sieci wodociągowej. Dzięki realizacji zadania Gmina Zwierzyniec będzie w 100% zwodociągowana.		
101.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Zwierzyniec	Modernizacja sieci wodociągowej na terenie Gminy Zwierzyniec. Projekt obejmuje modernizację istniejącej sieci wodociągowej w ilości około 40 km. Większość sieci wodociągowej na terenie Gminy Zwierzyniec budowana była w latach 80-90 XX wieku i wymaga modernizacji. Dzięki realizacji zadania zmniejszy się awaryjność sieci i straty wody.	20 000 000	2021-2030
102.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Zwierzyniec	Budowa zalewu Rudka II w Zwierzyńcu.¹⁸ Projekt obejmuje budowę drugiego zbiornika wodnego, wielofunkcyjnego i jego ewentualne połączenie z istniejącym zbiornikiem przepływowym „Rudka”. Realizacja zbiornika wielofunkcyjnego o funkcji retencyjnej wzmocni w tej części miasta rozwój turystyki, gastronomii, lokalnych usług, sportów wodnych, rekreacji, możliwość rozbudowy istniejącej elektrowni wodnej oraz możliwość ekstensywnej hodowli ryb do uprawiania wędkarstwa.	9 000 000	2022-2027
103.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Zwierzyniec (z udziałem osób fizycznych)	Budowa instalacji do zbierania wód opadowych na terenie gminy Zwierzyniec. Projekt obejmuje budowę instalacji do zbierania deszczówki w ilości około 500 szt. Zadanie ma na celu zapobieganie skutkom suszy.	2 000 000	2023-2027
104.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Zwierzyniec	Budowa gminnego kompostownika.¹⁹ Budowa dostosowanego do potrzeb i przepisów kompostownika na odpady biodegradowalne.	500 000	2022-2025
105.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Zwierzyniec	Budowa suszarni. Suszenie komunalnych osadów ściekowych z wykorzystaniem energii słonecznej w celu pozbycia się nadmiernego uwodnienia i uzyskanie polepszacza glebowego.	2 000 000	2022-2024

¹⁸ Jak w przypisie 8.

¹⁹ Jak w przypisie 8.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

106.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Zwierzyniec	Produkcja biomasy. ²⁰ Budowa instalacji do produkcji pelletu z wykorzystaniem gałęzi i części zielonych pozyskanych z terenu miasta i gminy Zwierzyniec na własne potrzeby i uzyskaniem produktu końcowego w postaci pelletu.	60 000	2022-2024
107.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Zwierzyniec	Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Zwierzyniec wraz z podłączeniem do oczyszczalni ścieków w Zwierzyńcu. ²¹	30 000 000	2021-2030
108.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Zwierzyniec	Budowa wiejskich oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Zwierzyniec.	25 000 000	2021-2030
109.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Zwierzyniec (z udziałem osób fizycznych)	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Zwierzyniec.	2 500 000	2021-2030
110.	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej, sanitarnej i gospodarki odpadami	Gmina Zwierzyniec	Modernizacja i przebudowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Zwierzyniec.	10 000 000	2021-2030
111.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Zwierzyniec	Modernizacja parków, skwerów, zieleńców, placów i układu wodno-pałacowego na terenie gminy Zwierzyniec. Projekt obejmuje inwentaryzację przyrodniczą, konserwację zadrzewień parkowych, nasadzenie nowych drzew i krzewów na obszarach zielonych, zakup i montaż nowej oraz modernizację istniejącej małej infrastruktury (ławki, kosze na śmieci, altany, alejki, kładki, pomosty itp.), zakup i montaż oraz remont siłowni zewnętrznych i urządzeń rekreacyjno - sportowych.	6 000 000	2022-2027
112.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni	Gmina Zwierzyniec	Zagospodarowanie przestrzeni publicznych na terenie gminy Zwierzyniec.	3 000 000	2022-2027

²⁰ Jak w przypisie 8.

²¹ Jak w przypisie 8.

	publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej		Wyposażenie terenów w elementy małej architektury, place zabaw, siłownie zewnętrzne itp. oraz zagospodarowanie zielenią. Stworzenie ogólnodostępnych miejsc spełniających funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe m.in. na skwerkach, w parkach, przy zalewie Rudka, przy budynkach użyteczności publicznej.		
113.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Zwierzyniec	Zagospodarowanie przestrzeni miejskiej przy ul. Lipowej w Zwierzyńcu. ²² W ramach zadania zostanie wykonany ciąg pieszo-rowerowy. Projekt obejmuje konserwację zadrzewień, nasadzenie nowych drzew i krzewów, zakup i montaż małej architektury (ławki, kosze na śmieci, altany) oraz zakup i montaż siłowni zewnętrznych i urządzeń rekreacyjno - sportowych.	2 000 000	2022-2024
114.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Zwierzyniec (z udziałem inwestora prywatnego)	Budowa kompleksu sportowo - rekreacyjnego przy ul. Armii Krajowej w Zwierzyńcu. ²³ Projekt obejmuje budowę hali sportowej z basenem, ścianką wspinaczkową, budowę kręgielni, instalację kopuły pneumatycznej nad boiskiem „Orlik” oraz przebudowę i rozbudowę stadionu KS „Sokół” o zaplecze z infrastrukturą (szatnie, sanitariaty, pokój dla sędziów, itp.), trybuny, bieżnię tartanową, poprawa nawierzchni stadionu, itp. Realizacja zadania spowoduje wzrost konkurencyjności na rynku usług sportowo-rekreacyjnych gminy Zwierzyniec, wzrost świadomości wśród klientów oraz ich wymagań wobec usługodawców. Ponadto budowa kompleksu pozwoli uprawiać sport, w którym akcent położony jest na samą działalność ruchową i obejmuje dzieci, młodzież, dorosłych i ludzi starszych, którzy podejmują działalność ruchową z pobudek rekreacyjnych i zdrowotnych, pragnąc w ten sposób znaleźć odpoczynek po pracy, odprężenie psychiczne, podnieść lub utrzymać jak najdłużej swą sprawność fizyczną.	25 000 000	2024-2027
115.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury	Gmina Zwierzyniec	Rozbudowa i przebudowa stadionu sportowego w Zwierzyńcu. ²⁴ W ramach projektu planowane jest m. in. wykonanie boiska sportowego bieżni wraz z urządzeniami lekkoatletycznymi, budowa budynku szatniowo – biurowego	10 000 000	2022-2025

²² Jak w przypisie 8.²³ Jak w przypisie 8.²⁴ Jak w przypisie 8.

	rekreacyjnej i sportowej		z zapleczem gospodarczym, wykonanie trybun, oświetlenia, ogrodzenia wraz zagospodarowanie otoczenia. Dzięki realizacji projektu stworzone zostaną warunki do uprawiania sportu przez dzieci, młodzież i dorosłych, doskonalenia umiejętności sportowych i dbałości o aktywność ruchową i tym samym dbałość o zdrowie. Przebudowa obiektu umożliwi rozszerzenie zakresu funkcjonalno-użytkowego stadionu, dotychczas wykorzystywanego głównie do rozgrywek piłki nożnej. Inwestycja istotnie wpłynie na podniesienie atrakcyjności sportowej Gminy Zwierzyniec i obszaru ZSR, umożliwi organizowanie imprez sportowych na skalę nie tylko lokalną, ale także regionalną i ponadregionalną.		
116.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Zwierzyniec	Budowa boiska sportowego w Wywłoczce. ²⁵ W ramach projektu planowane jest wykonanie boiska sportowego wielofunkcyjnego w miejscowości Wywłoczka. Realizacja projektu przyczyni się do zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich poprzez podniesienie poziomu nauczania wychowania fizycznego, rozwój umiejętności sportowych, podwyższenie jakości życia społeczności wiejskiej, co w dłuższej perspektywie będzie prowadzić do zmniejszenia różnic pomiędzy rozwojem obszarów wiejskich i miejskich. Ruch to podstawowy przejaw życia, a aktywność fizyczna w szczególności u dzieci, które są w fazie intensywnego wzrostu i rozwoju jest niezwykle ważna. Na terenach wiejskich w gminie Zwierzyniec nie ma tego typu boiska. Aktualnie dzieci ze szkoły Filialnej w Wywłoczce mają do dyspozycji tylko salę sportową oraz tereny zielone, przylegające do szkoły. Biorąc pod uwagę potencjał obszaru, przeznaczonego na wielofunkcyjne boisko, nowa infrastruktura sportowa dałaby ogromną szansę na wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez zwiększenie ich aktywności ruchowej prowadzącej do poprawy sprawności fizycznej, ogólnego stanu zdrowia czy zdolności motorycznych. Nowe boisko umożliwiłoby również uczniom szkoły Filialnej w Wywłoczce dostęp do różnych dyscyplin sportowych niezależnie od statusu materialnego rodziny. Dzięki realizacji projektu wielofunkcyjne boisko będzie miejscem, w którym spotykać się będą dzieci, młodzież i dorośli w celach kulturowych, sportowych i prozdrowotnych. Wspólnie spotkania i rozgrywki przyczynią się do wzmocnienia więzi rodzinnych i międzypokoleniowych i	1 500 000	2023-2026

²⁵ Jak w przypisie 8.

			propagowania rozwoju kultury fizycznej i aktywności ruchowej jako czynnika propagującego zdrowie.		
117.	Poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Gmina Zwierzyniec (z udziałem inwestora prywatnego)	<p>Budowa pola golfowego wraz z towarzyszącą infrastrukturą na styku miejscowości Żurawnica, Bagno i Turzyniec.²⁶</p> <p>W skład kompleksu wejdą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 18 dołkowe pole golfowe; - pola treningowe; - budynek klubowy z restauracją, salą konferencyjną/bankietową, sauną, basenem i spa oraz pensjonatem lub hotelem; - obiekty małej architektury. <p>Realizacja zadania pozwoli na promocję regionu poprzez organizowanie turniejów golfowych oraz imprez rekreacyjnych na bazie golfa. Pozwoli prowadzić działania niekomercyjne służące propagowaniu zdrowego stylu życia, m.in. poprzez udostępnianie pola golfowego wraz z trenerem na wizyty dzieci i młodzieży.</p>	7 000 000	2024-2027
118.	Rozwój elektronicznych usług publicznych i technologii cyfrowych, poprawa dostępu do internetu szerokopasmowego	Gmina Zwierzyniec (z udziałem inwestora prywatnego)	<p>Zwiększenie dostępności cyfrowej dla mieszkańców Gminy Zwierzyniec.</p> <p>Budowa stacji wzmacniającej komórkowej w miejscowościach: Kosobudy, Guciów, Obroc, Sochy, w których brakuje zasięgu sieci komórkowej.</p>	4 000 000	2022-2027
119.	Rozwój elektronicznych usług publicznych i technologii cyfrowych, poprawa dostępu do internetu szerokopasmowego	Gmina Zwierzyniec (z udziałem inwestora prywatnego)	<p>Zwiększenie dostępności cyfrowej dla mieszkańców Gminy Zwierzyniec.</p> <p>Projekt obejmuje tworzenie darmowych punktów dostępu do Internetu, budowę infrastruktury teleinformatycznej uzupełniającej istniejące zasoby w celu zmniejszanie zjawiska wykluczenia cyfrowego.</p>	400 000	2022-2027
120.	Rozwój elektronicznych usług publicznych i technologii cyfrowych, poprawa dostępu do	Gmina Zwierzyniec	<p>Budowa platformy e-usług publicznych dla administracji samorządowej.</p> <p>W ramach zadania planowany jest zakup sprzętu komputerowego, oprogramowania, systemów dziedzinowych dla urzędu i jednostek</p>	3 500 000	2022-2027

²⁶ Jak w przypisie 8.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

	internetu szerokopasmowego		organizacyjnych. Efektem projektu będzie poprawa funkcjonowania urzędu i jednostek organizacyjnych, udoskonalanie e-usług publicznych takich jak m.in. <u>wypisy i wyrisy z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego</u> , <u>deklaracja na podatek leśny</u> , <u>deklaracja na podatek od nieruchomości</u> , <u>deklaracja na podatek od środków transportowych</u> , <u>deklaracja na podatek rolny</u> itp. oraz zrównoważony rozwój społeczeństwa informacyjnego		
121.	Rozwój elektronicznych usług publicznych i technologii cyfrowych, poprawa dostępu do internetu szerokopasmowego	Gmina Zwierzyniec	Cyfryzacja i archiwizacja dokumentów życia społecznego gminy Zwierzyniec. Projekt zakłada cyfryzację i archiwizację w postaci cyfrowej dokumentów – zdjęć, archiwów – dokumentujących życie społeczne gminy.	200 000	2022-2027
122.	Edukacja i promocja postaw ekologicznych	Gmina Zwierzyniec	Ekologiczny plac zabaw na terenie gminy Zwierzyniec. Budowa ekologicznego placu zabaw z elementów naturalnych podnoszącego świadomość dzieci w zakresie ochrony środowiska, recyklingu i postaw ekologicznych.	100 000	2022-2026

CEL STRATEGICZNY 3. Wzrost jakości życia i spójności społecznej

Cel strategiczny 3

Wzrost jakości życia i spójności społecznej

Kierunki działań

1. Podniesienie jakości usług i infrastruktury pomocy społecznej i ochrony zdrowia
2. Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży
3. Zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego
4. Wzmocnienie kapitału społecznego i rozwój przedsiębiorstw społecznych
5. Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami
6. Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie zagrożeniom
7. Wspieranie procesów rewitalizacji

Lp.	Kierunek działania w Strategii	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Opis projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
1.	Wzmocnienie kapitału społecznego i rozwój przedsiębiorstw społecznych	Projekt partnerski gmin ZSR: <u>Lider:</u> Gmina Zwierzyniec <u>Partnerzy:</u> Gmina Józefów Gmina Krasnobród Gmina Susiec	Wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze ZSR. W ramach projektu planuje się doposażenie stowarzyszeń, organizacji i grup nieformalnych oraz wsparcie m in. działań promocyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych, edukacyjnych i sportowych. Projekt ma na celu aktywizację społeczności lokalnej. Wspólnie spotkania i działania przyczynią się do wzmocnienia więzi rodzinnych, międzypokoleniowych i społecznych.	600 000	2022-2027
2.	Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i	Projekt partnerski gmin ZSR: <u>Lider:</u> Gmina Józefów	Utworzenie schroniska dla zwierząt dla obszaru gmin ZSR.	1 000 000	2023 - 2027

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

	zapobieganie zagrożeniom	<u>Partnerzy:</u> Gmina Krasnobród Gmina Susiec Gmina Zwierzyniec			
--	--------------------------	--	--	--	--

Lp.	Kierunek działania w Strategii	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Opis projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
3.	Podniesienie jakości usług i infrastruktury pomocy społecznej i ochrony zdrowia	Gmina Józefów	Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny w Gminie Józefów. W ramach projektu planowane są działania zwiększające dostępność do usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny dla 130 osób poprzez objęcie 100 dzieci i młodzieży ofertą nowych form wsparcia oraz 30 osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym usługami poradnictwa rodzinnego (konsultacje i poradnictwo specjalistyczne oraz pomoc prawna).	3 500 000	2022-2028
4.	Podniesienie jakości usług i infrastruktury pomocy społecznej i ochrony zdrowia	Gmina Józefów	Utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i pielęgnacyjnego. Celem przedsięwzięcia jest wzrost dostępności do wysokiej jakości usług społecznych, w szczególności w formach zdeinstytucjonalizowanych, dla osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z terenu gminy Józefów.	1 000 000	2022-2028
5.	Podniesienie jakości usług i infrastruktury pomocy społecznej i ochrony zdrowia	Gmina Józefów	Stworzenie punktu poradnictwa społecznego. Celem przedsięwzięcia jest wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych dla osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z terenu całej gminy Józefów.	500 000	2022-2028
6.	Podniesienie jakości usług i infrastruktury	Gmina Józefów	Doposażenie przychodni rehabilitacyjnej w Józefowie.	1 000 000	2022-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Rostocza 2021 – 2030

	pomocy społecznej i ochrony zdrowia		Celem przedsięwzięcia jest poprawa dostępności wysokiej jakości usług rehabilitacyjnych dla mieszkańców Józefowa.		
7.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Józefów	<p>Dostosowanie infrastruktury, przestrzeni i kompetencji pracowników w szkołach w Józefowie i Majdanie Nepryskim zgodnie z Modelem Dostępnej Szkoły.</p> <p>Celem wdrożenia Modelu Dostępnej Szkoły (MDS), jest poprawa dostępności szkół podstawowych poprzez eliminowanie barier w różnych obszarach: architektonicznym, technicznym, edukacyjno-społecznym, związanym z organizacją, procedurami i zatrudnieniem oraz kompetencjami kadry. Oznacza, że szkoła, dążąc do pełnej i realnej indywidualizacji procesu kształcenia, realizuje przepisy polskiego prawa oświatowego oraz postanowienia Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.</p>	1 000 000	2022-2028
8.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Józefów	<p>„Kompetencje kluczowe szansą naszych dzieci”.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia planowana jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacji zajęć pozalekcyjnych rozwijających kompetencje kluczowe na rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodniczych, języki obce), z uwzględnieniem rozwoju właściwych postaw (kreatywność, innowacyjność oraz praca zespołowa). 2. Indywidualizacja pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych poprzez organizację zajęć specjalistycznych (np. logopedycznych, pomocy psychologiczno-pedagogicznych, ćwiczenie motoryki i koordynacji ruchu) oraz wyrównujących braki uczniów (np. zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, kompensacyjne). 3. Tworzenie warunków uczenia się, adekwatnych do potrzeb rynku pracy i zmian zachodzących w gospodarce. 4. Podnoszenia kompetencji bądź kwalifikacji nauczycieli w zakresie korzystania z nowoczesnych metod, technologii i sprzętu. 	1 000 000	2022-2028
9.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych,	Gmina Józefów	<p>Rozwój umiejętności dzieci w zakresie tańca towarzyskiego, pływania i jazdy na nartach, szkółki piłkarskiej.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia planowana jest organizacja zajęć pozalekcyjnych przyczyniających się u uczniów do rozwoju umiejętności ogólnorozwojowych.</p>	1 000 000	2022-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

	aktywizacja dzieci i młodzieży				
10.	Zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego	Gmina Józefów	Budowa amfiteatru w Józefowie Budowa zadaszania, zaplecza technicznego, sceny i widowni. Realizacja zadania wpłynie na utworzenie bezpiecznego i funkcjonalnego miejsca do realizacji imprez okolicznościowych.	2 000 000	2022 - 2028
11.	Zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego	Gmina Józefów	Przebudowa sali gimnastycznej na salę widowiskowo – kinową. Zmiana przeznaczenia Sali w MOK w Józefowie która jest obecnie wykorzystywana jako hala sportowa na salę widowiskowo – kinową.	5 000 000	2022 - 2028
12.	Zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego	Gmina Józefów	Poprawa jakości infrastruktury kultury w Józefowie. Projekt zakłada kompleksową inwestycję w infrastrukturę kulturalną gminy (MOK i MBP) poprzez modernizację budynku MOK i remont pomieszczeń, w tym adaptację do nowych funkcji użytkowych, zapewnienie MOK i MBP niezbędnego wyposażenia, instalację systemu monitoringu i zabezpieczenia zasobów obu instytucji na wypadek zagrożeń, zagospodarowanie terenu wokół MBP poprzez aranżację sensorycznego "ogrodu literackiego", zakup sceny mobilnej z zadaszaniem i oświetleniem, organizację 4 wydarzeń kulturalnych o charakterze regionalnym i międzynarodowym.	4 000 000	2022-2028
13.	Wzmocnienie kapitału społecznego i rozwój przedsiębiorstw społecznych	Gmina Józefów	Budowa sieci dystrybucji posiłków w poszczególnych miejscowościach ZSR. Celem przedsięwzięcia, prowadzonego przez spółdzielnię socjalną, jest poprawa dostępności do wysokiej jakości usług cateringowych dla mieszkańców ZSR.	1 000 000	2022-2028
14.	Wzmocnienie kapitału społecznego i rozwój przedsiębiorstw społecznych	Gmina Józefów	Rozwój ekonomii społecznej na obszarze rewitalizacji. Projekt przewiduje kompleksowe wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej – spółdzielni socjalnej obsługujące infrastrukturę powstałą w ramach dwóch projektów rewitalizacyjnych: „Kompleksowa rewitalizacja parku Józefów – dostępna dolina Nepryszki” oraz „Rewitalizacja	1 000 000	2022-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			<p>budynku po byłym Zespole Szkół w Józefowie w celu nadania mu nowych funkcji edukacyjnych – Józefowskie Centrum Edukacyjne”. W ramach projektu utworzony zostanie Józefowski Zakład Gospodarki Odpadami i Recyklingu Spółdzielnia Socjalna, zajmujący się zbiórką i wywozem segregowanych na poziomie gospodarstw domowych nieczystości stałych z obszaru miasta i gminy. W dalszej perspektywie spółdzielnia zajmować się ma sortowaniem odpadów, przeróbką makulatury, wyrobem papieru toaletowego, przeróbką plastików i zaopatrzeniem gospodarstw domowych w przydomowe kompostowniki. Trzecia z utworzonych spółdzielni prowadzić będzie inkubator przetwórstwa lokalnego.</p> <p>Projekt zakłada uzyskanie wsparcia na założenie 3 spółdzielni socjalnych obejmującego m.in. wsparcie doradczo – szkoleniowe, przyznanie dotacji, wsparcie pomostowe, mentoring w zakresie prowadzenia działalności oraz bezzwrotne wsparcie finansowe na tworzenie nowych podmiotów ekonomii społecznej. Poza tym w jego ramach uzyskanie zostanie wsparcie tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej, w tym: subsydiowane zatrudnienie, refundacja wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, zatrudnienie przejściowe dla osób opuszczających podmioty reintegracyjne czy placówki opiekuńczo – wychowawcze oraz dotacja na przystąpienie i zatrudnienie w spółdzielni socjalnej.</p>		
15.	Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami	Gmina Józefów	<p>Dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Przebudowa ciągów komunikacyjnych (chodników, ścieżek) w gminie Józefów w celu ich dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych</p>	4 000 000	2022-2028
16.	Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami	Gmina Józefów	<p>Przebudowa stron internetowych gminnych jednostek w celu ich dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych.</p> <p>Dostosowania stron i aplikacji internetowych do wytycznych zgodnych ze standardem WCAG 2.1. i ustawą o dostępności cyfrowej.</p>	1 000 000	2022-2028
17.	Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie zagrożeniom	Gmina Józefów	<p>Budowa miasteczka ruchu drogowego dla młodzieży w Józefowie.</p> <p>Obiekt umożliwi aktywne uczestnictwo młodzieży w zajęciach symulujących różne sytuacje na drodze. Projekt zwiększa bezpieczeństwo mieszkańców oraz stymuluje</p>	2 000 000	2022-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			rozwój psychoruchowy dzieci, umożliwi prowadzenie obserwacji i zdobywanie doświadczeń w warunkach zbliżonych do naturalnych sytuacji drogowych.		
--	--	--	---	--	--

Lp.	Kierunek działania w Strategii	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Opis projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
18.	Podniesienie jakości usług i infrastruktury pomocy społecznej i ochrony zdrowia	Gmina Krasnobród	Adaptacja budynku SP w Hutkowie z przeznaczeniem na usługi społeczne i ochrony zdrowia W ramach projektu zostanie zaadaptowany budynek byłej Szkoły Podstawowej w Hutkowie. Mieszkania chronione pozwolą osobom w nim mieszkającym na przygotowanie się do prowadzenia samodzielnego życia, uczestnictwa w życiu społecznym oraz ułatwią integrację społeczną.	4 000 000	2025-2028
19.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Krasnobród	Rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży z terenu Gminy Krasnobród Zadanie polega na: 1. Organizacji zajęć pozalekcyjnych rozwijających kompetencje kluczowe na rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodniczych, języki obce), z uwzględnieniem rozwoju właściwych postaw (kreatywność, innowacyjność oraz praca zespołowa). 2. Indywidualizacja pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych poprzez organizację zajęć specjalistycznych (np. logopedycznych, pomocy psychologiczno-pedagogicznych, ćwiczenie motoryki i koordynacji ruchu) oraz wyrównujących braki uczniów (np. zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, kompensacyjne). 3. Tworzenie warunków uczenia się, adekwatnych do potrzeb rynku pracy i zmian zachodzących w gospodarce. 4. Podnoszenia kompetencji bądź kwalifikacji nauczycieli w zakresie korzystania z nowoczesnych metod, technologii i sprzętu.	1 000 000	2023-2024
20.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych,	Gmina Krasnobród	Modernizacja pracowni komputerowych w szkoła na terenie gminy Krasnobród	500 000	2024-2026

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

	aktywizacja dzieci i młodzieży		Projekt zakłada modernizację pracowni komputerowych poprzez zakup wysokiej klasy sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem i infrastrukturą towarzyszącą. Nowy sprzęt pozwoli na organizowanie innowacyjnych zajęć, mających na celu zdobywanie wiedzy i rozwijanie umiejętności stosowania nowoczesnych IT w rozwiązywaniu problemów z różnych dziedzin, nauki programowania.		
21.	Zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego	Gmina Krasnobród	Zagospodarowanie obszarów zabytkowych na terenie parku uzdrowskiego przy Sanatorium w Krasnobrodzie Projekt obejmuje nasadzenie nowych drzew i krzewów, zakup i montaż nowej oraz modernizację istniejącej małej infrastruktury (ławki, kosze na śmieci, alejki).	1 500 000	2024-2026
22.	Wzmocnienie kapitału społecznego i rozwój przedsiębiorstw społecznych	Gmina Krasnobród	Doposażenie świetlic wiejskich i remiz na terenie gminy Krasnobród Projekt zakłada zakup wyposażenia na potrzeby wzmocnienie kapitału społecznego, stworzenia miejsca spotkań dla mieszkańców gminy Krasnobród.	500 000	2023-2028
23.	Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami	Gmina Krasnobród	Zapewnienie dostępu do Krasnobrodzkiego Domu Kultury dla osób z niepełnosprawnością Zadanie zakłada budowę windy dla niepełnosprawnych i osób starszych, budowę podjazdów, ramp i innych elementów małej architektury ułatwiających niepełnosprawnym poruszanie się w terenie, budowa i przystosowanie sanitariatów dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Likwidacja barier architektonicznych umożliwi osobom niepełnosprawnym oraz starszym swobodę poruszania się, co spowoduje zniesienie ograniczeń udziału takich osób w życiu społecznym .	1 000 000	2023-2024
24.	Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami	Gmina Krasnobród	Dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami Przebudowa ciągów komunikacyjnych (chodników, ścieżek) w gminie Krasnobród w celu ich dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeni publicznej na terenie gminy. Budowa wind i platform schodowych dla niepełnosprawnych i osób starszych, budowa podjazdów, ramp i innych elementów małej architektury ułatwiających	2 000 000	2023-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			niepełnosprawnym poruszanie się w terenie, budowa i przystosowanie sanitariatów dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Likwidacja barier architektonicznych umożliwi osobom niepełnosprawnym oraz starszym swobodę poruszania się i wychodzenia z mieszkania, co spowoduje zniesienie ograniczeń udziału takich osób w życiu społecznym oraz rodzinnym.		
25.	Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie zagrożeniom	Gmina Krasnobród	Zakup dwóch średnich samochodów ratowniczo - gaśniczych oraz doposażenie w ubrania specjalistyczne dla jednostek OSP w gminie Krasnobród Zadanie obejmuje zakup sprzętu i pojazdów ratowniczo-gaśniczych w obrębie Ochotniczych Straży Pożarnych w Gminie Krasnobród. Zadanie przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz funkcjonowania jednostek OSP na terenie gminy Krasnobród.	2 000 000	2023-2025
26.	Wspieranie procesów rewitalizacji	Gmina Krasnobród	Rewitalizacja budynku po byłym Ośrodku zdrowia na potrzeby pomocy społecznej Modernizacja i rozbudowa obiektu na potrzeby pomocy społecznej oraz dobudowa obiektu służącego na potrzeby utworzenia żłobka.	2 500 000	2023-2025

Lp.	Kierunek działania w Strategii	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Opis projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
27.	Podniesienie jakości usług i infrastruktury pomocy społecznej i ochrony zdrowia	Gmina Susiec	Budowa obiektu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Budowa obiektu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suścu w technologii niskoemisyjnej o powierzchni ok. 450 m ² .	3 600 000	2023-2028
28.	Podniesienie jakości usług i infrastruktury pomocy społecznej i ochrony zdrowia	Gmina Susiec (z udziałem inwestora prywatnego)	Przystosowanie byłego Ośrodka Wypoczynkowego „Roztocze” w Suścu na cele profilaktyczno – lecznicze (z jednoczesnym prowadzeniem badań związanych z wpływem środowiska na zdrowie turystów), a w przyszłości na cele pobytów stałych dla pensjonariuszy.	9 000 000	2023-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

29.	Podniesienie jakości usług i infrastruktury pomocy społecznej i ochrony zdrowia	Gmina Susiec	Utworzenie świetlic środowiskowych z wykorzystaniem remiz wiejskich. Adaptacja 4 świetlic w miejscowościach: Susiec, Majda Sopocki Drugu, Łosiniec i Łuszczacz i ich doposażenie w celu realizacji działalności opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych wraz z zatrudnieniem opiekunów.	750 000	2023-2028
30.	Podniesienie jakości usług i infrastruktury pomocy społecznej i ochrony zdrowia	Gmina Susiec	Organizacja zajęć skierowanych do seniorów w wieku 60+ z wymianą na obszarze Zielone Serce Roztocza - Organizacja zajęć (wakacje, ferie zimowe, spotkania integracyjne międzypokoleniowe) w tym zatrudnienie opiekuna. - zakup materiałów i zakup lub wynajem urządzeń niezbędnych do prowadzenia zajęć	200 000	2023-2028
31.	Podniesienie jakości usług i infrastruktury pomocy społecznej i ochrony zdrowia	Gmina Susiec	Doposażenie Sali terapeutycznej w Zespole Szkół Publicznych w Suścu	100 000	2023-2028
32.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Susiec	Utworzenie żłobka dla 25 dzieci przy Przedszkolu Samorządowym w Suścu. Rozbudowa istniejącego Przedszkola Samorządowego o pomieszczenia żłobka, wyposażenie pomieszczeń oraz zatrudnieniem opiekunów.	1 500 000	2023-2028
33.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Susiec	Modernizacja pracowni komputerowych z systemem operacyjnym w pakiecie z oprogramowaniem do zdalnej nauki w 4 szkołach z terenu gminy Susiec. Intensyfikacja współpracy z innymi szkołami obszaru Zielonego Serca Roztocza (konkursy, webinaria, e-twinning).	1 000 000	2023-2028
34.	Zwiększenie atrakcyjności obiektów	Gmina Susiec	Rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury w Suścu. Rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury w Suścu o zaplecze dla artystów: - dobudowa części budynku	3 500 000	2023-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

	kultury i dziedzictwa kulturowego		<ul style="list-style-type: none"> - przystosowanie obiektu dla osób niepełnosprawnych - klimatyzacja - modernizacja sceny i widowni - utworzenie multikina - zagospodarowanie terenu wokół GOK w Suścu. 		
35.	Zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego	Gmina Susiec	<p>Renowacja Cmentarza Wojennego z czasów II Wojny Światowej w Łosińcu oraz mogił poległych żołnierzy na cmentarzu parafialnym w Łosińcu.</p> <p>Odnowienie głównego pomnika, renowacja mogił, ogrodzenia, utwardzenia, zagospodarowanie terenu w ławki oraz ich zadaszenie</p>	900 000	2023-2028
36.	Wzmocnienie kapitału społecznego i rozwój przedsiębiorstw społecznych	Gmina Susiec	<p>Organizacja zajęć w mieszkaniu treningowym : – szkolenia, warsztaty, wyjazdy studyjne dla członków spółdzielni socjalnych z terenu ZSR.</p>	500 000	2023-2028
37.	Wzmocnienie kapitału społecznego i rozwój przedsiębiorstw społecznych	Gmina Susiec	<p>Wzmocnienie kapitału społecznego w gminie Susiec.</p> <p>W ramach projektu planuje się doposażenie stowarzyszeń, organizacji i grup nieformalnych oraz wsparcie m in. działań promocyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych, edukacyjnych i sportowych. Projekt ma na celu aktywizację społeczności lokalnej. Wspólnie spotkania i działania przyczynią się do wzmocnienia więzi rodzinnych, międzypokoleniowych i społecznych.</p>	150 000	2022-2028
38.	Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami	Gmina Susiec	<p>Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy – dostosowanie obiektów użyteczności publicznej gminy Susiec dla osób niepełnosprawnych: 3 windy , 5 podjazdów.</p>	500 000	2023-2028
39.	Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie zagrożeniom	Gmina Susiec	<p>Budowa miasteczka ruchu drogowego w gminie Susiec</p>	200 000	2023-2028

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

40.	Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie zagrożeniom	Gmina Susiec	Zakup dwóch lekkich samochod ratowniczo – gaśniczych oraz doposażenie w ubrania specjalistyczne dla jednostek OSP w gminie Susiec. - zakup 2 samochodów ratowniczo-gaśniczych - zakup 2 motopomp pożarniczych - Wyposażenie indywidualne dla ok. 30 strażaków	1 040 000	2023-2028
41.	Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie zagrożeniom	Gmina Susiec	Budowa systemu monitoringu wizyjnego na terenie Gminy Susiec. Budowa serwerowni i sieci monitoringowej.	200 000	2023-2028
42.	Wspieranie procesów rewitalizacji	Gmina Susiec	Adaptacja budynku Warsztatów Terapii Zajęciowej na obszarze rewitalizowanym w Grabowicy na mieszkanie treningowe.	1 000 000	2023-2028
43.	Wspieranie procesów rewitalizacji	Gmina Susiec	Adaptacja budynku byłej szkoły podstawowej w Kunkach znajdującego się na obszarze zdegradowanym w gminie Susiec na mieszkania socjalne.	3 000 000	2023-2028

	Kierunek działania w Strategii	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Opis projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
44.	Podniesienie jakości usług i infrastruktury pomocy społecznej i ochrony zdrowia	Gmina Zwierzyniec	Utworzenie domów seniora, klubów seniora oraz mieszkań chronionych. Utworzenie domów seniora, klubów seniora oraz mieszkań chronionych poprzez adaptację budynków znajdujących się w gminnym zasobie nieruchomości. Osoby korzystające z domów seniora będą mieć stałą pomoc przy wykonywaniu codziennych czynności, stałą opiekę pielęgniarską i lekarską. Ponadto domy seniora i kluby seniora zapewnią stały kontakt z osobami w podobnym wieku oraz umożliwią udział w zajęciach aktywizacyjnych, dzięki czemu osoba starsza będzie czuć się potrzebna i nie będzie samotna.	5 000 000	2022-2027

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			Mieszkania chronione pozwolą osobom w nim mieszkającym na przygotowanie się do prowadzenia samodzielnego życia, uczestnictwa w życiu społecznym oraz ułatwią integrację społeczną.		
45.	Podniesienie jakości usług i infrastruktury pomocy społecznej i ochrony zdrowia	Gmina Zwierzyniec	Adaptacja budynku SP w Żurawnicy z przeznaczeniem na mieszkania socjalne. W ramach projektu zostanie zaadaptowany budynek byłej Szkoły Podstawowej w Żurawnicy na mieszkania socjalne. Dzięki realizacji projektu zostanie rozwiązany problem braku mieszkań socjalnych w gminie Zwierzyniec.	2 500 000	2022-2026
46.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Zwierzyniec	Utworzenie żłobka na terenie gminy Zwierzyniec. Planowane jest utworzenie żłobka przy szkole podstawowej w Zwierzyńcu poprzez adaptację pomieszczeń szkolnych i ich odpowiednie wyposażenie oraz zatrudnienie wykwalifikowanego personelu. Realizacja zadania ułatwi rodzicom powrót do czynnego życia zawodowego po okresie opieki macierzyńskiej, dzieciom stwarza szansę na znacznie łatwiejszą adaptację w przedszkolu i płynne wejście w środowisko rówieśników. Dzieci w żłobku mają również szansę na obserwację i naśladowanie rówieśników, co rozwija ich zdolności poznawcze i behawioralne.	2 000 000	2022-2027
47.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Zwierzyniec	Klub Podróżnika. Utworzenie koła podróżniczego przy Szkole Podstawowej w Zwierzyńcu, którego celem będzie rozwój aktywnej turystyki krajowej. We współpracy m.in z RPN uczniowie będą organizowali aktywny wypoczynek na terenie parków narodowych i innych obszarach atrakcyjnych turystycznie (np. pobyty i wypoczynek w warunkach turystycznych - namioty).	30 000	2022-2024
48.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Zwierzyniec	Pracownia językowa. Utworzenie i zakup niezbędnego wyposażenia dla pracowni do nauki języków obcych w formie w indywidualnych stanowiska dla uczniów w Szkole Podstawowej w Zwierzyńcu.	100 000	2022-2024

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

49.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Zwierzyniec	Tablet dla klasy. Zakup tableatów, dla uczniów Szkoły Podstawowej w Zwierzyńcu, z oprogramowaniem umożliwiającym realizację treści podstawy programowej z wykorzystaniem TI na różnych lekcjach.	80 000	2022-2023
50.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Zwierzyniec	Zakręcenie w przestrzeni - aranżacja korytarzy szkolnych. Korytarze szkolne są tłem do codziennych aktywności uczniów, w których nie tylko się uczą, ale i nawiązują wspólne relacje. Zaaranżowanie tych przestrzeni wpływa na rozwój, zachowanie i samopoczucie uczniów. Zakup wielofunkcyjnych mebli do Szkoły Podstawowej w Zwierzyńcu, sprawi, że nowoczesny korytarz szkolny zapewni uczniom funkcjonalną, bezpieczną i praktyczną przestrzeń do nauki, odpoczynku. Odpowiednie dekoracje i gry montowane na stałe wpłyną na podniesienie poziomu bezpieczeństwa.	70 000	2022-2024
51.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Zwierzyniec	Utworzenie sal zajęć specjalistycznych. Zakup wyposażenia do pracowni przy Szkole Podstawowej w Zwierzyńcu z atrakcyjnym dla dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi zestawem urządzeń i pomocy dydaktycznych. Wdrożenie nowych rozwiązań przyczyni się do wyrównywania szans edukacyjnych dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.	60 000	2022-2026
52.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Zwierzyniec	Zakup wyposażenia do stołówek szkolnych i placówek oświatowych na terenie gminy Zwierzyniec, odpowiadającego bieżącym potrzebom i wymogom sanitarnym i estetycznym.	100 000	2022-2024

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

53.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Zwierzyniec	Wspieranie nauczycieli w procesie podnoszenia kwalifikacji zawodowych.	30 000	2022-2030
54.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Zwierzyniec	Podnoszenie wiedzy i umiejętności pracowników instytucji publicznych.	30 000	2022-2030
55.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Zwierzyniec	Przebudowa, remont i doposażenie obiektów Technikum im. Jana Zamoyskiego w Zwierzyńcu. Zadanie obejmuje m.in. wymianę pokrycia dachowego, termomodernizację budynków, wymianę stolarki okienno-drzwiowej, doposażenie sal, zagospodarowanie terenów wokół budynków.	10 000 000	2022-2027
56.	Podniesienie jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych, aktywizacja dzieci i młodzieży	Gmina Zwierzyniec (Inwestor prywatny)	Utworzenie szkoły muzycznej pierwszego stopnia.	500 000	2024 - 2030
57.	Zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego	Gmina Zwierzyniec (z udziałem organizacji pozarządowych, RPN, szkół, Centrum Kultury i Biblioteki Publicznej w Zwierzyńcu)	Organizacja zajęć edukacyjnych dla mieszkańców o tematyce historycznej, dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym oraz krajobrazie.	800 000	2023 - 2030
58.	Zwiększenie atrakcyjności obiektów	Gmina Zwierzyniec	Modernizacja i remont sali kinowej w kinie „Skarb” w Zwierzyńcu. Modernizacja będzie polegać na wymianie elementów wyposażenia takich jak projektor, nagłośnienie, modernizacja systemu wentylacji, klimatyzacji i	3 000 000	2022-2025

	kultury i dziedzictwa kulturowego		ogrzewania, remont oświetlenia oraz dachu budynku. Realizacja zadania podniesie standard wyświetlania filmów, komfort ich oglądania i dostosuje salę kinową do współczesnych wymogów dla obiektów tego typu.		
59.	Zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego	Gmina Zwierzyniec	Modernizacja amfiteatru w Parku Środowiskowym w Zwierzyńcu. Budowa zadaszenia, zaplecza technicznego, podwyższenie sceny i widowni, wymiana ławek. Realizacja zadania wpłynie na poprawę stanu bezpieczeństwa i funkcjonalności amfiteatru. Stabilne zadaszenie i garderoba pozwoli na pełniejsze wykorzystanie sceny plenerowej, poprawi bezpieczeństwo użytkowania sceny, przyczyni się do zwiększenia estetyki miejsca. Podwyższenie sceny i widowni zwiększy przestrzeń dla widzów, przyczyni się do lepszego odbioru prezentowanych wydarzeń.	2 000 000	2022-2024
60.	Zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego	Gmina Zwierzyniec	Renowacja i konserwacja zabytków i obszarów zabytkowych na terenie Gminy Zwierzyniec. Projekt obejmuje m.in. zabiegi renowacyjne i konserwatorskie i rekonstrukcyjne oraz wprowadzenie nowych funkcji, które gwarantują zachowanie dziedzictwa kulturowego i przetrwanie ekonomiczne zabytków.	3 500 000	2022-2027
61.	Zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego	Gmina Zwierzyniec	Odtworzenie wiejskiej rezydencji Zamoyskich.²⁷ Odtworzenie wiejskiej rezydencji Zamoyskich – willi renesansowej, która dała początek miejscowości. Budynek o wymiarach 60x12 m zbudowany z bali modrzewiowych był miejscem nie tylko wypoczynku, ale również spotkań odwiedzających kolejnych ordynatów gości – w tym królów Polski. Odtworzenie willi będzie służyło jako miejsce spotkań, konferencji, seminariów, by wcielać w życie myśl Jana Zamoyskiego „Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie...”.	15 000 000	2024-2027
62.	Wzmocnienie kapitału społecznego i rozwój	Gmina Zwierzyniec	Budowa, przebudowa, remont, doposażenie świetlic wiejskich i remiz na terenie gminy Zwierzyniec.	3 000 000	2022-2027

²⁷ Jak w przypisie 8.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

	przedsiębiorstw społecznych		Zadanie obejmuje m.in. docieplenie budynków, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, adaptację pomieszczeń, dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, doposażenie w niezbędny sprzęt. Dzięki realizacji projektu powstaną miejsca służące aktywizacji społeczności lokalnej z terenu gminy Zwierzyniec.		
63.	Wzmocnienie kapitału społecznego i rozwój przedsiębiorstw społecznych	Gmina Zwierzyniec	Aktywizacja osób nieaktywnych zawodowo. Celem projektu będzie zwiększenie możliwości zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo. Projekt skierowany będzie do osób bezrobotnych, kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, rolników i członków ich rodzin oraz osób nieaktywnych zawodowo nie należących do grup wskazanych powyżej. W ramach wsparcia prowadzone będzie poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, szkolenia, staże, wsparcie psychologiczne.	70 000	2022-2027
64.	Wzmocnienie kapitału społecznego i rozwój przedsiębiorstw społecznych	Gmina Zwierzyniec	Przebudowa i remont pomieszczeń I piętra w budynku kina Skarb w Zwierzyńcu na potrzeby seniorów z gminy Zwierzyniec. Celem projektu jest stworzenie niezależnej przestrzeni przyjaznej aktywnym seniorom i poprawa jakości życia osób w wieku 60+ z terenu gminy Zwierzyniec, zwiększenie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, integracja społeczna środowiska oraz aktywizacja osób starszych. W związku z tym, że brakuje miejsca dla aktywnych starszych osób, które chciałyby się spotykać, uczestniczyć w zajęciach ruchowych, warsztatach edukacyjnych i wspólnie spędzać czas. Realizacja projektu przyczyni się do stworzenia miejsca, przyjaznego aktywnym seniorom. W ramach projektu planowana jest m.in. przebudowa i remont pomieszczeń, wymiana stolarki okiennej, modernizacja istniejącej instalacji sanitarnej i elektrycznej, konieczność zainstalowania windy lub platformy/podnośnika.	750 000	2022-2025
65.	Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami	Gmina Zwierzyniec	Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeni publicznej na terenie gminy. Budowa wind i platform schodowych dla niepełnosprawnych i osób starszych, budowa podjazdów, ramp i innych elementów małej architektury ułatwiających niepełnosprawnym poruszanie się w terenie, budowa i przystosowanie sanitariatów dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Likwidacja barier	4 000 000	2022-2027

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			architektonicznych umożliwi osobom niepełnosprawnym oraz starszym swobodę poruszania się i wychodzenia z mieszkania, co spowoduje zniesienie ograniczeń udziału takich osób w życiu społecznym oraz rodzinnym.		
66.	Poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami	Gmina Zwierzyniec	<p>Dostosowanie dostępu do Biblioteki Publicznej dla osób z niepełnosprawnością.</p> <p>Umożliwienie dostępności stanowi strategicznie kluczowy element do walki z wykluczeniem osób niepełnosprawnych, a zatem niezbędne jest zapewnienie takich rozwiązań technicznych, które wpłyną na poprawę jakości ich funkcjonowania w społeczeństwie. Głównym problemem generującym utrudnienia jest wysokość schodów i brak windy w Bibliotece Publicznej w Zwierzyńcu. Instalacja wspomaganie w tym zakresie stanowi podstawę dostępności. W dalszej kolejności warto zapewnić czytelnikom z problemami wzrokowymi lepszej jakości doświetlenie zgromadzonych materiałów. Wymienione ograniczenia (umieszczenie na piętrze, niewystarczające światło) wymagają odpowiedniej infrastruktury wspomagającej. Zasadniczy cel wprowadzanych zmian skupia się na usunięciu tych utrudnień, a tym samym na poprawie jakości korzystania z usług. W dalszej kolejności przyczyni się do wzrostu zainteresowania placówką wśród osób, które ze względu na skomplikowaną dostępność były wykluczone z możliwości jej odwiedzania.</p>	1 500 000	2022-2024
67.	Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie zagrożeniom	Gmina Zwierzyniec	<p>Budowa miasteczka ruchu drogowego w Zwierzyńcu.</p> <p>Budowa miasteczka ruchu drogowego umożliwiająca m.in. praktyczną naukę jazdy na rowerze oraz korzystanie z dróg przez pieszych.</p>	250 000	2022-2028
68.	Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie zagrożeniom	Gmina Zwierzyniec	<p>Zakup sprzętu i pojazdów niskoemisyjnych dla Ochotniczej Straży Pożarnej.</p> <p>Zadanie obejmuje zakup sprzętu i pojazdów ratowniczo-gaśniczych w obrębie Ochotniczych Straży Pożarnych w Gminie Zwierzyniec. Zadanie przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz funkcjonowania jednostek OSP na terenie gminy Zwierzyniec.</p>	2 000 000	2022-2027
69.	Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i	Gmina Zwierzyniec	<p>Modernizacja infrastruktury OSP.</p>	700 000	2022-2027

	zapobieganie zagrożeniom		Budowa, przebudowa, remont, doposażenie obiektów OSP na terenie gminy Zwierzyniec.		
70.	Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie zagrożeniom	Gmina Zwierzyniec	Budowa systemu monitoringu wizyjnego niebezpiecznych miejsc na terenie Gminy Zwierzyniec. Projekt polega na m.in. zamontowaniu monitoringu wizyjnego w newralgicznych punktach Gminy, co przyczyni się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa m , zmniejszenia przestępczości, przeciwdziałać będzie aktom wandalizmu i niszczeniu mienia.	500 000	2022-2027
71.	Wspieranie procesów rewitalizacji	Gmina Zwierzyniec	Rewitalizacja obszarów Miasta i Gminy Zwierzyniec.²⁸ Realizacja zintegrowanych działań ukierunkowanych na ograniczenie problemów społecznych, poprawę zagospodarowania przestrzennego, stanu środowiska przyrodniczego, poprawa infrastruktury, modernizację obiektów oraz poprawę jakości życia mieszkańców poprzez odnowienie zdegradowanego obszaru oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji.	4 000 000	2022-2027

²⁸ Jak w przypisie 8.

Załącznik 2. Ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

Analiza przeprowadzona została w odniesieniu do projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030 zgodnie z art. 10a ust. 2 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2021 poz. 1057 t.j.).

Celem analizy jest dokonanie oceny dokumentu strategicznego pod kątem jego kompletności, trafności, spójności wewnętrznej, spójności zewnętrznej, przyjęcia właściwego systemu wdrażania, systemu monitorowania i ewaluacji, oraz adekwatnego określenia ram finansowych i potencjalnych źródeł finansowania.

Mając na uwadze kompletność dokonano weryfikacji, czy Strategia została opracowana zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, tj. ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2021 poz. 1057 t.j.) oraz ustawą o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 poz. 559 z późn. zm.) i zawiera wszystkie wymagane przepisami prawa elementy, a także czy powinna zostać uzupełniona o inne, fakultatywne elementy, które wzbogacą jej treść.

Analizując aspekt trafności skoncentrowano się na ocenie poprawności zakresu przeprowadzonej Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz czy na podstawie sformułowanych wniosków zostały trafnie zidentyfikowane mocne i słabe strony, a także potencjały i bariery rozwojowe gmin partnerskich Zielone Serce Roztocza w poszczególnych obszarach tematycznych. Zweryfikowano również poprawność powiązania kierunków wsparcia z terytorialnym wymiarem polityki rozwoju na szczeblu regionalnym i krajowym.

W zakresie spójności wewnętrznej skoncentrowano się na analizie spójności celów strategicznych z kierunkami działań oraz projektami realizującymi te cele. Zwrócono także uwagę na poprawność i spójność terminologiczną oraz jednoznaczność i czytelność zawartych w Strategii zapisów.

W przypadku spójności zewnętrznej zweryfikowano czy Strategia właściwie odnosi się i uwzględnia wszelkiego rodzaju zewnętrzne dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim.

W dalszej części analizy oceniono czy koncepcja systemu wdrażania jest wystarczająca do zapewnienia skutecznej i efektywnej realizacji wizji, celów strategicznych i kierunków działań. Elementem systemu realizacji Strategii jest także odpowiedni system monitorowania i ewaluacji, który powinien umożliwiać obserwowanie postępu we wdrażaniu dokumentu strategicznego. Na koniec zweryfikowano określone ramy finansowe i źródła finansowania pod kątem kompletności i trafności.

Ocena kompletności

Strategia cechuje się zwięzłą formą, gdzie w części zasadniczej dokumentu umieszczono najważniejsze elementy jakie powinna posiadać strategia rozwoju ponadlokalnego. Opisano przesłanki i metodykę opracowywania Strategii. Prace nad Strategią prowadzone były w trakcie obowiązywania obostrzeń związanych z pandemią wirusa COVID-19. W związku z tym zdecydowano się na przygotowanie dokumentu w modelu ekspercko-partycypacyjnym, ograniczając jednocześnie działania partycypacyjne i udział mieszkańców do zdalnych form komunikacji (badanie społeczne i konsultacje społeczne prowadzone były w formule on-line).

W celu „odciążenia” dokumentu zdecydowano się na umieszczenie wniosków z diagnozy w Strategii, sama zaś diagnoza opracowana została w formie odrębnego dokumentu służącego jednocześnie

szeroko rozumianym działaniom planistycznym obszaru. Posłużono się analizą SWOT, będącą jedną z najpopularniejszych i skutecznych metod analizy strategicznej.

Dokument prawidłowo odzwierciedla logikę interwencji w planowaniu strategicznym i zawiera wymagane części: opis misji i wizji, celów strategicznych i operacyjnych (kierunków działań), model wdrażania, system monitorowania i oceny realizacji Strategii, czy też ramy finansowe wraz ze źródłami finansowania. Z uwagi na priorytetowe potraktowanie terytorialnego wymiaru wsparcia w polityce krajowej i europejskiej szczegółowo opisano aspekty związane ze zintegrowanym podejściem do stwierdzonych potrzeb i potencjałów rozwojowych obszaru ZSR oraz powiązania kierunków wsparcia z obszarami strategicznej interwencji na poziomie krajowym i regionalnym.

Zakres oraz tryb opracowania, opiniowania i przyjmowania dokumentu jest zgodny z obowiązującymi regulacjami prawnymi dotyczącymi strategii rozwoju ponadlokalnego zawartymi w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2021 poz. 1057 t.j.) oraz ustawie o samorządzie gminnym (Dz. U. 2022 poz. 559 z późn. zm.).

Podsumowując ocenę kompletności, należy stwierdzić, że cała architektura dokumentu tworzy skondensowany, wewnętrznie spójny układ przemyślanych rozdziałów, które zapewniają transparentność analizowanemu dokumentowi strategicznemu. Przy tym Strategia została opracowana zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i zawiera wszystkie wymagane przepisami prawa elementy.

Ocena trafności

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru Zielone Serce Roztocza nie została włączona do zasadniczej części dokumentu, co w żaden sposób nie ogranicza wartości merytorycznej Strategii. Zawartość i szczegółowość diagnozy należy ocenić pozytywnie, gdyż daje odpowiednie merytoryczne podstawy dla sformułowania zawartych w zasadniczym dokumencie Strategii wniosków z diagnozy. Podział tematyczny diagnozy jest logiczny i czytelny, a tym samym ułatwia percepcję zawartych w niej treści. Analiza SWOT potraktowana została szeroko i kompleksowo, obejmując wszystkie istotne kwestie społeczne, gospodarcze, środowiskowe i przestrzenne.

Wypracowana wizja oraz cele strategiczne i kierunki działań są przejrzyste i odzwierciedlają problemy, potrzeby oraz możliwości i potencjały rozwojowe gmin ZSR. Sformułowano trzy cele strategiczne oraz powiązane z nimi szesnaście celów operacyjnych (kierunków działań), które w pełni korespondują ze sformułowaną diagnozą, analizą SWOT oraz wizją. Kierunki działań nie są zdefiniowane nadmiernie szczegółowo, co mogłoby stwarzać ryzyko pominięcia istotnych dla realizacji Strategii przedsięwzięć. Liczba celów, zarówno strategicznych, jak i operacyjnych (kierunków działań) wskazuje na skupienie się na najbardziej istotnych problemach i potencjałach rozwojowych obszaru. Nie zidentyfikowano takich celów operacyjnych i przedsięwzięć, które nie sprzyjałyby osiągnięciu przyjętej wizji rozwoju ZSR.

Ocena spójności wewnętrznej

Strategię cechuje wysoka spójność wewnętrzna. Zachowano logikę powiązań z częścią diagnostyczną dokumentu, która tworzy podstawy do formułowania celów na różnych poziomach (strategicznym i operacyjnym). Analiza adekwatności celów wskazuje, że w odpowiedni sposób odpowiadają one na zdiagnozowane problemy i potencjały rozwojowe obszaru ZSR.

Cele strategiczne zostały uszczegółowione w postaci celów operacyjnych (kierunków działań). Relacje między celami posiadają odpowiednią hierarchię. Cele operacyjne zawierają się w celu strategicznym i stanowią jego operacjonalizację. Jednocześnie cele operacyjne nie są nadmiernie szczegółowe, aby nie stwarzało to ryzyka pominięcia ważnych działań. Liczba celów, zarówno strategicznych, jak i operacyjnych wskazuje na skupienie się na najbardziej istotnych i strategicznych dla obszaru kwestiach.

Analiza treści kierunków działań pozwala stwierdzić, że dają one realną szansę na realizację celów strategicznych, co z kolei pozwala patrzeć z dużym prawdopodobieństwem na to, że w 2030 roku Zielone Serce Roztocza będzie obszarem rozwijającym konkurencyjność nowoczesnej turystyki, wykorzystującym potencjał przyrodniczy, krajobrazowy i kulturowy o podniesionym poziomie jakości życia i atrakcyjność jako miejsca do zamieszkania, inwestowania i spędzania wolnego czasu.

Wobec powyższego Strategia zawiera klarowny przekaz, który nie jest „rozmywany” poprzez zbyt dużą ilość celów strategicznych oraz operacyjnych, a w ramach nich nadmierną liczbę celów i priorytetów niższego rzędu.

Lista projektów realizujących cele strategiczne zawierająca kompletny zestaw inwestycji, szacunkowy harmonogram i koszty realizacji projektów. Zgodnie z logiką interwencji projekty zgrupowane są w taki sposób aby wpisywały się w odpowiadające im kierunki działań i realizowały poszczególne cele strategiczne. Lista projektów nie stanowi swoistej „listy życzeniowej”, jest realistyczna i dostosowana do możliwości organizacyjnych, finansowych oraz prawnych gmin partnerskich ZSR.

Lista obejmuje zestaw przedsięwzięć, które z jednej strony rozwiązują najważniejsze problemy i bariery opisane w diagnozie, z drugiej zaś wspiera potencjały i zwiększa możliwości rozwojowe – zarówno poszczególnych gmin, jak też całego obszaru ZSR.

Na liście umieszczone zostały projekty partnerskie i zintegrowane oraz projekty indywidualne gmin - to bardzo pozytywna cecha analizowanego dokumentu pozwalająca na zachowanie jego strategicznego i przejrzystego charakteru oraz zapewniająca zbieżność z celami i założeniami polityki regionalnej na poziomie województwa i kraju.

Ocena spójności zewnętrznej

Określony horyzont czasowy Strategii jest właściwy - perspektywa 2030 roku dotyczy większości aktów nadrzędnych o charakterze regionalnym, krajowym i europejskim.

Analiza spójności zewnętrznej wykazała także silne powiązania Strategii z politykami publicznymi i celami rozwojowymi zarówno w wymiarze regionalnym i krajowym, jak i europejskim. Sporządzono między innymi schemat powiązań kierunków działań Strategii z celami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030.

W rezultacie dokument ten jest spójny z dokumentami strategicznymi szczebla regionalnego, krajowego i unijnego. Dzięki czemu, Strategia gwarantuje możliwość współfinansowania wielu planowanych działań z różnych źródeł, w tym z budżetu Unii Europejskiej.

Ocena systemu wdrażania

Na pozytywną ocenę zasługuje zaproponowany system wdrażania Strategii w ujęciu ponadlokalnym. Wyznaczono i opisano zasady współpracy partnerów przy opracowaniu i wdrażaniu Strategii.

Dla osiągnięcia skuteczności realizacji celów zaplanowano przejrzystą i nie generującą dodatkowych kosztów i obciążeń administracyjnych strukturę zarządczą oraz określono zasady i tryb prac w procesie wdrażania Strategii. Struktura obejmuje opis zadań i funkcji podmiotów uczestniczących we wdrażaniu Strategii: **Radę Porozumienia**, która pełni funkcję decyzyjną i programowo – opiniodawczą; **Lidera Porozumienia** (Przewodniczącego Rady) reprezentującego strony przy podejmowaniu ustaleń dotyczących opracowania, akceptacji i wdrażania Strategii wobec podmiotów zewnętrznych po uprzedniej konsultacji ze stronami; **Zespół Operacyjny**, będący roboczym podmiotem pełniącym kluczową rolę doradczą w procesie opracowania i wdrażania strategii ponadlokalnej. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele wszystkich gmin ZSR – stron Porozumienia (**Koordynatorzy gminni**), którzy na poziomie roboczym koordynują proces wdrażania Strategii.

W celu zapewnienia możliwie szerokiego zaangażowania interesariuszy w realizację Strategii możliwe jest powołanie w strukturze zarządczej **Rady Społecznej** - reprezentatywnej grupy przedstawicieli strony społecznej i biznesowej. Rada stanowić może ważny kanał komunikacji między władzami gmin a interesariuszami w kontekście najważniejszych rozstrzygnięć zawartych w Strategii.

Tak określony system, uzupełniony o *Projekt Porozumienia międzygminnego określającego zasady współpracy przy opracowaniu i wdrażaniu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030 oraz Innych Instrumentów Terytorialnych* określający relacje między poszczególnymi podmiotami oraz zasady zarządzania, gwarantuje sprawne i skuteczne wdrażanie i monitoring Strategii.

Ocena systemu monitorowania

Część wykonawczą Strategii, obejmującą system monitorowania należy ocenić pozytywnie. Zaproponowana liczba wskaźników przypisanych do kierunków działań, nie jest rozbudowana i nie będzie stanowić obciążenia dla podmiotów monitorujących realizację Strategii (zdefiniowanie zbyt dużej liczby wskaźników w systemie monitorowania może powodować ryzyko opóźnień w sporządzaniu raportów monitorujących). Jednocześnie zdecydowana większość zaproponowanych wskaźników jest łatwa do pozyskania lub możliwa do pozyskania. Jednocześnie odzwierciedlają one dobrze zakres poszczególnych kierunków działań i odpowiadających im celów strategicznych.

Korzyścią przedstawionego systemu wskaźników jest również możliwość uzyskania pełnego i rzetelnego obrazu realizacji celów Strategii oraz podjęcia odpowiednich działań korygujących.

Ocena planu operacyjnego i finansowego wdrażania Strategii

Określono szacunkowe wartości poszczególnych przedsięwzięć oraz ramowy harmonogram ich realizacji. Opisano zasady i potencjalnie dostępne źródła finansowania przedsięwzięć w latach 2022 – 2030, zakładając ich dywersyfikację oraz wskazując na możliwość wykorzystania: środków własnych gmin Zielonego Serca Roztocza, środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, środków pochodzących z budżetu krajowego i budżetu Województwa Lubelskiego, środków krajowych podmiotów publicznych oraz środków prywatnych.

Powyższa charakterystyka źródeł finansowania pozwala na ich dostosowanie do specyfiki poszczególnych projektów. Jednocześnie stwierdzić należy, że z uwagi na niezaakceptowane (w okresie opracowania Strategii) dokumenty strategiczne i operacyjne dotyczące finansowania przedsięwzięć w perspektywie UE 2021 – 2027, nie było możliwe precyzyjne przypisanie źródeł finansowania do planowanych projektów.

Jedyną zastrzeżenie można mieć do braku analizy powiązań planu wdrażania Strategii z sytuacją makroekonomiczną w kraju i na świecie, postępującym kryzysem gospodarczym, długofalowymi konsekwencjami pandemii COVID-19 oraz społecznymi i gospodarczymi skutkami wojny w Ukrainie. Jednocześnie stwierdzić należy, że aspekty społeczne i gospodarcze powyższych zjawisk są niezwykle złożone i zmienne pozostając przedmiotem obecnych i przyszłych badań i analiz.

Uwzględniając powyższą analizę, rekomenduje się przyjęcie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030, w formie w jakiej wypracowano ten dokument i uzgodniono ze społecznością lokalną w ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych.

Załącznik 3. Sprawozdanie z przebiegu procesu partycypacji społecznej i konsultacji społecznych Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza na lata 2021 – 2030.

Proces opracowania Strategii Zielone Serce Roztocza 2021 - 2030 realizowano z poszanowaniem zasad partycypacji społecznej (w tym konsultacji społecznych) zapewniając możliwość uczestnictwa interesariuszy w procesie planistycznym i uzyskania szerszej reprezentacji i poparcia społecznego dla decyzji strategicznych.

Istotą procesu partycypacji było poznanie opinii partnerów publicznych i społecznych dotyczących barier, problemów i kierunków rozwoju obszaru ZSR oraz rekomendacji w zakresie przedsięwzięć, które mają być realizowane w ramach Strategii. Kierowano się zasadą poszukiwania takich rozwiązań, które są realistyczne pod względem możliwości finansowych i organizacyjnych samorządów gminnych oraz pomogą władzom publicznym podejmować decyzje w największym stopniu realizujące zasadę wspólnego dobra społeczności gmin Zielonego Serca Roztocza.

Istotny wpływ na zakres działań partycypacyjnych w procesie opracowania niniejszej Strategii miały rygory i obostrzenia sanitarne wynikające z sytuacji epidemicznej SARS-CoV-2 (COVID-19). Wprowadzone obostrzenia utrudniły podejmowanie działań zapewniających zaangażowania wszystkich interesariuszy.

Niemniej jednak dołożono starań, aby stopień zaangażowania społecznego w proces opracowania Strategii pozwolił na właściwe wypracowanie założeń dokumentu, tj. celów strategicznych i kierunków działań, zasad i obszarów współpracy, identyfikację problemów, potencjałów oraz propozycji przedsięwzięć.

Z uwagi na wspomniany reżim sanitarny związany z COVID -19 proces partycypacji realizowany był przede wszystkim w formule badania ankietowego mieszkańców gmin Zielonego Serca Roztocza oraz warsztatów i spotkań z przedstawicielami władz gmin partnerskich ZSR i instytucji podległych.

Warsztaty i spotkania robocze

W dniach: 30 czerwca, 21 lipca, 25 września 2020 r. oraz 14 stycznia, 20 lipca 2021 r. oraz 10 lutego, 30 marca i 22 kwietnia 2022 r. (8 spotkań) odbyły się warsztaty z przedstawicielami gmin ZSR. W trakcie spotkań, w których uczestniczyli przedstawiciele władz samorządowych, urzędów gmin i instytucji podległych, zapoznano uczestników z pakietem projektów rozporządzeń UE na lata 2021 – 2027, uwarunkowaniami i planami Komisji Europejskiej w zakresie wdrażania polityki spójności w przyszłej perspektywie finansowej, ze szczególnym uwzględnieniem terytorialnego wymiaru wsparcia.

Przedstawiony został pakiet zagadnień dotyczących zmian w polityce rozwoju na poziomie krajowym: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Założenia do Umowy Partnerstwa 2021 – 2027, projekt nowelizowanej ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (w tym nowelizacja ustawy o samorządzie gminnym) oraz na poziomie regionalnym: Założenia i cele Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego oraz założenia i cele Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021 – 2027.

Omówione zostały kwestie dotyczące wymiaru terytorialnego polityki spójności (poziom KE) i terytorialnego podejścia do polityki rozwoju (poziom krajowy). Przedstawione zostały zasady, uwarunkowania i korzyści jakie niesie ze sobą realizacja projektów partnerskich oraz współpraca samorządów w kształtowaniu polityki rozwoju w ujęciu terytorialnym.

Zaprezentowano dotychczasowe doświadczenia i możliwe scenariusze opracowania strategii ponadlokalnej, m.in. w kontekście obszarów strategicznej interwencji wyznaczonych na poziomie

krajowym i regionalnym oraz przykłady przedsięwzięć partnerskich realizowanych wspólnie przez samorządy.

W części warsztatowej, na podstawie dotychczasowych doświadczeń i możliwości jakie stwarza nowe podejście do polityki regionalnej, przeanalizowano korzyści i zagrożenia wynikające ze współpracy samorządów oraz określono zasady takiej współpracy.

Uczestnicy wypracowali propozycje projektów możliwych do realizacji w ramach współpracy samorządów ZSR, które stały się podstawą do definiowania zakresu przedsięwzięć partnerskich i są zawarte w niniejszej strategii (**Załącznik 1**).

Badanie społeczne

Z uwagi na konieczność dostosowania do wymogów wynikających z zaleceń służb sanitarnych wynikających z pandemii wirusa COVID-19 badanie społeczne obejmujące mieszkańców gmin Zielonego Serca Roztocza przeprowadzone zostało w formie „Ankiety dotyczącej stanu, problemów i kierunków rozwoju obszaru Zielonego Serca Roztocza obejmującego gminy: Józefów, Krasnobród, Susiec i Zwierzyniec” w dniach 3 – 17 lipca 2020 r. Ogłoszenie o możliwości uczestnictwa w ankiecie umieszczone zostało na stronach www gmin partnerskich (np. <https://tiny.pl/939bs>).

Zawartość ankiety

1. Ocena warunków życia na obszarze gmin: Józefów, Krasnobród, Susiec i Zwierzyniec

Twoje życie rodzinne, zawodowe i społeczne w gminie zależy od wielu aspektów. Jak je oceniasz w skali od 1 do 5? Prosimy o wstawienie w odpowiednie miejsce znaku „X”, gdzie: 1 - bardzo źle, 2 - źle, 3 - przeciętnie, 4 - dobrze, 5 - bardzo dobrze.

Warunki życia	OCENA				
	1	2	3	4	5
Dostępność terenów przeznaczonych pod inwestycje					
Wsparcie przedsiębiorców (spoza sektora rolniczego)					
Wsparcie rolników ze strony władz samorządowych					
Wsparcie rozwoju przetwórstwa produktów rolnych					
Jakość komunikacji publicznej					
Stan dróg					
Dostępność ścieżek rowerowych					
Jakość infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej					
Organizacja systemu segregowania i wywozu śmieci					
Dostęp do internetu					
Stan środowiska naturalnego					
Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii					
Atrakcyjność turystyczna					
Sytuacja na rynku pracy					
Dostęp do edukacji podstawowej i ponadpodstawowej					
Dostęp do opieki żłobkowej i przedszkolnej					
Dostęp do świadczeń medycznych					
Dostęp do opieki społecznej					
Bezpieczeństwo publiczne					
Jakość i dostępność do placówek kultury					
Jakość i dostępność do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej					
Dostęp do usług (możliwość zakupu artykułów codziennego użytku)					
Dostęp do usług noclegowych i gastronomicznych					
Dostępność obiektów i usług publicznych dedykowanych osobom starszym					
Działania władz samorządowych na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców					
Współpraca władz samorządowych z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi					

Promocja turystyczna					
Aktywność organizacji pozarządowych					
Atrakcyjność zamieszkania na terenie gminy					

2. Największym problemem lub barierą na jakie napotykam w moim codziennym życiu na terenie gminy jest... (Prosimy o wybranie maksymalnie 5 odpowiedzi)

Problemy i bariery	Prosimy o zaznaczenie maks. 5 odpowiedzi (symbolem „x”)
Niski poziom rozwoju przedsiębiorczości	
Brak terenów przeznaczonych pod inwestycje	
Brak wsparcia dla przetwórstwa produktów rolnych	
Niska efektywność produkcji rolniczej	
Zanieczyszczenie środowiska naturalnego	
Brak działań proekologicznych	
Niska jakość oferty turystycznej	
Ograniczony dostęp do infrastruktury wodnokanalizacyjnej	
Zły stan dróg gminnych	
Zła jakość komunikacji publicznej	
Ograniczony dostęp do internetu	
Brak poczucia bezpieczeństwa	
Niska jakość opieki zdrowotnej	
Niska jakość opieki społecznej	
Niska jakość działań dedykowanych osobom starszym	
Niska jakość oferty instytucji kultury	
Ograniczony dostęp do edukacji	
Ograniczony dostęp do opieki żłobkowej i przedszkolnej	
Ograniczony dostęp do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	
Ograniczona baza noclegowa i gastronomiczna	
Niska jakość informacji i promocji turystycznej	
Niska aktywność władz samorządowych na rzecz rozwoju gminy	
Niska aktywność środowisk lokalnych i organizacji pozarządowych	
Inne (jakie?)	

3. Uważam, że najważniejsze dla rozwoju i podniesienia jakości życia w mojej gminie jest: (Prosimy o wybranie maksymalnie 5 odpowiedzi)

PRIORYTETY	Proszę o zaznaczenie maks. 5 odpowiedzi (symbolem „x”)
Wspieranie lokalnych przedsiębiorców	
Wsparcie w zakresie zakładania działalności gospodarczej	
Przygotowanie terenów pod inwestycje i poszukiwanie inwestorów	
Wsparcie dla podniesienia efektywności produkcji rolniczej rozwoju przetwórstwa	
Wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	
Rozwój systemu segregacji odpadów	
Budowa i modernizacja dróg, chodników, parkingów, ścieżek rowerowych	
Rozwój transportu publicznego	
Zwiększenie dostępu do internetu	
Bezpieczeństwo publiczne i system monitoringu	

Poprawa dostępu do opieki zdrowotnej i społecznej	
Poprawa dostępu do opieki żłobkowej i przedszkolnej	
Zwiększenie dostępności do programów mających na celu zmniejszenie bezrobocia i patologii społecznych	
Wsparcie dla dóbr i usług dedykowanym osobom starszym	
Budowa, modernizacja, doposażenie obiektów kultury oraz szersza oferta działań w zakresie kultury	
Budowa, modernizacja, doposażenie obiektów sportowych i rekreacyjnych	
Modernizacja i doposażenie szkół	
Rozwój bazy gastronomicznej i noclegowej	
Promocja atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej	
Infrastruktura turystyki, ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych	
Podniesienie jakości funkcjonowania administracji samorządowej	
Wspieranie działań realizowanych przez organizacje pozarządowe	
Działania na rzecz dialogu społecznego i większego zaangażowania mieszkańców w działania gminy	
Inne (jakie?)	

4. Posiadasz 10 mln zł wolnych środków i w latach 2020 - 2030 r. chcesz wydać je na terenie Zielonego Serca Roztocza (Józefów, Krasnobród, Susiec, Zwierzyniec) **na 3 najważniejsze Twoim zdaniem inwestycje**. Jak? Proszę o wpisanie tytułu i krótkiego opisu maksymalnie 3 projektów, które wpłyną na rozwój części lub całego obszaru Zielonego Serca Roztocza, nie zaś tylko jednej gminy.

Lp.	Nazwa projektu	Krótki opis
1.		
2.		
3.		

5. Jakich działań antykryzysowych oczekujesz od władz gminy w celu zapobiegania negatywnym skutkom epidemii COVID-19. **Prosimy o wskazanie maksymalnie 3 propozycji.**

- obniżenie stawek czynszu za lokale użytkowe i dzierżawę dla osób prowadzących dział. gosp.
- obniżenie stawki podatku od nieruchomości dla osób prowadzących dział. gosp.
- odroczenie terminu płatności lub rozłożenie na raty zapłaty podatków lokalnych dla osób prowadzących dział. gosp.
- promocja usług i produktów lokalnych z dowozem do domu
- organizacja dostarczania żywności i środków ochrony do osób starszych lub potrzebujących,
- Bieżące informowanie o aktualnych możliwościach wsparcia w ramach COVID-19
- inne, jakie

6. Z czym chciał(a)byś aby utożsamiano Zielone Serce Roztocza w roku 2030 (**proszę zaznaczyć maksymalnie 2 z poniższych odpowiedzi**):

- z obszarem atrakcyjnym turystycznie ze względu na walory przyrodnicze i kulturalne
- z obszarem kojarzonym z efektywnym rolnictwem

- z obszarem kojarzonym z produkcją energii ze źródeł odnawialnych
- z obszarem aktywnym gospodarczo wspierającym małych i średnich przedsiębiorców
- z obszarem kojarzącym się z atrakcyjnym miejscem do zamieszkania
- z obszarem atrakcyjnych dóbr i usług dedykowanych osobom starszym
- z innym (jakim?)

7. Inne wnioski i propozycje do Strategii.

Prosimy o ciekawe pomysły wyróżniające i promujące obszar Zielonego Serca Roztocza:

.....

Metryczka:

1. Mieszkam w: (proszę zaznaczyć właściwą lokalizację)

- Gminie Józefów
- Gminie Krasnobród
- Gminie Susiec
- Gminie Zwierzyniec

2. Mój wiek: (proszę podkreślić właściwy przedział)

poniżej 18 19 – 25 lat 26 – 35 lat 36 – 50 lat 51 – 65 lat 66 lat i
więcej

3. Moja płeć: (proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź)

- Kobieta
- Mężczyzna

4. Moja aktywność zawodowa (proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź) Jestem:

- Przedsiębiorcą
- Osoba zatrudnioną w sektorze publicznym
- Osoba zatrudnioną w sektorze prywatnym
- Uczniem/Studentem
- Osobą bezrobotną
- Emerytem/rencistą
- Rolnikiem
- Inne

Przedstawione poniżej wyniki ankiety zawierają:

- Hierarchię najważniejszych problemów i barier na jakie napotykają mieszkańcy Zielonego Serca Roztocza w swoim codziennym życiu.
- Hierarchię najważniejszych kierunków rozwoju służących podniesieniu jakości życia mieszkańców.
- Propozycje przedsięwzięć zgłoszonych do Strategii przez mieszkańców Zielonego Serca Roztocza.
- Hierarchię działań antykryzysowych, których mieszkańcy oczekują od władz samorządowych w celu zapobiegania negatywnym skutkom epidemii COVID-19.
- Wizję Zielonego Serca Roztocza w roku 2030 według opinii mieszkańców.
- Wnioski i propozycje mieszkańców do Strategii Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030.
- Informacje o respondentach.
- Uwagi do projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030 oraz do Prognozy oddziaływania na środowisko oraz sposób ich uwzględnienia.

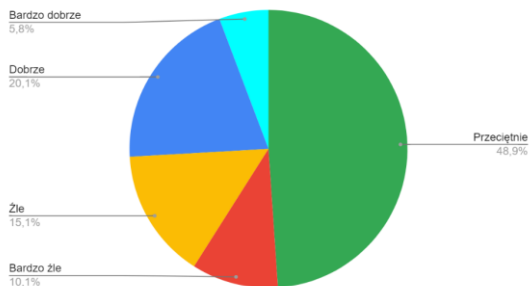
Wnioski z analizy poniższych opinii i propozycji mieszkańców oraz uwagi z konsultacji społecznych zostały wykorzystane w przygotowaniu poszczególnych elementów dokumentu strategii, przede wszystkim w opracowaniu:

- analizy SWOT
- wizji
- celu strategicznego i celów operacyjnych
- kierunków działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych
- propozycji przedsięwzięć
- terytorialnego wymiaru wsparcia

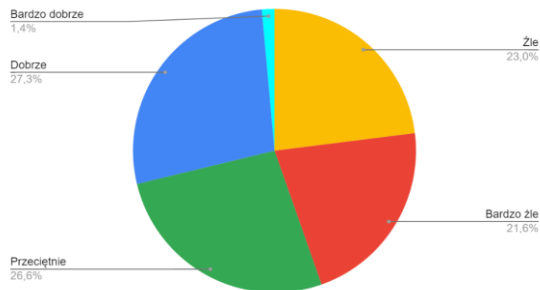
Zestawienie wyników ankiety

Ocena mieszkańców nt. jakości życia na obszarze Zielonego Serca Roztocza (subiektywna ocena w obszarach społecznych, gospodarczych i środowiskowych).

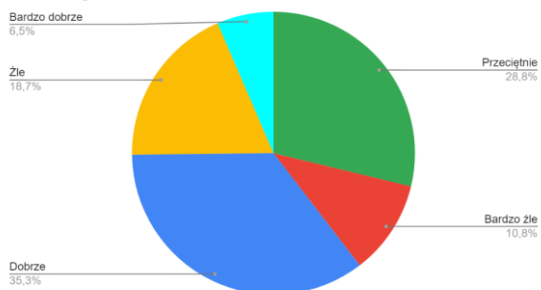
Dostępność terenów przeznaczonych pod inwestycje

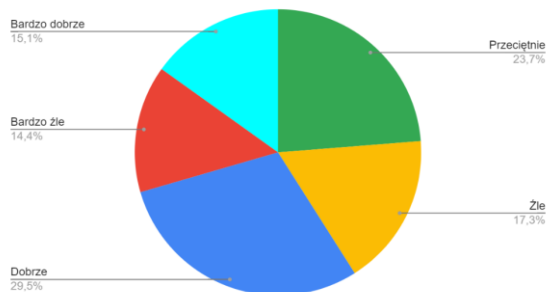
Jakość komunikacji publicznej

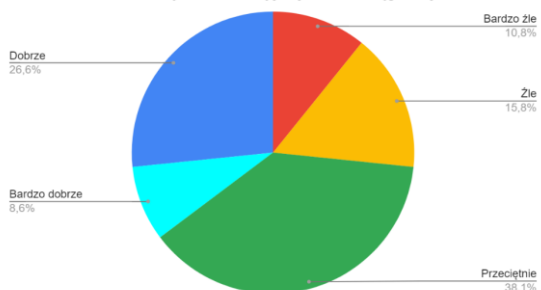
Stan dróg

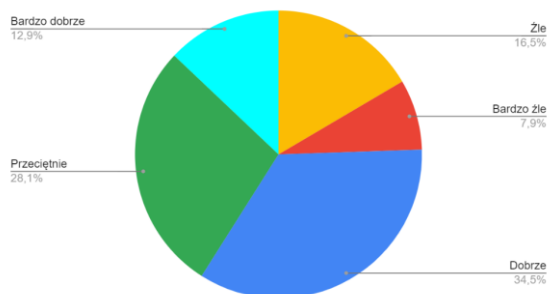
Dostępność ścieżek rowerowych

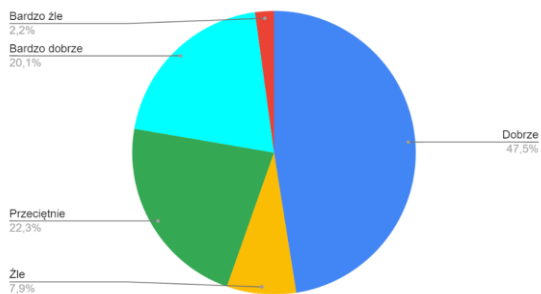
Jakość infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej

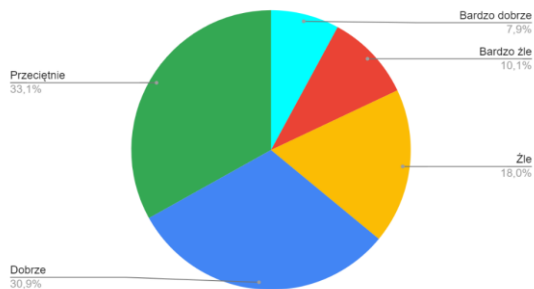
Dostęp do internetu

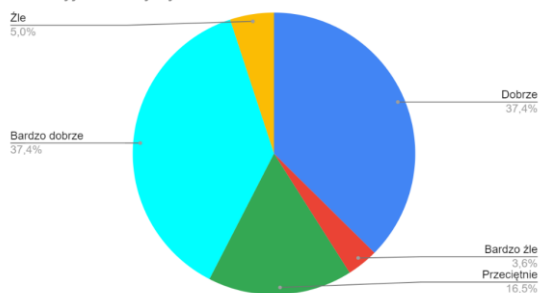
Stan środowiska naturalnego

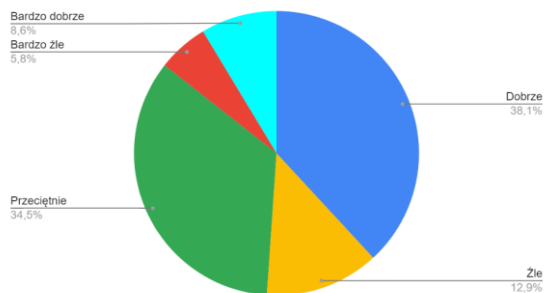
Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

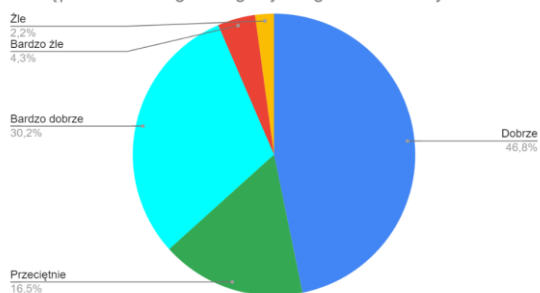
Atrakcyjność turystyczna

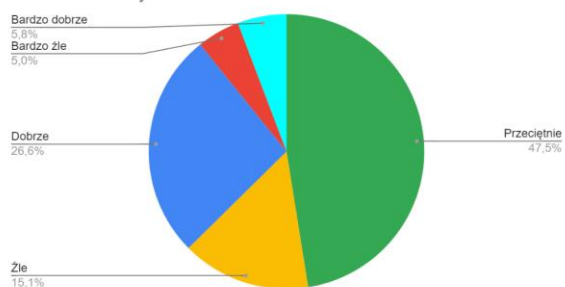
Jakość i dostępność do placówek kultury

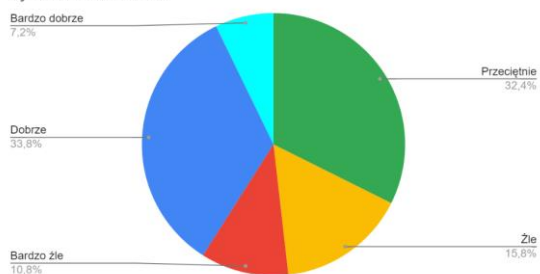
Dostępność do usług noclegowych i gastronomicznych

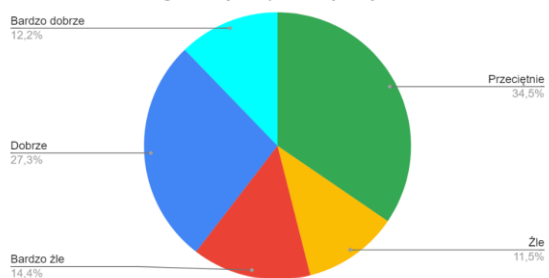
Dostępność obiektów i usług publicznych dedykowanych osobom starszym

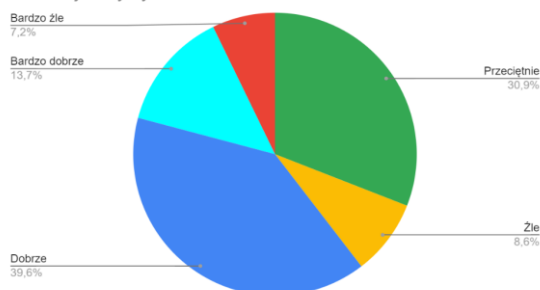
Działania władz samorządowych na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców

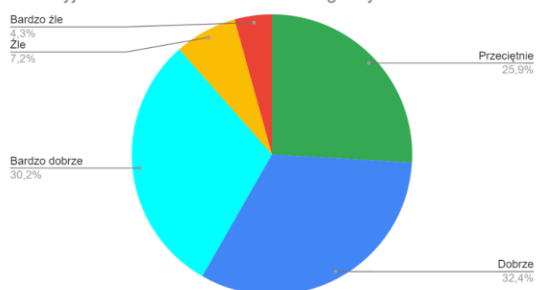
Współpraca i komunikacja władz samorządowych z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi

Promocja turystyczna

Atrakcyjność zamieszkania na terenie gminy

Hierarchia najważniejszych problemów i barier na jakie napotykają mieszkańcy ZSR w swoim codziennym życiu.

Dodatkowe problemy i bariery wskazane przez mieszkańców:

- ograniczony dostęp do sieci GSM,
- brak stacji paliw,
- bardzo słaby rynek pracy, brak pracy dla młodych osób,
- brak połączenia rowerowego z Krasnobrodem i Zwierzyńcem. Niska jakość dróg łączących te miejscowości,
- brak perspektyw, bezrobocie,

- brak wsparcia dla przedsiębiorców innych niż z branży turystycznej,
- brak ścieżek rowerowych, w tym szczególnie przy drogach powiatowych,
- zanieczyszczenie odpadami przez turystów, degradacja środowiska przez pomosty dla kajaków, pirackie przystanie nad Wieprzem.

Hierarchia najważniejszych kierunków rozwoju służących podniesieniu jakości życia mieszkańców.

Dodatkowe kwestie wskazane przez mieszkańców:

- zwiększenie dostępu do sieci GSM
- budowa stacji paliw
- Wymaganie od firm czerpiących zyski z turystyki wzmożonej dbałości o utrzymanie środowiska i infrastruktury turystycznej w dobrym stanie. Chodzi o tak oczywiste działania jak zbieranie śmieci,

częsty wywóz odpadów, zapewnienie odpowiedniej ilości widocznych koszy na śmieci w miejscach turystycznych. Jest lepiej niż kilka lat temu, jednak wciąż zbyt mało i są miejsca gdzie śmieci się piętrzą, a nad Wieprzem wszędzie pływają puszki, butelki i opakowania. Firmy kajakarskie powinny być zobowiązane do ich zbierania i wywożenia. Miejsca początku i końca tras spływu czy innych tras turystycznych na przestrzeni lat zostały przerażająco przekształcone i zniszczone.

Propozycje przedsięwzięć zgłoszonych do Strategii przez mieszkańców Zielonego Serca Roztocza.

- Kanalizacja i budowa chodników we wszystkich miejscowościach (szczególnie na wsiach).
- Objęcie zasięgiem sieci GSM wszystkich miejscowości ZSR.
- Baseny, basen kryty, baseny całoroczne ścieżki rowerowe, ośrodek wypoczynkowy.
- Budowa dróg, chodników, ścieżek rowerowych oraz inwestycje w odnawialne źródła energii na obszarze ZSR.
- Budowa ścieżek rowerowych oddalonych od głównego ruchu.
- Poprawa dostępności komunikacji kolejowej - szczególnie zwiększenie ilości kursów szynobusów - Poprawa nawierzchni drogowej wraz ze ścieżką rowową na trasie Zwierzyniec-Józefów, Droga rowerowa na trasie Zwierzyniec- Krasnobród przez Obroc, Guciów.
- Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, w tym połączenie szlakami rowerowymi obszaru Zielonego Serca Roztocza, poprawienie nawierzchni drogi Józefów - Zwierzyniec. Działania ekologiczne - rozbudowa kanalizacji sanitarnej.
- Zagospodarowanie kąpielisk, budowa kolejnych ścieżek rowerowych, inwestycje rozpraszające ruch turystyczny w kilku lokalizacjach (obecnie jest mocno skumulowany np. w Zwierzyńcu).
- Ekologiczna komunikacja publiczna, drogi + ścieżki rowerowo-pieszne, stacja paliw.
- Park czy wybieg dla psów i innych pupili domowych (brak edukacji społeczeństwa w sprawie zachowań na mieście czy w parku ze zwierzętami).
- Konkretno działanie w sprawie karania za dewastację np. ławek śmietników + realnie funkcjonujący system monitoringu (Zwierzyńczyk).
- Ochrona i propagowanie w nowym budownictwie tradycyjnej architektury wsi i miasteczek, połączenie miejscowości ścieżkami rowerowymi, inwestycje w obszarze edukacji przyrodniczej (obserwacje ptaków i innych zwierząt).
- Budowa i modernizacja obiektów sportowych i rekreacyjnych (dbanie o prawidłowy rozwój fizyczny dzieci młodzieży oraz czynne spędzanie wolnego czasu wg. powiedzenia "Ruch to zdrowie , bezruch to śmierć").
- Rozwój systemu segregacji odpadów (kształtowanie właściwej postawy społecznej i wpływanie na świadomość społeczną poprzez odpowiednie czynności związane z segregacją śmieci).
- Samorządowe budynki użyteczności publicznej np. przedszkole, Dom Seniora. Budowa stacji paliw . Budowa mieszkań komunalnych na wynajem.
- Rozwój infrastruktury turystycznej szeroko rozumianej dostępnej dla obywateli o niskich, średnich, dochodach np. baseny, wyciągi narciarskie, rozwój bazy i atrakcyjność dla seniorów.
- Sala zabaw dla dzieci, lepszy sprzęt medyczny i opieka w przychodni, zajęcia dodatkowe dla dzieci.
- Ścieżka pieszo rowerowa przez RPN do SOCH poprawi stan bezpieczeństwa na tej drodze. Prawdziwe kąpielisko i bazę oraz zaplecze z nim związane, żeby turyści i mieszkańcy mogli aktywnie spędzać czas. Poprawić stan parkingów i problem śmieci zostawionych przez weekendowych turystów w Zwierzyńcu.
- Modernizacja dróg i chodników. Poprawa warunków dostępności dla inwestorów.
- Budowa basenu i hali sportowej w Zwierzyńcu, budowa sztucznego lodowiska gdyż w zimie brak jakichkolwiek zajęć dla dzieci i dorosłych na świeżym powietrzu, budowa ratusza w Zwierzyńcu.
- Inwestycja w atrakcje dla dzieci, nowe kąpieliska, naprawa nawierzchni dróg.
- Komunikacja publiczna na trasie Józefów - Krasnobród - Zwierzyniec – Susiec.
- Droga rowerowa przez całą gminę, miejsce pracy dla młodych (nawet fizyczna), rozwój ścieżek edukacyjnych.
- Poprawa dróg o złej nawierzchni.

- Otwarcie zakładu pracy lub coś podobnego.
- Rozwój kanalizacji, Odbiór śmieci i segregacja, doposażenie szkół i przedszkoli.
- Trasa rowerowe łączące gminy Susiec, Józefów, Krasnobród, Zwierzyniec.
- Rozbudowa kompleksu zalewu w Majdanie, stworzenie kompleksu wypoczynkowego. Stworzenie infrastruktury gastronomicznej przy Szumach. Inwestycja w zieloną energię z wykorzystaniem paneli słonecznych czy też Tamy w Majdanie Sopockim.
- Budowa miejsc rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży. Miejsc w których, młodzież mogłoby się spotykać i konstruktywnie spędzać czas.
- Budowa wiat, gdzie turyści mogliby sobie usiąść i odpocząć. Tych miejsc jest nadal za mało.
- Duże centrum rozrywki dla dzieci i młodzieży sale zabaw z widokiem na dzieci. W miejscu gdzie będzie dużo drzew a miejsca zabaw będą również ciekawe na zewnątrz pośród zieleni.
- Skanalizowanie gminy, Budowa Uzdrowiska, Rozbudowa infrastruktury turystycznej.
- Budowa drogi Łuszczacz -Zagóra, Budowa drogi Łuszczacz-Krasnobród, Budowa ścieżek rowerowych.
- Droga od Kunek na Tomaszów Lubelski/Ulów, Droga od Kunek do Grabowicy, Droga w Zawadkach do lasu, oraz z Zawadek na Łosiniec (most).
- Pomoc młodym, dzieciom które nie mają pieniędzy na korepetycje.
- Ścieżki rowerowe na trasach Susiec-Grabowica-Majdan Sopocki- Józefów- Krasnobród. Wsparcie gminy dla rolników- tworzenie programów modernizujących małe gospodarstwa w gminie i pomoc w ich rozwoju. Zwiększenie skali promowania regionu i atrakcji turystycznych aby tak jak inne znane miejsca jak np. Mazury czy Zakopane promować region w Internecie czy telewizji.
- Pomogłabym osobom starszym i osobom potrzebującym aby mieli dobrą opiekę i żeby zawsze czuli się bezpieczni.
- Na każdej drodze zaprojektowałabym drogę dla rowerzystów aby było bezpieczniej na drodze.
- Przeznaczyłabym na inwestycje w lepszy sprzęt dla obiektów sportowych i rekreacyjnych aby młodzież mogła się rozwijać w różnych dziedzinach.
- Odbudowanie ośrodka wypoczynkowego znajdującego się za stacją kolejową PKP.
- Budowa dróg i ścieżek rowerowych, poprawa stanu jakości dróg, szczególnie łączących miejscowości Roztocza.
- Działania proekologiczne: Budowa i dostęp do odnawialnych źródeł energii.
- Budowa zbiorników małej retencji, Poprawa systemu segregacji odpadów, Edukacja ekologiczna mieszkańców.
- Infrastruktura drogowa i kolejowa. Rozszerzenie oferty kulturalnej. Pielęgnowanie i rozwój dziedzictwa Roztocza.
- Zintegrowana sieć dróg rowerowych poza osiami dróg samochodowych. Poprawa jakości infrastruktury turystycznej w tym jakości wody w kąpieliskach i czystości plaż, oznakowanie. Estetyzacja przestrzeni miejscowości - mniej betonu, więcej zieleni.
- Ogólnodostępna sieć kanalizacyjna, tworzenie nowych miejsc pracy np. w przemyśle, poprawa/ rozbudowa infrastruktury.
- Wspólna promocja atrakcji turystycznych. Wspólna marka produktów z Roztocza. Utworzenie połączeń komunikacyjnych pomiędzy kooperującymi gminami.
- Ścieżki rowerowe pomiędzy miejscowościami, obecnie jest bardzo duży ruch rowerowy, a przy wysokim ruchu samochodów jest to bardzo niebezpieczne (m.in. pomiędzy Zwierzyncem a Krasnobrodem - tu chodzi przede wszystkim o bezpieczeństwo ludzi).
- Modernizacja drogi Zwierzyniec-Józefów z wybudowaniem ścieżki rowerowej.
- Komunikacja bardzo lokalna - w granicach gminy czy też do stacji "przesiadkowych" sąsiednich gmin. Dotowanie albo utrzymanie własnej, gminnej komunikacji publicznej (może być bezpłatna, jak w Sitnie). Rozsądne i wydajne gospodarowanie odpadami/segregacja. Zwiększenie dostępności pojemników/kontenerów na odpady segregowane; rzetelne rozliczanie wszystkich użytkowników systemu segregacji (usługobiorców, ale też usługodawcy). Wsparcie lokalnej (faktyczne, a nie tylko na papierze) działalności gospodarczej, zwłaszcza wytwórstwa i rozwijanie spółdzielczości. Promowanie produktów rolnych/rzemiosła/kultury, spółdzielni lokalnych (np. preferencyjne stawki podatku, wsparcie merytoryczne).

Wzmacnianie konkurencyjności firm lokalnych, przy budowaniu marki i osiągnięciu wysokiego poziomu jakości usług.

- Poprawa stanu dróg wojewódzkich; budowa dróg rowerowych łączących sąsiednie gminy; zagospodarowanie terenów atrakcyjnych np. dolina Nepryszki, okolice zalewu.
- Kanalizacja w wioskach które jeszcze nie mają tej wygody.
- Kompleksowe zebranie wszystkich producentów, przetwórców i firm w jeden ekologiczny system usług. Stworzenie marki „Roztocze EKO-landia” tutaj wszystko jest czyste: woda, powietrze, i dary ziemi.
- Stworzenie „arboretum” na powierzchni kilku-kilkunastu hektarów, gdzie na bazie dofinansowań będą uprawiane warzywa EKO, gdzie jazdy będzie mógł przyjechać i zebrać sobie produkty. Uprawiane bez pestycydów i nawozów. Cena za takie skarby będzie wysoka, ale EKO będzie wyznacznikiem.
- Ścieżka rowerowa łącząca Józefów- Krasnobród- Susiec- Zwierzyniec. Bezpłatny przejazd melexem przez te miejscowości.
- Budowa nowych i modernizacja istniejących dróg pozwalająca przemieszczać się w łatwy i szybki sposób pomiędzy gminami. Znaki informacyjne w miejscach atrakcji turystycznej.
- Budowa ścieżek rowerowych. Prawdziwa promocja Regionu ROZTOCZE. Pozyskiwanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy.
- Roztocze posiada walory turystyczne które należy promować-zainwestować w reklamę ogólnopolską. Turystyka rowerowa staje się coraz bardziej popularna więc należałoby zainwestować w budowę dróg rowerowych oraz wytyczenie ścieżek rowerowych w lasach. Zadbaj o dostępność sportów zimowych typu narciarstwo oraz letnich, sportów wodnych (kajaki, motorówki, skutery, itp.). Zainwestować (zachęcić organizatorów) w organizację dużych imprez cyklicznych np. Koncerty.
- Ścieżka rowerowa/spacerowa Zwierzyniec-Sochy (niebezpieczny powrót z Bukowej Góry).
- Ogród botaniczny.
- Targi Zielone Serce Roztocza, ścieżki rowerowe łączące gminy.
- Poprawa jakości dróg na trasach Józefów - Krasnobród oraz Krasnobród -Susiec.
- Baza gastronomiczna, większy nacisk na ekologię.
- Tworzenie miejsc pracy, ścieżki rowerowe przyrodnicze przebiegające przez 4 gminy, poprawa dróg gminnych ich oświetlenie.
- Przygotowanie strefy dla biznesu (od wybudowania i uzbrojenia w sieci budynków przemysłowych, lotniska dla małych samolotów, poprzez pakiet zachęt dla inwestorów po reklamę międzynarodową).
- Rozwój infrastruktury drogowej i ścieżek rowerowych łączących gminy. Rozbudowa Sanatorium w Krasnobrodzie przez budowę nowych obiektów sanatoryjnych we współpracy z powiatem zamojskim i Marszałkiem Województwa Lubelskiego. Rozbudowa sieci wod-kan, oraz rozwój OZE - poprawę jakości środowiska naturalnego.
- Czysta woda - rozbudowa oczyszczalni i sieci wodno-kanalizacyjnej. Czyste powietrze - dofinansowanie do wymian kotłów c.o. na kotły piątej generacji. Czysta energia - farmy fotowoltaiczne, farmy wiatrowe, wykorzystanie rzek do budowy małych elektrowni wodnych."
- System ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą tworzących szlak łączący gminy. Poprawa infrastruktury drogowej łączącej gminy.
- Większe dofinansowanie do odnawialnych źródeł energii (fotowoltaika i kolektory słoneczne). Wsparcie dla osób starszych np. DPS. Budowa obiektu rekreacyjno-sportowego np. kryta pływalnia, sauna, siłownia.
- Budowa zbiornika retencyjnego - powiększenie możliwości gromadzenia wody oraz przez to rozwój turystyki.
- 10 mln złotych zainwestowalibyśmy w rozwój naszej firmy, zajmującej się fulfillmentem dla sklepów internetowych, działającej m. in. na terenie Gminy Zwierzyniec (Żurawnica). Jest to branża bardzo szybko rosnąca i rozwojowa. Środki takie przeznaczilibyśmy na budowę nowoczesnej hali magazynowej o powierzchni ok. 4-5 tys. mkw., przystosowanej do obsługi wolumenu na poziomie 10-15 tys. przesyłek dziennie. Taka inwestycja pozwoliłaby nam utworzyć ok. 50 nowych miejsc pracy, głównie dla ludzi młodych do 30 r. życia.
- Drugi projekt, również wymagający podobnych nakładów, to stworzenie miejsca skupiającego autorów, wydających swoje książki w modelu self-publishingu - przestrzeni, w której mogliby organizować spotkania autorskie, eventy promocyjne, konferencje. Miejsce mogłoby łączyć funkcję kulturalną i biznesową. Funkcja

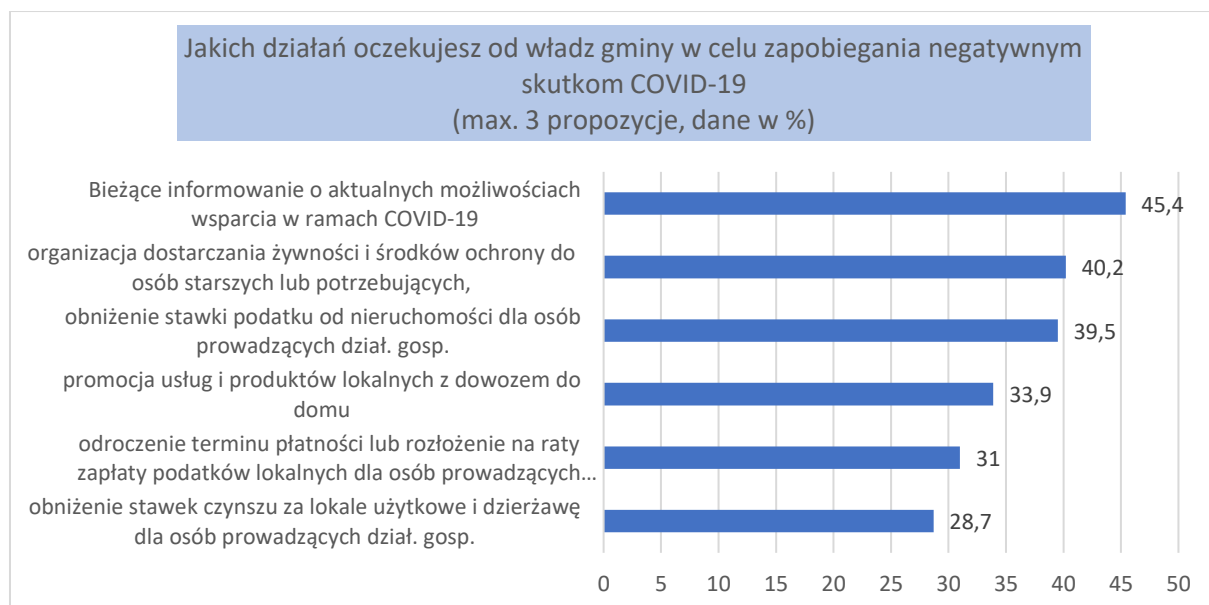
kulturalna to właśnie spotkania z czytelnikami, biblioteka/księgarnia, sala konferencyjna, studio nagrań (audiobooki, wywiady, filmiki promocyjne). Funkcja biznesowa skupiałaby się na możliwości zobaczenia i porównania możliwości, jakie dają różne drukarnie - próbki papierów, materiałów dodatkowych oferowanych przez różnych dostawców, skupione w jednym miejscu, możliwość porównania jakości usług wydawniczych różnego rodzaju. Być może także własna drukarnia. To wszystko mogłoby przyciągnąć na nasz teren bardzo wartościową grupę ludzi - zarówno pod kątem ich potencjału nabywczego (są to ludzie bardzo dobrze zarabiający), kulturalnego (pierwszoligowi autorzy, którzy wolą samodzielnie zarabiać na swoich utworach) oraz promocyjnego - ich obecność np. na konferencjach czy spotkaniach autorskich na Roztoczu mogłaby powodować ogromny napływ czytelników, z których duża część chętnie skorzystałaby także z walorów turystycznych naszego terenu.

- Śnieżny Krasnobród - stworzenie atrakcji, które pozwolą ściągnąć turystów nie tylko w okresie wakacyjnym, ale też zimowym.
- Budowa i rozwój infrastruktury rowerowej i aktywnego uprawiania sportu. Dotacje dla mieszkańców na OZE. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej.
- Przebudowa dróg gminnych - utwardzenie istniejących dróg gminnych niesortowych kostką brukową a najlepiej masą bitumiczną np. droga gminna w Husinach - umożliwi połączenie z gm. Susiec i Józefów. Poprawa infrastruktury rowerowej -budowa ścieżek rowerowych: a) Budowa ścieżki rowerowej przynajmniej przy drogach powiatowych w kierunku Jacni (Belfontu) - wyremontowanie odcinka drogi gminnej Belfont - Kaczórki (z ogr. dla ruchu samochodowego i połączenie z przebudowaną drogą w m. Kaczórki w kier. Bondyrza co umożliwi w przyszłości połączenie z gm. Zwierzyniec. b) Budowa ścieżki rowerowej Krasnobród - Wólka Husińska (przynajmniej przez las) dalej do granicy z gm. Józefów.
- Geotermia (wybudowanie basenu opartego na wodach geotermalnych). Tężnia (wybudowanie tężni z przeznaczeniem dla kuracjuszy i osób wypoczywających). Uatrakcyjnienie oferty poza wakacyjnej np. inwestycja w budowę stoku narciarskiego, tras do narciarstwa biegowego i ścieżek rowerowych łączących gminy.
- Odnawialne źródła energii, atrakcje turystyczne, wsparcie przedsiębiorców. Ścieżki rowerowe i drogi miejskie.
- Ścieżki rowerowe do Krasnobrodu, nowa nawierzchnia asfaltowa przez Malewyszczynę do Józefowa.
- Budowa ścieżki rowerowej Susiec-Krasnobród.
- Rewitalizacja zbiornika wodnego w Suścu.
- Park wodny, centrum sportu i rekreacji, spa.
- Budowa ścieżek rowerowych na trasie Krasnobród-Zwierzyniec oraz Krasnobród-Józefów. Budowa hali sportowej w gminie Krasnobród. Budowa drogi Krasnobród-Susiec oraz modernizacja drogi Krasnobród-Józefów i Józefów-Zwierzyniec.
- Budowa ścieżek rowerowych łączących gminy.
- Wybudować wspaniały pensjonat z różnymi udogodnieniami które by przyciągnęło więcej turystów.
- Modernizacja zalewu w Majdanie Sopockim budowa wokół północno wschodniej części zalewu chodnika ścieżek „pomostów.„ budowa wokół zalewu ścieżki rowerowej połączenie jej z Ciotuszą i następnie Krasnobrodem.
- Budowa ścieżek rowerowych na terenie Roztocza, pomiędzy Józefowem, Krasnobrodem, Suścem i Zwierzyncem.
- Modernizacja dróg gminnych. Budowa ścieżek rowerowych. Promocja Roztocza.
- Budowa ścieżek rowerowych łączących wskazane gminy i modernizacja dróg.
- Zachęcenie i wsparcie przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy, nowe inwestycje.
- Budowa obiektu całonocowego pobytu osób starszych i chorych.
- Budowa żłobka.
- Rozbudowa oczyszczalni ścieków.
- Budowa i remont dróg gminnych na terenach które tego wymagają. Wsparcie w zakresie zakładania działalności gospodarczej, osoby które chciałyby założyć firmę dostały by pomoc w tym zakresie ze strony gminy. Organizowanie programów wsparcia dla gospodarstw rolnych rolnicy dostaliby wsparcie w tym zakresie na rozwój swoich gospodarstw rolnych.

- Budowa ścieżek rowerowych. Atrakcje zimowe.
- Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej w zlewni rzeki Wieprz - brak kanalizacji wsi położonych wzdłuż rzeki Wieprz. Budowa i rozbudowa istniejących zbiorników wodnych w ciekach wodnych- Inwestycje w tym zakresie łączą rozwój turystyczny regionu oraz poprawiają gospodarkę wodną regionu i kraju. Budowa ścieżek rowerowych łączących cały obszar gmin roztoczańskich - trasy rowerowe winny być budowane w sąsiedztwie dróg publicznych. Wydzielenie linią ciągłą trasy rowerowej z pasa drogi publicznej jest niewłaściwe.
- Rozwój własnego (gminnego/regionalnego) podmiotu gospodarki komunalnej, niezależnego od firm prywatnych, sprawiedliwy system rozliczania opłat za śmieci. Poprawa komunikacji publicznej, nieistniejącej obecnie, utworzenie spółki gminnej/międzygminnej transportu osobowego, dążenie do bezpłatnej komunikacji publicznej. Wspieranie lokalnej spółdzielczości, przetwórstwa rolnego w gminie, rozwój lokalnego rynku produktów rolnych, wspieranie rolnictwa ekologicznego, niższe podatki i preferencyjne warunki dla rozpoczęcia takiego przedsięwzięcia.
- Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej. Modernizacja dróg i budowa ścieżek rowerowych. Modernizacja oświetlenia ulicznego.
- Rozwój bezpośrednio sąsiadującego z miastem Krasnobród wsi Hutki Namule pod względem dostępności ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych - rozważenie stworzenia ścieżki pieszo-rowerowej wokół zbiorników wodnych oraz ewentualne połączenie zbiorników w jeden kompleks.
- Zintegrowanie parków krajobrazowych, RPN, rezerwatów przyrody, zebranie oferty aby przyciągnąć więcej turystów. Główny problem roztocza to krótki sezon turystyczny. Inwestycja w luksusowy ośrodek wczasowy. Spora oferta agro zatrzymała się w latach 90ych.
- Zmiana wyglądu Rynku w Zwierzyńcu - wymiana nawierzchni, usunięcie wstrętnej kostki, mogą być fajne płyty, zatrudnienie architekta, żeby zmienić stylistycznie /przebudować budynek Gminy (nie pasuje do Zwierzyńca), zagospodarowanie zieleni. Jest wiele inspiracji w Polsce, jak można zmienić rynek w małej miejscowości, nawet Józefów jakoś wygląda, Narol podobnie (a nie jest tak popularną turystycznie miejscowością). Za 10 mln można zatrudnić architekta i przebudować cały rynek wraz ze zmianą stylistyki budynku (rozumiem, że na przebudowę już nie wystarczy).
- Przeznaczyć środki na wprowadzenie ustawy krajobrazowej w Zwierzyńcu - można te środki przeznaczyć na wsparcie przedsiębiorców, aby wymienić reklamy, bannery, szyldy, itd...
- Zainwestować w promocję Zwierzyńca. To nie jest normalne, że taka miejscowość nie ma działu promocji.
- Poprawa drogi asfaltowej łączącej te miejscowości. Wydanie publikacji z uwzględnieniem 4 gmin. Impreza łącząca wszystkie 4 gminy z wydaniem wielu publikacji.
- Wykonanie infrastruktury rowerowej na trasie Krasnobród-Zwierzyniec-Józefów.
- Dom pobytu dla osób starszych, ośrodek rehabilitacji.
- Ścieżki rowerowe wzdłuż wszystkich dróg gminnych i powiatowych, kryta pływalnia, ogród botaniczny"
- Ścieżki rowerowe. Ścieżki przyrodnicze Festiwale kultury.
- Sieć ścieżek rowerowych łączących miasta z Zielonego Serca Roztocza.
- Projekty związane z terapią ruchową np. hipoterapia, hydroterapia.
- Basen z kompleksem sportowym.
- Rozbudowa ścieżek rowerowych łączących miejscowości położone na terenie Zielonego Serca Roztocza
- Poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez przebudowę i remont dróg.
- Ścieżka rowerowa przez las z dala od ulicy na trasie Zwierzyniec-Józefów, zalew, bary szybkiej obsługi, połączenia kolejowe.
- Sieć połączeń autobusowych/busowych między miejscowościami (częsta, a nie jedno połączenie na dzień). Park wodny całoroczny (jako alternatywa dla naturalnych kąpielisk). Rozwój szlaków pieszych po parku narodowym i wyjście naprzeciw turystom (promocja i uatrakcyjnienie, np. poprzez tworzenie obiektów wzorem schronisk w Tatrzańskim Parku Narodowym).
- Modernizacja istniejącej sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków. Wykorzystanie terenów nad Wieprzem w centralnej części Zwierzyńca- stworzenie bulwarów spacerowych nad Wieprzem. Stworzenie sieci szybkiego transportu publicznego łączącego te gminy z większymi miastami - obecnie Zwierzyniec jest miastem wykluczonym komunikacyjnie.

- Inicjatywa ""Czysty Wieprz" - Rzeka Wieprz oraz zalewy nad nią są jedną z najważniejszych atrakcji przyciągających turystów. Najważniejszym walorem jest czystość tej wody i naturalny charakter środowiska naturalnego wokół. Firmy czerpiące zyski z turystyki nad Wieprzem wydają się liczyć jedynie na krótkowzroczne zyski i nie dostrzegają że degradując środowisko naturalne wokół odcinają sobie stopniowo źródło dochodu. W sezonie śmieci piętrzą się nad Wieprzem - dosłownie, nie w przenośni. We wszystkich najważniejszych miejscach tras spływów spotykamy przepełnione kontenery i kosze na śmieci. Nad wodą, na dzikich odcinkach leżą puszkę, butelki i opakowania, do których sprzątaniam ciągle nikt się nie poczuwa. Infrastruktura służąca spływom jest brzydka, nadmiarowa - przekształcenie terenu w Obroczy oraz nad Zalewem Rudka jest przerażające. Brzydkie, prowizoryczne pomosty w nadmiernej ilości wybudowane na nabrzeżu zepsuły atrakcyjny charakter tego kąpieliska, które stało się tylko punktem przemiału kajakarzy. Wierzymy, że można uregulować lepiej zasady współpracy firm kajakarskich w przystaniach, a także zobowiązać je do intensywnego zbierania i wywożenia odpadów (na trasie i w przystaniach), lub pokrywania kosztów tych działań.
- Ścieżki rowerowe - bezpiecznie i rodzinie. Budowa utwardzonych ścieżek rowerowych między gminami, które zapewnią bezpieczne, rodzinne przejazdy. Wyznaczenie leśnych szlaków rowerowych z dala od dróg samochodowych. Konieczne zaangażowanie RPN. Korzyści: zmniejszenie ruchu samochodowego i związanych z tym emisji spalin, szlaki rodzinne między gminami zapewnią lepszą dostępność do lokalnych atrakcji.

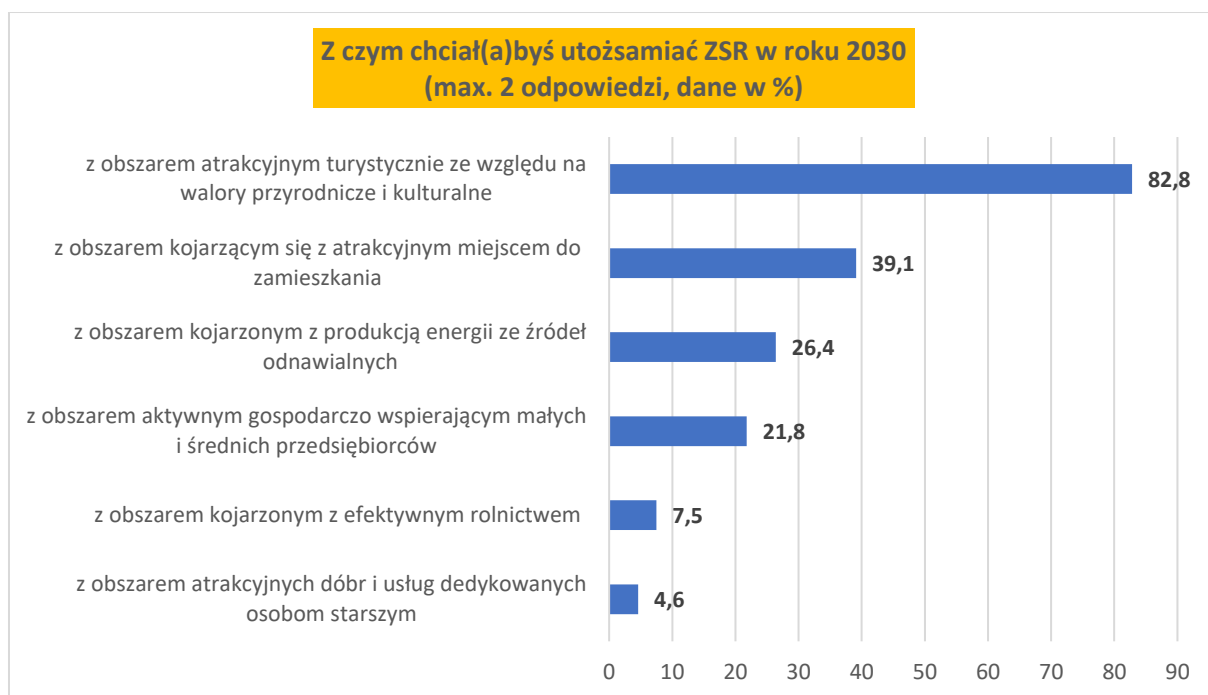
Hierarchia działań antykrzysowych, których mieszkańcy oczekują od władz samorządowych w celu zapobiegania negatywnym skutkom epidemii COVID-19

Dodatkowe kwestie wskazane przez mieszkańców:

- pomoc w zakresie podjęcia pracy, dla tych, którzy stracili ją w związku z pandemią,
- działania na rzecz płacenia podatków i ponoszenia kosztów wywozu odpadów przez lokalnych przedsiębiorców, a nie wolnoamerykanka, ze szkodą dla Państwa i Gminy,
- uważam, że należy normalnie funkcjonować i niech każdy zarabia jak przed COVID-19,
- mobilizacja i prośba o przestrzeganie obostrzeń przez wszystkich,
- podanie miejsca występowania zarażonych ludzi,
- działania mające na celu zwiększenie świadomości społeczności o zagrożeniach związanych z epidemią,
- obniżenie stawek podatków mieszkańcom.

Wizja Zielonego Serca Roztocza w roku 2030 według opinii mieszkańców.

Dodatkowe kwestie wskazane przez mieszkańców:

- z obszarem o czystej każdej przestrzeni życia. Wtedy nie trzeba będzie „nic robić”, atrakcyjność sam wprawi w ruch turystykę i gospodarkę,
- obszar czystego powietrza i czystej wody ,skanalizowany,
- nie ma jeszcze czegoś takiego, jest i będzie po prostu Roztocze atrakcyjne dla aktywnych turystów i znane z przyrody, nie zepsujcie tego!

Wnioski i propozycje mieszkańców do Strategii Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

(pisownia oryginalna)

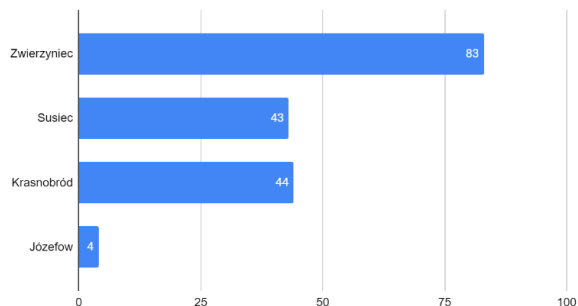
- Wspólna aplikacja na urządzenia mobilne, strona www, profil na FB, Instagram, etc. Banery promujące w/w obszar (w dyskretnych kolorach), może tabliczki lub kody QR w różnych miejscach opisujące wybrane ciekawe miejsca. Słupki wskazujące w którym kierunku do wybranej miejscowości lub lepiej napisy na chodniku (jak w Zwierzyńcu w okresie LAF).
- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru poprzez usytuowanie np. w wybranych miejscowościach w gminach czegoś co pozwoliłoby zebrać "całość czegoś" coś na zasadzie "gry miejskiej", np. zebranie pieczętek, znaczków, sprawności. I albo to może być w danej gminie po zdobyciu których otrzymać będzie można kod, bon na jakąś rzecz znaczek, kubek, breloczek, kawę. itp, i tak we wszystkich gminach albo na takiej samej zasadzie w zależności gdzie zaczną, a gdzie skończą "grę" wydanie jakiegoś gadżetu. Początkowe miejsce- końcowe miejsce. Każda z miejscowości ma swoje walory turystyczne, my RPN - rezerваты Bukowa Góra, Susiec swoje "Szumy", Józefów -"Czartowe Pole", Krasnobród zalew, wieżę widokową . Można też utworzyć coś na zasadzie ogrodów kwiatnych lub labiryntów roślinnych.
- Duża lesistość.
- ograniczenie liczby kajaków na rzece Wieprz, powstanie ośrodków mających za wzór Zagrodę Guciów. likwidację hałaśliwych gałęzi turystyki jak quady, crossy niszczące lasy i zakłócające wypoczynek przy biernej postawie władz samorządowych, PRN i Lasów Państwowych.

- Przede wszystkim pozostawić Roztocze naturalne takie jakie jest - ścieżki, szlaki turystyczne czy rowerowe, itp. Postawić na rozwój agroturystyki - mieszkanie z wyżywieniem ale nie w hotelu. Zwiększyć szczególnie w Zwierzyńcu dostęp do plaż i miejsc kąpieli, na zimę przygotować atrakcje dla narciarzy, łyżwiarzy i saneczkarzy. Na dzień dzisiejszy nawet miejscowe dzieci zimą nie mają się gdzie podziać i co robić. To są rzeczy proste i banalne a jeżdżąc po Polsce zauważyłam, że takie miejsca najbardziej przyciągają turystów.
- Turystyka przez cały rok a więc atrakcje zimą sztuczne lodowisko, saneczkowe górki, kryty basen, Ośrodek Kultury działający w weekendy z informacją turystyczną. Bary - jadłodajnie smacznie i tanio szybkiej obsługi.
- Promocja w internecie i na targach turystycznych.
- Zamiast promować ciągle obszar to może warto pomyśleć, że w Sercu Roztocza już teraz żyją ludzie, którzy borykają się z różnymi problemami: dziurawych dróg, nieszczelnych kanalizacji, bezrobotni, mający problem z rosnącymi cenami czegokolwiek i usług i produktów (ceny te podobno tylko podnosi się żeby zarobić na turystach ale zapomina się je obniżyć po sezonie!!!) Serce to bardzo ważny organ a opieka zdrowotna to u nas w dobie koronawirusa to farsa.
- Gry terenowe obejmujące wszystkie te miejscowości.
- Czyste i bezpieczne kąpieliska, ciekawe ścieżki rowerowe.
- Ogarnięcie stanic harcerskich w Majdanie sopockim, współpraca z nadleśnictwami, wydzielanie większych obszarów w cennych przyrodniczo miejscach, aby skanalizować ruch w rezerwatach nad tanwia i czartowe pole.
- reklamy oraz atrakcje rozrywkowe, dużo więcej nowych atrakcji.
- Trasy rowerowe łączące gminy.
- Panele fotowoltaiczne na obszarze gminy Susiec.
- Rodzinne Roztocze.
- Wybudowanie kebaba na susiec Tomaszów.
- Duża zawartość jodu tak jak nad morzem. Nie tylko nad morze można pojechać żeby nawdychać się zdrowotnego jodu ale i w naszych lasach jest go dużo.
- Większa działalność w usługach gastronomicznych. Inwestycje w sprzęt dla obiektów sportowych i rekreacyjnych. Większe bezpieczeństwo na drodze (droga dla rowerzystów).
- Odbudowa ośrodka PKP.
- Zalew w Suścu.
- Sprowadzenie rzadkich okazów zwierząt np. żubrów i wymuszenie opieki nad nimi ze strony bezrobotnych pobierających zasiłki
- Imprezy tematyczne i wydarzenia kulturalne dotyczące historii i tradycji naszego regionu z promocją produktów lokalnych 2. Wspólna promocja gmin w mediach społecznościowych 3. Dokładny! Przewodnik z atrakcjami dostępnymi w naszym regionie ale w którym była by też zawarta informacja na temat historii i tradycji tych gmin
- Wykorzystanie źródeł geotermalnych m.in. poprzez budowę term podnoszących atrakcyjność regionu przez cały rok.

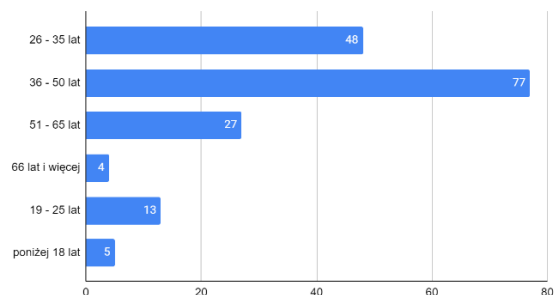
INFORMACJE O RESPONDENTACH:

W ankiecie wzięło udział 174 respondentów.

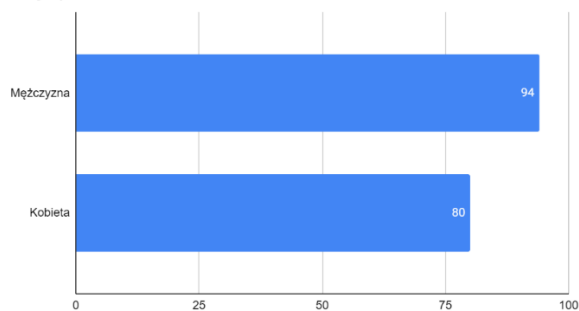
Jestem mieszkańcem gminy:

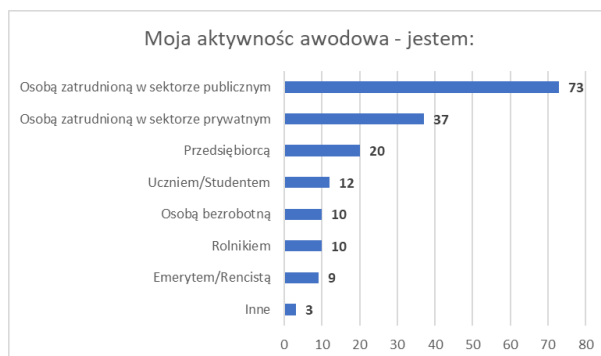
Mój wiek:

Moja płeć:

Moja aktywność zawodowa - jestem:

Konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko przeprowadzone zostały w oparciu o art. 6 i 6a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 poz. 1057 t.j.) oraz art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373, z późn. zm.).

Konsultacje prowadzone były w celu przedstawienia interesariuszom projektu dokumentu Strategii wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko oraz umożliwienia mieszkańcom, instytucjom społecznym oraz podmiotom gospodarczym złożenia uwag i opinii dotyczących projektu dokumentu Strategii i Prognozy.

Informacje o konsultacjach:

1. Konsultacje społeczne przeprowadzone były **od dnia 20 maja 2022 r. do dnia 23 czerwca 2022 r.**
2. Wszyscy zainteresowani, w terminie określonym powyżej, mogli zapoznać się z dokumentacją sprawy, tj. *projektem Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030* oraz *Prognozą oddziaływania na środowisko do projektu Strategii*.
3. Ogłoszenie o konsultacjach oraz dokumentacja sprawy dostępna była na stronach internetowych gmin ZSR (np. <https://tiny.pl/93wb6>) oraz wyłożona do wglądu w Urzędzie Miejskim w Józefowie, ul. Kościuszki 37, 23-460 Józefów, pok. nr 6.
4. Każdy miał prawo składania uwag i wniosków w terminie określonym powyżej.
5. Uwagi i wnioski składano na formularzach konsultacyjnych umieszczonych na ww. stronach internetowych:
 - drogą elektroniczną, przysyłając formularz na adres: grzegorz.surmacz@ejozefow.pl
 - pisemnie, przysyłając formularz na adres pocztowy na adres: Urząd Miejski w Józefowie, ul. Kościuszki 37, 23-460 Józefów – z dopiskiem „*Konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko*”
 - ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Miejskiego w Józefowie, ul. Kościuszki 37, 23-460 Józefów, pok. nr 6 tel. 84 687 81 33 w.56 (po uprzednim telefonicznym uzgodnieniu terminu).
6. Organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków był Burmistrz Józefowa.

W związku ze stanem zagrożenia epidemicznego COVID-19 oraz w trosce o zdrowie mieszkańców rekomendowano zgłaszanie uwag i wniosków przede wszystkim pocztą elektroniczną.

Dokumenty udostępnione na stronach www gmin ZSR:

- Projekt Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030
https://ejozefow.pl/images/dialog_spoeczny/ks_20_05_2022/Strategia_Rozwoju.pdf
- Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

https://eiozefow.pl/images/dialog_spoeczny/ks_20_05_2022/Prognoza_ONS.pdf

- Formularz konsultacyjny do Projektu Strategii
https://eiozefow.pl/images/dialog_spoeczny/ks_20_05_2022/Formularz_konsultacyjny_Strategia_Rozwoju.docx
- Formularz konsultacyjny do Prognozy oddziaływania na środowisko
https://eiozefow.pl/images/dialog_spoeczny/ks_20_05_2022/Formularz_konsultacyjny_ONS.docx
- Klauzula RODO
https://eiozefow.pl/images/dialog_spoeczny/ks_20_05_2022/Klauzula_RODO.docx

Uwagi do projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030 oraz sposób ich uwzględnienia

Zgłaszający uwagi: Roztoczański Park Narodowy²⁹

Lp.	Strona dokumentu do którego odnosi się uwaga ³⁰	Treść projektu Strategii, do której odnosi się uwaga	Treść uwagi lub proponowany zapis	Uzasadnienie uwagi lub proponowanego zapisu	Sposób uwzględnienia uwagi
1.	87	„ROZTOCZAŃSKA KRAINA ROWERÓW”	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W zakresie przebiegu przez RPN i jego otulinę.	Uwaga uwzględniona.
2.	90	ROZTOCZAŃSKA KRAINA ROWERÓW” – GMINA ZWIERZYNIEC	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku	W zakresie przebiegu przez RPN i jego otulinę.	Uwaga uwzględniona.

²⁹ Uwagi Roztoczańskiego Parku Narodowego otrzymano dn. 27.06.2022, tj. po terminie zakończenia konsultacji społecznych. Uznano jednak, że wymagają one rozpatrzenia ze względu na istotną rolę jaką odgrywa RPN w planowaniu i realizacji zadań związanych z ochroną środowiska oraz rozwojem funkcji gospodarczych i przestrzennych obszaru Zielone Serce Roztocza.

³⁰ Numeracja stron odnosi się do projektu strategii będącego przedmiotem konsultacji społecznych.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.		
3.	97	Przygotowanie terenów dla przedsiębiorców, którzy chcą prowadzić inwestycje na terenie gminy Józefów (zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego, budowa infrastruktury technicznej).	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Rostoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji zmiany planu zagospodarowania przestrzennego.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona.
4.	104	Budowa tężni solankowych na terenie gminy Zwierzyniec.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Rostoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona.
5.	104	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 858 Zarzeczce- Biłgoraj - Zwierzyniec - Szczębrzeszyn na terenie Gminy Zwierzyniec.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Rostoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona.
6.	105	Przebudowa i remont dróg powiatowych na terenie gminy Zwierzyniec.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Uwaga uwzględniona.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Rostocza 2021 – 2030

			planu ochrony dla Rostoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	
7.	105	Budowa, przebudowa i remont dróg gminnych i wewnętrznych na terenie gminy Zwierzyniec.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Rostoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona.
8.	106	Budowa, przebudowa, remont infrastruktury przy drogach (parkingi, chodniki, ciągi pieszo-rowerowe, ścieżki pieszo-rowerowe, oświetlenie, zatoki i wiaty przystankowe).	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Rostoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona.
9.	114	Budowa stacji telefonii komórkowej w Górecku Starym, Hamerni	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Rostoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji zmiany planu zagospodarowania przestrzennego.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych - - pkt.1 ppkt. 13 tj. dopuszczenie do budowy neutralnych krajobrazowo	Uwaga uwzględniona.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

				obiektów służących poprawie jakości połączeń telefonicznych (tzw. Sosna roztoczańska).	
10.	128	Budowa 4 farm fotowoltaicznych, w tym 1 farma o szacunkowej mocy od ok.1-2 MW.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Rztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych - pkt.1 ppkt. 13 oraz w rozdziale 2 identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków w pkt. III Istniejące zagrożenie zewnętrzne ppkt. 6 wskazano degradację, przekształcanie i zanikanie miejsc i obszarów żerowiskowych gatunków zwierząt będących przedmiotem ochrony w Parku poprzez min. wprowadzanie zakazu lokalizowania farm fotowoltaicznych.	Uwaga uwzględniona.
11.	131	Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w zakresie gospodarki osadowej w mieście Zwierzyniec.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Rztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona.
12.	132	Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w mieście Zwierzyniec.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu	Uwaga uwzględniona.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	
13.	132	Budowa sieci wodociągowej wraz z ujęciem wody w miejscowości Guciów.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona.
14.	133	Budowa zalewu Rudka II w Zwierzyńcu.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona.
15.	134	Budowa gminnego kompostownika.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa	Uwaga uwzględniona.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

				lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	
16.	134	Produkcja biomasy.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona.
17.	134	Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Zwierzyniec wraz z podłączeniem do oczyszczalni ścieków w Zwierzyńcu.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona.
18.	134	Zagospodarowanie przestrzeni miejskiej przy ul. Lipowej w Zwierzyńcu.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona.
19.	135	Budowa kompleksu sportowo – rekreacyjnego przy ul. Armii Krajowej w Zwierzyńcu.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów	Uwaga uwzględniona.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	
20.	135	Rozbudowa i przebudowa stadionu sportowego w Zwierzyńcu.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona.
21.	135	Budowa boiska sportowego w Wywłoczce.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona.
22.	136	Budowa pola golfowego wraz z towarzyszącą infrastrukturą na styku miejscowości Żurawnica, Bagno i Turzyniec.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona.
23.	152	Odtworzenie wiejskiej rezydencji Zamoyskich.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu	Uwaga uwzględniona.

			Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	
24.	155	Rewitalizacja obszarów Miasta i Gminy Zwierzyniec.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona.

Zgłaszający uwagi: Stowarzyszenie im. Aleksandry Wachniewskiej, Zwierzyniec

Lp.	Część/strona dokumentu do którego odnosi się uwaga ³¹	Treść projektu Strategii, do której odnosi się uwaga	Treść uwagi lub proponowany zapis	Uzasadnienie uwagi lub proponowanego zapisu	Sposób uwzględnienia uwagi
1.	4, str. 17	“udział przedstawicieli różnych grup interesariuszy”	nie skorzystano z dobrych praktyk partycypacji społecznej i partnerstwa	Jedyną do tej pory formą konsultacji społecznych było badanie społeczne - ankieta. To w naszej ocenie stanowczo za mało. Brak spotkań na żywo można tłumaczyć pandemią, jednak cały czas możliwe było organizowanie spotkań online.	Proces partycypacji przebiegał w czasie istnienia obostrzeń spowodowanych pandemią wirusa SARS-CoV-2 i został dostosowany do wymogów wynikających z zaleceń służb sanitarnych. W trakcie prac nad Strategią ZSR przeprowadzono badanie społeczne w formie ankiety, w której wzięło udział 174 osoby. 47,7% respondentów (83 osoby) wskazało
2.	4, str. 17	“Eksperti zewnętrzni oraz przedstawiciele władz samorządowych realizowali proces opracowania Strategii zgodnie z dobrymi praktykami partycypacji społecznej i partnerstwa. Położono nacisk na uspołecznienie kolejnych			

³¹ Jak w przypisie 30.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

		etapów prac na Strategią, przy wykorzystaniu doświadczeń lokalnej społeczności oraz podmiotów publicznych i prywatnych”				
3.	4, str. 18	“Określenie kierunków działań rozwojowych i wybór projektów, które zapewnią osiągnięcie celów Strategii nastąpił we współpracy z interesariuszami w oparciu o proces partycypacji społecznej (warsztaty, ankieta, konsultacje społeczne)”			<p>jako miejsce zamieszkania Gminę Zwierzyniec. W ramach konsultacji społecznych projektu Strategii ZSR i Prognozy oddziaływania na środowisko, które odbyły się w dniach 20 maja – 23 czerwca 2022 r. wpłynęło 85 uwag. Ponadto w dniach 22 – 27.07.2021 r. mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i inne podmioty, mogły zgłaszać do UG w Zwierzyncu propozycje projektów do Strategii ZSR (nie wpłynęła żadna propozycja). Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania i podjęte działania w procesie partycypacji społecznej i konsultacji społecznych zachowano zgodność z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2021 poz. 1057 t.j.) oraz ustawą o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 poz. 559 z późn. zm.). W związku z powyższym treść ostatecznej wersji projektu Strategii ZSR zostanie dostosowana do zakresu podjętych działań.</p>	
4.	7, str. 25	“wnioski i uwagi uzyskane w procesie partycypacji (w tym konsultacji społecznych)”				
5.	11, str. 67	“Wykorzystano też wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz wyniki procesu partycypacji społecznej”				
6.	15, str. 80	“realizowano z poszanowaniem celów, zasad i dobrych praktyk partycypacji społecznej (w tym konsultacji społecznych) zapewniając możliwość aktywnego uczestnictwa interesariuszy w procesie planistycznym i uzyskania szerszej reprezentacji i poparcia społecznego dla decyzji strategicznych”				
7.	17, str. 104	Projekty Gminy Zwierzyniec (CS 1)	dodanie punktu: budowa oraz remont parkingów	Zwierzyniec nie posiada nowoczesnych parkingów zapewniających odpowiednią ilość miejsc dla przyjezdnych. Występuje też problem nielegalnego parkowania.		<p>Uwaga uwzględniona. Budowa oraz remont parkingów ujęto w Celu Strategicznym nr 1, w projekcie nr 55.</p>
8.	jak wyżej	jak wyżej	dodanie punktu: utworzenie bulwaru (ścieżki pieszo rowerowej) łączącego zalew Rudka z kaplicą w Wywłoczce	Proponowane przedsięwzięcie będzie nową atrakcją turystyczną Zwierzynca wykorzystującą potencjał związany z położeniem miasta nad rzeką.		<p>Uwaga nieuwzględniona. Utworzenie w/w bulwaru nie jest możliwe. Większość terenów, na w/w trasie nie jest własnością gminy i mało prawdopodobne</p>

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			(z zachowaniem zieleni wysokiej)		jest, aby Gmina pozyskała je na całym odcinku w perspektywie do 2030 r.
9.	jak wyżej	jak wyżej	<p>dodanie punktu: Organizacja turystyki historycznej i zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury i dziedzictwa dla turystów</p>	<p>Zwierzyniec ze swoimi zabytkami i dziedzictwem powinien położyć dodatkowy nacisk na przyciągnięcie turystów zainteresowanych tematyką historyczną.</p>	<p>Uwaga częściowo uwzględniona.</p> <p>Działania te zostały uwzględnione w ramach projektów partnerskich (Cel Strategiczny 1 – m.in. projekty 1,2,3,4,5 oraz Cel Strategiczny C3 – m.in. projekty nr 56,57,58,59,60, 64). Jednym z celów opisanych przedsięwzięć jest zwiększenie atrakcyjności turystycznej Zielonego Serca Roztocza oraz poprawa dostępności dla turystów, przedsiębiorców i mieszkańców do miejsc i terenów atrakcyjnych krajobrazowo, kulturowo i przyrodniczo. Założeniem tych projektów jest stworzenie spójnych, sieciowych przedsięwzięć, wykorzystujących potencjał turystyczny, które mają na celu również zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury i dziedzictwa.</p> <p>W ramach w/w projektów planowane jest „Wytczenie oraz budowa ujednoliconego oznakowania „Szlaku historycznych, drewnianych obiektów” na terenie obszaru Zielonego Serca Roztocza wraz z jego promocją, który w sposób bezpośredni przyczyni się do rozwoju turystyki historycznej.</p>
10.	17, str. 128	Projekty Gminy Zwierzyniec (CS 2)	<p>dodanie punktu: opracowanie uchwały krajobrazowej</p>	<p>Przed przystąpieniem do inwestycji jak w punktach 24 -26 niezbędne jest opracowanie odpowiednich standardów. Jeśli ma się to dziać z poszanowaniem dobrych praktyk (udział społeczeństwa), to będzie to proces długotrwały i kosztowny, dlatego powinien zostać uwzględniony w Strategii.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Opracowanie uchwały krajobrazowej nie wymaga uwzględnienia w Strategii. Jest to odrębny dokument, który można opracować niezależnie od Strategii Ponadlokalnej. Podjęcie uchwały leży w gestii Rady Miejskiej w Zwierzyńcu.</p>
11.	17, str. 134, p. 26		<p>wykreślenie: zakup i montaż siłowni zewnętrznych i urządzeń rekreacyjno - sportowych</p>	<p>Siłownia zewnętrzna nie odpowiada pożądanemu, parkowemu charakterowi terenów przy ulicy Lipowej - zblizonemu do parku środowiskowego.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Uwzględnienie zakupu i montażu siłowni zewnętrznych i urządzeń rekreacyjno-</p>

					sportowych w Strategii nie jest jednoznaczne z jej wykonaniem, natomiast umożliwia to Gminie ubieganie się o dofinansowanie w przypadku konkursów dedykowanych takich zadaniom. W obecnych czasach aktywność fizyczna powinna być priorytetem, a siłownie zewnętrzne czy urządzenia rekreacyjno-sportowe mogą być tak zaprojektowane, by wpisywać się w charakter terenów, na których mają powstać.
12.	17, str. 135, p. 27	“Budowa kompleksu sportowo - rekreacyjnego przy ul. Armii Krajowej w Zwierzyńcu.”	wykreślenie całego punktu 27	Analiza przedsięwzięcia pod względem finansowym podważa całkowicie jego zasadność. Szczegóły w załączniku “Analizy do Strategii”.	Uwaga nieuwzględniona. Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego przy ul. Armii Krajowej w Zwierzyńcu jest propozycją przedsięwzięcia, którego realizacją może podjąć się nie tylko Gmina ale również inwestor prywatny. Dodany zatem zostanie oprócz Gminy Zwierzyniec, Inwestor Prywatny. Zapis w Strategii daje możliwość wykonania zadania w całości lub w części i nie jest zobowiązaniem do realizacji.
13.	17, str. 136, p. 30	“Budowa pola golfowego wraz z towarzyszącą infrastrukturą na styku miejscowości Żurawnica, Bagno i Turzyniec.”	wykreślenie całego punktu 30	jak wyżej	Uwaga nieuwzględniona. Budowa pola golfowego wraz z towarzyszącą infrastrukturą na styku miejscowości Żurawnica, Bagno i Turzyniec jest propozycją inwestycji, którą może podjąć się Inwestor Prywatny. Z takim założeniem został ujęty w/w projekt.
14.	17, str. 149	Projekty Gminy Zwierzyniec (CS 3)	dodanie punktu: opracowanie Gminnego Planu Rewitalizacji i Miejscowych Planów Rewitalizacji	Przed przystąpieniem do inwestycji jak w punktach 14 - 16 niezbędne jest opracowanie odpowiednich planów. Jeśli ma się to dzieć z poszanowaniem dobrych praktyk (udział społeczeństwa), to będzie to proces długotrwały i kosztowny, dlatego powinien zostać uwzględniony w Strategii.	Uwaga nieuwzględniona. Opracowanie Gminnego Planu Rewitalizacji i Miejscowych Planów Rewitalizacji nie wymaga uwzględnienia w Strategii. Jest to odrębny dokument, który można opracować niezależnie od Strategii Ponadlokalnej.
15.	jak wyżej	jak wyżej	dodanie punktu:(z udziałem inwestora prywatnego) Renowacja i konserwacja willi “Borowianka”, willi Potockich i	Budynki znajdujące się w Zabytkowym Centrum Zwierzyńca wymagają otoczenia ich szczególnym nadzorem i opieką. Pilne jest utworzenie	Uwaga nieuwzględniona. Wpisanie konkretnych nazw budynków nie jest tutaj koniecznością i zawęża możliwości realizacji tego typu projektów. Pozostawienie

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			Kosteckich oraz "Jodła", budynku Starej Szkoły, browaru.	odpowiednich programów naprawczych, gdyż kondycja budynków się pogarsza. Wpisanie konkretnych nazw budynków do Strategii pozwoli na wyraźne skupienie na nich uwagi.	to w takiej formie, w jakiej zostało wpisane do Strategii daje nam większe możliwości w przypadku zmiany zakresu prac lub wyboru konkretnego budynku, którego prace mają obejmować. Ponadto od kilku lat toczy się postępowanie w sprawie zwrotu budynków i gruntów wchodzących w skład Ordynacji Zamojskich.
16.	jak wyżej	jak wyżej	dodanie punktu: Utworzenie szkoły muzycznej pierwszego stopnia	Zwierzynieckie dzieci wożone są do Szczebrzeszyna i Zamościa na naukę gry na wybranym instrumencie. Nie wszystkie dzieci mają taką możliwość. Zwierzyniec ma tradycję kształcenia muzycznego. (patrz też szkoła muzyczna w Mikłuszowicach, które mają tylko 800 mieszkańców)	Uwaga uwzględniona. Dodano projekt: Utworzenie szkoły muzycznej pierwszego stopnia. Inwestor prywatny (Cel strategiczny 3, projekt nr 56).
17.	jak wyżej	jak wyżej	dodanie punktu: Odtworzenie założenia willowego Zwierzyńca VILLA RESTITUTA	Przedstawienie genezy tożsamości i godności Zwierzyńca (miasta ogrodu i gminy ekologicznej), który początkiem sięga do willi Zamojskich. Charakter Zwierzyńca jest nierozdzielnie związany z Roztoczańskim Parkiem Narodowym i ostatnio utworzonym Transgranicznym Rezerwacie Biosfery (Roztocze od Kraśnika po Lwów). Tu niezbędne prace służące rekonstrukcji: badania archeologiczne, kwerendy kartograficzne, planistyczne i architektoniczne, prace naukowe.	Uwaga uwzględniona. Projekt uwzględniony w Celu Strategicznym 3 – projekt nr 60.
18.	jak wyżej	jak wyżej	dodanie punktu: Organizacja zajęć edukacyjnych dla mieszkańców o tematyce historycznej, dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym oraz krajobrazie	Zwierzyniec jako miejsce wyjątkowe, posiadające bogate dziedzictwo, potrzebuje podniesienia świadomości społecznej mieszkańców w każdym wieku (od przedszkolaków do emerytów). Edukacja o tej tematyce pozwoli zrozumieć wartość Zwierzyńca, a ponadto ukaże dlaczego tak istotna jest ochrona cennych fragmentów otoczenia kształtujących naszą tożsamość. Pomoże też wyzwolić nowe aspiracje, zjednoczy społeczność i	Uwaga uwzględniona. Dodano projekt: Organizacja zajęć edukacyjnych dla mieszkańców o tematyce historycznej, dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym oraz krajobrazie (Cel strategiczny 3, projekt nr 57) - prowadzone m.in. przez Roztoczański Park Narodowy, Nadleśnictwo Zwierzyniec, Szkoły na terenie gminy Zwierzyniec czy Centrum Kultury i Bibliotekę Publiczną w Zwierzyńcu. Uwzględniona zostanie zatem organizacja

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

				zachęci młodych do pozostania w ich małej ojczyźnie.	zająć o w/w tematyce również przez Stowarzyszenia działające na terenie Gminy Zwierzyniec.
19.	8, str. 30	3.3 wskaźniki osiągnięcia	dodanie wskaźnika: liczba wydarzeń edukacyjnych dla mieszkańców	Niezbędne do oceny realizacji proponowanego wyżej projektu "Organizacja zajęć edukacyjnych dla mieszkańców o tematyce historycznej, dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym oraz krajobrazie"	Uwaga uwzględniona. Dodano wskaźnik: liczba wydarzeń edukacyjnych o tematyce historycznej, dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym (Rozdział 8, Działanie 3.3).
20.	8, str 27	2.1 wskaźniki osiągnięcia	dodanie wskaźnika: liczba dni w ciągu roku z przekroczeniem norm zanieczyszczenia powietrza	W prosty sposób pokaże efekty działań gmin w zakresie poprawy jakości powietrza.	Uwaga nieuwzględniona. Ze względu na dynamiczną sytuacją dot. rynku energii i ciepła w kontekście wykorzystania źródeł tradycyjnych i odnawialnych zapis ten nie będzie w pełni odzwierciedlał możliwości działania w zakresie poprawy jakości powietrza nie tylko JST ale także mieszkańców (przy wzroście cen gazu i prądu oraz wprowadzaniu norm i obostrzeń dot. OZE następuje ciągła zmiana w rodzaju i cenach stosowanych źródeł ciepła i energii).

Zgłaszający uwagi: P. Rafał Babiuch

Lp.	Strona dokumentu do którego odnosi się uwaga ³²	Treść projektu Strategii, do której odnosi się uwaga	Treść uwagi lub proponowany zapis	Uzasadnienie uwagi lub proponowanego zapisu	Sposób uwzględnienia uwagi
1.	89	ROZTOCZAŃSKA KRAINA ROWERÓW - GMINA SUSIEC	Dopisanie: odcinek łącznikowy od skrzyżowania w Majdanie Sopockim Pierwszym przez Majdan Sopocki Drugi „Ciotusze Starą, Husiny w	Wzrost konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej	Uwaga nieuwzględniona. Przedstawiony odcinek prowadzi do m. Husiny leżącej w gminie Krasnobród. Ze strony gminy Krasnobród nie ma zainteresowania przedłużeniem odcinka od Husin do Wólki Husińskiej, co zostało

³² Jak w przypisie 30.

			kierunku Wólki Husińskiej w gminie Krasnobród		uzgodnione na spotkaniach czterech gmin. Wynika to stąd, że droga byłaby ślepa. Biorąc to pod uwagę zgłoszenie to uznaje się za nieuzasadnione.
2.	103	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	Dopisanie: Atrakcyjne i bezpieczne szlaki turystyczne w Gminie Susiec. Utwardzenie wybranych odcinków, budowa pomostów, mostów, schodów i małej infrastruktury turystycznej wokół 1części zalewu w Majdanie Sopockim, zagospodarowanie wysp budowa wiat ze stolikami ławkami, oczyszczenie i pogłębienie zbiornika w otoczeniu 3 wysp	Wzrost konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej	Uwaga nieuwzględniona. Zgłoszone propozycje zawężają możliwości dostosowania potrzeb rozbudowy infrastruktury do preferencji jakie mogą stawiać warunki realizacji projektów. W obliczu faktu, że właścicielami gruntu pod wodami jak i wokół zalewu jest Skarb Państwa - Wody Polskie, tak szczegółowe określenie może okazać się utrudnieniem w spełnieniu warunków projektów jak też niemożliwym do akceptacji przez „Wody Polskie”. Uważa się że zapis mniej szczegółowy w postaci „Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej przy kąpielisku w Majdanie Sopockim” zezwoli na bardziej elastyczne podejście. Biorąc to pod uwagę zgłoszenie to uznaje się za nieuzasadnione.
3.	103	Modernizacja i budowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej	Dopisanie: Budowa wieży widokowej w Majdanie Sopockim Drugim wraz zagospodarowaniem terenu	Wzrost konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej	Uwaga częściowo uwzględniona. Wprowadzona uwaga dotyczy budowy drugiej wieży w gminie Susiec. Jej budowa wiązałaby się ze wcześniejszym wykupem powierzchni gruntu na jej usytuowanie, zagospodarowanie terenu w postaci: ławek, wiat itp. urządzeń małej infrastruktury turystycznej oraz drogi dojazdowej. Do właściwego funkcjonowania niezbędny jest też teren na parking dla samochodów osobowych i autobusów. Działki pól w Majdanie Sopockim Pierwszym są wąskie i ukośnie położone w stosunku do drogi dojazdowej relacji Majdan Sopocki Pierwszy-Grabowica. Konieczność budowy drogi dojazdowej do wieży spowoduje utrudnienia a czasem uniemożliwi dojazd do pól właścicielom co najmniej kilku działek. Proces wykupu gruntu od prywatnych osób, na szczecie wzniesienia, przy takim ich

					<p>ułożeniu, wymaga uzyskania zgody wszystkich właścicieli. Jest to przedsięwzięcie trudne, długotrwałe a w wielu aspektach wręcz niemożliwe do zrealizowania. Biorąc to pod uwagę zgłoszenie uznaje się za zasadne, ale do realizacji w dalszym okresie projektowania, po uregulowania praw własnościowych do gruntu.</p>
4.	124	Modernizacja oświetlenia ulicznego w miejscowościach Susiec, Rybnica, Zawadki - montaż lamp ledowych o niskim poborze prądu	Dopisanie: miejscowości Majdan Sopocki DRUGI i PIERWSZY	Adaptacja do zmian klimatu i zrównoważona przestrzeń	<p>Uwaga uwzględniona.</p> <p>Miejscowości Majdan Sopocki Drugi i Majdan Sopocki Pierwszy zostaną w tym punkcie dodane.</p>
5.	104	CEL STRATEGICZNY 1. Wzrost konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej	<p>Dopisanie:</p> <p>Budowa, przebudowa, remont infrastruktury przy drogach (parkingi, chodniki, ciągi pieszo-rowerowe, ścieżki pieszo-rowerowe, oświetlenie, zatoki i wiaty przystankowe). Dzięki realizacji projektu nastąpi poprawa dostępu mieszkańców, przedsiębiorców i turystów do obszarów gospodarczych i peryferyjnych. Projekt polegać będzie na poprawie bezpieczeństwa użytkowników ruchu drogowego przede wszystkim pieszych i rowerzystów. Na nowych Osiedlach w Majdanie Sopockim</p>	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów gospodarczych i peryferyjnych	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Utrzymanie dróg powiatowych wraz z ich infrastrukturą należy do zadań Zarządu Dróg Powiatowych. Ciągi tras rowerowych jak i oświetlenie uliczne zostały zdefiniowane w innych punktach i nie jest zasadne ich powielanie. Biorąc to pod uwagę zgłoszenie to uznaje się za niezasadne.</p>

Zgłaszający uwagi: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie

Uwagi zostały przedstawione w piśmie będącym Załącznikiem A do niniejszego Sprawozdania.

Wszystkie uwagi i rekomendacje zostały uwzględnione i zawarte w rozdziale 9.4 Strategii.

Zgłaszający uwagi: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie

Uwagi zostały przedstawione w piśmie będącym Załącznikiem B do niniejszego Sprawozdania.

Wszystkie uwagi i rekomendacje zostały uwzględnione i zawarte w rozdziale 9.4 Strategii.

Uwagi do Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030 oraz sposób ich uwzględnienia.

Zgłaszający uwagi: Roztoczański Park Narodowy³³

Lp.	Strona dokumentu do którego odnosi się uwaga ³⁴	Treść projektu Strategii, do której odnosi się uwaga	Treść uwagi lub proponowany zapis	Uzasadnienie uwagi lub proponowanego zapisu	Sposób uwzględnienia uwagi
1.	32	(...) Roztoczański Park Narodowy, który powstał w 1976 r. (...)	(...) Roztoczański Park Narodowy, który powstał w 1974 r. (...)		Uwaga uwzględniona
2.	32	Park posiada plan zadań ochronnych (...)	Park posiada plan ochrony (...)		Uwaga uwzględniona
3.	51	Budowa ścieżek rowerowych, z wykorzystaniem istniejących liniowych odcinków szlaku Green Velo i centralnego szlaku Roztocza Środkowego (utwardzenie wybranych odcinków, infrastruktura turystyczna, oznakowanie)	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w zakresie przebiegu przez RPN i jego otulinę.	Uwaga uwzględniona (w rozdziale 9 Prognozy dopisano informację dot. uwzględnienia zapisów Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.
4.	52	Budowa dróg rowerowych z infrastrukturą turystyczną	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w zakresie przebiegu przez RPN i jego otulinę.	Uwaga uwzględniona (jw.)

³³ Jak w przypisie 29.

³⁴ Numeracja stron odnosi się do dokumentu Prognozy oddziaływania na środowisko będącego przedmiotem konsultacji społecznych.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

5.	53	Ścieżki edukacyjno - przyrodnicze przez RPN z drogami rowerowymi	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w zakresie przebiegu przez RPN i jego otulinę.	Uwaga uwzględniona (jw.)
6.	53	Utworzenie ścieżek turystycznych: Szlak Geoturystyczny Roztocza Środkowego, architektury drewnianej, ścieżki historyczne (oznakowanie szlaków i ustawienie tablic informacyjnych)	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w zakresie przebiegu przez RPN i jego otulinę.	Uwaga uwzględniona (jw.)
7.	54	Budowa tężni solankowych w Józefowie, Suścu, Zwierzyńcu i Krasnobrodzie	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona (jw.)
8.	57	Utworzenie inkubatora przetwórstwa rolnego, giełdy produktów spożywczych, udostępnienie przetwórcom odpowiedniej infrastruktury	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w przypadku lokalizacji w otulinie RPN.	Uwaga uwzględniona (jw.)
9.	57	Utworzenie strefy ekonomicznej	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w przypadku lokalizacji w otulinie RPN.	Uwaga uwzględniona (jw.)
10.	58	Przebudowa dróg wojewódzkich 849, 853, 858	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w zakresie przebiegu przez RPN i jego otulinę.	Uwaga uwzględniona (jw.)
11.	58	Przebudowa i remont dróg powiatowych, w tym z drogami dla rowerów	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w zakresie przebiegu przez RPN i jego otulinę.	Uwaga uwzględniona (jw.)

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

12.	58	Budowa, przebudowa, remont dróg gminnych, w tym z chodnikami, parkingami, zatokami, oświetleniem, ścieżkami pieszo-jezdnymi i drogami dla rowerów	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w zakresie przebiegu przez RPN i jego otulinę.	Uwaga uwzględniona (jw.)
13.	59	Budowa ciągów pieszo-rowerowych Długi Kąt, Stanisławów, Górniki, Szopowe, Józefów Roztoczański, Józefów	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w zakresie przebiegu przez RPN i jego otulinę.	Uwaga uwzględniona (jw.)
14.	61	Budowa farm fotowoltaicznych, w tym na obszarze zamkniętego składowiska odpadów, istniejących ujęć wód i oczyszczalni ścieków w Zwierzyńcu - Żurawnica, Wywłoczka, Bagno	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych - pkt.1 ppkt. 13 oraz w rozdziale 2 identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz i skutków w pkt. III Istniejące zagrożenie zewnętrzne ppkt. 6 wskazano degradację, przekształcanie i zanikanie miejsc i obszarów żerowiskowych gatunków zwierząt będących przedmiotem ochrony w Parku poprzez min. wprowadzanie zakazu lokalizowania farm fotowoltaicznych.	Uwaga uwzględniona (jw.)
15.	63	Budowa kanalizacji sanitarnej w Miejscowościach gminy Józefów, Krasnobród	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w przypadku lokalizacji w otulinie RPN.	Uwaga uwzględniona (jw.)
16.	64	Budowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Zwierzyńcu, w gm. Susiec, w gm. Krasnobród Budowa wiejskich oczyszczalni ścieków	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania	Uwaga uwzględniona (jw.)

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

				przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	
17.	64	Modernizacja infrastruktury wodociągowej, ujęć wód, modernizacja pompowni ścieków, budowa sieci wodociągowej z ujęciem wody w gminie Zwierzyniec i Józefów, Krasnobród	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona (jw.)
18.	64	Budowa zalewu Rudka II	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych - pkt. 1 ppkt. 21 oraz w rozdziale 2 identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz i skutków w pkt. III Istniejące zagrożenie zewnętrzne ppkt. 6 wskazano degradację, przekształcanie i zanikanie miejsc i obszarów żerowiskowych gatunków zwierząt będących przedmiotem ochrony w Parku poprzez min. zachowanie starorzeczy Wieprza i wszelkich zbiorników wodnych w sąsiedztwie parku oraz ppkt 7 wskazano działanie na rzecz ograniczania zabudowy i lokalizowania inwestycji infrastrukturalnych w korytarzach ekologicznych: 3) mokradłowych (doliny rzeczne, koryta rzeczne, obszary podmokłe-zastoiska wodne, okresowe zbiorniki wodne).	Uwaga uwzględniona (jw.)
19.	65	Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami, w tym spalarni odpadów.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w przypadku lokalizacji w otulinie RPN.	Uwaga uwzględniona (jw.)

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

			Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.		
20.	65	Budowa gminnego kompostownika i suszarni odpadów ściekowych w gm. Zwierzyniec.	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona (jw.)
21.	66	Budowa instalacji do produkcji pelletu z wykorzystaniem gałęzi i części zielonych z terenu miasta i gminy Zwierzyniec na własne potrzeby	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona (jw.)
22.	66	Rozbudowa punktów selektywnej zbiórki odpadów - dostosowanie do obowiązujących wymagań prawnych	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w przypadku lokalizacji w otulinie RPN.	Uwaga uwzględniona (jw.)
23.	66	Kompleksowa modernizacja parku w Józefowie, modernizacja i utworzenie skwerów, parków i zieleńców w ZSR	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w przypadku lokalizacji w otulinie RPN.	Uwaga uwzględniona (jw.)
24.	67	Wyposażenie terenów w elementy małej architektury, place zabaw, siłownie zewnętrzne wraz z zielenią	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w przypadku lokalizacji w otulinie RPN.	Uwaga uwzględniona (jw.)
25.	67	Budowa, przebudowa stadionów, boisk wielofunkcyjnych, kompleksów sportowo rekreacyjnych, sztucznego lodowiska, kortów tenisowych, sal	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w przypadku lokalizacji w otulinie RPN.	Uwaga uwzględniona (jw.)

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

		gimnastycznych			
26.	68	Wytyczenie i organizacja zimowych tras dla narciarstwa biegowego, tras saneczkowych	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w zakresie przebiegu przez RPN i jego otulinę.	Uwaga uwzględniona (jw.)
27.	68	Budowa pola golfowego w m. Żurawnica, Bagno, Turzyniec	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona (jw.)
28.	68	Budowa ścieżek biegowych z urządzeniami do ćwiczeń	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w zakresie przebiegu przez RPN i jego otulinę.	Uwaga uwzględniona (jw.)
29.	68	Budowa budynków GOSiR	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	Konieczność przeprowadzenia uzgodnień w przypadku lokalizacji w otulinie RPN.	Uwaga uwzględniona (jw.)
30.	69	Budowa parkingów dla turystów	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona (jw.)
31.	69	Budowa sieci światłowodowej	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania	Uwaga uwzględniona (jw.)

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030

				przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	
32.	69	Budowa stacji telefonii komórkowej w Górecku Starym, Hamerni i Stanisławowie oraz stacji wzmacniających sygnał telefonii komórkowej	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych - pkt.1 ppkt. 13 tj. dopuszczenie do budowy neutralnych krajobrazowo obiektów służących poprawie jakości połączeń telefonicznych (tzw. Sosna roztoczańska).	Uwaga uwzględniona (jw.)
33.	71	Renowacja i konserwacja zabytków i obszarów zabytkowych w gm. Zwierzyniec	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona (jw.)
34.	72	Rewitalizacja obszarów miasta i gminy Zwierzyniec	Uwzględnienie zapisów dot. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2018r. poz. 1081) przy realizacji inwestycji.	W szczególności uwzględnienie zapisów wyszczególnionych w Rozdziale 7 Planu Ochrony tj. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych.	Uwaga uwzględniona (jw.)

Załącznik A do Sprawozdania z przebiegu procesu partycypacji społecznej i konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza na lata 2021 – 2030.

Lublin, 27 maja 2022 r.

LU.RZP.060.3.2022.SG

Burmistrz Józefowa
ul. T.Kościuski 37
23-460 Józefów

Dotyczy: RG.330.ZSRZSR.4.2022.GS

W odpowiedzi na pismo nr j.w. z dnia 19.05.2022 r. dotyczące konsultacji projektu dokumentu „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021-2030” informuję co następuje:

W analizowanym materiale autorzy jako jeden z problemów ograniczających rozwój inicjatyw gospodarczych, modernizacji produkcji rolniczej, rozwoju osadnictwa i ochrony środowiska przyrodniczego wskazali słabo rozwiniętą infrastrukturę techniczną zwłaszcza cechująca ten obszar niekorzystna sytuacja w zakresie dostępu do kanalizacji.

Jednym z proponowanych rozwiązań wpisanych na listę projektów realizujących cel strategiczny – **Adaptacja do zmian klimatu i zrównoważona przestrzeń** – jest, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, w gminie Krasnobród 500 szt., w gminie Józefów (miejscowości Szopowe i Górniki) oraz w gminie Zwierzyniec (bez podanej ilości i lokalizacji). W związku z powyższym, chcielibyśmy zwrócić uwagę na problemy jakie może nieść ze sobą realizacja tego przedsięwzięcia. Cały ten obszar (poza południowymi fragmentami gmin Józefów i Susiec) położony jest w obrębie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) 406 Niecka Lubelska (Lublin) i 407 Niecka Lubelska (Chełm -Zamość). Są to struktury geologiczne zasobne w wodę, które stanowią lub mogą stanowić w przyszłości strategiczne zasoby wód podziemnych do wykorzystania dla zaopatrzenia ludności i podstawowych gałęzi gospodarki wymagających wody wysokiej jakości. Pod koniec 2021 r. Dyrektor RZGW w Lublinie złożył wniosek do Wojewody Lubelskiego i Podkarpackiego o ustanowienie obszaru ochronnego dla GZWP 406, na którym mogą obowiązywać zakazy oraz ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów lub korzystania z wód w celu ochrony zasobów tych wód przed degradacją, a przede wszystkim ich jakości (stanu chemicznego). Na obszarach ochronnych może być zakazane lub ograniczone wykonywanie robót lub innych czynności, które mogą spowodować trwałe zanieczyszczenie gruntów lub wód, a w szczególności lokalizowania inwestycji zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Ponadto w projekcie II aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły który będzie obowiązywał w latach 2022-2027 wpisano działanie dotyczące ustanowienia obszaru ochronnego dla GZWP 407.

Mając powyższe na uwadze, chcielibyśmy zwrócić szczególną uwagę na lokalizację i typ budowanych obiektów, oraz rezygnację z oczyszczalni z drenażem rozsączającym. W Polsce nie prowadzi się niestety systematycznych badań pracujących oczyszczalni przydomowych. Wynika to też ze słabego przepływu informacji o wykonanych instalacjach. Badania oczyszczonych ścieków prowadzone przez różne instytucje wskazują na ścisły związek między stanem osadnika i jego prawidłową eksploatacją, zastosowanym rozwiązaniem technologicznym, a uzyskiwanymi efektami oczyszczania które nie zawsze są zadawalające

i mogą prowadzić do znacznego wzrostu zanieczyszczeń docierających do wód podziemnych. Ze względu na tempo ich przemieszczania efekty tego procesu mogą uwidocznić się po nawet kilkudziesięciu latach.

Z-CADYREKTORA

Grzegorz Lipczuk

Otrzymują:

1. Adresat,
2. a/a

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublin
Ul. Leszka czarnego 3, 20-610 Lublin
tel.: +48 (81) 531 03 00|faks: +48 (81) 531 03 01 |e-mail:
lublin@wody.gov.pl

www.wody.gov.pl

Załącznik B do Sprawozdania z przebiegu procesu partycypacji społecznej i konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza na lata 2021 – 2030.

Dotyczy: opinia do projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030”.

W odpowiedzi na otrzymane w dniu 23 maja 2022 r. pismo Burmistrza Józefowa znak: RG.330.ZSRZSR.4.2022.GS, o zaopiniowanie projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 - 2030, w związku z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1057), Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Rzeszowie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie informuje:

Obszar, którego dotyczy przywołany na wstępie projekt Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030 znajduje się w części w regionie wodnym Górnej-Wschodniej Wisły, który zgodnie z § 17 pkt 8 załącznika do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie nadania statutu Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie (Dz. U. z 2017 r., poz. 2506), leży w obszarze działania Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z siedzibą w Rzeszowie.

Jak wynika z przedłożonej dokumentacji, Strategia ma charakter zindywidualizowany, tj. bezpośrednio odnoszący się do specyfiki regionu i jego aktualnego momentu rozwojowego, co zostało poparte przeprowadzonymi badaniami społecznymi, tj. badaniami ankietowymi oraz konsultacjami. Strategia została opracowana również na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych oraz sprawozdań.

Z przedłożonej dokumentacji wynika, że we wszystkich gminach partnerskich regionu odnotowano równomierny dostęp do sieci wodociągowej (92 %), niekorzystnie natomiast przedstawia się sytuacja w zakresie dostępu do kanalizacji (39,9 %). Przy wysokim poziomie zwodociągowania regionu, relatywnie słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna nie zapewnia właściwej ochrony zasobów środowiska. Czynnikiem wpływającym na niski poziom skanalizowania obszaru jest niska gęstość zabudowy oraz występująca zabudowa rozproszona.

Potencjał naturalny obszaru oraz jego rolniczy charakter stwarzają dogodne warunki do rozwoju energetyki słonecznej oraz wykorzystania energii pochodzącej z biomasy. Realizacji inwestycji w zakresie energetyki wiatrowej i wodnej jest ograniczona z uwagi na występowanie licznych obszarów chronionych, w szczególności należących do sieci Natura 2000.

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu regionu, jego sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu opisanego w wizji rozwoju określono następujące cele strategiczne, m.in. tj.:

– Cel strategiczny 1: Wzrost konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej, kierunki działań m.in.: rozbudowa zbiornika wodnego w Józefowie, budowa, modernizacja i remont dróg, budowa dróg rowerowych, budowa tężni solankowych, budowa mostu na rzece Wieprz, rozbudowa infrastruktury

Dyrektor
Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie
ul. Hanasiewicza 17B, 35-103 Rzeszów
tel. 17 853 74 00 | fax: 17 853 64 21 | e-mail: rzeszow@wody.gov.pl

www.wody.gov.pl

rekreacyjnej przy kąpielisku w Majdanie Sopotkim, zabezpieczenie poboczy odcinka wodospadów w m. Huta Szumy na rzece Tanew przed degradacją, wykonanie odwiertu górniczego w celu wykorzystania wód termalnych wraz z budową infrastruktury turystycznej i aquaparku, poprawa stanu zagospodarowania turystycznego torfowiskowego Rezerwatu Nowiny: budowa pomostów zapobiegających przed degradacją.

– Cel strategiczny 2: Adaptacja do zmian klimatu i zrównoważona przestrzeń, kierunki działań m. in.: budowa farm fotowoltaicznych, budowa, modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej, budowa, przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, modernizacja pompowni ścieków, budowa, modernizacja sieci wodociągowej, budowa stacji wodociągowej, budowa, modernizacja ujęć wodociągowych, budowa instalacji do zbierania deszczówki, budowa, przebudowa parkingów, modernizacja kąpieliska z infrastrukturą turystyczną nad zalewem w Krasnobrodzie, budowa zalewu Rudka II w Zwierzyńcu, budowa gminnego kompostownika, budowa suszarni, budowa instalacji do produkcji pelletu.

Z dokumentacji wynika, że osiągnięcie celów strategicznych będzie możliwe poprzez realizację konkretnych projektów. W procesie opracowywania dokumentu strategicznego dokonano identyfikacji kluczowych przedsięwzięć dla obszaru współpracy ponadlokalnej. Jest to zbiór działań przewidzianych do realizacji we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego.

Kluczowymi inwestycjami z zakresu gospodarki wodno-ściekowej będzie budowa, rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej, budowa, rozbudowa oczyszczalni ścieków, budowa stacji wodociągowej, oraz budowa i modernizacja ujęć wodociągowych.

Ww. działania to zamierzenia łączące potrzeby lokalnych społeczności oraz ochronę środowiska, głównie gruntowo-wodnego. Należy jednakże zaznaczyć, że dopuszczalność realizacji ww. zadań, w tym obejmujących inwestycje z zakresu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, będzie musiała zostać potwierdzona odpowiednimi procedurami administracyjnymi dla konkretnego przedsięwzięcia, w tym pozyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (poza przedsięwzięciami zwolnionymi z obowiązku uzyskania takiej decyzji).

Zgodnie z art. 166 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2021, poz. 2233 z późn. zm.), w celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią, m.in. w strategii rozwoju ponadlokalnego uwzględnia się tzw. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią. W przedłożonym do zaopiniowania dokumencie, nie zawarto informacji na temat obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, o których jest mowa w art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne.

Zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, zgodnie z art. 171 ust. 1 ustawy Prawo wodne, jest wyznaczany na mapach zagrożenia i ryzyka powodziowego, które są cyklicznie, co 6 lat aktualizowane, na podstawie art. 171 ust. 8 tej ustawy. Obecnie obowiązują mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, zaktualizowane w ramach II cyklu planistycznego. Zaktualizowane mapy zostały zamieszczone na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Środowiska i Klimatu w dniu 22 października 2020 r. Mapy w wersji kartograficznej w formacie pdf dostępne są pod adresem: <http://mapy.isok.gov.pl>.

Zgodnie z art. 326 ust. 1 ustawy Prawo wodne, ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w art. 315 pkt 1-3 w/w ustawy uwzględnia się w strategii rozwoju ponadlokalnego.

W związku z powyższym w przedłożonym do zaopiniowania dokumencie należy uwzględnić zapisy dotyczące następujących strategicznych dokumentów planistycznych:

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły,
- Plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły,

- Plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Reasumując według tutejszego Zarządu w Projekcie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021 – 2030, należy uwzględnić informacje na temat w/w dokumentów planistycznych oraz obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Przedmiotowa opinia dotyczy części powierzchni obszaru położonego w regionie wodnym Górnej – Wschodniej Wisły – stanowiącym obszar działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Rzeszowie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Z up. DYREKTORA
Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej
w Rzeszowie

p.o. Z-ca Dyrektora
Krzysztof Gwizdak

Otrzymują:

1. Adresat
2. RPP - a/a

Do wiadomości:

3. RZŚ - w/m
4. RPI – w/m

Dyrektor
Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie
ul. Hanasiewicza 17B, 35-103 Rzeszów
tel. 17 853 74 00 | fax: 17 853 64 21 | e-mail: rzeszow@wody.gov.pl

www.wody.gov.pl